PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
231
S48
1920
v.2

Şevket, Süleyman
Güzel yazilar

2209/2

سلیمان شوکت

Şevket, Süleyman

سلطانی یدنجی صنف

کوزه‌ل یازیلر

Güzel yazılar

ایکنجی جلد

مطبعهٔ عامره
استانبول
۱۳۳۶—۱۳۳۸

PL
231
S4P
1920
v. 2

مناجات

یارب همیشه لطفکی ایت رهنما بکا
کوسترمه اول طریقی که یمز سکا بکا
قطع أیله آشنالغم آندن که غیردر
آنجق اوز آشنالرك ایت آشنا بکا
بریرده ثابت ایت قدم اعتبارمی
کیم رهبر شریعت اوله مقتدا بکا
یوق بنده برعمل سکا شایسته آه اکر
اعمالمه کوره ویرهعدلك جزا بکا
خوف خطرده مضطربم وار امید کیم
لطفك ویره بشارت عفو وعطا بکا
بن بیلمزم بکا کرکن سن حکیمسك
منع أیله ویرمه هرنه کرکمز سکا بکا
اولدر بکا مرادکه اولدر سکا مراد
حاشا که سندن اوزکه اوله مدعا بکا
حبس هواده قویمه فضولی صفت اسیر
یارب هدایت أیله طریق فنا بکا

فضولی

[وزنی : مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن]

همیشه : هروقت، دائما. رهنما: یول کوسترن، قولاغوز. قدم: آیاق. اعتبار: حرمت، حیثیت . [حیاتده مادی ثروتك فوقنده اوچ بویوك مزیت وار : أیبلك ، دوغرواق ، کوزهلك. یونلری ، دائما آکلامق ، فکرمزده وافعالمزده هپ اصابت ایتمك کوجدر ؛ یابیلان خطالی ایشلرك برقسمی یاکلیش یاخود ناقص دوشونمکدن چیقار ؛ بز دوغرو ، أیی ، کوزهل صانیرز ؛ حالبوکه بودورلو حرکتلرمز یاکلیش ، فنا وجرکیندر .

فضولی ، صفوتله ، ایچندن کلن براحتیاجات سوقیله هرشیئی دوعرو ، أیی ، کوزل یاپمق ایستهیور ؛ فقط عجزینی ، حیاتك قاریشیق حادثهلری ایچنده حقیقتی بولوب چیقارهمهدیکی کوچلکنی آکلامشدر ، آلدانمقدن قورقویور . بوسببله ایناندیغی ، ایشلهدیکی شیئلرك جداً حرمته لایق اولهسنی ، ناصدیغی یرك دائما صاغلام قالهسنی جناب حقدن نیاز ایدییور ؛ « قدم اعتبارمی بریرده ثابت ایت کهشریعتك رهبری ، بکامقتدا اولسون » تمنیسنك معناسنی بویله آکلامق لازمدر . . .]

رهبرشریعت : دینك مقدس احکامی ایچون یول کوستهرن ، حضرت پیغمبر ، قرآن کریم . مقتدا : کندینه اطاعت ایدلمش ، اویولمش اولان . شایسته : لایق . خطر : تهلکه . بشارت : مژده . بیلمزم : بیلمهیورم [فضولی ، بغدادجوارنده بویومشدر ؛ لسانی شیمدیکی شیوهیه اویمایور ؛ بودرلو تعبیرلری اولجه استانبولده یازیلان اثرلرده بیله قبول ایدییورلرمش ؛ بوکون جائز کورهمهیز . شاعرلرحیاتده بولدقلری لسانی قوللانیر ، یزترقی ایدییورز ؛ ملتمز اویانیور ؛ بوسببله تورکجه قونوشیلان هریرده ادبیاتی ، علمی الك زیاده ایلریلهین خلقك شیوهسی غلبه ایدهجکدر . بوخدمتی ایفایه شیمدی پای تختك اینجه ، دلبر ، طساتلی تورکجهسی نامزد کورونیور ؛ « لساندهبرلك » یاشامق ایچون الك بویوك قوتلردندر .]

کرکن : کرکنی ، لازم ولایق اولانی . اوزکه : باشقه . فضولی صفت : (وصف ترکیبی) فضولی صفتلی ، فضولی کبی . هدایت : حقهایرمك . فنا : فانیلك [صوك بیتك معناسی : بنی کیف وهوی وهوس ایچنده محبوس اولان فضولی کبی أسیرایتمه ؛ دنیاده ، شوفانیلك یولنده حقه ایصال ایت . . .]

[« مناجات » ك شکلی ، افادهسی بوکونکی یازیلره بکزهمهیور ، محرری فضولی ، دورت یوزسنه اول ، قانونی سلطان سلیمان دورنده عراقده یاشامش بویوك برشاعردر ؛ زمان کچیورکن ذوقزده برابر دهکیشیور ؛ قادینلرك ، ارککلرك یولده ، أولرنده شیمدی قوللاندقلری البسه اسکی قیافتلرك عینی دهکلدر ، ریاضیات کبی حقیقی ، مثبت علم خارجنده قالان معلوماتك برقسمی بیله یکیلهشیور ؛ بوکونکی جمعیته اولکی انسانلرك عینی دییهمهیز .. یازیلرمزده بویلهدر : دون سویلن ، تقلید اولنان برافاده ، شیمدیکی احتیاجلره اویمایور . بعض عالملر وار : ارضك طبقاتنه باقهرق دنیانك قاچ یاشنده اولدیغنی حساب ایدر ، یازیدن آکلایانلرده برشعرك هانکی عصرده حتی کیمك طرفندن قالمه آلندیغنی قولایجه تخمینه موفق اولور .

شیمدی اوقویه‌جغکز « اخلاق » منظومه‌سنه باقیکز ؛ یکی اثرلردن فرقلی در . احتوا ایتدیکی کلمه‌لرك برقسمنی بوکون قوللانمایورز ؛ منظومه‌لرمزك هر پارچه‌سنی بویله بشر سطره آیردیغمزی کورمه‌یورسکز ! زمان ده کیشیورکن شعرك افاده‌سی عین حالده قاله‌ماز؛ « اخلاق » منظومه‌سنك محرری دیاربکرلی سعید پاشا مثلا اوغللری سلیمان نظیف وفائق عالی بکلره نسبتله ، اسکی برآدمدر ؛ یازیلرنده فرق اولمه‌سی طبیعیدر . . .]

اخلاق

سن اوصاندیرمه الی ، الده اوصاندیرماز سنی
حیله کارلق أیله‌مه کیمسه دولاندیرماز سنی
دست اعدادن صوئوق صو ایچمه ، قاندیرماز سنی
قورقه دشمندن که آتش اولسه یاندیرماز سنی
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

هپ کچر عالمده هیچ بر حالته یوقدر سکون
ذوقه باق ده کمز تأسف ایتمکه دنیای دون
استقامت شر اعدادن سنی أیلر مصون
حق ایدر اصحاب صدقك خصمنی البت زبون
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

ایستر ایسه‌ك حفظ ایده عرضك خدای لم یزل
عرضنه اعدای بدخواهك بیله ویرمه خلل
تا ازلدن سویله‌نیر خلقك دیلنده بو مثل
جلب ایدر البته انسانه مکافاتی عمل
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

سیئآت ، انسانه نفس کمترینندن کلیر
هر خجالت ، آدمه سوء قرینندن کلیر
عزت وذلت مکانه هپ مکینندن کلیر
استقامت مستقیم الحاله دینندن کلیر
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

دشمنی تذلیل ایچون حیله‌یله ایتمه اشتغال
حسن افکاره اولور حائل جهانده سوء حال
یوز صوبی دوکمه تأسف چکمه ایتمه قیل وقال
سن سقیم اولمه ویرر مقصودك البت ذوالجلال
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

آت ریایی ألدن ، اصلاحه چالیش افعالکی
بوش بوغازلق ایتمه تعدیل أیله قیل و قالکی
سن نه دورلو صاقلایم دیرسه‌کده سوء حالکی
حق تعالی سندن اعلمدر سنك احوالکی
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

حالکه شیطان کولر کوردکده سنده غفلتی
اوستکه کولدورمه اویله دشمن بد سیرتی
خائن اولمه ویر امانتله جهانه شهرتی
هرکسك دستنده‌در عالمده ذل ورفعتی
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

ضامن وکافل اولان ، ارزاقه خالقدر سکا
ماسوایه سرفرو ایتمك نه لایقدر سکا
اضطرابی جلب ایدن میل علایقدر سکا
غیر ایچون دوشمه انسان ناسه یازیقدر سکا
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

دیاربکرلی سعید پاشا

[وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن]

ال : باشقه‌لری ، یابانجیلر . [بوکلمه‌یی حاوی اولان سطرك معناسی : « کیمسه‌یی کوجندیرمه ؛ عالم ، یابدیغك ایشلردن بیقماسین ؛ سن‌ده فنالق کورمکدن قورتولور ، راحت یاشارسك . !] دست اعدا : دشمنلرك الی . [بو سطرده « صوئوق صو » ، بر مثال اولسون دیه قوللانیلمشدر ؛ دنیاده هرکسی بر منفعت دوشونمه‌دن ایبلك یاپار

ظن اتمه‌ملی ؛ هله دشمنلر مطلق قارشیلغنی آرار ؛ بره یوز بکله‌ینلر بیله آز ده‌کلدر ؛ حسلریمزه، ملی سوکیلره یابانجی هله‌دشمن اولانلرك أیلکلری مقصدمز یاخود ساده‌جه بر خیر ایچون یاپیلمایور ؛ بونلرك حرارتلی زمانمزده ویردکلری صو ، بویوك برصیقینتی ایچنده بونالدیغمز وقت کوسترد‌کلری فائده احتیاجزی تأمین ایده‌مز .] بدخواه : بری حقنده فنالق ایسته‌ین . کمترین : الك عاجز، الك آشاغی ، الك اکسیك [اوجله تواضع ایچون یازیلیردی ؛ شیمدی قوللانان یوقدر .] خجالت : اوتانمه . سوء قرین : فنا آرقداش ، آرقداشك کوتولکی . مکین: برمکان‌طوتان؛ ایشی‌صنعتی، مأموریتی...اولان [عربجه کوزه‌ل بر جمله وار : شرف‌المکان بالمکین ... بوکلمه‌ی احتوا ایدن سطر ، او افاده‌نك بر نوع ترجمه وتفسیریدر .] قیل‌وقال : بیهوده سوزلر ، معناسز محاوره ، دیدی قودی . سقیم : دوغرو اولمایان ، بوزوق . سیرت: معناً طوتیلان یول؛ صورتك، فیافتك آلتنده کیزله‌نن اخلاق کیدیشی . ضامن وکافل: اوده‌ین ، کفیل اولان [بوکلمه‌لری احتوا ایدن سطرك معناسی: سنی یارادان الله، ارزاقکی ویرر ، معیشتنه ضامن وکافلدر .] ماسوا: باشقه شیٔ، دنیاده‌کی شیئلر . ماسوی الله: الهك غیریمی. سرفرو: باش اکمه ، راضی اولمه. علایق: علاقه‌لر ، ایلیشیکلر ، دنیایه مربوطیت .

مرحمت

استانبول سوقاقلرنده باقیمسز خسته خانه‌لرك دهلیزلرنده‌کی قوقویه بکزر برشیٔ واردی . کول رنکلی نملی کونلر چوقدن کلشدی . بکزی صاری ، کوکسی چوکوك بر خلق ، بر صیتمه اورپرمه‌سیله جامورلر ایچنده دولاشیوردی . بعض کوشه باشلرنده ، شاشقین ، باقیشان کیمسه‌لردن متشکل کومه‌لر کورولیوردی .

« — بوکون دشمن شهرك سورلرینه دوغرو ایلرلیور . »

امین، دیوان یولندن آیاصوفیه میدانینه دوغرو یورورکن کندی کندینه بویله دیدی وایچندن کولدی؛ بوکولوشده «تحف شیٔ، الك بویوك تاریخی وقعه‌لر یاقیندن نه اهمیتسز، نه‌کوچوك کوزوکیور ! » دیمش واردی . میدانك ابتداسنده کوشه باشنده بر توتونجی اوکنده دوردی . اوکلمه یاقین بر ساعت اولدیغی حالده امین هنوز هیچ بر غزته اوقومامشدی وشیمدی‌ینه‌اوقومق ایچون‌ده‌کل، فقط‌برشیٔ یاپمش اولمق‌ایچون توتونجیدن بر سورو غزته آلدی . تام بو صره‌ده قولاغنه ، مسافه‌سنی یك أنی تعیین ایده‌مه‌دیکی

بوغوق وده‌رین بر کورولتو چاریدی. بوکورولتوده، خالی آطه‌لرده قایاقوتوقلرینه چارپان دالغه‌سلریله وحشی ده‌کزقوشلرینك مشترك باغیریشمه‌لرینه بکزه‌ین اوغورسز وعجائب بر آهنك واردی. امین تونونجی‌یه صوردی :

« — بونه ؟

تونونجی دیدی‌که :

« — بو ، جامع حولیسنده‌کی عسکرلرك سسی . دون آقشام کلمشلر . بزده بوصباح کوردك. بیك‌قدر وار. کیمی خسته‌لقدن، کیمی آچلقدن باغیریور. بعضیلری اولیورمش. هانکی اردویه ، هانکی آلایه منسوب اولدقلری بیلنمه‌دیکی ایچون ایش آکلاشیلنجه‌یه قدر اوراده محافظه‌لرینه قرار ویرلمش. معلوم آ، بونلر اوته‌دن بریدن طوپلانمش عسکر، تکرار داغیله‌جق اولورسه جواردە نه‌دکان قالیر، نه أو . بوزغون عسکر بو ! هم ده‌آچ، اویله آچ که نه‌سن صور نه بن سویله‌یم . بوکون أبی قاپادیلر ، اطرافده‌ده توپجیلر وار .

امین ، دیدی‌که :

— بونلرك هپسی أبی ، فقط نه‌دن آچ براقیلیورلر ؟

تونونجی :

— والله ، اوراسنی بزده آکلامادق . دیدی .

حالبوکه بوصره‌ده بومسئله‌یه دائر سوز کچیوردی : آیاصوفیه جامعنده‌کی عسکره ویریله‌جك اکمك هانکی دائره‌یه عائددر ؟ شهرامانتنه‌می ، حربیه‌یه‌می ؟ امین ، جامعه دوغری یورودی . اومصیبتلی اوغولتوده جاذب برشی واردی . ذاتاً ، امین کوچوکدن بری فضیع وقورقونج شیئلره قارشی هیجانلی برتجسس‌دویاردی. واقعا بونجسس‌ده، قابنه مونس دیکر بر چوق حسلر کبی اونی چوقدن ترك ایتمشدی . بوکون اونی یکیدن دویدی . جامعك اطرافنده ایشسز لاقید بر خلق دورمش، ایچری‌یه باقیور ، دیکله‌یور..

امین ، بونلرك آراسنه قاریشدی . جامعه قاپانمش بویوزلرجه انسانك بوغازلرندن جیقان بوغوق صیحه‌ده انسانی هیچ برشیٔ یوقدی . نته‌کیم حولی دیوارینك دمیر پارمقلقلی پنجره‌لرنده ، خلقه دوغرو یالواره‌رق اوزاتان بوزلرجه أللرده دخی انسان وجودنی آکدیرر برشیٔ سزلمه‌یوردی. بونلرأولومدن أورکمش برطاقم أولولرکه، مزارلرینی باشلری ویومروقلریله‌دلوب بریوزینه جیقمشلر، برآزدها حیاته‌دونمك، برآزدها کونش کورمك ایسته‌یورلر . جیقدقلری چوقورلرك توز وچامورلرندن هنوز سیلکنمه‌مشلر بیله . . .

هپسی‌ده دیریلره مدهش بر سر تودیع ایده‌رك تکرار دونه‌جکارمش کبی . . . فقط نه سویلدکاری برتورلو آکلاشیلمایور ؛ بو ، آرتق دیریلره عائد اولمایان فانی واخروی برلسانه بکزه‌یور . امین ، بومنظره‌ده حدودسز برشجاعت بولدی : « دانته‌نك جهنمنده بیله بوکا بکزر برتصویریوق!» دیدی. أتی یبانی‌حیوانلره غدا اولان‌نصرانی‌فدائیلرله‌دولو روماسیرکلری، بوجامع حولیسی یاننده نهایت قائلی بر اویون یریدر... بوتون وجودینی هیچ دویمادینی براور پرمه صاردی. تام بوصره‌ده ایچریده‌کیلردن بری حولی دیوارینك برنجره‌سنه یاقلاشدی ، اللریله پارمقلغه طوتوندی ، سوقاقده‌کی خلقه برشئ سویله‌مك ایسته‌دی ، فقط سویلیه‌مه‌دی ، باشی کوکسنه دوشدی ، الاری دمیرلرده ، متقاص ، آصیلدی ، قالدی . أمین کندی کندینه : « دنیانك بوتون یمکلری بو دوشه‌ن باشی قالدیرمغه یتمز . » دیدی وبردن دوشوندی‌که : « بلکه بر قاچ کون صوکره ، بوتون بودوکولن قدید آلایی، بربارچه صیجاق چوربادن صوکره، شهرك حدودینه قوشه‌جق وبزم‌ایچون وبزم‌أولریمزده‌کی سفره‌لرله‌یاتاقلرك سلامتی‌ایچون دوکوشه‌جك.» بویله دییه‌رك یورودی. تام بواثناده اوهم صیحه‌لر ایچندن قولاغنه بوتون صراحتیله بوسوز چارپدی: « الله رضاسی ایچون ! » هر وقت ، هرکوشه باشنده ، هر هانکی بر دیلنجینك آغزندن بیکلرجه دفعه ایشیتدیکی بویاریم جمله‌ده ، کنج آدم ، هائله‌لی بربلاغت سزدی : « الهك آدی بوسسده هیچقیریبیور!» دیدی وکوزلرندن سسسزجه یاشلربوشاندی. نیچون؟ نه‌دن؟ ناصل اولدی ؟ بو یاشلر نه‌دن کلیور ؟ بنلکنك محکم سورینی بویله بر حمله‌ده آشان کیمدر ؟ او آجی ومستهزی یولداشنی یاننده برآنده کیم قوغدی ؟ امین بونلری بر ثانیه بیله دوشونه‌مدی . بو عجائب و آنی تأثری تحلیله قدرتی یتمیوردی . یالکز ایچندن دییوردی‌که : « بو هائله‌نك یاننده بن نه‌یم ؟ بنده‌کی کوچوك ، مزعج، صیتمه‌نك حکمی نه‌در؟ » واوکا حمالی قلبنده برمنبع آچیلمش کبی کلیوردی. جامعده‌کی سسلردن روحنده حزین بر موسیقی قالدی ؛ بو موسیقیده بنلکنك أك أنی برپارچه‌سی اهتزاز ایدییوردی . امین‌داها جوق آغلامق ایسته‌دی. باشنه تنها بر ملجأ آرادی وخاطرینه کلدی‌که‌چوقدن یوزینی کورمه‌دیکی آناسی او جوارده کوچوك بر أوده اوطوریبیور . کوزینك اوکنه هرنه‌دنسه ، بو أوك بیاض پاتیسقه اورتولو آلچاق مندرلری کلدی : « روحمده‌کی حزین موسیقی‌یی دیز اوستی دیکله‌مك ایچون نه‌موافق بریر ! » دیدی .

یعقوب قدری

متقاص : چكيلوب بوزوشن. شجاعت : آجيقلى اولمق. هائله: قورقونج، مؤثر اولان شئ، آجى وقعه. امين: مرحمت حكايه‌سنك اولجه لاقيد، ذوقنه مفتون صوكره ده‌رينلدن آجى دويه‌رق مملكتك فلاكتنه آغلايان قهرمانى. دانته : [۱۲۶۵ - ۱۳۲۱] ايتاليا شعرينك يوكسك ، بين‌الملل شهرتى حائز، ابدى صنعتكارى . اوياشايوركن بزم عثمانلى سلطنتى يكى تأسس ايديبوردى ؛ يونس امره ، عاشق پاشا كبى شاعرلريمزله معاصردى . « مضحكهٔ الهيه » اسمنده «جهنم، اعراف، جنت» قسملرينى حاوى، بويوك براثرى وار. بونده لاتين شاعرى ويرژيلك دلالتيله جهنملرى سيرايتديكنى، هيجانلرينه جاذب بر روح ويره‌رك، تصوير ايديبور؛ جنتى سوكيلمسى « به‌آتريس » ك رفاقتنه مظهر اولمه‌رق حسرتلى بر لسانله آكلاتمشدر . عصرينك هر نوع علمنه واقف بر محرردى ؛ طالعسز بر سياست قربانى كى چوق‌سوديكى وطندن اوزاقلاشمق هجرانيله كوكلى قيريق ومعذب ياشامشدى؛ دانته ، بوقاس ، پەترارق ايتالياىنجه‌يى احيا ايتمشلردر . . .

[بويازينك قهرمانى اولان امين ، نه فكرده ، نه تحسسده برآدم ؟ اطرافنده كچن وقعه نه‌در ؟ بالقان حربنك پك آجى كونلرنده چتالجه‌ده آتيلان طوپلرك اوغولتوسى استانبولدن ايشيديليوردى ؛ عسكر آچدى ؛ جبه‌يى براقان اردونك اضطرابى خسته‌خانه . لردن سوقاقلره دوكولمشدى ؛ امين ، آجى ، مسهزى بر چوجوقدى ؛ عمومى غليانلرك ايچندن هيچانسز كچه‌بيليردى ؛ فقط آياصوفيه‌ده كورديكى شجاعت قارشيسنده صارصيلدى؛ آرتق، ايچنك كوز ياشى منبعلرى سسسزجه ده‌رينلدن ده‌رينه بوشالمغه باشلادى . . .

يعقوب قدرى بك ، امينك صيجاق تحسسلرينى دويويور ؛ « مرحمت » ده بالكز كله آهنكى يوقدر ؛ بويله اولسه‌يدى مادى ، صنعى بر موسيقى حس ايده‌جكدك؛ شيمدى اصل كوكلدن كلن شعر هيجانلريله روحمز اورپريبور ؛ بازيده قدرت بويله اولور .]

خراب معبدلر

واردم اشكنه يوزيمى سوردم ،
اطرافمى بوتون ديكنلر آلمش !
يوكسك محرابنده يازيلر كوردم ،
كيم بيلير نه موطلو زماندن قالمش !

باتان كونشلرك دالغين نكاهى ،
قارارتوب براقمش اوقبله‌كاهى ،
مظلوم برامتك بخت سياهى
ويران قبه‌سنه كولكه‌لر صالمش !

اسلامك بختيار بر زمانىده ،
آب حيات وارمش شادروانىده ،
شيمدى خراب اولان سايه باننده
دم چكن قوشلرك عمرى آزالمش !

آيات حكمت وار كتابه‌سنده ،
بردرس عبرت وار خطابه‌سنده ،
باغ جنت اولان خرابه‌سنده
تكبير صدالرى آرتق بونالمش !

هى رضا ، سجده‌يه باش قويده ايكله !
طاشلر ديله كلسين سنك دردكله ؛
افسانه سويله‌يم آغلا هم ديكله ؛
او شرفلى ماضى مكر ماصالمش ! .

رضا توفيق

« خراب معبدلر » ى علاقه‌سز ، حسسز اوقويه‌مايز ؛ سطرلرى ايچنده كيزلى ، ماضينك بختيار كونلرينه عائد كوكلى ياقان آجى برحسرت واردر؛ شاعر، يوكسك محرابلرك يازيسنده اسكى سعادت وظفرنشئه‌لرينك ايزلرينى بوليور ؛ جامعك سياه ديوارلرى ايصسز كچن پك چوق غروبلره شاهد اولمشدر ؛ شيمدى قره بختمزك ويران قبه‌لره دوشن كولكه‌سى هجرانله اوزايور ؛ جامع باغچه‌لرنده‌كى شادروانلردن آقان كوموش صولر قورومشدر ؛ دم چكن قوشلرك‌ده عمرى آزاليور ؛ قبه‌لرك فوقنده كوكلره يوكسه‌ان اسكى تكبير صدالرى ، آرتق ده‌رينله‌شه‌رك بوغولمق اوزره‌در ؛ سجده‌يه باش قويوب ايكله‌مك دورنده ياشايورز ... « خراب معبدلر » ده يانيق، محزون برفرياد صاقلانمشدر؛ بو ، مملكت ايچون دوكولن كوز ياشلرى قدر مؤثر اولهبيلير ؛ حس ايتمك لازمدر !..

یکنم

« قیرچیل ، چنبر صقلمی ، سترمسی یوقاریدن آشاغی ایلیکه‌مش ؛ آچیق بوروشوق آلتی کومسته‌ون فمی رقیه متمایل ، اومورلری دوشوك ، اندامی اوکه اکیلمش ، چهره‌سنك خطوطی استهزایی ایما ایدر درجاده، متحرك بر اختیار . . یاشی للی اینه التی بش آواسنده »

بنم بر یکنم وار .. پارسه تحصیلی بیتیردی ؛ پارسه تحصیلی بیتیردی نه‌دیمك‌در، بیلیرمیسکز ؟ بنی بیدی ، بیتیردی ، دیمك‌در . بن بیتنجه بندن تحصیلات‌ده بیتدی . تحصیلات بیتر بیتمز پك طبیعی ده‌کلی‌در ، تحصیل‌ده بیتدی . تحصیلاتی بندن چکدیکی پاره‌لر . . . لکن تحصیلی نه‌در؟ اونی بر دورلو آکلایه‌مادم . . . « عمجه ، سن بر شیٔ آکلامایورسك. بن دارالفنونك تکمیل فنونیله متفنم!» دییور.. دییور اما اودارالفنونك تکمیل فنونیله متفنن اولونجیه قدر بن‌ده دارالجنونك تکمیل جنونیله متجنن اولدم ! باقك ، اکلاتهیم سزه: یکنم اولا معمارلق اوکرنمك هوسیله بکا برچوق سوسلو قابیلر، یالدیزلی قبه‌لر یاپدی ؛ کیریتیلی و چیقیتیسز پلانلرله پاره‌لرمی چکدی . . صوکره بونده تمل طوتدیره‌مایجه ، کیمیای معدنیدن اذابه تحصیلنه یلتدی ؛ اذابه تحصیلی قیزیشدقجه بزم آلتونلرده أریمکه باشلادی . . یکنم بوندن‌ده صیقیلدی . . « طوپراق طوت، آلتون اولسون» فیضنه مظهراولمق ارزوسیله چیفتجیلکه باشلادیغی آنده ایلك تجربه‌لری کیسه‌مك دیبنه داری أکمك ، صوکره اوجاغمه اینجیر دیکمك اولدی . نهایت ، بر صباح یکنمی قارشیمده کوردم . یاقالغی بر مرمر قویو چنبری کبی غیرتلاغنه صاریلمش ؛ اوزون ، قیوریق صاچلری قالبسز قرمزی فسنك آلتنده، روزکاره طوتولمش هندی تویلری کبی ترسنه دونمش، یکی دوغان برچوجوغه شیلته اوله‌بیله‌جك‌قدر قوجه‌مان پلاسترون بویون باغنی کوکسنه طاقمش . . . قارشیمده بویون قیردی ؛ اوپدورمك آلیشقینلغیله بن ألمی اوزاتیرکن اوده قیمیلدامادن دوداقلرینی بکا اوزاندی ، ایکیمزده نه یاپه‌جغمزی بردن آکلایه‌مادق . . .

بنم ألم معلقده قالدی. نهایت ، بویونمه صاریلهرق لاامالیانه دوداقلرمدن تکرارتکرار اوپدی . اه بونه‌ین زوللی ألمدن محجوب اولدم . ناچار کری چکدم . . . بو صیره‌ده دیزلرندن آشاغی اینن رده‌لغونك آرقاسینجیندن بر بیاض مندیل جیقاریرکن ، بارمقلرنده آللی ، یشیللی ، ماویلی برچوق ساخته ، قابیوزوکلرك بنمله اکلنیرکی صیریتدقلرینه دقت ایتدم ... بیلمم دوداغمی اوپدیکی ایچونمیدر ، نه‌در ؟ مندیلیله بر تحف طرزده بورنمی

سیلدی.. بزم حاجی ناجینك بونجه سنه‌لك ده‌وشیرینمه مخالف برده‌وشیرمه ایجاد ایله‌مندیلی اورتاسندن بوزدی ، بوکدی ، صاردی . . .

« تقلیدینی یاپه‌رق »

میندره کندیسنی آندی ... حاجی‌یاتماز کبی صاللاندی، صاللاندی، صوکره دیمدیك قالدی . . . بزم یکن بزم یکنلکدن چیقمش ده اعجب العجائب برما کنه شکلنه کیرمش. . . میندرده اوطوره‌مادی... قاناپه‌ده راحت ایده‌مه‌دی... بنی ، سوکیلی عمجه‌سنی بکنمه‌دی. وضعیتمی بکنمه‌دی ... یورویوشمی بکنمه‌دی ... باقیشمی بکنمه‌دی ... نفس آلیشمی بکنمه‌دی ... اوف ! بکنمه‌دی ، برشیئمزی بکنمه‌دی ... أوك ترتیبنی بوزمغه، هپسنی ده کیشدیرمکه قالقیشدی : اوشاقلره قهوه کتیرکن بیاض آلدیوه‌ن کیمه‌لرینی ، آشجی ایبشك قفاسنه بربیاض کتن طاقیه کچیرمه‌سنی ، وکیلخرج کوسه کهیانك هر صباح تراش اولماسنی ایسته‌یور ، یبرتینیور ، اصرار ایدییوردی . بر کیجه ، برآز نصیحت ویرمك ایچون اوداسنه کیردیکم زمان کندیمی دهشتلی بر منظره قارشیسنده بولدم : بزم یکنك بورنك آلتندن ، قولاقلرینك حذاسنه قدربرزله باغلی چهره‌سی صاب‌صاری‌پارلایور.. آیاقلرینی قاریوله دمیرینك اوسته دایامش ... اللرینی یاموقلره صارمش، کوزلری قاپالی ، کندیسندن کچمش ، یاتیور... فلاکت! دیدم، فلاکت !.. اودادن دیشاری فیرلادم ... هکیم ، آمان هکیم ؟.. أوك ایچنده بری بریمزه کیردك، چیقدق. بزهکیمله اصول اصول اوطه‌یه کیرکن یکنم‌ده شاشقین شاشقین قاریوله‌سندن قالقدی . . . صفه‌ده‌کی قادینلرك « کندیسنی اولدیردی ! » فریادلری أوی دولدوروبور ؛ یکنم بوحالدن اورکمش ، قاچق ایسته‌یور؛ بز تکرار یاتماسی ایچون یالواربیورز؛ اللرینه آیاقلرینه صاریلیورز. برقارغاشالق برکورولتو ، بر پاطیردیدی کیدییور . . .

بر پارچه توقفدن صوکره

نهایت ایش آکلاشیلدی : یکنم ایرتەسی کون ، کاغد خانه‌یه کیتمه‌یی نیت‌ایتمش . . . یکی یونیفورمه آیاقلرینی صیغدیرمق ، قانی آشاغی ویرمك خوفیاسیله آیاقلرینی هوایه قالدیرمش . . . یومشاسین ، پارلاسین دیه یوزینه ، اللرینه قولدقرم سورمش . . . بیقلرینی دیك دوردورمق ایچون بر جندره ایله صارمش . . . وبوعذاب واذیت ایچنده اویقویه ، خواب راحته دالمش . . . هم بوندن ساده ، بوندن طبیعی نه اولەبیلیرمش؟ . . بونلر او دیار عرفانده بش سنه‌لك کیجه‌لی کوندوزلی « کوله‌رك واوکسوره‌رك » کیجه‌لی

كوندوزلى برتحصيل متمادينك ثمره‌سى ايمش : . . آكلاديكمزمى ؟ . . بش سنه‌دن‌صوكره ناپوليون كارى بر وضعيت ، هومبرت كارى بر صاچ ، ويلهلم كارى بر بيق . . . ايشته بوقدر ! . . يكى قفا اولمق ايچون بوقدرى كافى ايمش . . . آه !

« كندينى برنفس آلير »

بر صباح‌ده باقدم‌كه آشاغيده‌كى بويوك اوداده بر جورجونا ، برقهقهه ، برتپشمه‌در كديبور . . . قاپوبى آرالادم ؛ يكنم عمشيره‌سنى پيانويه اوطورتمش ، حاجى باجى ايله كهيا قادين نائل منلاده داخل اولديغى حالده ، خلايقلرك تكميلنه ده‌قولنه اولمق ايچون قوللرنى صيواتمش ، كوكسلرينى آچديرمش ، اونلره قانقان اويناتيورمى؟ . . «لاحول!» ديدم . « ياصبور! » ديدم اولمادى، همان اودايه آتيلدم ؛ اونك اوپوماطه‌لى صاچلرندن ياقالادم ؛ سلاملغه آلدم . . . بزم يكنك « نشر مدنيت » وظيفه‌سى ايمش؛ قادين ينه‌سنه بوقاسك حكايه‌لرينى آكلاتمق، خلايقلره مولن‌روژ سركذشتلرينى نقل ايتمك «نشرمدنيت» ايمش ! . . آرتق لطيفه‌يه، شاقه‌يه محل بوقدى. ديدم‌كه : — اوغلم سن شرقك وغربك ياقلاشه‌مايه‌جغنى آكلامادكمى ؟ سن تورکانه و فرنكانه تربيه‌نك بوتون بوتون برى برينه ضد اولديغنى آكلايه‌مايه‌جقميسك ؟ اوپله ايسه ديكله :

بوتون جديتمى طوپلادم . سترەمى ايايكله‌دم ، كوزلكمى طاقدم ، بورنمى سيلدم ، « سيلر » بر كوزل‌ده اوكسوردم، « اوكسورر » ديكله ديدم . . بوبر : — بزده باشمزى آچمايوب آياغمزى چيقارمق حرمت ؛ فرنكلرده بالعكس آياغنى چيقارمايوب باشنى آچمق تعظيم . . ديكله بو ايكى : — بزده اوتەدن برى أوك آلت قاتى خدمتجيلره ، يوقارى قاتى افنديلره ؛ فرنكلرده بالعكس آلت قات افنديلره ، يوقارى قات خدمتجيلره مخصوص . . اوج : — بزم آياقلرمزك آلتنه سرديكمز خاليلرى اونلر باش اوجلرينه آصارلر . . ديكله، دورت : — بزده اوتەدن بەرى صاغده أركك، صولده قادين، فرنكلرده صولده أركك، صاغده قادين بولونور . . . بش : — بز پلاوى ومقارناتى اك صوك يرز؛ اونلر أك اول يرلر . . . آلتى : — بزده يمكده آز سويله‌مك وچابوق يمك تربيه‌دن معدود ؛ اونلرده عكسنه جوق سويله‌مك ، حكايه‌لر نقل ايتمك و قهوه‌يى سفره‌ده ايچمك ، حتى آللرينى سفره‌ده بيقامق معتاد . . . يدى : — بزده كوچوكلرك ، بويوكلرك سوزينه قاريشماسى بويوك تربيه‌سزلك ؛ اونلرده بالعكس بويوك برنشانهٔ ذكا... سكز: — بزده ساعت اون ايكى يا صاحدر يا آقشام ؛ اونلرده يا اوكله‌در يا كيجه ياريسى . . . ديكله . . . باقدم ، يكنم

کیجه یاریسی سوزیله اویوقلامغه ، خورولدامغه باشلامش ؛ صارصدم ؛ دهابیتمه‌دی دیکله، دیدم ... دوقوز : — اونلر شرقی‌یی مطلقا آیاقده، یزده مطلقا اوطوروله‌رق سویله‌مك الزم ... اون: — فرنکلرك سنه‌باشی اکلنجه ایله کچر، منتسبلری شراب نشئه ایله مستدر؛ یزده محرم، سنه‌باشی بریوم ماتمدر. اون کون قانه‌قانه‌صوبیله ایچمه‌یز ... اون بر: — یزده کوك کوز ، فتنه‌لکه ، کم نظره علامت ومنحوس ، اونلرجه مائی کوز مبارك ، او قدر مبارك که ملکلری بیله مائی کوزلی اعتبار ایدرلر . . . اون ایکی : — یازیلری‌یه صاغدن باشلارز ، فرنکلر صولدن. . . اون اوچ : — السنهٔ غربیه‌ده فضله حرفلر یازیلیر؛ فقط اوقونماز ؛ یزده ایسه یازیلماز لکن اوقونور . . . دیکله ، اون دورت : — یز مکتوبلرك تاریخنی آلتنه قوروز ، اونلر اوستنه قورلر. . . اون بش : — یزده قناعت بر فضیلت ، اونلرجه بر مسکنت . . . اون آلتی : — هله یزده بیقلرینی تراش . . . دیرکن باشمی قالدیروب باقدیغم زمان یکنمی قویدکسه بول. . . او ، چوقدن صیقیلمش قاچمش . . .

« آیاقلرینی یره‌اوردرق »

آرتق بوتون بوتون حدتلندم . هنوز حدتمی تسکین ایتمه‌دن آشاغیده کی مطبخدن دوغرو بر کورولتی ، برخیریلتی فیشقیردی . . . بزم یکن اوزامش طیرناقلرینك اوجیله کشکول فقرانك فیستقندن آلمق ایسته‌مش ، آشجی ابیش ، یکنمك بویله ملوث طیرناقلرینی کسمه‌دن مطبخه کیرمکدن منع اولنماسنی بندن رجا ایچون یرندن فیرلادیغی صیراده اوده آرابه‌جی پاولی ، آیواز خچادور واسطه‌سیله ألمزینی ، آیاقلرینی طوتدوروب دها شیق ، دها آلافرانغه اولماسنی تأمیناً ، بیچاره‌نك بیقلرینی تراش ایتمکه قالقیشمامشمی ؟ ابیشك قفاسی قیزمش ، اوقلاوایی بر ألته آلمش ، یانمش اودونی دیکر ألیله قاورامش ، صاووریور و « ناموسم پرپاره‌لق اولدی ... بوقابوده دها دوره‌مان ... بن کیدرین ! . » دیه آوازی چیقدیغی قدر کورلویور . . . باقدم ، اولمایه‌جق ؛ یکنمی قورتاردم ، حرمه طیقدم ... بوکا بر درس عبرت ویرمك صیراسی کلمشدی ؛ دوشوندم ، طاشیندم ؛ همان او کوندن اعتباراً بوکا برایش بولمغه تشبث ایتدم ؛ آنادولونك شویله بر قییجغنده برسیاحت تجربیه اجرا ایتمسنی قرارلاشدیردم ... زونغولداق خاطرمه کلدی : « زونغولداق . . . اوخ ! زونغولداق ! .. شیمدی کورورسك سن مولن روژده قانقان اویونی ... عمرکه برکت زونغولداق ! . . » دییه‌رك زونغولداقده برمعدن مهندسلکیله یکنمی باشمدن صاودم .

بووقعه‌دن تام بش سنه صوکره اوشامپانیه کبی قابنه صیغمایان یکنم ، زونغولداقدن عودت ایتدیکی زمان ، آیران کبی ساکن وراکد ، آپیشمش قالمشدی . . .

احمد حکمت

اذابه. اریتمك . پلاسترون: اساساً مچ ضربه‌لرینك شدتی حفیفه‌تمك ایچون کیپیلن زرهك کوکس جهتنه چکیریلن ، یوك ، قیتیق کبی شیئلرله دولدیرلمش ، مشین یاخود بز پارچه‌سی دیمکدر ؛ بوراده کنیش بویون باغلرینك بر نوعی قصد اولنمشدر . قانقان: خفیفمشربانه ، عجائب برقص . بوقاس : [١٣١٣ — ١٣٧٥] حیاتی بزم برنجی، ایکنجی، اوچنجی پادشاهلرمزك سلطنت سوردیکی زمانه اصابت ایدر ؛ قرون وسطانك صوك ، اوروپاده انتباه دورینی مژده‌لهین ایلك عرفه عصرلرندن بری . مطبعه‌نك اختراعی تاریخی [١٤٣٦] ندن سکسان درت سنه اول [١٣٥٢] ده نشر ایدلمش ، بزده معاصری دیمك اولان عاشق پاشا [١٢٧٤ — ١٣٣٤] نك بویوك حجملی « غریبنامه » کتابنده اختیار ایدیلن تصنیف کبی هربری اونر حکایه احتوا ایتمك اوزره اون قسمه ، بوقاسده اون کونه آیرلمش « ده‌قامه‌رون » اسملی مهم بر اثرك صاحبی. موضوعی اکثریا عمومی تربیه ادابنه مخالف ، لکن لسانی تازه ، پوروزسز وشخصی . ایتالیانلرك اون دوردنجی عصرده‌کی اخلاقنی قوتلی چیزکیلرله کوستر . محررلرك ، بالخاصه بویوك ، حرارتلی ، هیجانلی شاعرلرك مادی فائده‌لری ده‌واردر : ملتی عین شیوه ، برنوع حس اطرافه طوپلارلر ؛ افاده‌یی زنکینلشدیررلر : بوقاس ، دانته ، په‌ترارق ، ایتالیان‌قومنی ودیلنی هردورلو افکاره وتحسسلره مساعد برشکله یوکسه‌لتمشلردر . . .

کوچوك سلطان

سیاه سروی ، دیوان دورور ،
باش اوجنده یوتون کیجه ؛
کون دوغنجه کلیر اورور ،
قاپیسنی برقاچ سرچه .

کوچوك سلطان آچیق صاچیق
اویور دیبه کیجه‌لری ؛

قاپاتیلمش شو اوفاجق
اوداسنك هربر یری .

بعضی جوشقون ایرماقلرك
ینمی سویلر آقان صویی ؛
بعضی اسن بر روزکارك
دوداقلری دیرکه : « اویو ،

بردیدیشمه یوتون حیات ؛
اویانیرمی بویله راحت
براویقویه یاتان ؟ اویو !

ایصسز برداغ باشنده‌سك ؛
هنوز اون دورت یاشنده‌سك ؛
اویو ، کوچوك سلطان اویو ! »

اورخان سیفی

قیرلرك ایلك باقیشده کوزه‌للکی کیزلی قالان ده‌ره‌جکلری واردر . بونلر کویوکلی برچاغلایان کبی اوغولتولرله کوکلره‌دوکولەمز ؛ یاتاقلرینك خفیف‌میللی یاماجنده سرای باغچه‌لرنده‌کی طاشقین سوس یوقدر ؛ یالکز اینجه ، حقیر چیچکلری ، یشیل چملر ایچنده پنبه رنکلرینك طاتلی تازه‌لکیله کوستریشمز ، اوتانیور کبی کولومسر . اوراده چیلغین فورطنه‌لرك ایزلری قالمامشدر ؛ روزکار ، اوفاجق اوتلری هپ‌اوقشایه‌رق اسر ؛ صولری ، تمیز چاقیل طاشلرینك اوستندن سوزوله‌رك ، خفیف تیتره‌یشلرله ، آقار ، بوراده برانجه‌لك حس ایدیلیر ، انقلره آقشامك حزین غریبلکی چوکنجه دلبرلکی ارتار .

کوچوك سلطان بویله براتردر . ایلك اوقونشده سوسلو آهنکه آلیشان کوکلکزی قاوراياماز ؛ فقط مصراعلرك طاتلی ساده‌لکنی دویه‌رق شعری بر دفعه دها اوقویك . . قلبکزده آجی برماتمك یانیق‌ألمی بوله‌جقسکز .. بوحسکز سیکیرلره جنت‌صرعه‌سی‌ویرن ، حیاتی پارچه‌لایان برزهره بکزه‌مه‌یور ؛ یالکز کله‌لرینك ایچنده سیاه بر حزن بخاری واردر ؛ وجدانلری یاواش یاواش سیاه تورلره صاوار .. یوتی یوکولن ، بکزی‌اوچوق ،

دلبر چیچکلره آجیرسکز .. کوچوك سلطان بهارلر کبی تازه وبیاضدی ، آرتق قوشلرك اوتوشی، منکشه‌نك رنکی ، مائی کوکلرك کوزه‌للکی ، کوزلرینی قاپایه‌رق یاتدیغی قاتی، صاغیر، زندانلر قدر حسسز مزاری ایچون هپ معناسز قالمشدر. شو اون‌سکز سطراق کوچوك منظومه ، بویله هجرانلره یاقین ، کوکلمزده ایزی قالان ، سیکیرلریمزده براقدیغی صیزیلری دائما ده‌رینلشه‌ن کوزه‌ل ، حسرتلی برشعردر . .

صوك چوچوقلر

طالعك غریب بر توالیٔ صدماتیله بوتون چوچوقلری یاشامازدی . تأهل ایده‌لیدن بری اون آلتی سنه جریان ایتمشدی . بو اون آلتی سنه ایچنده دورت چوچوق غائب ایتدیلر. آرتق چوچوقلرینك یاشامایه‌جغنه اویله بر قناعت وحشیه حاصل ایتمش ایدیلرکه بربشنجی مزار داها علاوه ایتمك ایچون پدروالده اولمقدن واز کچمشلردی. بومدهش ماتملره اونلرك قابنده کویا والدیت داماری نهایت یانه‌رق قاوروله‌مش، قوپه‌رق پارچالانمش ایدی . بوتون سودکلری سیئلری الارندن بی‌رحمانه آلان اولومك طیرناقلریله اونلرك‌ده قلبنده بر مزار قازلمشدی .

بر پارچه‌ده چوچوقلرینه کین طاشیورلردی . اونلرك محتاج محبت قلبلرینه قارشی اتفاق ایتمشجه‌سنه بویله ئولمن ، یاشامامق ایسته‌ین ، کویا اونلری مسعود ایتمکدن قورقان بو چوچوقلر ایچون ماتمزده روحلرینك ایچنده خفی بر کوسکونلك ، ده‌رین بر اغبرار واردی. أوت ، نه‌ایچون یاشامامشلردی ؟ ایشته بوتون اطرافلرنده ، محله‌نك همان بوتون أولرنده طاتم ، طاتم چوچوقلر نه‌ایچون یاشایورلردی ؟ اونلرده محله‌نك ایچنده چوچوقلی برئه‌و اوله‌جقلردی، حتی محله‌نك الزیاده چوچوقلی أوی اونلرك أوی اوله‌جقدی؛ فقط ایشته اونلر یاشامامق ایسته‌مشلردی . هر آقشام اوستی بوتون أولرك قاپیلرندن سوقاغه ایریلی اوفاقلی چوچوقلر طاشارکن اونلرك قاپیسی مسدودقالیر. کویا بوتون محله‌نك نشوهٔ حیاتی ایشته شو چوچوقلرله کلوب اونلرك ماتمکیر أوینی برسرور جوشانك استهزالریله قوشاتیرکن بوبیچاره أو، وحشی بر زهر خنده ایله بر تابوت اضطراب شکلنده ، صوك نفسی کوکسنی یراه خسران ایله شیشیرمشجه‌سنه قاباره‌رق دورور .

اونلرك‌ده بویله چوچوقلری اوله‌جقدی: بوی بوی.. عثمان اون ایکیسنده، صوکره ایلك قیزلری احسان اونبده ، فرخان دوردنده ، نهایت صوك قیز وجدان ایکیسنده

اوله‌جقدی. اونلرك متعاقباً اوغلان وقیز چوجوقلری اولمش ایدی ، برالتزام آهنكله اسملرینی هپ قافیه‌دار انتخاب ایتمشلردی . فقط بوزو للی قافیه‌لری بر نقطهٔ آهنكده طوتەبیلمك ممكن اولمامش ، مطلقا بری بولوندقدن صوكره دیكری سیلینەرك هپ سقط ، قیریق شعرلر قالمش ؛ نهایت أولوم صوك ضربهٔ بی‌انصاف خامه‌سیله صوك قافیه‌یی ده چیزەرك اورادە ملول ، سرگردان ، دورت سیاه لكه براقمش ایدی . چوجوقلرندن باشقه برشیٔ دها قالمش ایدی : عثمانك قونداغنه صیارلمش یادكارلر . . . بونلرك ایچنده احسانك مائی آطلاسدن برطاقیه‌سیله هنوزقویولاشمامش صاچلرندن برپارچه، فرخانك بیقانمایه‌رق صاقلانمش بر كوملكیله یالكز بر كره اوزەنیله‌رك كیدیرلمش پنبه یوكدن اورولمه حرمانیسی، وجدانك مینی‌مینی آیاقلرندن صوك‌چیقان چورابلری واردی.

بعضاً ، كوچوجك أوده یاپ یالكز اوطورورکن ، مثلا سوقاقدن كلن برچوجوق سسیله ، ماتمزده والده ، بردن تتره‌ر ؛ صوكره ألندن ایشنی براقەرق ، كوزلری مبهم برنقطه‌یه‌دالەرق اوسسی برداها ایشیتمك ایچون دورووردی. بوسس اوكا كندی‌چوجوقلرندن، تاایوب صیرتنك برطرفنده صیره ایله یاتان اودورت مزاردن چیقان برنوحهٔ شكایت‌حكمنده كلیردی . اوزون ، اوزون دیكلردی . واوزمان بو أوك سكوتنی ، اوده‌رین ، صوئوق، ایچنده برنفس ممات اوچان سكوتی ایشیدیر؛ بوتنهاأوك ، بوبارد سكوتك روح مضطربندن قلبنه قارلر دوكولوردی . تیتره‌ردی، اوشویه‌رك تیتره‌ردی ؛ اوزمان آرتق ایشله‌یه‌مەز ، بویالكزلغك ایچندن چیقمق ایسته‌ردی .

أوك ایچنده كزر ، مطبخه اینر . باغچه‌نك دیوارنده بیقلرینی قالدیرەرق كندیسنه میرلایان قومشونك كدیسنه باقار ، باغچه‌یه چیقەرق بلا لزوم قویودن صو چكردی ؛ صوكره ، بردن بره باشقه دورلو ایصینه‌مایه‌رق ، باشقه دورلو یالكزلغنی اونوتەمایه‌رق چوجوقلرندن قالان شیئلره قوشاردی .

اونلر، یاتدقلری‌اوداده ، دولابك اك اوست‌كوزنده ایدی ؛ اوزانەرق ، یاواشجه ، كویا ایچیتمكدن قورقەرق ، خسته بر چوجوق طوتان محترز أللرله ، بوغچه‌یی چكر ، ایندیرر ، مندرك اوستنه قور ، چوجوقلرینك روح خوابیده‌سنی اویاندیرمقدن چكینیورمشجه‌سنه یاواش ، یاواش آچاردی . بو بیچاره شیئلر ، مینی مینی أولولرك نكاه خسرانندن اوزولرنده قالمش بر معنای ألمه مشتكی ، كریان ، اوراجغه سریلیردی . اوجنده مائی برشریت پارچه‌سیله احسانك صولغون برچیچك دمتنه بكزەین‌مائی آطلاس

طاقیه‌سنه برنظر اشتیاقله باقاردی ؛ وجدانك کوچوك چوراپلری برچفت پنبه ، طونبول آیاق آرایور ، ظن اولونوردی ؛ اوتده ، فرخانك کوملکی ، هنوز اوزرنده صیجاق برهوای حیات ایله کویا بردورلو أولمك ایسته‌مه‌زدی. . . بوشیلردن اونك مشام روحنه چوروقلرینی اخطار ایدن برنفس فقط طوپراق قوقوسیله قاریشیق بر نفس کلیردی که اونی هم اوشوتور هم ایصیتیردی .

بو بوغچه‌نك قارشیسنده اولاالرینی سورمه‌یه‌رك ، صوکره یاواش یاواش کنارلرندن دوقونمغه جسارت بوله‌رق دوشونورکن دورت چوجوغنی بربرینه قاریشدیرردی. اونلر خاطره‌سنده دائما ثابت بر خیال واضح ده‌کلدی . بعضاً برینك تبسمی ، اوته‌کنك آغلایشی ، اوچنجیسنك باقیشی ، دوردنجیسنك بر چیرپینمه‌سی آیری، آیری کورور ؛ بو منفرد خاطره‌لرله چوجوقلرك شویتلرینی تفریق ایدردی ؛ فقط صوکره بردن بو خاطره‌لر بربرینه قاریشه‌رق ، چوجوقلرك سیمالری عین خمیرهٔ خیالیه‌ده امتصاص ایدرك یالکز بر چوجوق کورووردی . هپسی آیری، آیری دوشونمك ، کویا پیش خیالنه اونلری اسملریله برر ، برر چاغیرمق ایستدکجه دائما تکرر ایدن او تك چهره کلیردی. او وقت بو چهره‌یی ذهناً سوسله‌ر ، جوراپلری کیدیریر . باشنه آطلاس طاقیه‌یی قور ، بر طرفنده اوچنده شریتیله بر لوله صاچی صاللار ، اوموزلرینه پنبه یوکدن حرمانیسنی قور ، خیالنك ایچنده او دورت چوجوقدن مرکب سیمایی کورووردی . و آرتق اونی قوللرینك آره‌سنه آلمق ، کوکسنه، بیچاره یانوب قاورولمش آنا کوکسنه باصمق، اوپمك، اوپمك ، فقط خیالیله ده‌کل دوداقلریله اوپمك ، والده‌لك آجیسندن هرذره‌سی صیزلایان جسمایتنك احتیاج عصبیسیله اوپمك ایسته‌ردی . . . اوخ ! او وصال خیال، روحنی تطمین ایتمیوردی . دوداقلرنده صرف ارلونه‌جق بربوسه ، بر والده بوسه‌سی تیتره‌یه‌رك کویا اضطرابندن أولوردی. اوزمان چیلدیره‌رق، آرتق هرشیئی اونوته‌رق، آغلایه‌رق ، بوغوله‌رق بو بیچاره شیئلری خیرچین أللریله آلیر ، صیقار ، باصار ، ایصیریر ، اوپر ، قوقلار ؛ اونلری روحنه سوقمق ، أوت ، او روحنك بوشلغنی بونلرله دولدورمق ایسته‌ردی . لکن او بوشلق دولمازدی. روحنده بر آچلق واردی که تسکین ایدیله‌مزدی . نهایت عظیم برکسلان اعصاب ایله اوراپه ، مندرك اوزرینه ، بوغچه‌نك اوستنه قاپانه‌رق یاواش، یاواش، آرتق ساکن یاشلرله اوزون اوزون آغلاردی. ظن اولونورکه روحنك اودولدیریله‌مایان بوشلغی بو یاشلرله دولمش بولونور . آرتق قلبنده آجیسی بیله أوله‌رك ، هفته‌لرجه

كوزندن برياش آقمايه‌رق ، كوكسنده برنفس حسرت شيشمه‌يه‌رك ، حق چوجوقلرينى تماماً اونوته‌رق بى حس ، لاقيد بر مخلوق اولوردى .

بربهار كونى قارى‌قوجه برابر ايوبه كيتمشلردى . برسنه‌ده بركره بويله چوجوقلرى زيارته كيدرلردى . بر كون ، بغتةً ، براحتياجك سوقيله ، ايكيسندن برى ديكرينه « يارين چوجوقلره كيدهلم‌مى؟ » ديرواريته‌سى كون چوجوقلره مسافرته كيدىليورمشجه‌سنه ايوبه قدر بر سفر اجرا اولونوردى . بو زيارت كونلرى اوزون بر دورهٔ انتظاردن صوكره كلن بر يوم ملاقات نشاطيله ايكيسنكده قلبنه عادتا بر نشوه ويررردى .

بو كون‌ده قارى قوجه ينه اويله بر خفتله جامعك حوليسندن كچديلر ، قوشلره يم سه‌رپديلر ، تربهٔ شريفه‌نك كنارقدسيتنده برانشراح عظيم قلبله ، او بيچاره قيريق قلبلرنده چوجوقلرينه كيدىيور اولق تسليتنك انشراحيله دعا ايتديلر . صوكره اوته‌كى قاپيدن چيقديلر ، صوله دوندىلر ، يورودىلر . . يورويشلرنده كويا بر يتيشه‌مه‌مك عجله‌سى واردى . قلبلرنده تحف بر شئ ، « شيمدى چوجوقلر بزى كورونجه شاشه‌جقلر . . . ملاحظه‌سنه بكزه‌ر بر غريب خلجان حكم سوريبوردى .

آرتق بو أولولر آرامكاهنك تنها يرلرينه كلمشلردى ؛ صيرت اوستنه دوغرو آغير ، آغير يوكسه‌ليورلردى . اونلر تا اك يوقارى واك تنها بريرده ايديلر . صيره ايله ، بربرينك يانده ، شيمدى حركته‌كلوب صاللانه‌جق بربشيك قدر بويلرينى اوزاتمش ياتيورلردى . بوراسى چيبلاقدى ، تا اوزاقده ده‌كزك مائى صولرى سازاقلرك اتكلرنده سايه‌لنه‌رك قارشيدن مزارلره كولومسه‌يوردى . بو دورت چوجوق مزارينك فوق سرنده يالكز بويوك بر كستانه آغاجى يوكسه‌له‌رك اوزاقده ده‌كزه باقيور ، آره صره خفيف بر اهتزاز ايله‌ياپراقلرينى سيلكرك كويا اونلرك مؤبدرؤيالرينه‌ساكت نيلر سه‌رپيوردى . و چوجوقلر ، يان يانه ، بويالكز لقده بربرينه كويا صوقولمق ايستيه‌رك ، او مروتكار آغاجك ساكت نيلريله اويويه‌رق ، بهار كونشى آلتنده ايصينه ياتيورلردى .

بورايه هر كلدكجه طاشلر بردن حركت ايده‌جكلر ، اونلره قوشه‌جقلر ، بونون بر قيش اوشودكدن صوكره بو پدرله والده‌نك صيجاق دوداقلرينه دوداقلرينى اوزاته‌جقلر ظن ايدرلردى . فقط طاشلر ، جامد ، بى حركت ، بوراده اونوتيلوب يالكز براقيلدقلرندن مغبر بر نظرله اونلره باقارلر ، عميق بر معناى سرزنشله كوسكون كوسكون دوررلردى .

بوکون ایکیسی‌ده، کویا بربرندن خبرده کمشجه‌سنه، مزارلرك کناریه اوطوردیلر. بابا، عثمانك مزارندن کوچوك کوچوك طاش پارچه‌لری آله‌رق آشاغی‌یه آتیور؛ والده، مطرد بر حرکتله هپ عین نقطه‌دن، وجدانك طاشنك دیبندن اوت قوپاریپوردی. بو، ساعتلرله سوردی. ساعتلرله أللری طاشلری آتمه‌رق، اوتلری قوپاره‌رق برکله‌سز، کوزلری اوزاقده ده‌کزك مشمس مائیلکلرنده غائب‌اوله‌رق دوشوندیلر. بورایه کانجه‌یه قدر دویدقلری انشراح آرتق‌زائل اولمشدی. ینه بکله‌نن شیٔ، اوامید ایدلمکه جسارت اولونمقسزین بکله‌نن شیٔ بوسه چیقمش، چوجوقلری ینه اویقوده بولمشلردی. شیمدی آغلامغه قوتلری یوقدی. ایکیسنده‌ده بر طیقانقلق واردی. دیمك، الی‌الابد، أولونجه‌یه قدر، اونلر سنه‌ده برکره بورایه کله‌جکلر وچوجوقلری هپ بویله اویقوده بوله‌جقلردی، اویله‌می؟ یونلر هیچمی، هیچمی اویانمایه‌جقلردی؟

بردن بابا آیاغه قالقدی، قاریسنك یوزینه‌باقمایه‌رق: «کیده‌لم!» دیدی. اوجواب ویرمه‌یه‌رك بکله‌یوردی. ذهننده بر شیٔ ترتیب ایدییور کبی ایدی. صوکره قوجه‌سنه دیدی‌که: عقلمه بر شی کلیور؛ باق، چوجوقلر بوراده ناصل... نه بر چیچك وار نه بر فدان؛ هیچ بر شیٔ یوق. هپ بو کستانه آغاجی! مثلا: بر کل‌فدانی، هپسنه‌ده آیری، آیری باشقه باشقه رنکلردن؛ مثلا: بری قرمزی، بری پنبه، ایکیسی بیاضله صاری...

قوجه‌سی جواب ویرمه‌یوردی؛ دوشوندی، دوشوندی؛ صوکره: «أوت، فقط ایرته‌سی کون چالارلر.» دیدی، صحیح! بونی دوشونمه‌مش ایدی. آه! ممکن اولسه‌یدی اوچوجوقلرینك مزارلرینی کوچوجك أوك کوچوجك باغچه‌سنده یاپدیرمش‌بولونسه‌یدی، اونلردن بویله اوزاق قالمایه‌جق، اومدهش‌یالکزلغی بودرجه حس ایتمه‌یه‌جکدی. اوندن صوکره قیشین، قارلر یاغارکن، چوجوقلر اوقدر اوشومه‌یه‌جکلردی...

بوفکردن واز کچمش کوزوندیلر. لکن عودت ایتدکدن صوکره کیزلیدن کیزلیه اوفکر قابلینی بیوردی. أوت، کل آغاجلری، باشقه باشقه رنکلرده، هربری ایچون برر دانه، قرمزی، پنبه، صاری، بیاض کل آغاجلری..

برکون قوجه‌سی، یانندہ برحمالله عودت ایتدی. حمالك آرقاسنده برکوفه، کوفه‌نك ایچنده دورت کوچوك کل فدانی واردی. قاریسنه دیدی‌که: بونلری اورایه دیکمزسه‌ك باغچه‌یه‌ده دیکمزمی‌یز؟ ذاتاً باغچه بوم بوش دورویور، ایشته سکا اعلی برأ کانجه...

اوح ! أوت ، نه كوزل بر أ كلنجه !.. چوجوق كبي سويندى، قوجه‌سنك الارينى اوپدى. شمدى‌يه قدر بوفكر نه‌ايچون عقللرينه كلمه‌مشدى؟ بوفدائلر اونلرك چوجوقلرى اولهجقدى، ده‌كلمى؟ درحال اسملرى‌بيله تعيين‌اولوندى؛ قرمزى ايله پنبه عثمانله فرخان ، صارى ايله بياض احسانله وجدان‌اوله‌جقدى: باغچه‌نك تا اورته‌سنه براوجاق‌رسم‌ايتديلر. دورت مينى مينى چوقور قازديلر ، طاشنى آيقلاديلر ، طوپراغنى آلهديلر ، قومشولرك يرندن كوبره آلندى ؛ آرتق دورت دانه مزار ده‌كل، دورت دانه بشيك ياپديلر. اونلر ايوب صيرتنده كستانه آغاجنك آلتنده اويوان چوجوقلركبي يان‌يانه ، صيره‌ايله ديكلدى. يارمشر قووا صو دوكديلر : صوكره آلارى طوپراقلره مستغرق ، يورغونلقدن ترلر ايچنده يوزلريله يكديكرينه باقديلر . عادتا بر سعادت حس ايديورلردى . كولومسه‌يه‌رك فدائلرى كوزلرينك پربوسهٔ نظريله اوپديلر . ايشته بونلر آرتق صوك چوجوقلريدى .

أوه‌ت صوك چوجوقلرى !... هرصباح اويانير اويانماز ، قهوه‌لرينى هنوز ايچمه‌دن باغچه‌يه چيقارلر . قوجه‌سى قويودن صو چكر . او صوبى سوزكجلى تنكه‌يه بوشالته‌رق ياواش ياواش ، فدائلرى صولار . صولامق بيتنجه فدائلرك ديبلرينه چوكرلر؛ دوشمش ياپراقلرى ، اوفاق تفك طاشلرى ، چوپلرى پر پر آيقلارلر ، كويا اونرم ونازك طوپراقلرده فدائلرك ، خير چوجوقلرك روح حساسنه پركوچوك بار اوله‌بيله‌جك هيچ برشئ براقمق ايسته‌مزلردى .

نهايت بو تقيدات بيتدكدن صوكره‌قاريسى مطبخدن‌تخته اسكمله‌لرى كتيرر، قوجه‌سنك قهوه‌سنى پيشيرر ، اوراده فدائلرك يانده قارشى‌قارشى‌يه اوطورورلر، كويا چوجقلرينك ثانيه‌دن ثانيه‌يه بويويشنى سير ايدرلردى .

ياواش ، ياواش اونلرده بو غفلتك حظ نوينى تأسس ايدر اولمشدى . اومدهش ماتملرله يارى يرندن قيريلان‌أمللرى، چوجوق محبتلرى، اولوم‌آجيلرى، اودورت‌مزارك خاطره‌لرى، بوتون‌اوخراب وشكسته حسلر بريره طوپلانمش وبونلرك مجموعندن متشكل بر رابطهٔ روحيه هويتلرينى بوفدائلره باغلامش ايدى .

فدائلرك يكيدن غنجه‌لانمسنه بويوك بر صبرسزلقله منتظرديلر . بو ، چوجوقلرك يورومه‌سى، سويله‌مه‌سى، قيلندن بويوك‌بروقعه ايدى كه قلبلرينك‌ايچنده ، بوويران قلبلرك ايچنده بركونش آچه‌جقدى.

شيمدى ايشته بوغنجه‌لر بكله‌نيور. اونلر كورونديكدن صوكره بردانه‌سنى بيله قوپار -

مایه‌جقلر. فدانلرك اوستنده قرمزی ، پنبه ، صاری، بیاض رنکلرله دوره‌جق اولان بو کلمدن نهایت ایسته‌دکلری قدر بریکنجه هپسنی بردن مقاصله کسه‌جکلر ، آیری آیری دورت دانه ، اودورت رنکك هربرندن باشقه برچلنك‌یایه‌جقلر، و تکرار اورایه، ایوب صیرنده ، کستانه آغاجنك آلتنده اویویان‌چوجوقلره کیده‌رك بوصوك چوجوقلرك‌هدیه‌لرینی مزاولرینه آصه‌جقلر . . .

خالدضیا

اوچك قوشلر

اوچك قوشلر اوچك دوغدیغی یره ؛
شیمدی داغلرنده مور سنبل واردر . .
اورمانلر قویننده یرسرین‌دره .
دیکنلر ایچنده صاری کل واردر ...

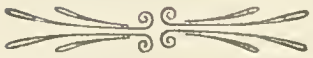
اوچای آغیر آقار، یورغونمی بیلمم ! .
مهتابی خسته‌می ، صولغونمی بیلمم !
یاسلی کابین کبی محزونمی بیلمم !
یوجه داغ باشنده سیاه تول واردر ...

اورده کچدی بنم کوزمل کونلرم :
اودملری آکوب بوکون ایکلرم ؛
دستان عمریمی اوقور دیکلرم ،
ایچمده اورالی بربلبل واردر ...

اوچك قوشلر اوچك . . بورده وفا یوق ؛
اویله آقار صولر ، اویله هوا یوق ؛
فریادیمه قارشی عکس صدا یوق ؛
بویانفین یرنده صونوق کول واردر . .

هی رضا ، کدرك باشکدن آشقین ؛
بیتوب توکنمه‌یور الم عشقك ؛
سن‌ده دریا کبی دائما طاشقین ،
دائما چالقانیر برکوکل واردر ...

رضا توفیق

ایتام شهدایه

بنم عزیز قارده‌شلرم ،

یکرمی بیل قدر کچدی ... بوقدر زمانك پرده پرده کشیده ایتدیکی طبقات نسیان آراسنده قالان بردماغ صیبدن سزه بر حکایهٔ تسلیت چیقاره‌جغم .

بر یوم مخصوص، بریوم مستثنی ایدی : او، رتبه‌سنك اشارات رسمیه‌سی ، برسلسبیل ضیا کبی بازولرینه دوکولن پارلاق ایولتلری ایله ـ سیم وزردن پایلمش برهالهٔ افتخار ایچنده اسمر برماه ظفر کبی ـ کوروندی ؛ دست عصبیسی قبضهٔ سیفنده، کنیش کوکسی برهوای هجوم‌ایله مملو ، ناصیهٔ پرینی لمعان متانتله ، نظری کمال اهمیتله طابورینه‌منعطفدی؛ قیر آتنك پای آهنینی بی‌صبرانه اشینیور ، قالدیرملری قوپاریبوردی .

او ، فولنده اوچ صیرمه شریده صلاحیت ویرن ایلك فرمانی هنوز قوروماش بر کنج ضابط .. او بنم بابامدی .

تأثیر بادایله آل موجه‌لر پایان ، تأثیر باد ایله فیصیلدایان سنجاغك پنبه سایه‌سی آلتنده برشهرك قلب ولوله‌دارندن چیقیوردی؛ بریشیل یوله متوجهدی. بویوك برطابوری‌تشییع ایدییوردی ... صانیوردم‌که بوریلرك خطوه‌لری تشویق ایدن آهنك معدنیسی دکانلری ، أولری، بوتون اوچارشویی، اوشهری ، داغلری ، هرشیئی یوروته‌جك؛ چونکه‌اومطرد ترانه بنم قلبمده بر چارپینتی حاصل ایتمشدی .

سیاه اوموزلرله قرمزی‌فسلر آراسنده کسکین سونکولر پارلدایوردی. بتون طابورك تونجی چهره‌سنده برشمسی افقینك اشعهٔ ملایمه‌سی، بوندن‌باشقه‌ده برمؤثر کولکه، بولوت کبی برشیٔ واردی. کندی کندیمه :

— امان یارب، بوطابورك شدت هجومنه قارشی هانکی جهان آیاقده قاله بیلیر؟ دییوردم؛ چونکه بکا اونلر یورودکجه یر صارصیلیور کبی کلیوردی ؛ دوغروسی بن قورقمشدم ...

صوکره اویشیل یولك باشنده بوتون ضابطلر بر کره هایقیردی : بویوك طابور دوردی، بوتون غلبه‌لق دوردی ، هرکس دوردی. آه ، اوزمان بن نه‌اوله‌حقنی آکلامش کبی محزون‌اولدم؛ خایر، بودورمغی ایسته‌مه‌یوردم؛ بوری سسلری ، ترامپته کورولتولری آراسنده یورورکن بن یاواش یاواش هرشیئی اونوتمشدم؛ یورولمی، دها یورولمی ایدك؛ بن‌ضعیف باجاقلرمده بوکون هرزمانکدن‌زیاده قوت‌حس ایدییوردم؛ هیچ‌یورولمایوردم... فقط دوردق ؛ چونکه بتون ضابطلر بر کره هایقیردی، چونکه بویوك طابور، بوتون غلبه‌لق، هرکس‌دوردی. اووقت برشیٔ اولدی : بیوك طابور، بوتون غلبه‌لق بری برینه قاریشدی . آبانی صاریملی، قیر صاقاللی ، بیاض قوشاقلی آدملر عسکرلری قوللرینك آراسنه آلیور، صیقیور ، اوپیور ، بردها اوپیور ؛ آلتدن ، یاناقلرندن ، چکمسندن ، یوزینك راست کله‌برنقطه‌سندن اوپیور؛ صوکره بیاض قوشاغندن قرمزی مندیلنی چیقاریور، کندی کوزلرینی قورولایوردی ؛ اوتده بر نفر یاری چیپلاق بر کویلو چوجوغنی قوقلایور، دها اوتده برکوی دلقانلیسی بر اونباشینك کوکسندن آیریله‌مایوردی . بونلر هپ بابالر ، قارده‌شلر ، اولادلردی ؛ قوجاقلاشیورلر ، تکرار قوجاقلاشیورلردی ؛ کوزلرینك اطرافنده قرمزی بردولغونلق، سسلرنده شیشکین برلرزه واردی ... بریده اوست دوداغی کوللکه‌لی پك کنج برملازم ـ شبه‌سز مکتبدن اوسنه چیقمش، طابوره کلمشدی ـ برقایا اوستنه اوطورمش، یومرونی‌شاقاغنده، دالغیندی؛ صانکه رؤیاده راکد برحوضه باقیوردی. اونك اوراده قوجاقلایه‌جق، اوپه‌جك، صاریله‌جق هیچ کیمسه‌سی یوقدی ؛ اوراده یوقدی، فقط اوزاقده ؛ . . . بیلمم نیچون، بن اوزمان اوراده یالکز دوران کنجه آجیمشدم؛ اکر اوتانماسه‌یدم مطلقا کیده‌جك ، اوکا برشیئلر سویلیه‌جکدم. صانیوردم که اوکندی کندینه سیاه برشیئلر دوشونیور : مثلا استانبولده فقیر بروالده ، بر علیل پدر ، برکنج همشیره . . .

بابام، زوالللی بابام بنی قوجاغنه آلدی :

— یارامازلق ایتمه ؛ آنه‌کی اوزمه . . . باق ، صوکره داریلیرم . . .

دییوردی ؛ بنی اوپیور ، اوقشایوردی . بن کیتدکجه محزون اولیور، هیچ جواب ویرمه‌یور، اوکه‌باقیوردم: آه، نیچون‌اونك یوزینه باقمایوردم!... اودائما برشیئلر سویله‌یور، نصیحتلر، وعدلر ایدییوردی؛ بن‌عادتا :

— اگر سن کیتمزسه‌ك هیچ یارامازلق ایتم ، اوصلو اوطوروردم ...

دییه‌یمین ایتمك ، اونی آلیقویمق ایچون بربهانه بولمق ایسته‌یوردم ؛ جوجوقلق ...

. صوکره هرکس برحلقه شکلنده طوپلاندی: اورته‌ده بیاض صاقاللی ، یشیل صاریقلی برافندی واردی. افندی کوزلرینی قاپادی ، الارینی قالدیردی ؛ هرکس : « آمین !.. » دییوردی. آمین داغلره قدر کیدییور: صوکره داغلردن عودت ایدر کبی اولیوردی . بن هیچ برشیٔ آکلایه‌مایوردم . فقط بوآکلامزلق بنی هرکسله برلکده « آمین !.. » دیمکدن منع ایده‌مه‌یوردی: بنم کوچوك الارمده سمایه قارشی آچیلمشدی ... یالکز اورته‌ده اوچر اوچر چاتیلمش دوران سونکولر دیکله‌یور، سکوت ایدییوردی ...

بردن‌بره حلقه داغیلدی ؛ برقارشقلق دها اولدی. او زمان بابام بنی بردها، بردها بردها اوپدی ؛ دیدی که :

— آرتق آلك چوجوغی ، کوتورك ...

او زمان ایچمده ، تاقلبمك ایچنده برشیئك قیرلدیغنی حس ایتدم . او تیریلان شیٔ شیشیور، بوتون کوکسمی دولدوریور، بوغازیمه دوغرو برطیقانقلق کبی کلیور ، طاشمق ایسته‌یوردی . محزون ، پك محزوندم ...

بیلمم نه‌دن، أوه کیرمك ایچون استعجال ایدییوردم: عادتاقوشیور، بنی‌المدن طوتان اوشاغی چکیور، سوروکله‌یوردم .. اوزاقده ، تا اوزاقده بوری سسلری ترامپته‌دولولرینه قاریشیوردی. کندی کندیمه : « کیتدیلر، کیتدیلر ... » دییوردم ...

* * *

تازه برقادین اینیور، چیقیور، کزینیور، داغیق چماشیرلری طوپلایور، آچیق‌قالمش برصاندیغی‌قاپایور، ماصه‌نك چکمه‌سنی‌اعاده‌ایدییور، چمشه‌نك آناختاری‌چویریییور، دورامایور دولاشیور ، برسفرینك خانه‌سنده ترك ایتدیکی یادکار پریشانی‌یی اصلاحه چالیشیور .. بوتون بوحرکات اثناسنده سسسزجه آغلایوردی : بونم والده‌مدی .

قارد.شم ـ اوزمان اوچ یاشنده بر بی‌خبر ـ قوجه باغچه‌نك چامورلو بر کوشه‌سندن یورغون کلمش ؛ متحیر ، باقیوردی ؛ کیم بیلیر ؛ بلکده کیدنك هرآقشامکی عودتنی بکلیوردی ...

اوتمکی ، همشیره‌م ، دها اوچ آی بشیکنده ایلك تبسملری کندی کندینه تعلیم ایدییوردی ...

خدمتجی قیز ، آشجی قادین ، هپسی اوراده ایدیلر . یالکز برکیشی اکسیکدی ...

بریومروق قدر عقلمله بردقیقه دوشوندم : کیدن بابامدی؛ بابام بنم ایچون برمتکا ، برسپر ، برحامی ایدی ؛ بن برسپت کبی اونك قوله آصیلیر ، قورقدیغم اونك کوکسنه صاقلانیر، بوتون شکایتمی اوکا سویلر ، دائما اوندن استمداد ایدردم . شیمدی اوکیتمشدی، بن بونلرك هپسندن محروم قالمشدم ... کیتمشدی ، « بنه کلهجك ... » دییورلردی ؛ فقط یا کلهمیهجك اولورسه ...

اوزمان ایچمده ، تا قابمك ایچنده قیریلان شیئك نازك براویونجاقدن ، کوزمل بر بیکدن دهاپك چوق سوکیلی برشیٔ اولدیغنی آکلادم : کوکسمده شیشوب دوران شیٔ بردن بره فوران وطغیان ایتدی ، بر طوفان شهیق ایله دوشدم . . . اوزمان آغلادم ، اوزمان پك چوق آغلادم ... اوقدر آغلادم که سسسزجه آغلایان والدهمی صوصدیردم ؛ شیمدی والدهم بنی قوجاغنه آلمشدی ؛ هایقیریوردی :

— آه یارب ، اولادمه خستهلق کلهجك . . . آمان یارب ، هیچقیریقلر اولادمی بوغاجق ... صو ، صو ، چابوق بر آز صو کتیرك ...

بوتون کندی ماتم افتراقی اونوتمشدی ؛ بنم یوزمی یقایور ، بنی تسلیه ایدییوردی : زواللی قادین ...

اوکیجه هیچ بریمز آقشام طعامنه کندیمزده اشتهابوله مامشدق... بن یاناغمده اویقویه تقلید ایتدیکم زمان والدهم: «آمان یارب، اولادمه برکوزهل رؤیا ... » دیدی؛ زواللی قادین...

اوکیتدی؛ بیلمم نره یه، غالبا پلونه یه کیتدی. کیتدی وکلمدی؛ بردها هیچ، هیچ کلمدی.

بن بوندن یکرمی سنه اول ـ بوکون سزك اولدیغکز کبی ، ای عزیز قارداشلرم ، برشهیدك یتیمی اولمشدم ؛ بنمکده سزکبلر کبی حیاتی باروت دومانلرینه صارمش ، کیتمشدی . بوکونکی سزیکرمی سنه اولکی بنسکز ؛ بن سزك بوتون حیاتکزی ، بتون روحکزی بیلیرم ... بن او جریحهنك صمیمی برآشنایم. اوجریحهیی سویکز؛ اوسزك ابدی برنشان افتخاریکزدر .

سویلهدم، سویلهدم، چوجوقلغمك بتون قلبملولنی سویلهدم... چونکه هرکس سزه ویرمك ایستهیور ؛ بن سزدن آلمق ، ـ آلامکزه اشتراك صورتیله ـ سزك دردکزدن برقسمنی المق ایستهیورم .

جناب شهاب الدین

سلسبيل : خفيف طاتلى صو . أپولەت : اوموزه طاقيلان صيرمەلى قماش . قبضهٔ سيف: قيلبجك طوتولەجق يرى. برين : پك يوكسك . . باونه : يلغارستانده شيمدى ٢١٠٠٠ نفوسلى، عثمان پاشانك (١٨٧٧)ده روسلرك مدهش ضايعاتنه قارشى آزقوتله چوق شدتلى وقهرمانجه مدافعه ايتديكى ، آجلقدن ، جبخانه سزلكدن چاره سز برقرار ايله محاصره خطلرينى يارمق ايسته يەرك آچديغى بر هجوم حربنده اسير اولديغى شهر .

صوك بوسه

اوپمه ياورم ، بنى سن، اوپمه قيزم شيمدى ؛
— نەدن ؟
بكادار غينمسك آننه ، نه صوچم وارسويله ؟
ايشته اوزمه يورم بن سنى ...
— ماشاءالله سن
جيجى قيزسك بيليرم ...
— ياجيجى قيزلر بويله
اوپمەدن اوصلو دورورلرمى كوزەل آننەلرى ؟
— پك صوقولما يانمه ، ياوروجغم ، شويله اوطور !
— سومه يورسك بنى سن آننه جكم ، باق سن دور ،
باشقه آننه آلايم بن ده كورورسك ....

ديبه رك

شبنم آلوده نكاهنده ظلال كدرى ،
اينجه جك بوينى بوكولمش، كيديور ياورو ملك ؛
تيتره ين بوسهٔ سودا دل معصومنده ،
دولاشير آغلايه رق چهرهٔ مغمومنده .

قادين ، آمادهٔ رحلت كبى بيتاب وملول
آرقه سندن قيزينك زار وپريشان باقيور ؛

ایدییور شفقت مجروحی جمالنده افول ،
روحنك ظلمت کریانی یوزندن آقیور ؛
خسته ، بی‌چاره قادین خسته، بیانمز نه‌می وار!
کیم بیلیر، بلکه کچر یاورو سنه، بلکه وزم ...
ناصل اوپسون قیزینی ؟ آه اوسعال مبهم ،
اوبوغوق سس ، اوده‌رین نغمهٔ مظلم هرکون
نینه‌نك پارچالایور کوکسنی ، برظل مزار
قالایور روحنی ، صوردقجه اطباده بوتون
« چوجوغمی اوپه‌بیکسز ! » رأینی تکرار ایدییور ،
« اوکسوروك مزمن اولور چونکه چوجوقلرده » دییور .

« چوجوغمی اوپه‌بیکسز ! » ایشته مقرر ، معلوم
نینه‌لك روحی مجروح ایده‌جك براخطار !
« یاورومی اوپسه‌م اولورمی ؟ » بوسؤال مشؤم
دوکولور غنچهٔ بی تاب ثمندن ناچار . .
— آه برکون أبی اولسه‌مده طوتوب چکسه‌م بن ،
قوقلاسه‌م یاورومی ، صیقسه‌م کوچوجك اللرینی ،
اوپسه‌م اوپسه‌م یوزینك ، کوزلرینك هربرینی ...
صوکره دوشسه‌مده چکنمم اولومك پنجه‌سنه ؛
آه اوکسوز چوجوغم، آننه‌سی اوپمکدن
بیله محروم اولویور ...
— بن کله‌یمی آننه ؟
— کل قیزم قوینمه .. یوق دور ، قوپیورمی چکرم ؟
صانکه قوینمده اجل !
— اوح اونی بن پك سوه‌رم ...
برسحر وقتی ایدی ، هرکس اویوردی . . خانه
کیجه یالکزجه سکونتله مزار اولمشدی :

صاقلانوب روحنه بربوسهٔ مأیوسانه ،
نینه‌نك غنجهٔ عمری نه‌حزین صولمشدی !
قیزجغز ایرکن اویانمش، کلیور: « اوح ارتی
اوپرم آننه‌می ! اوح یا ، اوپرم ایشته ! امان
دویماسین ! یا اویانیرده داریلیرسه ؟ اوزمان
قاچارم ... آننه‌جکم، باق نه کوزل‌ده یاتمش: »

کوزی تابان ، یوزی کارنك صفا ، کوکسی آچیق ،
اویوره‌جك اوریپور ... آننه‌سنه جان آتمش ،
کلدی ، قوندوردی ـ دوکوب نعشنه برروح سرود ـ
اوصوئوق آلتنه بربوسهٔ حار ومدود !... »

کمال زاده علی اکرم

(وزنی : فاعلاتن «فعلاتن» فعلاتن فعلاتن فعلن)

شبنم آلوده : چیپه بولاشمش ، کوزلری یاشلی . آمادهٔ رحلت : أولومه حاضر . سعال : اوکسوروك . غنجهٔ بیتاب فم : طاقتسز ، صولغون غنجه‌یه بکزه‌ین آغیز . سرود : تغنی ، مقام ، اوتمه .

تبدیل هوا

نه‌وقت مستعجل برکاغد چیقارمغه مجبور اولسه‌م زوالللی برطفل بادیه‌نك غریبزده خیال محتضری کوزمك اوکنه کلیر. برایکی سنه اولویور .. بیتروب کیتمك اوزره استعجال ایتدیکم اوراق آراسنده برتبدیل هوا کاغدی نظر دقتمی جلب ایتمشدی . مسوده‌سی ایچون هیچ‌ده لزوم اولمادیغی حالده ملفوفلرندن برینه شویله بر کوز کزدیردم ، صوکره براقه‌مایه‌رق هپسنی اوقودم . بو ، ابتدا مکتب طبیه‌نك برراپورندن باشلایوردی. بصره‌لی برجوجوغك « سل الرئه علتنه دوچار اولماسنه و خسته‌لغك سرعتله سیرینی اجرا ایتمکده بولنماسنه‌مبنی » تبدیل هوا ایچون « برآن اول مملکتنه اعزامی » لزومندن بحث اولونیوردی.

صوکره بو اساس اوزرینه برتأنی جدیتپرورانه ایله آیلرجه سورمن برطاقم معاملات باشلامش ؛ حواله‌لر ، درکنارلر ، باشقه راپورلر ، تذکره‌لر یازیلمش ، مخابرات جریان ایتمشدی . الك نهایت حل اولونه‌میان برنقطه قالیوردی: خرج راه! خسته‌لك بصره‌یه قدر اولان خرج‌راهنك هانکی بودجه‌دن تسویه ایدیله‌جکی ، نره‌دن قارشیلق بولنه‌جغی تعین ایتمك ایچون بوتون بو اوراق دائره‌دن دائره‌یه دولاشیوردی . وشیمدی یورغون ، نومید بر حالده یازیخانه‌مك اوزرنده دیکله‌نن بو اوراق ایچنده طفل بادیه‌لك بر آن اول مملکتنه اعزامی لزومندن بحث ایدن طبیب راپورلری ألدن ألهکزدکجه پیپرانمش ، صانکه کندیلریله برلکده اولزوم‌مبرم‌ده زواله یوز طوتمش ، آرتق اهمیتدن دوشمشدی ، یالکز خسته‌لغك سرعتله سیرینی اجرا ایتدیکنی کوسترن سطرلر آچی برمعنا ، عنیف بروضوح کسب ایده‌رك بوغوق بر فریاد ایله روحی طیرمالایوردی . بو عذاب ألیم ایچنده بیچاره چوجوغی تخیلدن کندیمی منع ایده‌مه‌یوردم . او شیمدی مکتب خسته‌خانه‌سنك ده‌میر قاریوله‌سی اوزرنده ، بیاض بادانه‌لی چیلاق دیوارلر آراسنده اولدیرمجی اوکسوروکلرك قهر حیات سوزیله ایکله‌یه‌رك ، صارصیله‌رق سرعتله سیرینی اجرا ایدن خسته‌لغك تأثیریله هرکون برپارچه دها أریه‌رك ، صوله‌رق اوراده ممات ایله اوغراشیوردی .

زواللی خسته ، بعضاً بایغین برحالده یاتارکن قارشیکی دیوارلره منعطف قالان کوزلرنده برلمعهٔ تحسر کورولیور ؛ نه دوشونیورسك ؟ سنه‌لردن بری آرقه‌ده یراقدیغك بادیه‌نك اوخونین غروبلرینی ، صاف مهتابلرینی ، او پایانسز قوم صحرالرینی می تخطر ایدییورسك ؟ اوراده سوکیلی بر پدرك ، مشفق بر والده‌نك ، معزز همشیره‌لرك ، قارده‌شلرك ، ده‌لرك ، قیصه اقلرك واردی ، ده‌کلی ؟ احتمال که بو خاطره‌لر آراسنده شیمدی پیش خیالکده چولارك بوتون حرارتلرینی جمع ایتمش قدر یاقیجی ، پارلاق بر چفت سیاه نظرده سنی جذب ایدییور . احتمالکه بونلرك هیچ بریسی ده‌کل . احتمال که ساده‌جه اوسربست سمالر ، او سربست افقلر ، او سربست حیاتلر ایچون متحسر اولویورسك . احتمال که مدنیتك بو قالدیرملی سوقاقلری ، بو یوکسك دیوارلری سنی صیقیور ، بوغیور . فقط برآزدها جسارت ، براز دها متانت ... ایشته اوفاق بر مشکل قالدی . اوده یاقینده بیته‌جك ، آرتق بادیه‌که قاووشه‌جقسك ..

فی‌الحقیقه نافابل حل کبی کورونن خرج‌راه مسئله‌سی‌ده برکره دها مخابره‌دن صوکره تسویه ایدلدی . آرتق هیچ بر مانع قالمامشدی . نهایت بیچاره ، مملکتنه قاووشه‌جق ،

کیم بیلیر، بلکه اوراده یکی برحیات بولاجقدی . کاغدلرك آرقه‌سنی براقمایوردم. مستعجلاً آلدن چیقارمق ایچون اوغراشدم : یازیلوب امضالاندی، اوراقه تسلیم ایدیلدی. ممنونیتله بر نفس آله‌رق صفه‌یه چیقدم . بو ایشی تعقیب ایچون اوجه بر قاچ کره کلوب کیتمش اولان مکتب مبصری، اوراده الده معاش‌سندی اولدیغی حالده بو سنده دائر اهمیتلی بر بحثه کیریشمش کبی بر قاچ کیشی ایله قونوشیوردی .

— خسته ناصل اولدی ؟ دیدم ، کاغدی شیمدی چیقدی ؛ مملکته کیدییور .

مخاطبم معاش سندینه عائد بحاوره‌یی کسمکه راضی اولمایه‌رق ایکی لافیردی آراسنده جان صیقینتیسیله باشندن صاوارجه‌سنه جواب ویردی :

— ها ، دیدی ، اونی بوکون کومدك ...

حسین جاهد

بادیه : چول . سل‌الرمه : آق چکرده تهلکه‌سی چوق ، ورمه یاقین بر خسته‌لق . عنیف : سرت . خونین : قانلی .

خسته

« وقعه حلقه‌لی زراعت مکتبنده کچمشدی »

بنجه ، دوقتور ، اونی سز بر صویه‌رق دیکله‌یکز ؛
خسته‌لق چونکه ده‌کل اویله اهمیتسز .
ساده بر نزلهٔ صدریه‌می علت ؟ نرده !
چوجوغك حالی فنالاشدی شو صوك کونلرده .
اون کون اول عملیاته چیقارکن طلبه ،
اوده کلمشدی ؛ فقط یولده نوبتلر غلبه
ایده‌رك ویرمه‌دی بیچاره‌یه بر دم راحت .
دیدم : « اوغلم ، نه‌یه کلدك ؟ هادی کیت مکتبه ، یات ! »

اوزماندن بریدر ضعفی تزاید ایدییور ؛
شبه‌لر دوغرومی کیتدکجه تأید ایدییور .

اویقو یوقمش ؛ کیجه هپ اوکسوریورمش ؛ آتشك
اولمایورمش آزیجق دیندیکی . . .
ـ بن ذاتاً ایشك
برآی اون بیلیوردم نه وخیم اولدیغنی . .
بکا اخطاره نه حاجت ، آیکم ، شیمدی بونی ؟
مع مافیه یکیدن برباقه‌لم دقتله :
حکمی قطعی ویره‌بیلمك ایچون اولماز عجله .
ـ چاغیرك خسته‌یی کلسین .
قاپینك پرده‌سنی
آچه‌رق کیردی او اثناده دوزه‌لتوب فسنی ،
بر اوزون بویلی چوحوق... لکن او برلوحه ایدی ؟
اویله بر لوحهٔ رقت‌که اونوتمام ابدی .
رنکی اوچمش یوزینك ، کوزلری چوکمش ایچری ؛
الماجقلر ایکی باشدن چیقویرمش ایلری .
او شقاقلر کوچه‌رك جبهه‌یی یاندن صیقمش ؛
فیرلامش آلنی ، دامارلرده برابر چیقمش !
بت بکز کول کبی اولمش اوچه‌رق نور شباب ؛
او یاناقلر ایکی صولغون کله دونمش ، بی‌تاب !
او دوداقلر موراروب قاولامش آرتق دریسی ؛
اوزامش صاچ کبی کیرپیکلرینك هر بریسی !
قفا بر یوك کسیلوب بوینه ، چوکمش باغری ؛
ایکی ده‌کنك کبی یوکسه‌لمش اوموزلر یوقاری .
ـ اوطور اوغلم ، سنی دقتلیجه بردیکله‌یه‌لم . . .
صویون اولجه فقط . .
ـ سز صوییکز ، یوق حالم !
صویدی بیچاره‌یی اوچبش کشی بردن ، اوزمان
آلدی برهیکل حیران سفالت میدان !

بوكيك كوچك سنك ديكلنه جك برجهتى
يوقدى. ظنمجه طبيبك جوشه رق مرحمتى ،
« باقماسه ق خسته يى نوميد ايده رز بلكه » ديه ،
چوجوغك كوكسنه ياقلاشدى براز ديكله مه يه :
ـ اوكسور اوغلم . . نفس آل . . آله نفس . . اولدى ، كيين ؛
باقه يم نبضكه . . اعلا . . سكا ياوروم قوده ئين
يازه يم ؛ اوكسوريورسك ؛ او ، كسر بك أيدر .
آرسنيق حبلرى آل ، سويلرم اجزاجى ويرر .
هادى كيت كنديكه أيى باق . . .

— ناصل ايتدك دوقتور ؟

ـ ايده جك يوق ؛ چوجوق آرتق يوله كيرمش ، كيديور !
صول طرفدن رئه نك ذروه سى تكميل چوروميش ؛
خسته لق سير طبيعيسنى آلمش يوروميش .
دور ثالثده كى اثارى او ملعون مرضك
وار تماميله . ده كل هيچ برى اكسيك عرضك.
بوتون اعراض ، شهيقيله ، زفيريله . . .

ـ يتر

خسته نك چهره سى بيداندەيا ! انساندە مكر
اولماسين حس دەنيلن شئ . . او دەكل ، لكن بز
بونى « تبديل هوا » ديرده ناصل كوندەريرز ؟
شورده اوچ بش كونى وار.. كوندەرەلم : يولده أولور!
« كيت » ديمك هم دوشونورسەك نه بويوك بر ذلدر !
هادى كوندەرمەيەلم .. وارمى فقط امكانى ؟
كيمه درد آكلاتيرز ؟ بولسەلم آ درد آكلايانى !
ـ سوزيكز دوغرو مدير بك ، نەياپوب ياپمالى ؟ تك

بو چوجوق کیتمه‌لیدر ؛ چونکه یاشارسه بك بك
دها بر هفته یاشار ، صوکره سرایتده اولور ؛
بویله بر خسته‌نی کوندرمه‌ده مکتب معذور .
— برمبصر چاغیرك .
— بویورك افندم .
— بکا باق ،
خسته‌نك کیتمه‌سی هرحالده موافق اوله‌جق .
« سکا تبدیل‌هوا توصیه ایتمش دوقتور ؛
کزمش اولسه‌ك آچیلیرسك . . » دییه برفکرینی صور .
« ایسته‌م ! » دیر او ، فقط دیکله‌مه ، اقناعه چالیش .
کیم بیلیر ، بلکه‌ده بیچاره چوجوق آکلامامش ؟
— شیمدی تبدیل‌هوا وارمی بنم ایسته‌دیکم ؟
براقك حاله آرتق بنی راحت ایده‌یم !
اوچ بوچوق ییل بکا قاتلاندی بومکتب ، اوچ کون
دها قاتلانسه قیامتمی قوپار ؟ هم نه ایچون
بنی بیللرجه بارییدیرمش اولان بریردن
« أوله‌جکسك ! » دییه قوغمق ؟ بوقوغولمقدر ، بن
کیمسه‌سز برچوجوغم ، نرده کیدر یر بولورم ؟
ایتمییك ، صوکره سوقاقلرده قالیر محو اولورم !
آنام أولمش ؛ بابامك بیلمه‌یورم هیچ یوزینی ؛
قارده‌شم وار ؛ اوده لکن بکا دیکمش کوزینی :
صانکه آتیده‌کی موهوم رفاهم کیده‌رك ،
اونی چالقاندینی خسرانلر ایچندن چکه‌جك !
قارده‌شم ، قوردیغك امالی ده‌ویرمکده اولوم ؛
بنی کوم حفرهٔ منسیته ، آتیکی‌ده کوم !
هانکی بر دردم ایچون آغلایه‌یم ، بیلمه‌یورم.
دوکدیکم یاشلری معذور کورك، مغدورم !

اوقدر سعی بلیغك بو سفالتمی صوكی ؟
بری اولجه اكر سویله‌مش اولسه‌یدی بونی ،
چالیشوب عمریمی چیلغینجه هبا ایتمزده ،
بن بو مستقبله ماضیمی فدا ایتمزدم !
مرحمت بیلمه‌ین انسانلره باق ، یارب ،
قوغیورلر بنی برسائل آواره‌كبی !
ـ سنی برکره قوغان یوق ؛ بوسوزك پك حقسز.
« ایسته‌م ، یوللامایك » دیرسه‌ك اكر قال ، یالكز .
خسته‌سك . . .
ـ هم ورم! سویله، نه‌وار صاقلایه‌جق ؟
ـ یوق جانم اویله‌ده‌كل . . .
ـ اویله‌یا هركس احمق !
براقیرلرمی اكر كیتمه‌مش اولسه‌م عجبا !
دوغرودر ، كیتمه‌لیم . . قوشدیریكز برآرابه .

صوك صنفدن ایكی وجدانلی رفیقك قولنه
دایانوب چیقدی او بیچاره سفالت یولنه .
آه‌ورق آرقه‌یه برلحهٔ لبریز الم ،
اونی تبعید ایده‌جك پایطونه یاقلاشدی « ورم ! »
طوتدی پیندیردی چوجوقلر صاره‌ورق هریرینی ،
اوپدیلر كریهٔ ماتم دوكه‌رك كوزلرینی :
ـ چكیویر دوغروجه استاسیونه ...
ـ یوق یوق ، بنی تا
كوتور استانبوله بریرده براق‌كه : غربا ،
ـ كیمسه‌نك اونلره آلدیرمادیغی برصیره‌ده ـ
اوزانوب أولمه‌یه برشیاته بولورلر اوراده !

محمد عاكف

[وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) فعلاتن فعلاتن فعلن]

أفه‌نك حكايه‌سى

أفه ، تحقيق هيئتنك كلديكنى و كنديسنى ديكله‌يه‌جكنى سويله‌ديكى زمان ، ده‌رين بر دقتله ، كنج ضابطه باقدى ؛ صوكره آياغه قالقه‌رق كنديسنى يوقاردن آشاغى ، جديتله ، سوزدى . قاره كوزلرنده نه تلاش ، نه‌ده هيجان واردى . سديرك اوستنده باغداش قورديغى يردن ياواش ياواش قالقدى ، چوبوغنى براقدى . برشئ سويله‌مه‌دن اورادن‌چيقدى. كنج ضابط ، يورورکن ، غريب برطرزده برقاچ دفعه باشنى صاللاديغنى كورمش وسبنى آكلامادن دوشونمشدى . كنديسى هرحالده أفه‌دن‌چوق تلاش ايچنده ، چوق هيجانلى ايدى وبوغريب ملاقاتدن دها چوق قورقيوردى . بوملاقاتلر تارلالرى چيكتمش ، چيچكلرى قورومش ، انسانلرى دوكولمش خرابه وفاجعه ازميرينى بلكه قورتاره‌جقدى. اونك ايچون نه‌قدر أيى اداره ايديلمك لازمدى. كنديسى غالب‌ژه‌نرالمرك، آميرالمرك نهايت ديكله‌مكه كلدكلرى بو اسلام مشهدينك كوللرى اوزرنده ديكله‌ديكى آداملرى ، بر بر تحقيق هيئتنك اوداسنه كتيرديكى زمان قاپى‌نك آرقه‌سندن كندى قلبنك آزغين كومبورتوسنى ، آتشلى طوپ سسلرى كبى كورله‌ين بيننده كندى كنديسنه حاضرلاديغى وايچندن سويله‌ديكى مقدمه‌لرى ديكله‌ردى . كنديسى حساس ، متفكر بر استانبول كنجى ايدى . اضطراب وعصيان اوكا ادبى نطقلر ، محترص چيلغين تلقينلر ، مأيوس مراقبه‌لر وچاپراسيق نظريه‌لرتلقين ايديبوردى . ازمير خلقنك، خلق مدافعه‌سنك آناختارلرندن برى اولان بو بسيط ، فقط عجايب قهرمان أفه ، بو مسئله‌يى نه‌قدر بارد و ساكن تلقى ايتمشدى . عجبا اوكا برشيئلر اوكرتمك، نه نقطهٔ نظردن مقصدينى مدافعه ايتمك لازم كلديكنى سويله‌مك لازمى ايدى ؟ ذهننده أفه‌نك آغزينه قويه‌جغى نطق حاضرلاركن أفه‌نك سديرك اوستنده براقديغى بنبه‌لى ، صاريلى ، فاصناق ايشله‌ملى توتون كيسه‌سنه، اونك يانينده براقديغى صيرما ايشله‌مه‌لى چوره‌سنه ، اوزون آغاج چوبوغنه دالبوردى .

ذهننده ژه‌نه‌رالرى آغلاته‌جق قدر قوتلى بولديغى مدافعه‌نك اورته‌سنده قاپى آچيلدى . أفه كيردى . أك پارلاق ، اك مزين چيكنلى طاقمى كيمش ، فسنك اوستنى بيك برداغ چيچكى اويارله سويله‌مش ، قالين قورو وجودى ، طبانجه‌لر ، كوموشلو خنجرلر ، چاقلرله دولمش ، آرقه‌سنه ماوزرينى آصمشدى . آتش آلمايه حاضر كورونن بو سلاح

مجمعی اوستنده باشی یئنه بارد وسا کندی . آیدین داغلرینك کوناشی آنجق سویملی برماتلق ویره بیله جك قدر مرمرکبی بیاض تپلی ، منتظم خطلی ، اینجه بورونلی ، قوی یوزینك اوستنده ده ربندن باقان قاره کوزلری سیاه آله وه بکزه یوردی . مینتانك اوستندن کورولن داها بیاض قالین یونی اوزرنده قماسی چوق متوازن ، چوق برنده ، چوق آرکك کورونیور ، برقادین کبی تازه دوداقلری اوستندن کوچوك سیاه بیقلری ، برآز فضله آچیلان کوزلرینك اوستنده اینجه قلمله چکیلمش کبی اوزاناں قاشلری یالکز باقانلره نه قدر کنج برانسان قارشیسنده اولدیغنی احساس ایدییوردی . یکرمی بر یاشنده اولدیغی سویله نیلن أفه ده بوتون طراوتلی وقوی کنجلکله رغماً قارشیسنده کنه نه کنج ، نه اختیار ، هیچ برزمان وباش حمی ویردیرمه ین براولغونلق واردی .

سوقاقده لافیردیی آچه بیلمك ایچون :

ــ أیجه اوزاق کیده جکسز ، أفه دیدم .

أفه نك کوزلری ثابت وساکن قدرتی بوزمادن ، دوداقلری تبسمه بکزه ر بر شیئله آچیلدی :

ــ زه ده اولدیغنی بیلیوره ، دیدی . کنج ضابط نه قدر چالیشدی ایسه نه أفه یی قضله سویلته بیلدی ، نه ده اوکرتمك ایچون کندی حاضرلادیغی موضوعدن بحث ایده بیلدی .

أوه کلدکلری زمان ضابطك هیجانی أللرینی تیتره تمجك درجه یی بولدی ؛ فقط صفه ده اودا قاپیسنی آچوب ده أفه یی هیئتك یانه صوقدقدن صوکره أفه نك غریب سکوتی سرایت ایتمش کبی ساده جه قاپینك یانده کی صندالیه یه اوطوردی ، بکله دی .

هیئتك اوطوردیغی بویوك اودانك هرطرفنه عشاق خالیلری ورتمشلردی . اورته یرده مستطیل بویوك یشیل اورتولو ماصه نك اوکنده آرقالری پنجره یه چویرمش دورت دولتك دورت بویوك عسکری یونیفورمالریله اوطوریپورلردی . کنج کاتبلری ، ضابطلری آراسنده برآز خوش بر هواده مغرور دوران دورت باش ، قوتلی چیزکیلریله دیم دیك دوران باشلری ، دریدنوطلری ، تحت البحرلری ، طیاره جری ، بیك قدرت وشوکتلریله غالب وذی قدرت ملتلرك کوزلریله أفه یه باقیورلردی . فقط کنج أفه اونیمورمادن ، اردودن ، چلیك وآتشدن دها قوی ، هپسنك قارشیسنده یشیل باشی کوکلره قالقان کنج بر چینار قدر بونلره قارشی لاقیددی .

أفه ایلرلرکن صاغده اوطوران یوزی تراشلی ، اسمر یاناقلی ، قالپاقلی بر عثمانلی

ضابطی، وقور بر اراده ایله أفه‌نك تحلیل ایده‌مه‌دیکی بر حسی صاقلایه‌رق قالقدی، أفه‌یه یاقلاشدی. یاواشجه سلاحلرینی آرالقلاندیرمه‌سنی سویله‌دی. أفه، بر چوجوق سکونی ایله ماوزه‌رینی قاپیه دایادقدن صوکره طبانجه‌لرینی ماصه‌نك اوستنه براقدی. صوکره ماصه‌دن بر آرشون اوته‌ده، کوزلرنده نه غیظ، نه عصیان، نه‌ده قورقو ایله، ژه‌نرالره باقدی وپوروزسز بر سسله، اصیل برطورله :

— صفا کلدیکز، پاشالر، دیدی.

أودت، ایشته بونلر چاناق قلعه‌ده تورك عسکرلرینك دوکوشدیکی دولتلرك پاشالری ایدی وپاشااولدقلری ایچون أفه، باشنه بیك برداغ چیچکلی اویاسنی طاقمش، یکی چیکنی کیمشدی. صیرمه‌لر کینمش، آیدین داغلرنده، آیدینده اولان بیتنی اوکرنمکه کلمش پاشالره پاپه‌جنی تأثیری یاپدی وکندیسنه کوسترد کلری صندالیه‌یه ساده‌جه اوطوردی.

پاشالردن برینك آکلامادیغی برشیئلر میرلدانماسندن صوکرا، عثمانلی ضابطی :

— آیدینده اولانلری آکلات، أفه، دیدی.

— ازمیری یونانك باصدیغنی دویمشدم، دییه باشلادی. دکانلری، أولری صویمشلر، چولوق چوجوق اولدورمشلر، قادینلره صاتاشمشلر. یونلری چوقدن دویدق؛ فقط بزم داغده قویونلریمز واردی، چوباندق، یونلری دویدق؛ ینه قویونلریمزی اوتلاتدق. چفتلکلره کیرمشلر، اختیارلری صاقالرندن سوروکله‌مشلر، کنجلری پارچالامشلر، مال، ملك نه وارسه کول ایتمشلر، حیوانلری آلوب کوتورمشلر. یونلری دویدق؛ ینه داغده قویونلریمزی اوتلاتدق.

ایچری‌یه دوغرو یورورلرمش، طوپراق اوستنده نه توتون فدانی، نه بوغدای باشاغی بیراقمشلر. زیتونلکلرایمش، باغلرچکتمش، آغاجلردن اینجیر، بادم، یمش دوکولمش، قوتمش، کیمسه مالنك باشنده قالمامش، قصبه‌لر بر محشر اولمش. بز ینه داغلرده قویونلریمزی اوتلاندق.

برکون آرتق چوق یاقینه کلمشلر، کویمزك ایکی ساعت اوته‌سنده مندرس کوپریسنك باشنه قدر یونان توپجی قویمش دیدیلر؛ بز او وقت کویده دوشونمکه باشلادق.

برجمعه کونی نمازدن چیقمش، قیزلرله آوه کیتمشدك. آقشامك آلاجه قارا کلفنده کویه کیرکن صیرتلرده قوزولری اوتلامان قیزلر آلایه اوکزه چیقدیلر؛ باش اورتولری پارچالانمش، صاچلری یولونمش، اوستلری باشلری طوپراق و قان ایچنده، هپسی بر آغیزدن آغلایوردی. عم قیزی کزبان یرتیق باش اورتوسنی چیقاردی، صورامزه آتدی :

ـــ أفه ، ديدى ، يونان ازميره كيردى ، صوصديكز ؛ دين قارەشلريمزى صويدى ، صوصديكز ؛ نه قان ، نه جان ، نه عرض قالدى ، صوصديكز . بورنكزك دينه كلدى ، ينه باشكزده اويا ، الكزده توفكلر ، داغلرده اكلنديكز . بزى بوكون مندرس كوپروسنك يانندەكى يونان نفرلرى ياقالادىلر ، قويونلريمزى آلديلر ، بوينمزدن آلتونلريمزى قوپاردىلر ، اوستمزى پارچالادىلر . .

قادينلر هپ بر آغيزدن چيغريشمغه باشلادىلر . عمم قيزى كزبانك انتاريسى پارچه پارچه ، كوكسندن قان آقيوردى .

ـــ داها نه ياپديلر ؛ ديه قيزانلر هپ بر آغيزدن هايقيردى . امامك قيزى :

ـــ نه ياپديلر ديه صورمايىك ، داها نه ياپه‌جقلر ديه صورك ؛ ديدى . اوده باش اورتوسنى صوراتمزه فيرلاتدى .

ـــ آلك بونلرى ، اورتونك ؛ ويرك توفكلرى ، قامالرى بزه ! . قيزلريمزك عرضنى بوندن صوكره بز قورويه‌جغز ، ديدى .

اووقت بن قادينلرك هپسنى أولرينه يوللادم . قيزانلرله كويك اشيكنده ايرتەسى كون اوكله وقتى ، مندرس كوپريسنده‌كى كوپكارى تپه‌لەمكه عهد ايتدك .

كيجه عمم قيزى كزبانك كوچوك قيز قارەشى يانه كلدى :

ـــ شاپقەسنك آلتندن ساه پرچملرى فيرلامش ، ديشلرى ديشارده ، قاره قورو يونانلى بى صاغ براقماسين ، ديبور ، ديدى .

مندرس كوپريسى باشنده ، طبانجه ، توفك ، قاما ، بيچاق ، بزعرض خانملرينى تپه‌لركن اطرافمزه بوتون ياقين كويلردن زيبكلر يتشدى ؛ برطرفدن بولوت كبى يونان عسكرلرى ميدانه چيقدى ؛ فقط قيزانلرك بيچاقلرندن پك چابوق اوردك كبى قاچديلر . بن أولولر آراسنده سياه پرچملى ، ديشلك يونانلى بى آرادم ، آرادم ، بوقدى ؛ بزده اووادە اوچان يونان بولوتنك آرقەسنه دوشدك . آيدينه ياقلاشديغمز وقت اذان اولمشدى . قصبەنك اتكنده سلاحلريمزى بيراقدق ، اوطوردق . قيزانلرله نه ياپه‌جغمزى بيلمه‌يوردق .

بردن بره آيدينك اوستندن آلەولر ، دومانلر يوكسلدى ، ايچردن توفك سسلرى ، قادين چولوق چوجوق چيغريشلرى ، يونان نعرەلرى كليوردى .

روزكاركبى قصبەيه دالدق . مسلمان محلەلرى چيغريشەرق ، چاغيرداپەرق يانيوردى . سوقاقلرك اوستنده آلەودن دالار وار ، آلتنده أولرك پنجرەلرندن بوغمالر خالىلر آتيليور ،

آشاغیدن یونانلی آلوب قاچیوردی . سوقاقلر اورتاسنده باش اورتوسی پارچه‌لانمش بر نعشه‌یی بویندن کی آلتونلردن یاقالامش بر یونانلی طاشدن طاشه سوروکله‌یور، کوکسی آچیق کنج بر قیزك ، ایکی أیله غرتلاغنی صیقارکن بر یونانلی دوداقلرینی اوپیوردی . آناسنی بوغان عسکرلری شوقدر برقیز ایصیرکن برنفر صاری صاچلی باشنی دیپچکله‌أزیپیوردی.

آله‌و ، توفك ، دومان ، قان وچیغریش ایچنه بزده روزکارکبی، جهنم کبی کیردك .

أفه آیاغه قالقمشدی . ژه‌نرالرترجمه‌یی دیکله‌مه‌یور، ساده أفه‌نك یوزینه باقیورلردی . یوزی بوروشمادن ، تقلص ایتمه‌دن میلیونلرجه یاشه کیرمشدی . سیاه کوزلری ، سیاه‌بر قاپنار صو منبعی کبی ایدی . یاناقلری قورو ایدی ، فقط کوزلری تماماً سیاه یاشدی . نره‌یه باقیوردی ، بیلمه‌یورلردی ، فقط بوسیاه یاشلر اورتاسنده آیدین واردی .

أفه‌نك سسی اوقدر آچالمشدی که چیقان کلمه‌لر، سسسز کبی ایدی؛ فقط أك واضح وقدرتلی برایصلیق کبی هرکلمه سس اولەرق دەکل، جانلی برفاجعه خیالی کبی برارادو اولسه ورولەجك وایشیدیلەجکدی.

نهایت صیرمه‌لی چوره‌سیله ، آلتنده دیزیلن ترلری سیلدی . کوزلری اسکی قورو پارلاقلغنی آلدی . اسکی معتدل سسیله حکایه‌سنی بیتیرییوردی :

ـــ اوچ ساعت ، پاشالر ، اوچ ساعت انسانلرك یاپمادیغنی یاپدق . صوکره یونانلیلر کیتدی ، یانغین سوندی . بزده قیزانلرله کندیمزی بولدق .

بر شیٔ اولمامش کبی ژه‌نرالرك بردن بره کوزلرینك ایچنه باقەرق :

ـــ اللهه ایصمارلادق پاشالر ، دیدی .

هپسی أفه‌نك ألنی صیقدیلر. أفه کیردیکی کبی ایدی، کوزلرنده نه‌غیظ ، نه‌عصیان، نه‌ده قورقو واردی . قاپیه قدر کندیسیله یوروین عثمانلی ضابطنك ألنی صیقارکن اسمر ، سرت یاناقلرنده ایکی صیره یاش دیزلمش اولدیغنی کوردی . بودفعه یالکز اوکا عین ساکن سسیله :

ـــ کزبان ، کزبان ، کندینی مندرسدن چابه آندی ، دیدی ؛ بکا امامك قیزیله خبر یوللادی :

ـــ أفه ، دیمش ، سیاه پرچملی، دیشلری دیشارده یونان نفرینی اولدورونجه‌یه قدر، آیدیندن یونانلیلری چیقارنجه‌یه قدرقاماسنی قینه قویماسین، برزیبك صاغکن أیونان آیدینده پادشاه اولەرسه بنم قانمده اونك بوینده اولسون !

ضابطك آووجی أفه‌نك آووجنه یاپیشنجه ایکیسنك دامارلرنده‌کی قان بربرینه قاریشمش، بربرندن کچمش کبی اولدی .

ضابط ، تحقیق هیئتنه کلن سیاه فراجه‌لی قادینلری اودایه آلیرکن أفه دیشارده جانی کوزلرینه طوپلانمش کبی کندیسنه دوغرو کلن کنج ضابطه :

— جمعه آقشامی کویه بویوروك ، قیزانلرله سزه قوزو چویره‌لم ، دیدی .

خالده ادیب

نیسان

چیچکلی بر داله قونمش قانادلی بر خولیا . . .
قلم ، بهاری بوتصویر ساده نقشیله
خلاصه أیله‌مك ایستر ونا کهان پیدا
ورقه‌لرده‌کی شرمنده بر تحاشیله
ایدر بو جرأت آواره‌سندن استحیا !

حقیقة اونه هنکامهٔ تجدد در
که دالله‌ریله ، سماسیله ، قوشلریله بوتون
شو کهنه طوپراغی ترویح ایدر ؛ قیشك دها دون
النده خیرپالانیرکن باقارسکز که بو کون
بر انبساط مزهرله هپ طبیعت پر .
صولر آقار ، قوزولر اویناشیر . . . صفاسندن
حیات رقص ایدییور ظن ایدرسکز ؛ اسحار
اولور تلألؤ باران ایچنده خنده فشان ...
بوابتسام ایله کویا ، شکفته روح بهار ،
لبنده برصاری نیلوفرك دوغار نیسان. . .

توفیق فکرت

یاز

موسملر ایچنده بن یازی سوه‌رم ؛ فقط بزم یازیمزی ، استانبولك رنکدن رنکه کیرن هرجانی ، سرین وصولاق یازیسی . . . نه چوللرك بوغوجی صیجاغی ، نه غزاللرك امثالسز کوزلری ، نه صیرا صیرا دوه‌لرك هیجان ویرن خیالتلری ، نه نهایتسز قوملرك قاووروجی ساملری . . . بن استانبولك یازینی سوه‌رم ، خاطره‌مده استانبولك یازندن آلنمش نه جانلی ، نه تأثیرلی ، فقط تعریفی نه کوچ لوحه‌لر واردر . . .

ساحللرك صیجاق بر صباحی اولور ، اویله بر صباح که مخمورلغنی آچه‌مایه‌جق ، اویانامایه‌جق ، بایغین ، کوشك ، سس‌سز ، تا اوکله‌یه قدر یانه‌جق ظن ایدیلیر . هرشی دورغوندر : ثولکون صولر اوزرنده آقشامدن کچمش کیلرك بیاض ایزلری ؛ چوقدن اوزاقلاشوب غائب اولمش واپورلرك ، هوانك بوشلغنه طاقیلی سیلیك دومانلری ؛ قیپیده یاغلی بربارلا قلقله قیریشیقسز بکله‌ین یورغون صولر ، ایچنده یشیل بر فاصولیه قابوغی کبی دها هنوز وجودلری قیلچیقلانوب بچیمه کیره‌مه‌مش مینی مینی بالقلر ؛ دالیانك یوکسك دیره‌کنده نوبت بکله‌ین کوزجی ، هپسی ، سینه‌مانك پرده‌سنه عکس ایدوب موطوری حرکت ایتمه‌ین برلوحه کبی انسانه اذا ویرن بر دورغونلقله بکله‌ر ، دوروروللر ، ایشته بویله صباحلرده ساحل بونجه کونشدن کوزلرم قاماشه‌رق ، آیاقلرمده قوم‌سالك قیزغین صیجاغنی دویه‌رق برباشمه دولاشمق ، بو هرشیئك سیندیکی ، کندندن کچدیکی بایغین طبیعت اورته‌سنده یکانه جانلی وقدرتلی اوله‌رق یورومك بکا نه غریب بر ذوق ویرر . . .

صوکره قیرلرده ، فروندن چیقمش تازه براکمك کبی صیجاق ورایحه‌لی کیجه‌لر واردر ؛ اویله صیجاق کیجه‌لرکه آرتق انسانلرده قونوشوب کولوشمکه مجال قالمامش ، آرتق لامبه‌لری سونن کوشکلر بوش قلعه برجلری کبی شوقنی غائب ایتمش ، بوجکلر بیله صوصوب اویوشمش . . . قیرطنه‌دن اولکی ده‌رین بربوغوجیلق ایچنده هیچ سس یوق ؛ نه برفیصیلدی ، نه برآه . . . یالکز داملمه داملمه ، آهنکلی برصوسی ؛ اوزاق ویاقین ، زده اولدیغی آکلاشیلامایان برچشمه‌نك یاری آچیق قالمش موصلوغندن یالاغه دوکولیور . و طبیعتك کرکین اعصابی اوزرینه دوسدکجه کرکین تللی برسازه وورور کبی ایکله‌یور ، عکسلر ، طنینلر ، نغمه‌لر یاپیور . بویانیق و صوصمش کیجه ایچنده بو سرین و آهنکلی صو سسی ، بکا نه سکونت ویریجی بر تأثیر یاپار . . .

صوکره یه بویله دورغون ، یه صیجاق اوکله اوزرلری واردر ؛ هرکسك اویقویه واردیغی ، آرابه سسلرینك کسیلدیکی ، سوقاقلرك تنهالاسدیغی بوش ، چیلاق اوکله اوزرلری . . . قاپهمه اوزانیر ، فقط اویومام ، دیکلرم : مجالسز طبیعت اورتهسنده اوچ سس روحمه اذا ویرر ، یوره‌کمی ملال ایله قاباریر ؛ بری خروسلرك دورغونلق وبایغینلغه تضاد اولان شاد ، جانلی سسلری ، دیکری دهمیر قاپیلرك دورغونلغی ، بایغینلغی بسته‌لهین أزیك ، مأیوس غیجیردیلری . . . اوبری‌ده اوزاق أولرك برندن عکس ایدوب کنج‌واختیار ایکی‌صدا کبی دورغونلغه ، بایغینلغه قارشی کولوش باقیر وبارداق سسلری . . . بواوچ سس صیفیه اوکله‌لرینك نه‌برباد بر نغمه‌سیدر وبنی بوسسلر نه‌قدر ثوزه‌در . . .

بعضاً بك اوغلنك یوکسك بر آپارتمانندن آلتمده‌کی محله وسوقاقلره باقارم : لوش اودالرده اوزانوب اویوشمش یورغون قادینلر ، تواللری اینیك پنجره‌لر آردنده دیکیش دیکن بیتکین ، خراب‌قیزلر واردر . یازی بك اوغلنده تمثیل ایدن منظره ، بنجه ، بودر : آپارتمانك تراچه‌سنه آصیلوب خفیف بر روزکارله جانلی ، وقور باجالره دوغرو اویناق اویناق قاباران اینجه ، بیاض چماشیرلر . . .

یاز آقشاملری بعض سوقاقلرك هواسنی ، قانه عادی بر اشتها یایان آغیر دومانلر بوغار . ایشته محله آرالرینك یازی بودر ؛ پاطلیجان قیزاران طاوالردن چیقما بو هوا ، کوچوك سوقاق آرالرنده یازی بزه نه‌قدر أبی حس ایتدیرر . . .

یازساده دورغون وسس‌سز دکلدر . بعضاً مه‌لتهملر ده‌کیزی کوپوکلره بوغار ، داغلره اوچوق دومانلر یایار ، باشمزه اوغولتولر صوقار . . . بو ، بوتون موسملرك أك آز سودیکم هواسیدر ؛ بکا عزلت ، انزوا ارزوسی ویرر .

ده‌کزك عکسیله بوس‌بوتون کسکینله‌شه‌رك کوزلری یاقان بر آیدینلق آلتنده کونشه دوشکون کدیلر کبی اویوشمش آنادولو ساحلنك یالیلری نه قدر خوشدر ؛ واپورلرك هرکیشنده دالغه‌لر ریختیملرنده فیشقیره فیشقیره شاقلار ، قایقخانه‌لرینك قوپوق وخراب ده‌میر پارماقلقلرینی ووروب صارصار . آه‌بواویقو وخولیا آشیانلری . . . راحت برعمرله اوراده زحمتسز ، چله‌سز یاشانیلدیغی مسعود دورلرده دوغمامق نه طالعسزلك ! . .

استانبولك یازی ده‌کز یازیدر . یازی بن ده‌کزه باقدقجه آکلارم . ذاتاً ده‌کز حاملرینه ایلك کیریلوب‌ده طوزلی صودن طادلدیغی زمان یازك طادی آلنمش ، قوامی کلمش دیمکدر .

بوهفته تام یریاز هفته‌سیدی . صیجاغك شهری بونالتوب سرسمله‌تدیکی قیزغین یریاز هفته‌سی . . . بوصیجاق ، اوزوملری پیشیریپور ؛ یاقینده بکا ایلك آیازلرله بوغولانمش ایلك صالقیمی اوزاتدقلری زمان :

— بویازده کچدی !

دییه‌جکم ؛ أوت بویازده کچدی . فقط صیجاقلغی یوره‌که سینمه‌دن ، آیدینلغی کوزلریمی دویورمادن ، ده‌کزی وجودیمی قاورامه‌دن . . . بو یازده کچدی ؛ بویازده بویله ، هپا اولوب کچدی !

رفیق خالد

ایلول

نه زمان زرد ومحتضر ایلول ،
ایتسه کریان بولوتلریله حلول ،
آغلاتیر یادیمی بوشعر ملول ،
بن بوتشبیه زاری پك سودم :

« بر قیزك حین ارتحالنده
دولاشان خنده‌یی جمالنده ،
آکدیرر حالت زوالنده
آه بن صوك بهاری پك سودم ! »

توفیق فکرت

درونمان

خزان ، خزان . . . ینه سن ، أی رمیده فصل هزال !
شو قیردیغك متحسس ، نحیف دالدردن
شو دوکدیکك متورم ، زوالللی یابراقلر ،
— زوالللی عجز حیات ! —
بیلیرمیسك ناصل اظهار درد ایدر ، آغلار ؟ . . .
بو کون ناصلسه غم آلود سیسلرکله جبال ،
یارین‌ده جسم طبیعت کفنله ثوب قاردن،
ثولور بوتون شو مناظر ، دوکار شو ایرماقلر ،
دوکار ؛ فقط هیهات ،
ایچین ایچین ینه هیسنده بر ملال آغلار ! . . .

توفیق فکرت

الحان شتا

بر بیاض لرزه ، بر دومانلی اوچوش ؛
اشـنی غائب أیله‌ین بر قوش
کبی قار
کچن ایام نوبهاری آرار . . .
ای قلوبك سرود شیداسی ،
ای کبوترلرك نشیده‌لری ،
اوبهارك بوایشته فرداسی :
قابلادی پرده‌رین سکوته یری
قارلر
که خموشانه دمبدم آغلار !

ای اوچارکن دوشوب ئولن کلبك ،
بربیاض ریشهٔ جناح ملك

کبی قار

سنی صولغون حدیقه‌لرده آرار ؛
سن آچارکن چیچکلر اوستنده
اوفاجق برچیچکلی یلپازه ،
نعشك اوستنده شیمدی أی‌مرده ،
باشلادی پارچه پارچه پروازه

قارلر

که سمادن دوشر ، دوشر آغلار :
اوچدیکز ، کیتدیکز سز أی‌قوشلر ؛
کوچوجك ، سیرسفید بایقوشلر

کبی قار

سزی داللرده ، لانه‌لرده آرار .
کیتدیکز ، کیتدیکز سز ای مرغان ،
شیمدی بوش قالدی سرتسر یووالر ؛
یووالرده — یتیم بی افغان ! —
صوك قالان مائی تویلری قووالار

قارلر

که هواده اوچار اوچار آغلار !

دستکده ای‌سمای شتا ، توده توده‌در
برك سمن ، جناح کبوتر ، سحاب‌تر . . .
دوك ای سما — روان طبیعت غنوده‌در —
خاك سیاهك اوستنه صافی شکوفه‌لر !
هرشاخشار شیمدی — نه‌پاپراق ، نه‌برچیچك ! —
برتودهٔ ظلال سپهرنك ونا امید . .
ای‌دست آسمان شتا ، دورما ، دورما چك
هرشاخسارك اوستنه برسترهٔ سفید !

کوکلردن املر کبی ریزان ولویور قار ،
مرسوده خیام کبی پویان اولویور قار .

برباد خموشك پرصافنده اویوقلار
طرزنده دوزور پرآوالق ، صوکره اوچارلر .

صولدن صاغه ، صاغدن صوله لرزان وکریزان ،
کاه اوچه‌ده تویلر کبی ، کاه اولاده ریزان . . .

قارلر . . یوتون الحانی مزامیر سکوتك ،
قارلر . . یوتون ازهاری ریاض ملکوتك . . .

دوك خاك‌سیاه اوستنه ، ای‌دست سماوك ،
ای‌دست سما ، دست‌کرم ، دست شتا دوك :

ازهار بهارك پرینه برف سفیدی ؟
الحان طیورك پرینه صمت امیدی ! . .

جناب شهاب الدین

سرودشیدا : چوق حرارتلی، جنته یاقین محتملی نغمه . کبوتر : کوکرجین . خموشانه: ساکتانه، صوصه‌رق . ریشهٔ جناح : قاناد صاچاغی ، اوجی . برك‌سمن : یاسمن یاپراغی ، بیاض یاپراق . روان طبیعت : طبیعتك روحی. غنوده : اویومش . شکوفه : چیچك . شاخسار : داللق ، آغاچلق. توده : ییغین . ریزان : دوکولهن. سو : طرف. مزامیر: نایلر ، برنوع موسیقی آلتلری . ریاض ملکوت : ملاك عالمنك باغچه‌لری .

دیت

دار قابیسندن باشقه آیدینلق کیره‌جك هیچ بر شی ارمایان دکانده ، تك باشنه ، کیجه کوندوز ، قیوپاجیلر صاچه‌رق چالیشان قوجا علی ، قصه قونمش تربیه‌لی بر آرسلانی آندیریبیوردی . اوزون بویلو ، ایری پنجه‌لی ، قالین بازولو ، کنیش اوموزلو بر پهلوانمدی ! اون سنه‌در بوقارا کلی این ایچنده خام دمیردن دووديکی قلیچ ناملولری ، یوتون آنادولوده ، بوتون روم‌ایلیده ، سرحد بویلرنده بویوك بر نام قازانمشدی . حتی استانبولده بیله یکی‌چریلر صاتین آلمجقلری قامالرك ، صالدیرمالرك ، یاتاغانلرك اوستنده «عمل علی اوسته» دامغاسنی آرییورلردی . او چلیکه «چیفته صو ویرمه» سنی بیلیوردی. اوزون قیلیجلر دهکل ، پاپدیمی قیصاجق بچاقلر بیله ایکی قات اولور ، بنه قیریلمازدی . « چیفته صو ویرمك »، صنعتنك یالکز اوکا مخصوص برسریدی. یانه‌چیراق آلماز ، کیمسه ایله قونوشماز ، دکاننده دیشاری چیقماز . . . عاره اوغراشیردی . بکاردی ، خصمی اقربامی یوقدی . مملکتك یابانجیسیدی . قیلیجدن ، دمیردن ، چلیکدن ، آتشدن باشقه لاف بیلمز ، پازارلغه کیریشمز ، مشتریلری نه ویرسه آلیردی . یالکز محاربه زمانلری اوجاغنی سوندورور ، دکاننك قابیسنی کیدلهر ، غایب اولور ، محاربه‌دن صوکره میدانه چیقاردی . شهرده اوکا داثر بر چوق حکایه‌لر سویله‌نیردی . کیمی « جلاد آلندن قاچش برجلی » ، کیمی « سوکیلیسی ثولدیکی ایچون وقتسز دنیایی ترك ایتمش برغریب» دیردی. سیاه شاهانه کوزلرینك یوکسك باقیشندن ، کبار طورندن، مغرور سکونندن ، دوزکون سوزلرندن اونك اویله عادی بر آدم اولمادیغی بللیدی . اما کیمدی ؟ نره‌لیدی؟ نره‌دن کلمشدی ؟ یونلری بیان یوقدی . خلق کندیسنی سویییوردی . شهرده بویله مشهور بر اوسته‌نك بولونماسی هرکس ایچون آیری بر افتخاردی :

— بزم علی ،

— بزم قوجا اوسته ،

— دنیاده أشی یوقدر !

— ذوالفقارك سری اوندهدر !

دیرلردی. قوجاعلی أك قالین، أك قاتی دمیرلری مصر یاپراغی کبی ایکه‌لتن ، کاغدکبی یومشاتان صنعتنی کیمسه‌دن ثوکره‌نمهمش ، کندی کندینه بولمشدی . داها اون ایکی

یاشنده ایکن سرت بر کلربکی اولان باباسنك باشی وورولمش، توکسوز قالمشدی. عمجه‌ی چوق زنکیندی. دبدبه‌لی بر وزیردی. اونی یانه آلدی. اوتوتمق ایسته‌دی. بلکه دولت قاتنده یاشدیره‌جك، بویوك موقعلره چیقه‌جقدی. فقط علینك مزاجنده «باشقه‌سنه منتدار قالمق» احتمالی ده‌رین بر ألم صیزلاتیوردی. «بن کیمسه‌یه ایوالله ایتمه‌یه‌جکم» دیدی. بر کیجه عمجه‌سنك قوناغندن قاچدی. سرسری بر آدمز کبی داغلر، تپه‌لر، دره‌لر آشدی. اسمنی بیلمه‌دیکی مملکتلری دولاشدی. نهایت ارضروم‌ده اختیار بردهیرجینك یانه کیردی. اوتوز یاشنه قدر آنادولوده اوغرامادیغی شهر قالمادی. کیمسه‌یه بویون أکمه‌دی، منتدار قالمادی. اکمکنی طاشدن چیقاردی. آلنك تریله قازاندی. چوق چالیشدی. امثالسز ایشلر میدانه کتیردی. پك آز قازانجه قناعت ایتدی. ایچنده «مقدس آتش» دن بر شعله بولنان هرموجد کبی پارا ایچون ده‌کل، صنعتی، صنعتك ذوقی ایچون چالیشیوردی. «چلیکه چیفته صو ویرمك» اونك عشقیدی. کوکلوکبی محاربه‌لره کیتدیکی زمانلریکیچریلرك، سپاهیلرك، سکبانلرك ایچنده «علی اوسته» ایشنك مدحنی ایشیتدکجه طادی دیلاله آکلادیلماز معنوی بر ذوق دویاردی. ثولونجه‌یه قدر بویله هیچ دورمه‌دن چالیشیرسه داها برقاچ بیك غازی‌یه قیرلماز قیلیجلر، قالقانلری پارچالایان چلیك یاتاغانلر، زرهلری کسن آغیر صالدیرمالر یاپه‌جقدی. بونی دوشوندکجه کولومسر، طاتلی طاتلی یوره‌کی چارپار، روحندن قوپان بر همه ایله ثورسنك اوزرنده میلیونلرجه قیویلجیملر طوتوشدوروردی.

— تاق!

— تاق، تاق!

— تاق، تاق...

*
* *

ایشته بوکون ده صباح نمازندن بری دورمه‌دن اون ساعت اوغراشمشدی. دوودیکی أکری ناملوبی ثورسنك یانندکی صوفوچیسنه دالدیردی. اوجاغنك سونمکه باشلایان آتشنه باقدی. چکیجی براقان أیله ترلرینی سیلدی، قابیه دوندی. قارشیکی مسجدده حزین حزین آقشام اذانی اوقونویور، باجاسنك تپه‌سندکی یووارده له‌یله‌کلر نهایتسز برطاقیردی قوپاریيوردی. ایکندی آبدستی داها دورویوردی. یالکز ألرینی یيقادی، قورولادی، یه‌نلرینی ایندیردی. صالتاسنی اوموزینه آتدی. دیشاری‌یه چیقدی. قاپیسنی ایجه

چکدی . کلیدله‌مکه لزوم کورمزدی . اوزون میداندن مسجده دوغرو یورودی . شهرك کنارنده‌کی بومتواضع معبده هپ فقیرلر کلیردی . مناره‌سی سوقاغه باقان کوچوك برپنجره‌دیدی . مؤذن بوراده باشنی چیقاریر ، اذانی اوقوردی .

قوجاعلی مسجده کیرنجه‌هر وقتکندن زیاده برقالابالق کوردی. داثماً اوچ‌قندیل یاقیلیرکن بوآقشام رمضان کچی بوتون قندیللر یانمشدی . داها نماز صفلری دیزلمه‌مشدی. قاپینك یانینه دیزچوکدی. یانده آلچاق‌سسله قونوشانلرك سوزلرینه‌ایسته‌مه‌یه ایسته‌مه‌یه‌قولاق‌قابارتدی. قونیه‌دن ایکی غریب درویش کلدیکنی، یاتسی زمانه‌قدر مثنوی اوقویه‌حقلرینی دویدی .

آقشام نمازی قیلنوب بیتدکدن صوکره جماعتك برقسمی چیقدی . قوجاعلی یرندن اویناماردی . ذاتاً برآز باشی آغریپوردی؛ « مثنوی دیکلر، آچیلیرم ! » دیدی . بویوك برخضوع ایچنده ، ایکی غریب درویشك روحی نورپه‌تن نغمه‌لریله‌غشی اولدی. هرعاشق کی اونك قلبنده‌ده نهایتسز بروجد، برهیجان ، برغلیان استعدادی واردی. أك کوچوك بروسیله ایله جوشاردی . معناسنی آکلامادیغی بولسانك اخروی آهنکی اونك ساکن قانی صولر آلتنده صاقلی ده‌رین برکرداب کی قاینادی . هرطرفی سیبسز بر صارصینتی ایله تیتریپور ، سوکولمز بر هیجقیریق بوغازینه طیقیلیر کبی اولویوردی . یاتسی نمازینی قیلدقدن صوکره‌مسجددن چیقنجه دوغرودکانه کیرمه‌دی. یورودی. اویقوسی‌یوقدی. ایلیق ، بیلدیزلی بریاز کیجه‌سیدی . صامان اوغریسی ، صاری آلتون توزدن نهایتسز بر بولوت کبی کوکك بر طرفدن اوبرطرفه اوزانیوردی. یورودی ، یورودی ، شهردن ماندیراره کیدن یولك چکدیکی تخته کوپریده دوردی . کناره دایاندی . کنیش درده‌نك دینه عکس‌ایدن بیلدیزلر نوردن چاقیل طاشلری کبی پارلایور . صولر شیریلدییوردی . کنارلرده‌کی قارا کلق طوپ سوکودلرده بلبللر ثوتویوردی. دالدی، کیتدی . ساعتلرجه قیمیلدامادی. دیکله‌دیکی نغمه‌لرك روحنده قالان آهنکلرینی ایشیدییور، طبقی مسجده‌کی غشی اولویوردی . آنسزین آرقاسندن برسس :

— کیمدر او ؟

دییه باغیردی

— . . . .

دالدیغی طاتلی عالمدن اویاندی ، دوندی ، کوپرونك اوبرطرفنده ایکی اوچ قارالتی ایلرله‌یوردی ؛ غیر اختیاری جواب ویردی :

— یابانجی یوق !

— کیمسك ؟

— علی . . .

— هانکی علی ؟

— . . .

کولکه‌لر یاقلاشدی . برآدیم قالنجه اونی قیافتدن طانیدیلر :

— قوجا علی . . قوجا علی ، به . . .

— . . .

— سنمیسك علی اوسته ؟

— بم

— نه‌آریبورسك بووقت بورالرده ؟

— هیچ !

— ناصل هیچ ! صویه چکیجکیمی دوشوردك یوقسه . . .

— !

بونلر شهر صوباشیسنك آدملری ، دزدارلردی . قول کزیبورلردی . نه جواب ویره‌جکنی شاشیردی . کیجه‌لری آفیون یوتان بوسرسریلر ، اهل عرضلر نظرنده خرسزلردن ، اوغورسزلردن داها قورقونجدی . کندیلرندن باشقه دیشارده بر کزه‌نی یاقالادیلرمی دایاقدن جانی چیقاریرلردی . اما اوکا فنا معامله ایتمه‌دیلر . دزدار باشی :

— علی اوسته ، سن دلیمی اولدك ؟

دیدی .

— یوق . . .

— بویله کیجه یاریسنه یاقین ده‌کل ، حتی یاتسیدن صوکره سوقاقده ، باخصوص بویله شهر کنارنده کیمسه‌نك دولاشماسنه آغامزك راضی اولمادیغنی بیلمه‌یورمیسك ؟

— بیلیورم .

— ئه‌ی ، نه‌آریبورسك بورالرده ؟

— هیچ .

— ناصل هیچ ؟

— . . .

قوجا علی یئه جواب ویرمه‌دی. دزدارلر اونك ناموسلی بر آدم اولدیغنی بیلیورلردی؛ خیرپالامادیلر ، یالکز :

— هایدی بریکه کیت ، دولاشما . . . دیدیلر . .

کلدیکی یوللردن خیزلی خیزلی دونن قوجا علی روحنده دیکه‌دیکی آهنکی تکرار بولویوردی. بلبللر کسکین کسکین ئوتویور، اوزاقدن مائدیرالرك کوپکلری حاولایوردی. سوقاقده هیچ کیمسه‌یه راست کلمه‌دی. دکانلرك اوکنه کلنجه‌دوردی. باجاسنك اوستنده‌کی له‌یله‌ك اویومامش، کفنلی برخیال کبی آیاقده دورویوردی. قاپیسی آرالقدی. چیقارکن صیم صیقی‌یه قاپادیغنی خاطرلادی .

— توخاف ، روزکار آچمش اولاجق .

دیدی. دکانده ئورسیله چکیجدن باشقه‌قیمتلی شیئی یوقدی. بونلرده چالنمغه‌دکزدی؛ کیمسه‌نك ایشنه یارامازدی که خرسز آشیرمق زحمتنه کیرسین . . .

بجرودن قاپی‌یی سورمه‌له‌دی . دزدارلرك مداخله‌سی جانی صیقمشدی وایشته شهرده یاشامق‌ده برتورلو اسیرلکدی . حالبوکه داغ باشنده ، کویده صنعتی کچمزدی . بردن آغیر یورغونلق دویدی. قندیلی یاقمغه ئوشندی، اوجاغك صولنه‌کان آلچاق موصاندیره‌یه‌أل یوردامیه جیقدی . بویوك برآنی پوستکیسندن عبارت اولان یاتاجغنه اوزاندی .

*
* *

صیچرایه‌رق اویاندی . قاپیسی وورولویوردی . اویقو سرسملکیله :

— کیم او ؟

دیه هاقیردی .

— آچ جابوق . . .

. . . .

صاح اولمشدی . قاپینك آرالقلرنده بم‌بیاض ضیا چیزکیلری پارلایوردی . او هیچ بویله دالوب قالماز ، کونش دوغه‌دن اویانیردی . دوغرولدی ، موصاندیرادن آتلادی . آیاق قابلرینی بوله‌دن یورودی . خیزله سورمه‌یی چکدی . بردن بره آچیلان قاپینلك دکانی دولدوران آیدینلی ایچنده پالا بیقلی ، یوکسك قاووقلی دزدار باشی‌یی کوردی . آرقاسنده کچه کلاهلی ، چینته خنجرلی کنج یاماقلری‌ده دورویورلردی .

« نهوار ؟ » کبی یوزلرینه باقدی ، دزدار باشی :

— علی اوسته، دکانی آرایه‌جغز .

دیدی ، قوجا علی حیرته صوردی :

— نیچون ؟

— بوکیجه بوداق بکك ماندیراسنده خیرسزلق اولمش .

— نه‌ی ، بکا نه ؟

— اونك ایچون ایشته دکانی آرایه‌جغز .

— اوخیرسزلقدن بکا نه ؟

— او کیسه‌لردن بر دانه‌سنی‌ده بوصباح سنك دکانك وکنده بولدق . صوکره . . شو اشیکه باق، قان لکه‌لری وار !

قوجا علی ، قاماشان کوزلریله قاپینك تمیز أشیکنه باقدی . حقیقةً أل قدر بر قان لکه‌سی سورولمشدی ، او بو قرمیزی لکه‌یه دالغین دالغین باقارکن پالا بیقلی دزدار !

— هم بوکیجه کچ وقت بن‌سنی کوپرونك اوستنده کوردم. اوراده نه آرییوردك؟ دیدی .

— . . .

قوجا علی ینه ویره‌جك جواب بولامادی ؛ اوکنه باقدی .

— آرایك . . .

دییه کری چکیلدی . دزدارله یاماقلری دکانه کیردیلر . ئورسك یاننده کچن باش آغا ، هایقیردی :

— نا ، ایشته ، ایشته . . .

— !

قوجا علی غیر اختیاری دزدارك باقدینی طرفه کوزلرینی چویردی . یکی یوزولمش بر دری کوردی ، شاشیردی .

یاماقلر همان دری‌یی یردن قالدیردیلر . آچدیلر . داها ایصلاقدی . بر آغالرینك ، برده مجرمك یوزینه باقیورلردی . دزدار باشی حدتلنه‌رك صوردی :

— چالدینك پارالری نره‌یه صاقلادك ؟

— بن پارا چالمادم .

— انکار ایتمه ، ایشته قوزونك دریسی دکانکده چیقدی .

— بودری‌یی بن بورایه قویمادم .

— یا کیم قویدی ؟

— بیلمه‌یورم .

. . .

قوجا علی ، ذاتاً چوق لاقیردی سویله‌مزدی . صو باشینك قارشیسنه چیقارتیلدیغی زمان‌ده کیجه کیج وقت کوپرونك اوستنده نه آرادیغنی آکلاتامادی. دزدارلرك بولدوغی بوتون دلیللر علیهنه چیقیوردی . بوداق بکك یکی صاندیغی بش یوز قویون اجرتی‌ده ماندیرادن چالنمشدی . ایکی قوتلی خرسز بکجی چوبانی صیم‌صیقی باغلامشلردی. ایرته‌سی کون حاکمك حضورنده بوچوبان ، خرسزك برینی قوجا علی‌یه بکزتدیکنی سویلدی ؛ کیجه کیج وقته قدر دکانده کله‌مه‌سی ، درینك دکانده ، پارا کیسه‌لرندن برینك قایبسنی اوکنده بولونمه‌سی قوجا علینك اتهامنه کافی کلدی . نه‌قدر انکار ایتسه خیرسزلغی تأویل کوتورمه‌یوردی . ذاتاً حکومتجه ترەدن کلدیکی ، ترەلی اولدیغی بللی دکلدی .

صول قولنك کسیلمه‌سنه قرار ویرلدی .

قوجا علی ، بوقراری دویونجه عمرنده ایلك دفعه اوله‌رق صاراردی . دوداقلرینی ایصیردی . قضایه رضادن باشقه چاره یوقدی ! سنده‌له‌یه‌رك آیاغه قالقدی . حاکمه دیك بر سسله :

— قولمی براقك‌ده قضامی کسیك ، دییه رجا ایتدی .

بوعمرنده اونك ایلك رجاسیدی . فقط اختیار حاکم چوق عادلدی :

— خیر اوغلم ، دیدی. سن آدام تولدورمه‌دك؛ أکر چوبانی تولدورسه‌یدك اووقت قضاك کیدردی . جزا قباحته کوره‌در . سن یالکز خیرسزلق ایتدك ، قولك قوپه‌جق . حق بویله ایسته‌یور . شریعتك کسدیکی بر آجماز . . .

. . . —

قوجا علی‌نك قولی قیمتلیدی ، چلیکه « چیفته صو ویرمه »نی بوایکی قولی سایه‌سنده یاپیور، بوایکی ال سایه‌سنده سرحدلرده دوکوشن بیکلرجه غازیلره‌چلیك قهرمانلری قیلان ، آغیر زرهلری بیرتان ، دمیر طولغاری ایکی‌یه بیچن توی کبی خفیف قیلیجلر یتشدیریبور ، یوق بهاسنه ، بیر عشتنه چالیشیوردی .

اونی آغا ویرسنده دوداقلرك اوداسی آلتنه دیادیلر . قصاص کونی بوراده بکلیور ،

هیچ‌سنی چیقارمایور، چولاق قالنجه ثورسنك باشنده چکیپ ووراماياجغنی دوشونه‌رك معبودی ثولن برمؤمن ماتمنی دویویوردی. قولنك دیتنی ویره‌جك اون پاراسی یوقدی؟ شیمدی‌یه قدر پارا ایچون چالیشمامشدی.

. . . بوتون شهر خلقی قوجا علی کبی ماهر بر اوسته‌نك قولی کسیله‌جکنه آجیدی، بوقدر یاقیشقلی، مرد، چالیشقان، قوتلی، کوزه‌ل برآدامك ثولنجه‌یه‌قدر سقطسورونمه‌سنه اك دویغوسز و جدانلر بیله دایانه‌مایوردی. ایشته هرکس اونی سوییوردی.

سپاهیلر کندیلرینه پك اوجوز قیلیچ دووه‌ن بوآدامی قورتارمایی سوزله‌شدیلر. شهرك اك بویوك زنکینی « حاجی محمد » مراجعت ایتدیلر؛ بو آدام قارون قدر مال صاحبی اولدیغی حالده صوك درجه خسیسدی. حالا شهرك پازار یرنده، کوچوك بر دکانده قصابلق یاپیوردی. دوشوندی، طاشیندی، نازلاندی. صوراتی اکشیتدی باشنی صاللادی، اما سپاهیلرله خوش کچینمك لازمدی:

— مادامکه سز ایسته‌یورسکمز، دیدی، بن اونك قولی ایچون دیت ویریرم. اما برشرطله . . .

— نه کبی؟

دیبه صوردیلر.

— وارك کندیسنه سویله‌یك. اکر بن ثولنجه‌یه قدر بکا بادوهوا خدمتجیلك، چیراقلق ایتمکه راضی اولورسه . . .

— پك اعلا، پك اعلا . . .

. . . سپاهیلر آغا قپوسنه قوشدیلر. حاجی قصابك تکلیفنی قوجا علی‌یه سویله‌دیلر. اولا « قصابلق بیلمه‌دیکنی » اورتایه سوردی. قبول ایتمك ایسته‌مه‌یوردی. سپاهیلر « آدام سن‌ده! قصابلق ایشمی؟ اوقدر حرب کوردك، قیلیچ صاللادك. باغلی قویونی یره‌یاتیروب کسه‌مزمیسك؟ » دیبه اصرار ایتدیلر. « قوله قول‌اولمق » فانی‌دنیاده « بریسنه منتدار قالمق » عذابلرك اك آغیریدی.

او، داها پك کنج ایکن، وزیر عمجه‌سنك لطفنی بیله چکه‌مه‌مش، منتدار قالمامق ایچون عائله اوجاغندن قاچمش، غربت‌ایللرینه آتیلمشدی. شیمدی کور طالعی اونی‌باق کیمه کوله ایده‌جکدی؟

سپاهیلر : « حاجینك یاشی یتمش ... ذاتاً داها نه‌قدر یاشارکه... اوتولنجه ینه سن حرقالیر ، بزه قیلیچ یاپارسك . هایدی ، دوشونمه » دییورلردی .

* * *

حاجی قصاب کسیله‌جك قولك دیتمی حاکمه صایدیغی کون قوجا علی‌بی آرقاسنه طاقدی . دکانه کتیردی . بوآدم غایت تیتیز ، غایت خویسز ، غایت برباد براختیاردی . هیچ دورمه‌دن دیردیر سویله‌نیردی، خسیسلکندن سیندیریه قدر برخدمتجی، برچیراق طوتامامشدی . قوجه علی‌بی آلنه کچیرنجه همان دکاننك کوشه‌سنه برسد یرلشدیردی . اوستنه برشیلته قویدی . کچدی ، اورایه اوطوردی . هرشیئی اوکا یاپدیرمغه باشلادی . اماهرشیئی! صباح نمازندن بش ساعت أول شهردن ایکی ساعت اوته‌ده‌کی ماندیراسندن اوکون صاتیله‌جق قویونلری اوکا کتیردییور ، اوکا یوزدیرییور ، اوکا پارچالاتدیرییور ، اوکا صاندیرییور . . . . تا آقشام نمازینه قدر دورمه‌دن أمرلر ویرییوردی . زوالليیه ویردیکی یالکز بولغور چورباسیدی . بعضاً کندی آرتیقلرینی کوبکه ویرر کبی اوکنه آتاردی . کیجه‌لری دکانی باشدن آشاغی بیقاتیور . اویقویه یاتیرمه‌دن ایرته‌سی صباح ایچون قویون کتیرمك اوزره ماندیراسنه یوللاییوردی . اودونی بیله اورماندن اوکا کسدیرتیور ، صونی اوکا طاشیتیور ، هر ایشی ، هرایشنی اوکا کوردیرییوردی . حتی أوینك باغچه‌سنده‌کی لغم قویوسنی بیله اوکا آیقلاتدی .

قوجاعلی، ساده‌صویه بولغور چورباسیله بوقدر زحمتلره بیللرجه کوکس کره بیله جکدی. فقط حاجی قصابك ایکیده بر :

— اوغلان علی! قولکك دیتمی بن ویردم. یوقسه چولاق قاله‌جقدك... دییه یاپدیغی أیلکی تکرارلامه‌سنی چکمه‌یوردی . بر کون ، ایکی کون ، اوچ کون دیشنی صیقدی . دورمه‌دن چالیشدی . کیجه اویومادی . کوندوز قوشدی . أفندیسنك قارشیسنده أل‌پنچه دیوان دوردی . ینه :

— قولکك دیتمی بن ویردم .

— . . .

— شیمدی چولاق قاله‌جقدك‌ها ...

— . . .

— بم سایه‌مده قولك وار .

— . . .

حاجی قصاب عادتا بوسوزلری عادتاً «آفرین» طرزنده دیلنه پرسنك ایتمشدی. هر أمرینك اجراسندن صوکره قیر صاقالی، چرکین، صیسقا صورانتی اکشیته‌رك ماوی چوقور کوزلریله اونی تپه‌دن طیرناغه قدر سوزر، «عقلکده طوت، بنم اسیرمسك!» کبی ویردیکی دیقتی خاطرلاتیردی. قوجا علی صوصار، قلبنك یرتیلدیغنی، کوکسنه صیجاق صیجاق برشیئلر یاییلدیغنی، کلیدله‌ن چکه‌لرینك چاتیرادیغنی، شقاقلرینك آتدیغنی دویاردی. کیجه‌لری اویویامایور، کوندوزلری اوغراشیرکن، ماندیرایه کیدوب کلیرکن، سلخخانه‌ده قویونلری یوزرکن، مشتریلره أت کسرکن «نه‌یاپه‌جغم، نه‌یاپه‌جغم؟» دییه دوشونیور، هیچ برشیئه قرارویره‌مه‌یوردی. دنیاده کیمسه‌یه ایوالله‌ایتمه‌یه‌رك قناعتله، غروریتك سعادتی ایچنده یاشامق ایسترکن باشنه کلن بویلا نه‌ایدی؟

قاچمق ناموسنه یدیره‌مه‌یوردی. ایشته اووقت صحیحدن خرسزلق ایتمش اوله‌جقدی. فقط بوحریفك ایکیده برده بویاپدیغنی باشنه قاقه‌سنه تحمل ... تولومدن پك کوچ، پك آجی، تولومدن پك آغیردی.

* * *

حاجی قصابه کوله اولدیغنك تام هفته‌سیدی. کونلردن جمعه‌یدی. بنه ایرکندن ماندیرایه کیتمش، قویونلری کتیرمش، سلخخانه‌ده یوزمش، دکانده‌کی چنکللره آصمشدی. تزکاهك صواندەکی بویوك یاغلی سیاه‌طاشده ساطرلری بیله‌یور، بنه: «نه‌یاپه‌جغم، نه‌یاپه‌جغم؟» دییه دوشونیور، دوداقلرینی ایصیرییوردی. داها أفندیسی کلمشدی. ساطرلری بیتیرنجه بویوك بیچاقلری بیله‌مکه باشلادی. «نه‌یاپه‌جغم، نه‌یاپه‌جغم؟» خولیاسنه اویه دالمشدی که ... قصابك کلدیکنی دویمادی. آنسزین اوغورسزك بوغوق سسی یوره‌کنی آغزینه کتیردی:

— نه یاپیورسك به؟

دوندی. أفندیسی کوشه‌سنه اوطورمش چوبوغنی توتدیرییوردی.

— بیچاقلری بیله‌یورم.

دیدی.

— های تنبل مسکین های، صباحدن بری نه‌یاپدك؟

— . . .

جواب ویرمه‌دی. قاپاقلری چورومش بوکوچوك، بوخائن، بویلان کوزلره قیمادن

باقدی ، باقدی . اختیار ، بکلهمه‌دیکی بو آجی باقیشه قیزدی. صوردی : — نه‌باقیورسك؟

قوجا علی سسنی چیقارمایور ، بر هفته ایچنده بلکه بش سنه‌لك خدمتی دوروب دیکله‌مه‌دن کوردیکی حالده کندینی بنه « تنبل ، مسکین » دییه تحقیر ایتمکه صقیلمایان بو کوتو انسانی أزیجی برباقیشله‌سوزویوردی . بنه قلبی یبرتیلیرکبی اولویور، کوکسنه‌صیجاق برشیئلر یاپیلیور، چکلری کلیدله‌نیور ، شقاقلری زونغلیوردی. برآنده بوتیره‌مه‌دوردی. قوجا علی کوزلرینی آچدی. برهفته بوکا ناصل تحمل ایتمشدی؟ شاشیردی . حاجی قصاب چوبوغی یانه براقدی . خدمتجیسنك بوآغیر باقیشندن قورتولویورمش کبی دیرلاندی:

— قولکك دیتنی بنم ویردیکمی اونوتویورسك غالبا ، دیدی . بن اولماسهم شیمدی جولاق قاله‌جقدك ..

. . .

قوجا علی بنه جواب ویرمه‌دی. آجی‌آجی کولومسه‌دی . قیزاردی. صوکره‌بردن‌بره صاراردی. خیزله دوندی . بیله‌دیکی ساطرلرك الکبویوکنی قاپدی . صیغالی قولنی‌یوکسك قیمه کوتوکنك اوستنه‌قویدی. قالدیردینی ساطری اویله براینديردی‌که ... او آنده‌قوپان قولنی‌طوتدی . کوردیکی شیئك دهشتندن کوزلری دیشاری‌فیرلایان حاجی‌قصابك اوکنه:

— آل باقالم . شو دیتنی ویردیکك شیئی !

دییه خیزله فیرلاتدی . صوکره اثوابنك قولسز قالان یه‌نی صیقی بردوکوم یاپدی . دکاندن چیقدی .

اونك وقتیله کلدیکی یر کبی، شیمدی کیتدیکی یری‌ده شهرده کیمسه اوکره‌نه‌مه‌دی .

عمر سیف الدین

ذوالفقار : ایکی چاتالی ، حضرت علی‌یه عائد قیلیجك اسمی . صامان اوغریسی : کهکشان ، بعضی کیجه‌لر سماده بیاض یول کبی کورونن بیلدیز کومه‌لری . دزدار : قلعه محافظی . سپاهی : یکیچریلکده سواری اوجاغی افرادی. سکبان : اسکی درووده خفیف سلاحلی ، باشی بوزوغه یاقین برنوع عسکر. مثنوی: حضرت مولانا جلال‌الدین رومی (١٢٠٣–١٢٧٢) ملك ٢٦٦٦٠ بیتلی، فارسی لسانیله محرر بویوك اثری. خضوع: عجزینی قبول ایتمکدن متولد سکونه وادابه موافق، متواضعانه، رجاکار وضعیت. پرسنك: نفرات، ردیف ، افاده آره‌سنده سویله‌نن عین‌شیٔ . کله اساساً فارسیدر . غشی : کندندن کچمه .

مائی ده کز

صاف ، راکد ... هانی آقشامکی تغیر ، هیجان ؛
برجوجوق روحی قدر پرنسیان ،
برجوجوق روحی قدر شیمدی منور ، لکمسز ،
اویویور مائی ده کز ...

بن بوتون بر کیجه‌لك جوشش احزانمله ،
وخیالات پریشانمله
متشکی . لائم ،
قارشیدن صفوت مخموریتی سیر ایتمه‌دیم . . .
یوق ، بولاندیرماسین آلودهٔ ظلمت بو نظر
روح معصومکی ، ای مائی ده کز . . .

آه ، لکن نه‌ضرر !
بن بوکوزلرله مکدر ، عاجز ،
سکا باقدقجه تسلی بولورم ، آلدانیرم ؛
مائی برکوز ألم قلبمه آغلار صانیرم . . .

توفیق فکرت

راکد : دورغون . جوشش احزان : کدرلرك طاشمه‌سی ، قیناییشی . لائم : ذم وتحقیر ایدن .

« القاهره » واپورنده

صوك دودوك هوایی چاك‌چاك ایتدی : تشییع ایچون کلنلرك صوك نظرلری کیده‌جکلرك کوزلرندن بوسهٔ وداع ایسته‌یور.. مرد یودن تلاش ایله چیقانلردن زیاده تلاش ایله اینلرله

ملو .. کوکرته کیتدکجه تنهالاشیور . بعض کوزلرده یاش ، بعضیلرنده برتبسم محزونانه ، بعضیلرنده ده‌رین بردورغونلق وار. آرتق بوتون السنه سهل‌الاستفهام بروولاپوك حکمنی آلدی : هپسی یکمال.. هپسی تحسر واشتیاقدن، تمنّی سلامت وملاقاتدن بحث ایدییور ؛ تورك ، عرب، روم ، فرانسز، ایتالیان .. هپسی کندی لسانیله عین‌شیئلری سویله‌یور .

خارجده قایقجیلرك آوازهٔ دعوتی ، داها اوزاقده قوجه شهرك غمغمهٔ نهاریه‌سی .

برقادین ألمدن طوتمش ، کریان برسسله توضیه ایدییور :

— صاقین مکتوبلرکی اهال ایتمه ، هراسکله‌دن بردانه ایسته‌رم؛ هرپوسته ایله برخبر ایسته‌رم .. ایکی سطر برسطر برشیٔ ؛ اوقدری یتیشیر ..

أوه‌ت ، برقادین: والدم !.. زوالللی والدم‌که اونوتولمش برقاچ شیئی وسیله اتخاذ ایده‌رك ، کاغده صاردیمی برپاکتله برلکده ، آرقه‌مدن واپوره کلمش ؛ بنی تشجیع وتسلیه ایچون آغلامامغه چالیشیور، کوزلرینك کنارینی بر احمرار حزین ایله سیشیره‌ن یاشلری حبس ایچون روح شکیبنی آووجنه آلمش صیقیور .. بکا برنظرله، اویله برنظرله باقیورکه موته محکومیتدن خبرداراولان برخسته آینه‌ده‌کی خیالنه آنجق اویله باقه‌بیلیر .. بن الکعادی بهانه‌لرله باشمی باشقه طرفلره چویریبیور ، بومشفق قادینك سیالهٔ نظرلرندن آلدیغم تأثر شدیدی تعدیله غیرت ایدییوردم .. بردن‌بره دیدم‌که :

— هایدی ، آرتق سن چیق ، صوکره واپورده قالیرسك ..

واپور ایچنده ایکی ساعتدن بری دوام ایدن کورولتی آرتق کسیلمش ، باش قپودان ـ اوزون ، صیق قمرال صاقاللی .. اورته بویلو، طیقنازجه ، پنبه چهره‌لی برایتالیان ـ واردیاده ایلك قوماندانرینی ویریبیور ، آراصره طائفه‌لردن بری قوشویور ، چوزوله‌ن خلاطلرك طوپلانمسندن متشکل برخرخرهٔ منقطعه ایشیدیلیوردی ؛ ویخك ولولهٔ آهنینی صوصمش، ماکنه‌نك غمغمهٔ رعشه‌داری باشلایه‌جقدی ..

برآقشام اول شرفیاب ملاقاتی اولدیغم برذات یاشه کلدی ؛ ألنده برقارت واردی ؛ قارتی اوزاتدی :

— خالدضیا بك : « بوکون حرکتلرندن امین اولسه‌یدم، مطلقاواپوره کلیردم.» دیدی. اوکوچوك، اومتواضع قارتك‌اوزرنده شوبویوك اسمی اوقودم : خالد ضیا !.. تشکر ایده‌رم، عزیزم، امین‌اولکزکه‌او وداعنامهٔ قیمتداری‌قیصقانج براعتنایله محافظه ایده‌جکم..

* * *

باجادن چيقان قالين، حلزونى دومان استانبول اوستنه يايليوردى ؛ كوكرتەده آنجق يوكسكلر قالمشلردى . واپوره قدر كمش بر قاچ يار مشفقله وداعلاشدق ؛ آرتق بوكوزدل كوزلرده مردیوەنه توجه ايتدى؛ « كوزدل كوزلر » ديبورم ، چونكه هپسنده برر قطره اشك شفقت واردى ...

بردودوك داها.. صوكره واپور حركت ايتدى. هركس جيبندن منديلنى چيقاريوردى؛ بعضيسى كوزلرينى سيلمك ، بعضيسى ده صوك اشارت وداعيه ايچون ...

بوآره‌لق هركس واپورك اسكله طرفنه قوشدى: طلبهٔ علومدن برى آنجق ـ قالديرملق اوزره اولان مردیوەنك صوك قدمەسنه صاريلەجق قدر بروقت بوله بيلمشدى ؛ بچاره ، شالوارينى ايصلاتمامق ايچون باجاقلرينى قيصمش، مردیوەنه آصيلى قالمشدى.. برايكى دقيقه بويله قالدى، قوتى كسيلوب دەكزه كيتمەيه پك آز برزمان داها ايستەردى.. ايكى جور طائفەنك مساعى خيريەسى او احتمال مهلكى برطرف ايتدى .

هرطرفدن منديللر صاللانيور، صوك تلاثيم وداعيه، بوتموجلره توديع اولنيوردى..

سراى برونى دولاشدق ؛ حصار محيطك بر قسمى اوزەلى بر نطاق سيمين كبى كورونوردى ... برطرفده بك اوغلى طبقات ابنيەسنك سيماى سنكينندن بررچشم تهى طرزنده باقان نامتناهى پنجرەلر، برطرفده قويو منكشه ونكلى بر كولكه ايچنده قالان اسكدار محلەلرى، برطرفده مرمرەنك خارەلى سطح كبودى ... آقشام كونشى بولوتلر ، تپەلر، آغاچلر اوزرنده بيكارجه ملاعب ضيائيه، بيكارجه دستهٔ انوار والوان ايله اثبات وجود ايدييور. سما صاف، دكز برسماى مستوى كبى راكد .. « القاهره » بركتلهٔ سحاب كبى او سماى راكد اوزرندن قايوب كيدييور .

آياستافانوسى كچدك : آرتق استانبول بر قطع زائد شكلنى آلدى ؛ بوشكل منحنينك ايكى نهايتنده ايكى فنار كورونيور ، بر حدى فنار باغچه ، بر حدى آياستفانوس . . . اورتەده ، بوخطك خارجنده آدالركه دەكزك سينهٔ كبودى اوزرنده برر پستان سياه كبى مرئى اولويور..

صولرك انشقاقندن متولد برخيشيرتى، ماكنەنك غمغمهٔ موزونەسى، بررعشهٔ منتظمه.. اطرافده تنها ساحللر .. ملايم، فقط سرين برروزكار ؛ واپور كيدييور . برقاچ مارطى سمت رأسمزده كشاده بال تشييع ، اوزاقده بياض قانادلرى آچيق برقاچ يلكن كميسى ... صولده بوز برونكه كمليك كورفزينك مدخلنى، مدانيه وبروسه يوللرينى كوستريور . .

داخلده یولجیلر یراشیورلر .. ایشته هپسی بوقدر. آرتق توتون ایچلره مخصوص کوچوك صالونه کیروب برسیغاره ایچملی ..

کوچوك صالونده یالکز براجنبی واردی : علی‌الاصول خفیف بر باش أکینتیسیله کندیسنی سلاملادم . سیغاره‌می یاقدم. شیمدی فکرم سیغاره‌مدن چیقان ماوی دومان کبی متموجدی؛ کاه کری‌یه دوغرو کیدییوردی: أوده‌کیلری ، اوراده براقدیغم بوشلغی، بو بوشلغك یمك زمانلرنده اونلری نه‌قدر صیقه‌جغنی ، بر قاچ آی دوام ایده‌جك اولان بو افتراقك اونلره نه‌قدر اوزون کله‌جکنی . . صوکره بوتون اودای محترمه‌یی ، بونلرك ایجاب ایتدکجه بنی هانکی لسانله یاد ایده‌جکلرینی ، ایشته شو آنده مطلقا بندن ـ آه، بو اعتقادات خودکامانه! ـ بحث ایتدکلرینی دوشونیوردم؛ کاه فکرونظرم ایلری‌یه منعطف اولیوردی ؛ طریق سیاحتمك نقطهٔ انتهائیه‌سنده سیاهلره بورونمش برموقع مبارك ، او ارض مقدسه ایله‌بوانديغمز نقطه آراسنده اسکندریه‌یی ، طنطه‌یی، قاهره‌یی ، سویشی ، ینبعی ، جده‌یی کورویوردم . بوموقعلردن هنوز معلومم اولانلر حقنده‌کی خاطراتمی جمعه چالیشیور ، دیکرلری حقنده‌کی مسموعاتمه بر نظام ویره‌رك اورالرده برجولان خیالی اجراسنه اوزه‌نیوردم .. صوکره خیال عودت بونلرك هپسی اوزرنده بر فاوس منورکبی اهتزاز ایدییوردی ...

قلبمده برصبرسزلق خلجانی واردی؛ چرخك دورانی تسریع ، واپورك حرکتنی تعجیل ایتمك ایسته‌یوردم : روحمی تضییق ایدن قبضهٔ افتراق ایچنده بردرد تجسس واردی‌که بوتون تحمل شکیبانه‌می کیریییوردی..

یاری‌یه قدر یانمش اولان سیغاره‌می دوداقلرم آراسنه صیقیشدیره‌رق کوکرتیه چیقدم: آرتق کونش غروب ایتمش، آفاقه سیاه‌بر کولکه‌اینمشدی؛ استانبول،افقك برکنارنده برخط مضی کبی مشهود اولیوردی . کیجه‌نك طبقات مظلمه‌سی قویو بر سیس کبی ده‌کزك روی‌هموارى اوستنده دالغه‌لانیوردی . کاه‌وبیکاه ساحلده ، اوزاقده برقریه‌نك تك توك ایشیقلری کورونیور . بر برج منعکس خیال رعشه‌دارینی آکدیریوردی .. هرطرف بی‌زبان وخواب‌آلود، هرطرف مظروف سکوت ایدی : بو خموشئ عمومی‌یی یالکز « القاهره » منتظم برخیشیرتی ایله بچیور، اطرافنده بیاض کوپوکارله سوسلو برطریق موقت آچیوردی . .

جناب شهاب الدین

چاك چاك : زیاده پیرتیق، پارچه‌پارچه. وولاپوك: ۱۸۷۹ده یوهان چله‌یه‌ر طرفندن ترتیب ایدیلن برعمومی لسان. کلمه انکلیزجه‌در .

غمغمه : بوکلمه‌نك قولاقلرمزده براقدیغی تأثیره بکزه‌ین کورولتو . شکیب : صبر . حلزونی: قبوقلی برکوچوك حیوانك دائره‌یه بکزه‌یه‌رك کیتدکجه دارالان منحنی شکلی کبی. تلاثیم : اوپمه‌لر . نطاق سیمین : کوموشلی کمر. خاره : دالغالی کورون، شانژان قماش. قطع زائد : قطبلری باصیق ایکی یان طرفی یاصمی دائره‌یه بکزه‌تمك قابل اولان قطع ناقصك معکوس ومتقابل ایکی قوسندن مرکب برشکل هندسی . پستان : « پ حرفنك کسری شینك سکونیله » تمه . انشقاق : یاریلمق . اودا : « ودیدك‌جمی » حقیقی دوستلر. فانوس : فنار . هموار : دوز .

سزا

غریبدر ، نه‌زمان کچسه پیش چشمدن
افقده برمتموج بولون یا بریلکن ،
سزا کلیر او کنیش جبهه‌سیله خاطرمه .
سزا ... اونشئه‌لی ، رقتلی برطبیعتدی ؛
باقارسکز متلون ، باقارسکز جدی .
دمین کتیردی کوچوك بروسیله خاطرمه
سزاجغك بنه برسرکذشت اغربی .
اوبرصباح بوله‌رق برجامك دیبنده بنی :
— بنمله شیمدی کلیرسه‌ك ، دیمشدی ، ظن ایدرم
بك استفاده‌لی برکون کچیرمه‌یز اما
ایچه أکله‌نیرز ...

— بك کوزه‌ل ، سزا ، کیدرم .

اوت ، بوكونكى كبى خاطرمده‌در حالا :
يشيل ديكنلر ايچندن ، يوصونلى بريادن
سقوط ايدر كبى ايندك كنار دريايه .
ياغاردى ساحلى تزيين ايدن آغاچلردن
صدفلى قوملره تيتره‌مك ، رقيق برسايه .
بوكولكه‌لكدى سزانك سدير منتخبى ،
خيالنى بورادن مزج ايدردى دالغه‌لره .
اوزاقده ، هكبه‌لينك تا اوجنده ، مارطى كبى
كشاده بال تنزهدى بربياض قوطره .
كونش ، طلوعه هنوز باشلامش قدر مخمور ،
پاموق بولوتلرك اوستنده أيله‌يوردى حضور ؛
بويانده چاملرى اورتن بخار براقك
كبود كربه نمودنده بربيغين ذرات ،
برالتماع ايله تيتردى ؛ شيمدى آفاقك
سكون پرضربانده مختفيدى حيات .
اوزاق ياقين بوتون أشيا ، بوتون بوساحللر
كولر كبيدى ، فقط برحزين تبسمله ؛
ولوردى رعشه‌نما رنك انفعال سحر ،
صدفلى قوملرى بوس أيله‌ين كوپوكده بيله .
سكون منظره‌دن صانكه حصه‌ياب اوله‌رق
سزا ايچه زمان قالدى اويله مستغرق ؟
يوزنده عكسى نمايانمدى برملاحظه‌نك .
ديدم :

— بوكون يينه دالغينلغك پك اوستكده .

— خايير ، شوكورديكمز قوطره‌جق يزم آدانك
برآز حذاسنى كچسين ، برآز بوكولسون‌ده ...
جواب ناقصى ريزان اولوب دهانندن

سکوته واردی ینه . قوطره دوندی، کچدی؛ سزا
آلنده برچالی ، سوز چیقمایور لسانندن ،
اوکنده قوملری چیزمکله اوینایور حالا .
— اوقوطره کچدی ، سزا ...
— هانکی قوطره ؟
بن ، حیران ،
رفیقمك یوزینه اویله قالمشم نکران .
اوکون غروبه قدر ، صوکره هر زمان ، هرکون
بوقوطره بحثی آچدق ، کولوشدك ، أکلندك ؛
«اوهانکی قوطره، جانم؟» دیردی. آه اوت، داهادون
بوبحثی تازه‌لهمش ، طاتلی طاتلی کولمش ایدك ...
بوکون زواللی سزا ساکن جنان آرتق ؛
وقوطره بحثی برافسانه ، برخیالان آرتق ! . .

توفیق فکرت

متموج : دالغه‌لانان. متلون: رنکلی ؛ رنکی، اخلاقی ، چهره‌سی ، طبیعتی‌ده کیشن. کشاده‌بال : قانادی آچیق. کبود کریه نمود: آغلامه‌یی کوسترن مائی. التماع : پارلداملق. ریزان : دوکولن . نکران : باقان . افسانه : مصال ، حکایه .

آه آناجغم

بن‌ضیافته الکصوکره کلشدم؛ قدحلر قیرلمش، چیچکلر دوکولمش، دعوتلیلر اوزاقلره داغیلوب کیتمشدی . قونیه‌یی بر تپه‌نك اوسـتندن ، روحلری تجرید ایدن بر آقشـام آراسندن سیر ایدییوردم . اونك احتشـام کونلرندن چوق زمانلر صوکره کان بر زائر متأثردم . آرقه‌مده سرنکون اولمش بر سرای ، کوزلرمك اوکنده بیلدیریملرله بیقلمش مناره‌لر ، سنه‌لرله، دیوارلرینك بهارمینا وزمردی خراب اولمش جامعلر، تربه‌لر واردی.

طاقه‌لی داغلرك صرتلری آرقه‌سنده ضیالرینك ، رنكلرینك انتهائی شنلكینی ترك ایدرك كونش غروب ایتدی كیجه‌نك قارانلغنه یاواش یاواش كیردیكمز بودقیقه‌لرده، افول ایتمش دورلرك فنی ایدیشی تفسلرمی تضییق ایدن عمیق برملال ایچنده دویویور، آكلایوردم. آیاقلریمك آلتنده رومالیلرك ، صوكره بیزانسلیلرك اك اسكی زمانلردن قالمش آثارینی اورتن طوپراقلر ویانمده قاپین دیوارلری ایچنده سلجوق سلطانلرینك متكاثف اویقولری امتداد ایدن اعصاردیده بر جامع دوریوردی .

شیمدی هرطرفده كونك ضیالری درحه‌درجه‌صرچه‌لرك، چیلرك اوستنده احتضار ایدییور. حالا كوزیرمده مفرط كوزدلكنك حزنی كزدیردیكم نادیده، حوهرین كمرلرك، ایچی اویولمش بویوك زمردلره بكزه‌ین قبه‌لرك آلتنده كیجه آرتق بوس بوتون حلول ایتمشدی. آنادولوك ده كزدیكم اوراق ، سمازه یاقین یوكسك اووالرنده، قدیم مجرتلرك، سفرلرك رهكذاری ولان بر یایلاده ، اسلامك یاواش یاواش قارانلقلر ایچنه جوكن خراب بر تخسكاهنه كوزلرم دالمش ، كندی كندیمه دوشونیوردم :

شرقك متاع بی‌بهاسنی چنغراقلرینك فغفور تیره‌یشلریله بی‌نهایه مسافه‌لر آراسنده نقل ایدن كاربانلر چوزولمش، كاروانسرایلر بیقلمش ، یوقاریلرنده سمالرك اعماق خفاسندن كلن سسلره بكزه‌ین اذانلرك تیره‌دیكی ، اصیل وظریف مناره‌لر قیرلمش ، كوزلری مست و مفتون براقان مدرسه‌لر ، مسجدلر سفیل اولمش ، تربه‌لر اونوتمش ، هرشیء متروك ومنسی قالمشدی .

اسلامك یوكسكدن دوشمش بر جام كبی پارچه پارچه اولمش ، هر پارچه‌سی شونك بونك النه كچمش بویوك سلطنتلرن بقیه‌قالان برقطعه‌ده اطرافنه قارانلقلر ایتمش، اوكسوز بر قلب ایله ، هجرانرسیده بر روح ایله او بویوك ماضیی دوشونیورم . كیجه سسسز آدیمله تایانمه صوقولهرق كندی قاشلرندن اوموزلریمه بر خلعت ماتم كیردی . باشمی آغیر آغیر صالالیوردم؛ زوالی مملكتم، سسسزلكك، روح خسرانكك اوستنده بالانشین اولدیغم بویرده ، قارانلقلر ایچنده بایقوشلر كبی شئامت حسلریله هایقیرمق ، خیچقیرمق واغلامق ایسته‌یورم . شیمدی لجهٔ ظلمتله نهان اولان یوللرینی كوزلرمك ایچنده تكرار كوریوردم :

مركزلردن حدودلره دوغرو اوزایوب كیدن سفر وهجران یوللری، حدودلردن مركزلره دوغرو كلن هجرت وخسران یوللری. خاطراتمه باقدقجه نهایته ایرمه‌مش بر حربك

هر طرفده ایزلرینی کوربیوردم . بر قیش روزگاری ، باشلرمزی یاواش یاواش اکن برباد فنا ، عصرلردن بری بویوردك اوستنده اسیبوردی . میوه‌لری اولدقجه ، دالارندن قوپاریلان آغاجلرکبی ، فاصله ویرمه‌یین ، اوصانمایان بردست خیانت قادینلرمزك چوجوقلرینی بویوبوب یتشدکجه قوللرندن قوپاروب آلیور ، مناوبةً سینورلرمزه صالدیران بی‌پایان دشمنلرك آتشلرینه کوتوروب یاقییور ، داغیتیوردی . تا اوزاقلرده ، ده‌کزلرك کنارنده دیکیلن ساحللره قدر آنادولونك بوتون کویلری شیمدی کیجه‌نك عزلت و سکوتنه کیرمش ، اوکسوز چوجوقلری ، دول قادینلریله بی‌وایه وبی‌تاب اویوور .

بیلدیزلرك کوکلرده ایشیلدایان کره‌جکلرینه نصب‌نکاه‌ایده‌رك ، کونك دمیر یورغونلغی آلتنده ازیلمش اویقوسنی ده‌رینندن‌ده رینه دیکله‌دیکم بیچاره مملکتم ، بنم‌کبی خیالی محصور اولمایان ، کوزلرنده رنکلرك ، آلایشك ، معموره‌لرك ، کونشلرله ریان ماوی ده‌کزلرك خیالنی کتیرن بر اولادك قارشیسنده سن نه‌رنکسز ، نه‌قدر سفیل ومتروك دوربیورسك؟ فقرکله کستاخ ثروتلرینی بنا ایدنلر ، سنی سومه‌مش ، سنی دوشونمه‌مش ، سکا باقامشلر ، بر پنجره‌نك چرچوه‌سی اورته‌سنده مناظرك آره‌سنده روان اولدیغ ساعتلرده ، بویونلرینی اوزاته‌رق سسسز سسسز ، کورونمه‌ین برشیٔ ایچنده یوزییورمش کبی کیدن دوه‌لرکی ، اووالرك ، داغلرك بوکولملرنده غائب اولمش ایزبه‌لرکی ، انوابنك یپرتیقلری ایچنده یرك احتیاجلرینه قارشی بر اله قدر لاقید ومغرور دوران کویلیلرکی اوزون اوزادیه سیر ایتدم . چوبانلرکله چیفتجیلرکك پارچه‌لانمش البسه‌لرایچنده کورونن وجودلری پارچه‌لانمش بولوتلر آراسندن کورونن سمالر قدر ارضك فوقنده ، مستغنی وبرین ایدی . اویپرتیقلرك ایچنده باریتان روحلر نه‌قدر غنی ، نه‌قدر جوانمرد ، ماضیلرینك وقار وهیبتی طاشیان اسکی بریاد ایله نه‌قدر اصیل ایدی . صوکره هرطرفده ، یوللرك بیاض دومانلری یانده ، صاپ صاری دومانلری توتن خرمنلرکی تکرار کوردم . هرایشك باشنده اندامی اکیلمش بر قهرمان سمی ، بر قادین واردی . صاپلری اوده‌وشیریبور ، اینکلری اودوندیریبور ، اودون طاشیور ، اکمك پیشیریبور ، بز دوقویور ، تزکلری اویوغوریبور ، اوقوروتیور ، برده محاربه‌لر ایچون ، اویونجاق یرینه ، اللرینه تخمه قاچمش برقاباق ویردیکی ، صاچی کونشده اولغون باشاق رنکنه کیرمش چوجوقلری اویتیشدیریبوردی . چوجوقلرینك بشیکلریله بی‌نام و نشان مزارلری آره‌سنده دائمی قطعه‌لر ، ده‌کزلر اولان ، مملکتنك اسملرینی ، نهایتسز محاربه‌لر سبیله اوکرمن ، ای اسلام قادینی ، ای تورك قادینی . . .

ایرته‌سی کون ، قونیه اووالرندن پایتخته ، اوزاقلرده‌کی استانبولك یوکسك ماوی هیولاسنه دوغرو سرعتله کچیوردق. ترەنمز ایلغینده دوردی. ایندیلر، چیقدیلر ، تکرار حرکت ایتدك ، بش‌اون دقیقه کچمشدی . پنجره‌لره قوشدق ، قادینلر هایقیریشیوردی ؛ یلدیرمه‌لرینه صارلمش یانیق یوزلی بر کومه کوی قادینلری هب بردن ترەنه اوزانیور ، باغریپیوردی . کنجلر ، دکنکلرك اوجنه طاقیلمش سپتلر ایچنده آرقه پنجره‌لره اوزوم اوزاتدیلر ، قاریوز قاوون آتدیلر، یونلر واغونلره چاریدی ، پارچه‌لانوب یره دوشدی. بز اوزاقلاشیوردق ، مائی سیاه ، یلدیرمه‌لی قادینلر قوللرینی آچمش ترەنك آرقه‌سندن چیرپینیور ، آغزلری آچیق اکیلوب قالقیورلردی ، یومروقلرینی کوکسلرینه ووردیلر، آتلدیلر ، طوپراغك اوستنه، یردن قالقان توزلرك ایچنه دوشدیلر، صوك برسس ایشتدم. برقادین الندن کیدن چوجوغنه هایقیردی :

— آه آناجغم !

تکرار قالقدیلر، ترەنك آرقه‌سندن قوشدیلر، دوردی‌بشی ، کندلرینی بردها یرلره آتدی ، اوبرلری قوللرینی آچمش کوکسلرینه ووریوردی . براوزاقلاشمشدق . قادینك صوك سوزی ، بنم دویدقلرم ایچون نه‌حقیقی برشکل افاده اولدی . مملکتك مناظری قارشیسنده یویان اولدیغم دقیقه‌لرده ، بوشالمش اووالر ، خراب کویلر قارشیسنده اوسوز دیلده یرقرات اولدی . تکرار تکرار سویله‌یوردم :

— آه آناجغم ! . . .

حمدالله صبحی

سرنکون : ترسینه دونمش ، باش آشاغی اولمش . افول : سونمه ، غروب ایتمه . متاع بی‌بها: قیمتی تقدیر ایدیلمه‌یه جك قدر اهمیتلی مال. هجران رسیده: آیریلغه، حسرته ایریشمش. خسران : زیان ، فلاکت . شئامت: اوغورسزلق. لجه : دەکز . لجهٔ ظلمت : دەکزه یکزه‌ین، اونك صولری قدر چوق قاراکلق . کستاخ : حیاسز . نقرات : تکرر ایدن پارچه ، موسیقیده شرقینك هرپارچه‌دن صوکره تکرار ایدیلن قسمی .

ایصسز یورد

کچنلر وارسه اسلامك شو چیکنه‌مش دیارندن ،
شو یوزبیکلرجه یوردك قانلی ، زائوسز مزارندن ؛
یوره‌کلر پارچالار برتوحه‌دیکلر رهکذارندن؛
بوماتم ، کیم بیلیر ، قاچ منکسر قلبك غبارندن
خروش ایتمکده ، صوك امیدینك صوك انکسارندن ؟

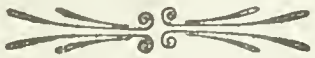
بوایصسز آشیانلر ، برزمان غایت معززدی ؛
بوطاملر بوله بایقوش سسلرندن چین چین اوتمزدی !
شو قوربغه‌لر سه‌کن وادیده جیلانلر قوشوب کزدی !
شوجوشمش ، آغلایان ایرماق نه خندان کولمکلر سزدی !
فقط ، بربادنکبت آنسزین هپ قیردی، هپ ازدی !

وفاسز یورد ! أوز اولادك ایچون اولسون، وفا یوقمی ؟
نه‌دن قلبك قارارمش ؟ بیك اوجاقدن برضیا یوقمی ؟
الٰهی ! کیمسه‌سزلکدن بونالدم ، آشنا یوقمی ؟
وطنسز خانمانسز برغریبم . . ملتجا یوقمی ؟
بوتون یوقلقمی هریر ؟ باری بر « یوق ! » دیر صدا یوقمی ؟

محمد عاکف

صوك عصرك اك آجی، اك بویوك فجیعه‌سی بز اولدق: بولغارستان ، صربیه، تسالیه، بوسنه‌وهرسك، قافقاس مسلمانلرینك کیمسه‌سز، بوینی بوکوك قاله‌سندن اوتوزقرق سنه‌صوکره بوتون دوم‌ایلی بیقیلدی ؛ آفریقاده‌کی سلطنتمز سوندی ؛ آنادولو هجران ایچنده یانیور ؛ عربستان و عراق ، یتیملکنی دویمق اوزره‌در ؛ اسکی معموره‌لریمزدن حزین ، ایصسز خرابه‌لر قالیور ؛ بو کون شهیدلری ایچون کوز یاشی دوکه‌بن بر أو یوقدر ؛ فناحالده‌بدبختز؛ دویمق،دوشونمك، صیزلامق‌دورنده‌یاشیورز؛ «ایصسزیورد» بو آجی حسلرك

باغری یانیق برترجمانیدر ؛ وطنمزك اوستنده قورقونج قاصیرغه‌لردن مدهش صارصینتیلرله أسن فلاکتلر ایچون آغلایور ؛ بوده‌رین تأثر بالخاصه ایکنجی واوچنجی پارچه‌لراوقونیورکن حس ایدله‌لیدر . .

منفاده

بن حبسخانهٔ عمومی‌یه ایلك کیندیکم کیجه اون ساعتدن زیاده اویقو اویودم . صباحلین دخی بزم أوده یاتدیغم کیجه‌لرك اکثرندن دها ساکن، دها راحت‌قالقمش ایدم. هرشیئدن اول ذهنمه آرقداشلریمك حالی کلدی . چونکه اونلرك‌ده توقیف‌اولندقلرینی کیجه‌دن ایشیتمشدم . مأمورلرك برندن صوردم . اودادن چیقدی ؛ برآز دولاشدقدن صوکره کلدی . یالکز مدحتك اویانیق اولدیغنی و قصورلرینك بنم کبی ساعت اوچده یاتاغه یاتدقلرینی وآره‌دن اون بر بچق ساعت کچدیکی حالده بنه راحت راحت اویومقده اولدقلرینی خبر ویردی .

حتی کندی ظریفجه برآدم اولدیغندن کوله‌رك ـ غالبا سزك قباحتکز ، ملته لازم اولان وجودکزی اویقومزلقله خراب ایتمك ایچمش‌ده بورایه سزی راحت ایتمکه کوندرمشلر ـ دیمشدی. بن‌ده آکا مقابل :ـ اویله اولمق کرك. حتی بن پارسده ایکن مشهور روشفوری حبس ایتدیلر؛ احبابی ایسه بیچاره شیمدی‌یه قدر وطننه‌خدمت ایچون کیجه‌ده آنجق ایکی ساعت اویقو اویوردی ، محبسده برمدت اولسون راحت ایدرده وجودینه برآز صحت‌کلیر دیبه سویلنمشلردی ـ جوابنی ویردم . حبسخانهٔ عمومی شویله دورسون ماغوسه‌ده بیله کوکله اویله ایلك کیجه قورقو یوللو و همیات طفلانه خطور ایتمه‌مشدی. بزم ایلك کیجه ایسه‌حب وطن قوتیله مجهز اولمایان برقلبه کرچکدن دهشت ویره‌بیله‌جك حاللردن ایدی. بعضی یرلرینی تعریف ایده‌یمده باق :

قبریس‌اسکله‌سنه تقریباً ساعت دورتده چیقمش ایدم. حکومت قوناغنده یمك بیدك. ساعت آلتی رادەلرنده برضبطیه یوزباشیسی، دورت ضبطیه ، ایکی طوپجی نفری اوکمی آرقه‌می صارمش اولدیغی حالده یوله کیردك . ماغوسه‌یه یارم ساعت قاله کونش غروب ایتدی. بورانك مغربی، داغلر ، دومانلر ایچنده بولندیغندن، شفقك بیك دورلو ظلمانی

رنکلر ایچنده کورونیشی اوقدر سوداوی ایدی که اکر کوچوك صوده شوق و محبت عالمنده اویله برغروبه تصادف ایده‌یدم ، بی‌اختیار ساعتلرجه آغلاردم . بولندیغم حالده ایسه نظرمه چاربان تماشای حزین کوکله هیچ تأثیرایتمه‌دی. ذهنمده حاصل اولان مطالعه عادتا «ایشته کونش باتیور؛ یارین یینه دوغار.» فکر عامیانه‌سندن عبارت ایدی .

آقشام بك قاراکلق ده‌کل و فقط سیسلر ، پوسلر ایچنده وبیاغی آغلار کبی حزین برحالده ایدی . اوندن‌ده قطعیاً متأثر اولمادم . بولده کلیرکن حکمت طبیعیه مراقلیسی برآدم کبی او سیسلری ، پوسلری پیدا ایدن بخارك صورت صعودینی و درجهٔ غلظت وخفتنی دوشونوردم .

قلعه‌یه یاقلاشنجه دمبدم تزاید ایتمکده اولان قاراکلقله امتزاج ایتمش غایت خفیف وآچیق مانی‌یه مائل بربولوت آره‌سندن کوزمه برقبرستان وایچنده اولدقجه بویوك بر قبه کورونمکه باشلادی. یانمده بولنانلرك برینه قبه‌یی صوردم. آت‌پازاری شیخی عثمان افندی مرحومك مرقدی اولدیغندن طوتدیره‌رق بوراده قلعه‌بند ایکن ارتحال أیله‌دیکنی سویله‌دکدن صوکره ، غایت معصومانه وهر دورلو سوءنیتلردن بری برطرزساده‌دلانه ایله ماغوسه‌نك وخامت هواسنی وبورایه منفیاً کلوب‌ده وفات ایدنلردن بر یکرمی کشینك قیصه‌جق ترجمهٔ حالنی آکلاتدی . مزارلرینك نره‌لرده بولندیغنی تعریف ایتدی . وحتی برطاقمنك بنیه‌لری فوق‌العاده قوی‌ایکن برایکی دفعه‌صیتمه طوتیوبرمکله ارتحال ایتدکلرینی‌ده علاوه‌ده قصور أیله‌مه‌دی .

صحبت بورایه ایریشدیکی صره‌ده بزده تربه‌وقبرستانك کنارینه‌واصل‌اولدق. یك‌نظرده مزارلق، کوزیمه هرانسان ایچون منتهای استقبال اولان موت هائلك طوپراقدن یاپلمش برتمثالی کبی کورونمدی. یینه‌فکرمده «دنیانك نره‌سنده‌هوا مهلك ده‌کل‌که بوراده‌اولماسین. برقاچ پیل‌اول ویا برقاچ پیل‌صوکره اولمه‌نك نه‌حکمی اوله‌بیلیرکه انسان‌نه وقت‌اوله‌جکنی دوشونسون» مطالعه‌لرندن باشقه برشیٔ جولان ایتمز؛ ولسانده حقیقةً متجلدانه برطرز ایله « آلتی‌ده بر ، اوستی‌ده بردر بك » مصراعی تکرر ایدر دورردی . بزم رفیق راه ایسه بنده‌کی سکوتی کوردکجه سوزلرینك باشقه دورلو تأثیر ایده‌جکنی هیچ خاطرینه کتیرمه‌یه‌رك لاینقطع هرزه‌وکیلکنده دوام‌ایدردی. اوحال‌ایله‌ماغوسه قاپوسنه ایریشدك. براسکی تخته کوپریدن کچدك ؛ قصبه‌یه‌داخل اولدق. بوراسی متروك قبرستانلر کبی یالکز بیقیق ، چوروك طاش‌یغیندیسندن عبارت برخرابه‌زاردر. خانه صورتنده اولان محللرك

دلیکندن، دشیکندن چیقان وفقرومذلت جهتیله وجودلرنده قوری کیمکدن وچهره‌لرنده چوروك دریدن بشقه برشیء قالمامش اولان چیپلاق سکنه‌سی کوز اوکنه آلنجه بایاغی کفنلریله محشر میدانینه اوغرامش اموات قیاس اولنور. زمان وصولمده ایسه کیجه‌نك ظلمتی بودهشت آباده نسیان ابدی قدرقورقونچ، لباس ماتم قدر حزین برپردهٔ سیاه چکمشدی. برقاچ دقیقه‌ده بوظلال اهوال آراسنده هرآدیمده برطاشه وهرکوشه‌ده برقاچ مؤذیانه تصادف ایتمکسزین کچمه‌سی محال اولان، وضعیت وانحرافده الممهم صیچان یوللرینه میدان اوقویان سوقاق ویا تعبیر صحیحله کریز کاهلردن کچه‌رك حکومت قوناغنه واصل اولدم. ملکیه قائممقامی ایله عسکر یوز باشیسی‌نك چهره‌لری اقرباسنك اعدامنه مأمور اولمش برخدمتکاری آندیررجه‌سنه وله‌ودهشت ایچنده ایدی. مکر واپورد ایکن منفامز لفقوشه‌دن برتلغرافله ماغوسه‌یه تحویل اولندیغی کبی، بردیکرتلغراف‌ایله توقیف عسکری تحتنه ویرلمشز.

لفقوشه‌ده بولنان قائممقام ایسه کمال درایتله «توقیف عسکری» کلمه‌سنك معناسنی برغریب یولده آکلایه‌رق عسکر نفراتنك حبس اولندیغی یرده توقیفمه امر ویرمش. حالبوکه بندن اول بورایه منفیاً کلن امین‌بك، قلعه‌نك خارجندن داخلنه نقل‌اولنمقله نزول کتیره‌جك درجه‌ده خوف وتلاش کوسترمکندن، بریکیلر کاتبلك قرینه‌سیله بنی‌ده اوکا قیاس ایده‌رك قورقودن هلاکمی توهم ایتمشلر، اطوار متحیرانه‌لرینه سبب او ایمش! حکومتدن قیشله‌یه کلدك. ملازم، عسکری میدانه دیزمش؛ دیوان ویرمکده ایدی. مردیوه‌ن باشنه یاقلاشدق. قائممقام همان فیرلادی؛ یوقاری‌یه چیقدی. یوزباشی‌یه: بز ترمیه کیده‌جکز؛ دیدم. حسب‌الایجاب شیمدیلك بورایه! جوابنی آلدم. کوسترمکی یر، قیشله‌نك ایکی دیرسکی آراسنده یاپلش برزمین ایله‌برابر براوداایدی‌که عرض‌وطولی برقاریش اولمق اوزره تخته‌ایله مسدود برپنجره‌سی‌برده اکیلمه‌دن کیرلمسی محال برقاپوسی واردی. ایچنه کیردم. کنارنده‌کی طاش‌دیرسکی اوزرینه یورغانه بکزر برشیلته سردیلر. برطرفنه چارشاف ایچه‌لکنده بریورغان، برطرفنه شیلته قالیناغنده بر یاصدیق قویدیلر. قاپونك اوکنده توفکلی ایکی قره‌قول دیکدیلر.

دنیاده الك خفیف وهم‌ایله متصف اولان بر آدم اویله برحالده بولنسه مطلق اعدام اولنه‌جغنه ذاهب اولوردی. بن‌ایسه اوجامه‌خواب حضوراوزرینه‌اوزاندم. باقدم‌که‌اودانك طولی تمام بوینه کوره یاپلش، هرطرف طوپراق. برجهتنده ایکنه دلیکی قدر منفذ یوق.

عادتا یریوزنده یاپلش برلحد ایچنده‌یم . بوحالده ذهمدن نه‌کچسه بکنیرسك ؟ و پورده‌ایکن عاکف بکك ترتیبی تصور ایتمشدم . فقط تصورمجه دلربای کاه عاکفه کاه پرتوه اعدام ایتدیرمك ایستر وبوصورتلرك هیچ برینی بکنمزدم . اووحشت آباد ایچنده اویونمك ذهناً اولسون اتمامنه چاره دوشونمکه باشلادم . سلیمان قپودانی اوصره‌ده اختراع ایتدم . بن اوتألیف ذهنی ایله مشغول ایکن اوکمه ایکی صحن یمك کتیردیلر . صفای خاطرله‌یدم . زمان مضمی بیله بکله‌مکسزین همان اویقویه یاتدم . اوکیجه اون‌بر ساعت قدر اویومشم . برقاچ کره قالدیرمغه‌کلدیلر؛ کلنلری دفع ایتدم . برازدها اویودم . ینه‌بزم‌أوده‌کی اویقولردن راحت اویاندم . ضابطلر سکونت‌حاله باقمشلرده بای‌حال یافرارمه ، یاخود اطلاقه مطمئن اولدیغمه ذاهب اولمشلر . صباحلین قیشله‌ده بنم ایچون باشقه براودا حاضرلامشلر؛ اورایه چیقاردیلر . مدت‌مدیده مأمورلرله ا کلندم وحتی مزاجمك خلافنه اوله‌رق برقاچ کره استهزاده ایتدم . نه‌ایچون آغلایه‌جغم ؟ نه‌ایچون عائله‌می ، فلانی تخطر ایدرك متأسف اوله‌جغم که بن‌ذاتاً کیردیکم مسلکه هر مخاطره‌سنی دوشونه‌رك ، هر بلاسنی کوزه آله‌رق کیرمشدم .

نامق کمال

مرقد : اویویه‌جق یر ، قبر . متحلد : ثبات ایده‌رك ، قورقمادیغنی کوسترەرك جرأتلی ، داورانان . دهشت آباد : عقله شاشقینلق ویره‌جك درجه‌ده قورقمه‌حسیله دولو یر . ظلال اهوال : قورقولرك کولکه‌لری . کریزکاه : قاچه‌جق یر . [اسم خاصلر حقنده کتابك صوکنده‌کی « بعض محررلره دائر » سرلوحه‌لی قسمه باقکز]

مربع

ده‌کیشمز فنمی واردر ، مستقر اشیامی قالمشدر ؟
دلیلی ثابت اولمش بیکده بردعوامی قالمشدر ؟
دیمه انسانه معلوم اولمادق معنامی قالمشدر ؟
اکر مجهول آرارسه‌ك هرایشك انجامی قالمشدر ؟

سپهرك بختنی ، اقبالی هپ پایمال ایتدم ؟
حمیت مسلکنده ترك اولاد وعیال ایتدم ؟
حیاتمدن معززکن وطندن انفصال ایتدم ؟
ثبات وعزمه حائل بردنی دنیامی قالمشدر ؟

نمانی کورمه‌دم عمرمده برانکار ایدر مذهب !
قنادر .. برقنا دنیاده‌یز : انتاج هرمطلب.
فراقی ، حبس ونفیی ، قدر وناموسمله کوردم هپ
جهانك بربلاسندن بکا پروامی قالمشدر ؟

مصرم ، ثابتم تاجان ویرنجه خلقه خدمتده ،
فداکارك قالیر اذکاری دائم قلب ملتده ،
دینیر برکون کلیرده سایهٔ فیض حمیتده ،
کمالك سنك قبری قالمادیسه نامی قالمشدر ! . .

نامق کمال

مستقر: [قافك کسریله] ثابت اولان. دوران، قرارایدن. سپهر: [س و پ حرفلرینك کسریله] فلك، دور ، کوك. انفصال : آیرلق. انتاج هرمطلب : هر مرامك ، هر بحثك بتیجه حاصل ایتمه‌سی [بوترکیبی حاوی اولان سطره یاقیشدیردیغم معنی: حیاتده‌هپ فنیلك وار؛ هرمسأله‌نك نتیجه حاصل ایتمه‌سی دائما برحقیقت آکلاتیر: بز فنادنیاسنده یاشایورز!]

قیزیڭ محاصره‌سی

دشمن قیزیڭ کرمیٔ تام ایله دوکمکه باشلادی . حتی کونده ایکی بیکدن زیاده کله آتارلر ایدی . قلعه‌نك دیوارلری علی‌العموم یره‌برابر اولدیغی ، شهرك اطرافنده‌طوپراق بیغینلرندن باشقه استحکام دینامکه صالح برشیٔ قالمامشدی . هله شهر ایچنده‌کی خانه‌لرك

تعلارینه وارنجه یه‌قدر کافه‌سی سوکولمشدی. غزات اسلام، یینه ذره قدر فتور کتیرمه‌دیلر. کوندوز آچیلان کدیکلری کیجه‌لری سپد پارچه‌سی و انواب پیرتیغی ایله دولدیرمغه چالیشیرلردی. دشمن بوحالی حس ایده‌رك کیجه‌لری دخی آتشك آرقه‌سنی کسمه‌مکه باشلادی. یینه عساکر عثمانیه‌نك غیرتنه فتور گلمه‌دی. یینه هرکس کله، قورشون آراسندن سکه‌رك، طوپراق یغینتیلرینی ممکن اولدیغی قدر رخنه‌دن بری طوتمغه الدن کلن اقدامی صرف ایدردی. خصمین آراسنده بوکشاکش دوام ایتمکده ایکن قلعه‌نك باروتی توکنمك درجه‌سنه گلمکله، غازی حسن پاشا مرحومی نهایت درجه‌ده تلاش آلمش واوقدر مکانتیله برابر بوبابده راست گلدکلری معتمدلرندن تدبیرلر ایسته‌مکه باشلامشدی. قلعه دزداری کیفیق خبر آلنجه مرحومك حضورینه کیده‌رك جبخانه‌ده دشمن زمانندن قالمه برخیلی کهرچله وکبریت موجود اولدیغنی وبونلردن قلعه‌یه‌قیامته‌قدر کفایت ایده‌جك باروت یاپیله‌بیله‌جکنی خبر ویرمکله، عسکر آراسنده باروت یاپمق بیلیر آدم تحریسنه باشلاندی. همان اوکون بشنجی آغا بولوکنده بولنان یکیچریلردن اوزون احمد میدانه چیقه‌رق عجمی اوغلانی ایکن باروت دستکاهنده خدمت ایتدیکی جهتله اوایشده ملکه‌سی اولدیغی وکبریت ایله کهرچله موجود اولنجه فندق ویاسکود آغاجندن کومور یاقیله‌رق، اونکله باروت اعمال ایتمك قابل اوله‌جغنی خبر ویردی. قلعه‌نك اطرافی تمامیله سکودلك ایدی. همان غازی مرحومك امری اوزرینه اوزون احمدك معیتنه لزومی قدر آدم تعیین اولندی؛ بونلر کوتوکدن هاوان بیدا ایتدیلر، کومور یاقدیلر، هرکون قلعه‌یه لزومی اولان باروتی یتشدیرمکه باشلادیلر.

فائضی دیرکه: «قنیزه محاصره‌سی صحیحاً مثلی کوروله‌مش برغریبهٔ روزکار ایدی.»

باروت غائله‌سی هنوز برطرف اولمش ایدیکه باشانك کیلارجیلك خدمتنده بولنان مجار کوله‌لرندن خندان وکنعان نامنده ایکی دلی قاتلی برکیجه قلعه‌دن فرار ایده‌رك، دشمن اردوسنه دخالت أیله‌دیلر. بو خبر قلعه‌ده شایع اولنجه شیمدیه قدر ایدیان تدابیرك کافه‌سی ثمره‌سز قاله‌جغی وکوله‌لر قلعه‌نك حالنی تمامیله دشمنه‌خبر ویره‌جکلرندن، اعدانك قلعه‌یی محاصره‌ده ثبات و اصراری قات قات زیاده‌لشه‌جکی وهلهٔ خاطرلری تخدیش ایتمکله هرکسه بریأس تام مستولی اولمش ایدی. امرای عساکر برر ایکیشر طوپلانه‌رق جمعیتله پاشای مجاهدك مجلسنه کیتدیلر. کوکللرینه دوشن خوف وتلاشی کمال سوز وکدازله بیان ایتدیلر؛ پاشای غازی برمعتاد یینه فتور کتیرمکسزین یالکز «بن اونك چاره‌سنی بولورم» وعد مختصری ایله دفع مجلس أیله‌دی.

مکر بزعاقبت کاره منتظر اولوب دورورکن پاشا کچید طرفنه معتمدلرندن برقاچ کشی ارسال ایله ایکی اسیرطوتدورمش، فقیر حاضراولدیغم حالده اسیرلری جلب ایله «بزم طرفدن اردوکزده ایکی آدم کوندرلمش ایدی ؛ نه اولدی ، سویلدیلر ، نه حالده درلر ؟ دوعروسنی بیان ایدرسه کز سزه زوال یوقدر» یوللو استنطاقه باشلادیلر. اسیر، کیدن... دلی قانلیلرك ایمپراطور حضورینه چیقدقلرینی وقلعه ده برآز عسکر وار ایسه ده ذخیره پك آزالدیغندن محاصره ده دوام اولندیغی حالده سهولتله فتح میسر اولهجغنی سویلدکلرندن بحث ایتدیلر. بونك اوزرینه پاشا ایله اعداملرینی اشارت ایتدی . مکر دها اولجه قره عمر آغایه تعلیمات مخصوصه ویرمش ایمش ؛ مومی الیه اسیرلری «بن اولدیریرم» دیه رك جلادك ألندن آلیر. مأمور اولدیغی اوزره «بنده سزدنم . بوندن اول أله کیرن اسرای دخی بن قورتارمش ایدم. سزی ده جلادالندن قورتارمق ایچون آلدم؛ جنس وملتمه باری بوقدرحق برخدمتم سبق ایسین؛ پاشا کوله لری مخصوص قاچیردی. مرادی قلعه نك ذخیره سزلکنه وعسکرك آزلغنه ایمپراطوری اقناع ایدرك ، اردوکزی بوقیش بوراده آلیقویمقدر . سردار ایله خبراشدیلر . هوالر بوزلدیغی کبی اونلر سکتوار طرفندن هجوم ایده جك ، پاشا قلعه دن چیقه جق، سزی ایکی آتش آراسنده براقه جقلر. خبریکز اولسون! بوقلعه ده قوجه براردو ایله بربیلك ذخیره ومهمات موجوددر . مجارلر دخی تورك عسکریله متفقدر . هرکیجه نوبتله قلعه نك امدادینه بیك کشی کوندریورلر .» دیه رك وبرمعتاد ألرینه براز خاص ایتمك ویره رك کویا خفیاً صالیویریر .

اسیرلر اردویه کیده دورسون ، پاشای مدبر سرداره شومألده برعریضه یازار :

« بعدالالقاب . . . بوندن اقدم کوندردیکم معروضاتده عسکر وذخیره مزك کثرتی وباروتمزك برآز آزالمش ایسه ده دشمندن قالان کبریت وکهرچله ایله اونك دخی اعمالنه چاره بولدیغمزی بیان ایتمشدم . مجارلرله اتفاق ایتدك. اونلرله خبرلهشه رك تعیین اولنه جق وقت مناسبده اردوی همایونك بوطرفه کلمسنه قرار ویرلدی . واسطهٔ مخابره اولمق ایچون کوچوکدن بری اولاد کبی بویوتدیکم خندان وکنمان بنده لرینی فراری صورتنده ایچلرینه کوندردم. ایمپراطوره کندیلرینك بابالری دینه عودت ایتدکلرینی، قلعه ده ذخیره وعسکر اولمادیغنی، حاصلی بکندکلری یالانی سویلیه جکلر. ومجارلرك رأی وقرارینی طرف عاجزانه مه بیان أیلیه جکلردر. دشمنی ایساندیرمه لرینه امید وارم. همان ذات والای سردار اکرملری وقت مرهونده یتشمکه مهیا بولنکز ! ایلروده خندان وکنمادن نه خبر آلیرایسه م عرض ایدرم . باقی فرمان . . . . . »

قلعه‌دن عمر آغانك قويوردیکی اسیرلر ، ماجرایی ایمپراطوره نقل ایتدکلری صره‌ده قره‌نجه‌نك دخی همان اوکیجه تبدیل قیافته اردویه کیره‌رك مانیوسك چادیری جوارینه براقدیغی مکتوب معهود، ایمپراطور حضورینه کتیرلمکله روایت واقعه ایله مأل مکتوب برابرنی تأیید ایدنجه کوله‌لرك جاسوس اولدقلرینه دشمن عندنده هیچ شبهه قالمازایکیسنی دخی جلب ایدر. « قلعه‌ده بر آدم باروت یاپارمش، صحیحمیدر؟ » دیه صورار . چوجوقلر صحتنی اعتراف ایتمکله ایمپراطور « یاسز قلعه‌ده باروت یوقدر ، دیمش ایدیکمز ، نه ایچون کلدیکمز آ کلاشیلدی » سوزیله ایکیسنی دخی اعدام ایتدیرر . فائضی دیرکه :

« برصباح موسمی عمر آغا ایله برابر حصاردن دشمنك حالنی سیر ایدرکن مترسه دوغرو برقاچ کشی کلدیلر. منظره‌مزه ایکی باش دیکدیلر. «حسن پاشا ایشته جاسوسلرکك کله‌سی ، سرداره کوندردیکك مکتوب‌ده طوتولدی » دیه مباهاته باشلادیلر . دشمنك بوغضاتنی کورنجه قلعه‌ده بولنان سائر مجاهدلرله برابر بی‌اختیار کولوشدك. وغیرتی تدبیرینه معادل وتك باشنه برارادویه مقابل اولان اویله بردستورکاردانك رفاقتنه دوشدیکمزایچون جناب حقه بویوك بویوك تشکرلر وپاشا مرحومه کمال حلوص ایله دعالر أیله‌دك .

ناعق کمال

کرمی : صیجاقلق ، فعالیت . کشاکش : چکیشمه ، غوغا . تریاکی حسن پاشا : اوچنجی سلطان مرادك جلوسنده سرای خدمتلرنده بولندی ؛ صوکره عمرینی اکثریا مجارستانده مختلف قوماندانلقلرله کچیردی ؛ ١٦٠١ سنه‌سنك اون سکمز تشرین ثانیسنده ظفرله نهایتلنن قنیژه مدافعه‌سی حیاتنك وتاریخمزك شرفیدر ؛ ١٦١١ ده بودینده والی ایکن وفات ایتدی. بوداپشته‌نك بزم وقتمزدن قالمش بررسمی‌وار ؛ استانبولك، ادرنه‌نك منظره‌سنه بکمزر ؛ اویله جامع قبه‌لری ومناره‌لرله سوسلودر ؛ شیمدی قبرستانلرندن اثریوقدر؛ قنیژه سرداری قوجه غازینك اوراده‌کی مزارندن برایز بولامایز؛ بومحرومیت، آجی سیاه هجرانلرمزدن نجیع برشیئدر .

مکانت : آغیر باشلیلق ، همان تلاشه دوشمه‌یه‌رك وقارلی وجدی اولق . معتمد : (برنجی میمك ضمی‌ایکنجی میمك فتحیله) اعتماد ایدلمش ، امین . فائضی : اصل اسمی قاف زاده عبدالحی افندی . باباسی برنجی سلطان احمد ، دده‌سی قانونی سلطان سلیمان دورنده علمادندی؛ کندی سلطان احمد ودوردنجی سلطان مراد زمانلرنده مدرس وقاضی

اولمشدی ؛ نامق کمال بك ، « قنیزه محاصره‌سی » نده « حسنات حسن » اسملی اثرلدن چوق استفاده ایتمشدر ؛ یاشادیغی عصرك اك بویوك شاعرلری نفعی و شیخ‌الاسلام یحیی افندیدی ؛ کندیسنك‌ده مرتب دیوانی یعنی بعض خصوصی وصفلری حائز شعر مجموعه‌سی قالمشدر؛ کوزل یازیلرك ماهیتندن آکلایوردی ؛ ادبی ذوقی واردی . نثری چوق لغتلی و ترکیبلی‌در، کوچ آکلاشیلیر. وفاتی : (هجری) ١٠٣١ . مرتد: مسلمانلغی، حضرت ابوبکر زمانینده تأدیب ایدیلن بعض قبیله‌لر کبی دینك اساسه عائد بعض شرائطنی براقان ، باشقه دینه کیرن . تخدیش : طیرمالامق ، راحتسزایتمك . قره‌عمر آغا: قنیزه‌نك مدبر، فداکار، جسور آرقداشلرندن قره‌نجه‌کی تریاکی حسن پاشانك اعتمادینه مظهر اولان قوماندان . خدمتی ، قهرمانلغی تقدیر ایدیلەرك پاشالقله پچوی‌یه ، باطومه بکلربکی تعیین ایدلدی . وفاتی : (هجری) ١٠٤١ . مرهون: ماله عائد اولنجه اودونج آلنان شیئك یرینه براقیلان ؛ وقت ایچون قوللانیلنجه معین ، متوقف دیمکدر . مترس : قابیلرك آردینه آجیلمه‌ماسنه یارایان آغاچ پارچه‌سی. حرب یرنده‌سپر. کله فارسیدر؛ اصلی میمك ورانك فتحیله ، تانك و سینك سکونیله‌در ؛ بز « مه‌ته‌ریس » کبی تلفظ ایدییورز . مباهات : نازلانمق ، قورولمق ، افتخار . دستور : [دالك ضمیله] قانون مجموعه‌سی ، کندیلرنده نظامه، اصوله، قاعده‌یه موافق حرکت‌ایتمك اصل اولەرق قبول ایدلدیکی ایچون وزیرلره، حکومت رجالنه بالخاصه اولجه بو اسمده ویریلیردی . دستور کاردان : ایش بیلن دولت آدمی دیمکدر .

صلحادن زمرایه مکتوب

موسی برکاغد اعطاسیله

بنت ایوبك جیبنده بولمشلر ، سکا خطاباً یازلمش .

زهرا برجوق نظردن صوکره کاغدی اوقور

وفادار قارده‌شم زهرا ، ایشته بن ،
انفاس عمری تکمیل ایتدیکمدن ،
سکا دعالر ، سلاملر ایدرك

كيديبيورم . بوكا صيقلسه‌مك كرك ،
بنمله هريولده ، هرسفرده
مشترك اولمق ايچون ، چكنلرده
ويرديكك وعدك كرچه حكمى چوقدر ؛
لكن ارتحاله كلنجه يوقدر .
يوقدر ؛ چونكه بنت ايوب ايله سن
كوجكك يتديكى ، الكدن كلن
شيئلرده مشتركدك ، يونلر مجاز ؛
بويله اولسه بورجك وعدكى انجاز .
فقط ثولمك سنك الكده دكل ،
ديمك او اشتراك بنمله زائل .
انجاز وعده بويولده جهد ايتمه ؛
مقبولم اولماز ، وفاى عهد ايتمه .
سنى دنيايه حق كتيرمش ؛ صبر ايت ،
آخرته‌ده حقك امريله كيت .
كنديني اورمق اللهه عصياندر ؛
باشقه‌سنى اولديرمكله سياندر .
ايشته بن سنى محضا شكران ايچون ،
بوخاكستان عمرك ، انسان ايچون
بركره واقع ، بركره نمايان ،
اول بهارى حكمنده بولنان ،
فصل شبابكده ، ابن زيادك ،
اويكانهٔ ميدان جهادك ،
كلزار وصلنه القا ايدرك ،
فقط دها قدسى ، دها مبارك
او بهارستان نوركه تصويرى ،
تصوير دكل ، مؤبد برنظيرى

اولان عرش اعلایه کیدییورم !
درگاه کبریایه کیدییورم !
مرادیکزك یاقین بر زمانده
حصولنه منحصراً جهانده ،
سزه اولان محبتی اثبات
ایچون ایتدیکم دعالری بالذات
اجابتکاهنه کوتوریبورم !
اصابتکاهنه کوتوریبورم !
تمنیات خالصه‌می حتی
اوراده‌ده تکرارایدرم، زهرا !
سزه اولان خلوصم ثبوت بولور .
چونکه یرنده صرف اولنمش اولور .
دائما موسمکز بهار اولسون !
دائما موقعکز گلزار اولسون !
صبحکز خندان ، آقشامکز روشن ،
بایرامکز مبارك ، سورکز شن ،
ایکیکزده هر آن بختیار اولك !
سن معشوقکك یرینده بولك .
فقط دوشونکه سندن دها اول ،
ضبط حسناتکزه مؤکل
برفرشته کبی دائما بیدار ،
اوبر یانده‌ده برباشقه‌سی وار :
اوکیمدر ؟ دیرسه‌ك صاحبهٔ امضا ،
ایوب بن حبیبك قزی صلحا ! . .

زهرا تهالکله

الله عشقنه سویله‌یکز، نره‌یه کومدیلر ؟

موسی

نه‌یاپاجقسك ؟ بر بولوته کومشلر ، اوقدر اعتلا ایده‌بیلیرمیسك ؟

زهرا

زیارت ایده‌جکم . مکتوبنه مقابله ایده‌جکم ، سویله‌یکز .

موسی

بر مرحومك مزاری خیالنك دولاشدیغی یردر. وجودینك کومولدیکی یر مقبرده‌کل مهددر ؛ عالم بقایه دوغیور دیمك . مکتوبنه نصل مقابله ایده‌جکسك! اومولود اخروی‌یه فاتحه‌دن باشقه شیٔ کوندرلمز . چونکه دنیاده فاتحه‌دن باشقه ایسته‌دیکی یوقدی . سکا کوندردیکی مکتوبی نره‌یه ایسترسه‌ك اورایه قوی ، مزارینك طاشنه یازدیرمش اوورسك ، اوحالده ایسه ، بلکه مطالعه‌سندن عبرت آله‌جق برنظره تصادف ایدر . باق، بوکون آیاقلر آلتنه آلنان یارین‌أل‌اوستنده طوتیلیور. سن‌شیمدی حیاتده‌میسك؟ بن‌شیمدی سنك نظرکده موجودمیم ؟ هیهات ، زهرا ! بوندن بیك سنه ایکی بیك سنه صوکره سنکله سویلشه بیلیرمیز ؟ ایشته او زمان برحیات اولورز . بن بویله بر امیده مظهر اولسه‌م یانه‌جغم طوبراق دوشکی رودریقك آلتون سریرینه ترجیح ایده‌رم ، بوکونکی فتوحاتك افواه‌ناسه دوشن مدایحی ایلریده اك عاجز برمؤلف قلمنك « موسی! »دییه‌جك صریرینه بیك کره فدا اولسون ! صلحایه آجیمه زهرا، غبطه ایت ! . .

زهرا

آه ! انسان نه‌شبانسز مخلوق ایمش . هرشیئله برابر عادات وطبیعتی‌ده دکیشیور . بوکون کورورسك ، جهان برویرانه حاله کلسه قیدنده اولماز . یارین باقارسك ، ایکی طاشنی دوشمش کوررده آغلار ! داغلر دایانه‌مایان کدرلره تحمل ایدن انساندر . بنه انساندرکه درده برحزنلی عکس خطاب ایشدیرده متأثر اولور . شاشقین : صباحلین اوغریب حیوانك فریاد بلبلانه‌سنی کلخنده‌صفایله دیکله‌یوردی، کیجه‌یاریسی برقهقهه قوشنك صدای جانخراشنی ایشیتمش‌ده آغلایور !.. کوریورمیسك بابا ؟ . . زهرا بنت موساده آغلایور ! .

باق ، بن‌ده آغلایورم !... زمان دها یوبوکلریمزی، قویلریمزی‌ده آغلاتیر. انسان کندینك نه اولدیغنی بیلمك برمعرفتدرکه ثولنجه‌یه قدر تحصیل اولنسه بنه اکمال ایدلمز.

عبدالحق حامد

مجاز : [معنك ضمیله] جائز کورلمش ، اذن ورخصت ویرلمش . انجاز : وعدی یرینه کتیرمك ، بر انسانك محتاج اولدیغی ، ایسته‌دیکی شیئه رضا کوسترمك . سیان : [سینك کبی، یانك تشدیدیله] بربرینه مساوی ایکی شئ . بیدار: اویانیق . افواه : آغیزلر. صریر: غیجیردی؛ یازیپورکن بالخاصه قامش قلمدن چیقان چیزیرتی. سریر: تخت.

عبدالحق حامد بك اسکی‌اندلس دولتنی ذکاسنه، ادبی ذوقنه ، الهاملرینه مساعد کوردی؛ بوجاذب موضوع حقنده بش مستقل اثر یازدی: «طارق یاخود اندلس فتحی، ابن موسی ، تزر ، نظیفه ، عبدالله‌الصغیر.» بالخاصه طارقده، ابن‌موساده‌حرارتلی براسلام دهاسنك داستانی، طاشقین حسلری دویولور ؛ افاده‌لری آغیر ، وقارلی شعر فیضانلری حالنده‌در ؛ اکثریا ده‌رین ، یوکسك کورونور ؛ کلمه سلطنتی چوقدر ؛ عباره‌لری ساده، قولای آکلاییشه مساعد وشفاف ده‌کلدر؛ قهرمانلرینی قویو، آغدالی ترکیلر وجمله‌لرله قونوشدیرر ؛ اثرلرنده صل تیاترو ذوقی آزدر .

بومکتوب پارچه‌سیله آلت طرفنده‌کی محاوره‌یی « طارق یاخود اندلس فتحی » ندن آلدق ؛ بزم منظوم یازیلرمزده اولجه لفظ ومعناجه باغلری کسیلمه‌دن، ایکی نهایت نادراً دورت مصراع بر دوزیه دوام ایدیپوردی ؛ نثری بیان ، حامدله باشلایه‌رق فکرتده وعا کیف بکده کالنی بولمشدر. بومنظوم مکتوبی منثور یازای کی اوقونه‌بیلیر . معناسنی آکلایورسکز: اردوایله برابر حربه کیدن ایوبك قیزی مجاهده صلحا، بنت موسایه کوندیریپور؛ صوك دملرینك کلمش اولدیغنی آکلامشدر ؛ زهرانك دوستلغنی ، بری نه‌یاپارسه مطلقا اوته کینك ده اوکا اشتراك ایده‌جکنه، حتی ابن‌زیاده عائد کندیلرندن بیله صاقلامق لزومنی حس ایتدکلری محبت وازدواج املرینه‌دائر ویردکلری سوزی ایمالی برلسانله خاطرلاتیپور؛ کندی ثولمك اوزره‌در؛ تأثر ومجران دویپور؛ لکن قرارلری حیاته، یاشادقلری مدت ظرفنه عائددی، شیمدی بنه قیسقانچ ده‌کل فداکار وجوق تمیز قابلی‌در؛ کوکلنك زهری ایچنه آقیپور؛ نصیبنه قارشی بوینی بوکولمشدر، باری زهرا بختیار، حتی ابن‌زیاده برلکده ، بالکز جنتدن

کوزی یاشلی ، یانلرنده ایتش کبی شفقتلی تأثرلرله‌باقان بر ملیکی خاطرلایه‌رق ، یاشامالیدر.
مکتوبده‌کی معنی ، بویله خلاصه ایدیلیر؛ آلت طرفنده‌کی محاوره‌ده اونودلمق ، یوق اولمق تهلکه‌سنك هجرانی ، حیاتك مؤبد آجیلغی وبرتسلی احتیاجی واردر . . .

حیات حقنده

بر قطره ایچون چشمهٔ پرخون فنادن ،
باشن آله‌مز بردخی باران بلادن !
آسوده اولهم دیرسه‌ك اگر کله جهانه ،
مدانه دوشن قورتوله‌ماز سنك قضادن !
ثابت قدم اول مرکز مأمون رضاده ،
وارسته اولوب دائرهٔ خوف ورجادن ،
دورسون کف حکمکده ترازوی عدالت ،
خوفك وار ایسه محکمهٔ روز جزادن !
هرکیم‌که آرار بوی وفاطبع بشرده ،
بکمزر اوکا کیم دولت اومار ظل همادن !
بی بخت اولانك باغنه بر قطره‌سی دوشمز ،
باران یرینه در وگهر یاغسه سمادن .
أرباب کمالی چکمز ناقص اولانلر ،
رنجیده اولور دیدهٔ خفاش ضیادن !
هرعاقله بردرد بوعالمده مقرر ؛
راحت یاشامش وارمی کروه عقلادن ؟
حل ایتمه‌دیلر بولغزك سرینی کیمسه ،
بیك قافله چکدی حکمادن ، فضلادن !
قیل صنعت استادی تحیرله تماشا ،
دم اورمه اگر عارف ایسه‌ك چون وچرادن !
ادراك معالی بوکوچوك عقله کرکمز ،
زیرا بو ترازو اوقدر ثقاتی چکمز !.

ضیا پاشا

وزنی : مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن .

فنا : فانیلك . قضا : الهی تقدیرك تحقق ایتمه‌سی ، میدانه کلمه‌سی ، کورونمه‌ین ، بیلنمه‌ین ، قصداولماه‌رق وجوده کان خطادن متولد تهلکه ، فنالق ، بلا . مأمون : امنیتده ، قورقوسز برمحلده اولان . کف : آووج ایچی ، ال آیاسی . هبا : خیالاً موجود ، کویا باشنه قوندیغی آدمه شرف وسلطانلق ویرن قوش . خفاش ، یاراسه ، کیجه قوشی . لغز : بیلمجه . چون وچرا : ناصل ونیچون . معالی : شرف ویوکسك درجه قازانمق دیمك اولان « معالاة » [میمك ضمی ، عینك سکونیله] ك جمعیدر ؛ یوجه‌لکلر ، علم واخلاق کبی یوکسك شیئلر .

منظومه‌نك معناسی ونثره تحویلی :

فانیلکك قانله دولو چشمه‌سندن برقطره ایچن یعنی دنیادن برذره نصیب آلان بلا یاغمورندن قورتیلاماز ؛ الم ، اضطراب وفلاکت هجومنه معروض قالیر ؛ هردرلو تأثردن آزاده وراحت اولهیم دیرسه‌ك جهانه کله ؛ حیاتده بولنمق ، میداندہ سپرسز ، صیغینه‌جق یردن محروم قالمقدر ؛ قضاطاشنك اصابتندن قورونیله‌ماز ؛ اوحالده آلنمزك یازیسنه تسلیمیت کبی امین برمرکزده سوزکده صادق اولهرق قورقوسز ، کیمسه‌یه رجایه لزوم کورمه‌یه‌رك یاشا ! اکر آخرتدن ، الهی محکمه‌دن قورقویورسه‌ك برشیٔ حقنده حکم ویرییورکن الکده عدالت ترازوسی بولنسون . انسانلرك طبیعتنده عهده ، محبته و دوستلغه صداقت یوقدر ؛ وفا آرایان ، باشنه قوندیغی آدامك سعادتنه سبب اولدیغی فرض ایدیلن خیالی برقوشك کولکه‌سندن دولت اومان برکیمسه‌یه بکزر !

یاغمور یرینه هب مجوهرات یاغسه طالعسزك باغنه برذره دوشمز ؛ فنا ، جاهل ، چرکین هرحالده ناقص اولانلر ، أبی ، دوغرو ، کوزه‌ل انسانلری چکمز . ایشته مثالی : یاراسه‌نك کوزلری ضیادن ایچمیور .

دنیاده هر عقللی آدمك بر دردی واردر : بو نوعدن کیم راحت یاشامش ؟ نه‌دن بویله اولیور ؟ بیلمه‌یورز ؛ بو ، بر معمایه ، بیلمجه‌یه بکزر ؛ حکمادن ، فضلادن بیکلرجه قافله کچدی ، سرینی حل ایدن چیقمادی : اویله ایسه حقك صنعتی حیرتله تماشایه دال ؛ حیاتك اویله دورینن دورینه سیلرندن دم اورمه ! خلقت ، کائناتك اسراری ، حقك ماهیق کبی یوکسك شیئلر ، کوچوك عقله صیغمایور ؛ بوترازونك اوقدر آغیرلغه تحملی یوقدر . . .

منظومه‌یی فکراً تحلیل ایدك ؛ هر حکمنده‌کی اصابتك یاخود خطانك درجه‌سنی دوشونك . . بیلیورسکزکه یوکسك برتپه‌ده قورولان بر کوشکك هرپنجره‌سندن عین افقك منظره‌لری کورولمز ، عادی بر اوك بیله جبهه‌سیله آرقه جهتنك شکلی آراسنده فرق واردر .

حیات ، چوق قاریشیق اساسلی اعضادن مرکب برشیئدر : کرفت ایلکلی بر قماش ، یاننده غایت بسیط قالیر ؛ نه برتپه‌ده بولنان کوشکك منظره‌لرنده‌کی اختلافه ، نه عادی بر اوه نه‌ده چوق اورکولی برقماشه بکزر ؛ هرمادده ، هرحادثه برر عالمدر : همان نامتناهی وجهلرندن تدقیق اولنه‌بیلیر .

ضیا پاشا ، مملکتمزك مقتدر ، ذکی ، تفکر استعدادی چوق بر شاعریدی ؛ فکرلری معین بر جهه‌دن باقنجه دوغرو کورونور ؛ بونلره دائر دلیل کوسترمك قابلدر؛ فقط حیات ، بورؤیتك ویردیکی نتیجه‌لردن عبارت اوله‌ماز ؛ عمرمزك طاتلی ، کوزل طرفلری چوقدر. سزدوشونك ؛ هرشیئی محاکمه‌یه تابع طوتمق قبول یاخود رد ایدك !.

استانبول

شهرمز برپایتختدرکه یالکز باشنه بر دولت دکر. واوکا مالك اولانلر ایسه برصاحب خروجك قولنجه جهانه حکم ایتمکه مقتدر اوله‌بیلیر .

اویله بر دارالملککه زمانه‌مزده آسیانك عقل پیرانه‌سی، اوروپانك بکر فکریله ازواج ایتمك ایچون بر حجله‌کاه اولمشدر .

لطافت طبیعیه‌سنی بر طبع شاعرانه وصف ایتمك ایسته‌سه شویله خیال ایتمزمی ؟ :

استانبول بلده‌سی، اوروپانك کنار ساحنده‌آسیایه‌قارشو قورولمش برمالکهٔ دریادرکه مانندی زیر افلاکده مرئی اولماز ؛ الاکه آینهٔ آبداری اولان صفحهٔ خلیجنده منعکس صورت بیقراریدر. آوازهٔ جهانکیری اوزاقدن ایشیدنلره برمرتبه خوش کلیرکه منظرهٔ دلکشاسنی یاقیندن تماشا ایتمکه قولاقدن عاشق اولمامق محال مطلقدر. حسرت‌الملل عنوانله مظهریتی نابجامیدر ؟

شناسی

صاحب خروج : اکثریا عادی ، اورته خلق آرابسندن یتیشه‌رك عصیان و اختلال واسطه‌لریله موقعه حاکم اولان . بوراده ناپولیون بوناپارت مراد ایدیلیور . آبدار : تازه ، لطافتلی .

آسیا ، «هندستان، چین، آشوری، کلدانی، عرب، تورك» کبی مملکت وملتلره عائد اولان اسکی مدنیتلرك مرکزیدر ؛ یونان وروما استثنا ایدیلمجه اوروپا ، اون دردنجی حق اون آلتنجی عصردن، انتباه دورندن صوکره اویاندی؛ استانبول ایکی قطعه‌نك براشدیکی نقطه‌ده حاکم برشهردر: آسیانك کاملکنه ، اختیارلغنه وقارلی عقلی ایله اوروپانك قیزغنه یاقیشان تازه لکنی حیاتده بولدیغمز بختیارلقدن یوکسك بر تأهل سعادتیله برآرایه طوپلایان کلین اوداسنه بکزه‌تیله بیلیر، «اویله بردارالملك که زمانه مزده آسیانك عقل پیرانه‌سی اوروپانك بکر فکریله ازدواج ایتمك ایچون برحجله‌کاه اولمشدر.» عباره‌سنك معناسی بویله آکلامق کافیدر.

شناسینك وفاتی

۱۱۷۱ ایلولنك اون اوچنجی چهارشنبه کونی ایدی : کمال ایله برابر بك اوغلنده اوکیجه مسافر اولدیغمز برآرقداشك أونده صباح قهوه‌سی ایچیوردق . بن « دیوژن » ایچون یازدیغم برمقاله‌یی اوقیوردم؛ کمال‌ده بعض جمله‌لرینی ، دها معنیدار عباره‌لرله واملا طریقیله اصلاح وتزیین ایدییوردی .

بوصره‌ده صاحب خانه‌نك خدمتکارلرندن بری ایچری یه کیره‌رك : ـ برآدم کلدی؛ کمال بکی کورمك ایسته‌رم دییور . ـ دیدی . بن درحال مختلط اولان اودایه جکیلدم ؛ اوشاقده کلن آدمی ایچری یه کتیردی . قاپی آره‌لقدی ؛ کلن آدمی کورمه‌دم؛ لکن کاغد پیرتیلماسی آندیرر برسس ایشیتدیکمدن حریفك برتذکره کتیرمش اولدیغنی آکلادم . بردقیقه‌صوکره کمال، قاپی یی ایته‌رك الندهکی کاغدله ایچری یه کیردی. سیماسی، بروقعهٔ کدرناك اوزرینه هرکسك حاصل ایده‌بیله‌جکی برزنك تأثراحساس ایدییوردی. «بویوك برفلاکت!» دییه‌رك کاغدی اوزاتدی .

تذکره ، « شناسی افندی بوکیجه وفات ایتمش . . . » سوزلریله باشلایور وجنازه‌نك

قالديرلمه‌سی کمالدن التماس اولنیوردی . زیرنده‌کی امضادن مصطفی‌فاضل پاشا کتخداسندن اولدیغنی آکلادم .

— بومنتظر ایدی ! دیدم .

— أوت منتظر ایدی ! کاشکی دها کچ ادراك ایتسه‌یدك ، دیدی . وتکرار بکا : — بوایشی سن کوره‌جکسك . بن ممکن ده‌کل شناسینك جنازه‌سنده بولنه‌مام — دیدی

آنی بر ترددن صوکره یکی دیدم .

کلن آدم یوز لیراده پاره کتیرمشدی ؛ بر چاریك صوکره کنوب سوقاغه چیقدم . بورسه سوقاغندن بویوك جاده‌یه چیقه‌رق تقسیمه دوغرو کیدییوردم . شناسینك أوینك فیروز آغاده ، صورمه کیرده اولدیغنی بیلیوردم . لکن هانکی سوقاقده‌در ، اونی بیلمزدم ، ذهنم بك قاریشمشدی . هم کیدییوردم ، هم ده کوزیمك اوکنده او شخص صاحب مکاتی کوریيوردم . بر حیات ایکن حضورینه ، معنویتم لرزه‌دار اوله‌رق داخل اولدیغم اومعظمیت تمثالنك سیمدی بیش نعشنده بولنه‌جغمی دوشوندکجه آیاقلرم ایلری کیتمکدن زیاده کری کیتمکی ایسته‌یوردی .

تقسیمده صاغه صابه‌رق قزغانجی محله‌سنه دوغرو یوریدم . صاغ قولده کوزیمه بر یورغانجی دکانی ایلیشدی . اوتوز اوتوز بش یاشلرنده بر آدم ، النده بویوك بر چوالدوز ایله بر میندر کوکله‌یوردی . دکانك اوکنده دوره‌رق :

— باقسه‌ك آغابك ! صورمه‌کیره ترهدن کیدیلیر ؟ — دیدم .

— شو قارشیکی سوقاغه صابیکز ؛ یکی سوقاق صوکره صاغه دونجه صورمه‌کیر قهوه خانه‌سنك اوکنه چیقارسکز . — دیدی .

بن تشکر ایتمك اوزره ایکن یورغانجی :— غالبا شناسی افندینك أوینه کیده‌جکسکز؟ سوزینی رقت ومراق ایله ممزوج بر نظرله کوزلرمك ایچنه باقه‌رق سویله‌دی .

— أوت اورایه کیده‌جکم — دیدم .

— اویله ایسه برابر کیده‌لم . بو مصیبت میندرده بوکون قالیورسین . — دییه‌رك چوالدوزی صاپلادی . ذاتاً بر قانادی قاپالی اولان دکانك دیکر کنکنی‌ده ایندیره‌رك اوموزینه آتدیغی صالته‌سنك قوللرینی کچیردکدن صوکره یانمزده کیتمکه باشلادی .

— مرحومی طانیرمیدیکز ؟

— اونی محله‌مزده کیم طانیماز ، قوجه شناسی افندی !

— نه‌وقت وفات ایتدی ؟

— یوکیجه صباحه قارشی . بن بکر افندی ایله برلکده یانده ایدم . بکر افندی‌یی طانیرمیسکز ؟ طوپخانه مفتیسی .

— خایر ! کندیسنی طانیمام ، اسمنی ایشیتمشدم .

— مرحومك چوق دوستی ، اسکی دوستی‌ایدی ، راحت دوشکنه برلکده یاتیردق.

— جنازه حاضرلاندیمی ؟

— خایر ! مفتی افندی اوکلەدن صوکره قالدیرمق ایسته‌یور ، مصرلی پاشا ایله [یاواشجه قولاغمه سویله‌یه‌رك] مراد افندی‌یه خبر کوندردی.

— نره‌یه کومه‌جکلر ؟

— تقسیم مزارلغنه ، والده‌سنك یانینه ؛ مفتی افندی اویله سویله‌دی .

— وفاتنده کندینی بیلیورمیدی ؟

— بنی‌یاسودن صوکره شاکر چاغیردی. شاکری بیلیرمیسکز؟ تیزه‌سنك دامادی.

— أوت بیلیرم .

— قهوه‌دن قالقوب کیتدم ؛ مفتی افندی یانده ایدی . بن ایچری کیرنجه مرحوم کولومسیه‌رك یوزینه باقدی . آیاق اوجنده‌کی کوچوك مینده‌ره اوطوردم. مفتی افندی‌ده مرحومه : — اذن ویرسه‌کز آزاجق طیشاری‌یه چیقه‌یم — دیيوب چیقمشدی. بش دقیقه قدر هیچ سس چیقارمادی، یالکز یوزینه باقیوردی. — افندی راحتسزمیسکز ؟ دیدم . — وجودم راحت اما باشم پك راحتسز راشد ! قمام قیریلیور ، بینم اویولیور کبی کلیور . — دیدی . بن‌ده مراق ایتمه افندی ، طبی والده‌مده بویله اولمشدی . اکسه‌سندن ایکی بوینوز چکدیلر ؛ رشیئی قالمادی. آه ، سز راضی اولسه‌کز شیمدی بربر حاجی‌نی کتیرتیر ، ایکی بوینوز چکدیرردك — دیدم . بنه کولومسیه‌رك : — یوق چوجوغم! بوباشقه خسته‌لق‌در ، بوکا بوینوز کار ایتمز — دیدی .

بر سوزلری تعاطی ایدرك أوك بولندیغی سوقاغه داخل اولمش اولدیغمزی آکلادم. چونکه بکجی ، سریرغسلی یوکانمش ، قاپیدن ایچری‌یه کیریيوردی . دیمك افندی هنوز فراش موتنده‌در . اونی اوراده کورمك ایسته‌یوردم . بر دها یوزینی کورمك عندمده هر آرزونك فوقنده ایدی . ناطقهٔ ملتی ابکمیت مطاقه‌دن قورتاران ، بزه بر سودای ادب ، برفکر سیاست ویرن ، ظلمدن نفرت ایتدیرن، ظلمه‌یی بیلاندن‌مدهش،

عقربدن مستکره ، جلاددن بی‌رحم طانیدان او ایدی. اونی، اوتمثال دهایی ، حضرة‌سمانه تودیع اولنه‌دن ، بر کره دها کورمك بنم ایچون بر لازمهٔ بنوت ایدی . او هیمزك ، بطون آتیه‌ده یتیشه‌جك اولاد وطنك پدر عرفانی ، پیر ادب و سیاستی ایدی . بزی دوشونمکه ، دوشوندیکمز کبی سویلمکه اوآلیشدیرمش ایدی ، اوکا هویت آدمیتمز بیله مدیون شکران ایدی .

قاپیدن ایچری کیردك . حولینك صول جهتنده اون ایکی قدمه‌دن عبارت برتردباندن یوقاری‌یه چیقنجه سکز اون آرشین مربعنده بر صفه‌یه داخل اولدق . صولده وصفه‌نك مبدأنده نیم‌کشاده برقاپی واردی. اوکنده‌ده شرابی برفراجه کینمش، صولغون بکزلی، بر فکرت مغمومانه‌یه مستغرق، بایغین کوزلریله بزم‌ایکیمزه نکران، اوزونجه بویلی کنج بر قادین دوربیوردی . اطرافمزه باقینه‌رق کیرمك ایسته‌دیکمز اودایی آرادیغمزی لسان حالمزدن آکلایان قادین ، بولندیغی یری ترك ایله صفه‌نك منتهاسنه ، پنجره‌لره دوغرو چکیلدی . بن غایت خفیف بر صورتله قاپی‌یی ایتوب ایچری‌یه کیردم .

اودانك پنجره‌لری شماله، قاپیسی جنوبه‌متوجه ایدی. فراش‌موتی، نمشك صاغی جنوبه موازی ویوزی قبله‌یه کمك‌ایچون باش‌طرفی غربه، آیاق‌جهتی شرقه دوغروسرمشلردی.

اوزرنده کوکز بریازمه یورغان اورتیلی اولان نعش استادك یوزی‌ده بیاض برتولبند ایله مستور ایدی . مفتی بکر افندی باش اوجنده قرأن تلاوت ایدیوردی. بنی کورونجه اشارت ایدرك یانه اوطورتدی . بر یکی دقیقه صوکره تلاوتی ختام بولدیغندن خفیف بر سسله « سزی طانیه‌مادم اوغلم » دیدی . بن‌ده بر ایکی کلمه ایله کندیمی تعریف ایدرك بکا مودوع وکدخدانك مهریله مختوم کیسه‌یی چیقاروب ویردم وفاضل پاشادن اولدیغنی سویله‌دم. دوحال المدن طوتدی، برلکده صفه‌یه چیقاردی. قادین هنوز پنجره‌یه دایانمش دوربیوردی . بکرافندی تقریله :ـ ناوکتر قیزم ! مصرلی مصطفی پاشا بوبکی جنازه‌یی قالدیرمغه مأمور ایتمش ، بوپاره‌یی‌ده جنازه ایچون کوندرمش ـ دیدی . قادین جواباً : ـ یك اعلی ! نه‌لازمسه یاپیکز ! ـ دیدی . اونك اوزرینه کیسه‌یی آچدی ، یکرمی‌بش لیراسنی تفریق ایدرك ، یتمش بش لیرایی کیسه‌سیله خانمه تودیع ایتدی و ـ بویکرمی‌بش لیرا اسقاطه ، تجهیزه معزیادة کفایت ایدر ، آرتانی‌ده فقرایه صدقه ایدرز ـ دیدی . یوسفی چاغره‌رق همان اوفاقلغه‌تحویلی ایچون‌طوپخانه‌یه کوندردی. بکاده [سزقاله‌جقمیسکز؟] دیدیکندن ـ شبهه‌سز ، دفنه قدر بولنه‌جغم ! ـ جوابنی ویردم، تکرار اودایه کیردك .

بکر افندینك نامه وسانندن چوقدن خبردارایدم، فقط شخصی طانیمازدم، یورغانجینك برآز اول مفتیدن بحث ایتمش اولمه‌ی، اونك بکرافندی اولدیغنه حکم ایتدیرمشدی. کندیسنه: — یوزینی آچ، بو کورمه‌مه برمانع وارمی؟ — دیدم، تبسم ایدرك: — خایر نه‌مانع اوله‌جق. مملکتك عادتنه اتباعاً اورتدك — دییه‌رك تولبندی قالدیردی. حالا اومنظره‌بیتش نظرمده‌در: وجهنده قطعاً اثر تغیر یوقدی. صاغ کوزی صول کوزندن زیاده آرالق قالمشدی؛ سیاه بللی لیرسز برحالت تبسم فرق اولنیوردی. آلت دوداغی بو تبسمك شاهد ابدیسی اوله‌رق خفیف صورتده قیوریلمشدی. چهره، حال صحتنده‌کی رنك زندگی‌یی هنوز محافظه ایتمکده ایدی. اکیلوب دوداقلرینه کمال تأثرله بربوسهٔ وداع تودیع ایتدم. بوحالی کورن بکرافندی بی‌اختیار: [لاحول ولاقوة الاباالله!] دییه‌رك کوزلرندن سرشك تأثر دوکمکه باشلادی. تولبندی اورته‌جکم صرده — دور اولاد! باری سبب موت اولان مرضی ده کور! — دییوب، باش یاصدیغنك آلتنه الی صوقدی وصاغ الیله میتك باشنی چویره‌رك قحف ایله اکسه آراسنده بویوجك، بریومرق قدر فیرلامش اولان کیسه‌یی ارائه ایتدی. موس‌مور بردری ایدی. پارماغمی دوقوندردم، لاستیك طوپلر کبی صلابت وملایمت احساس ایتدیکی حالده برمادهٔ مایعه‌نی حاوی اولدیغی حس اولنمیه‌جق قدر سرت ایدی.

پك اضطراب ویریبورمی ایدی؟ دیدم. — أوت، بعضاً فوق العاده بروجع حاصل اولیور، «امان باشمی ازیبورلر!» دییوردی. یاریم دقیقه قدر دوام ایدن بواضطرابدن صوکره سکونت عودت ایله‌یوردی. دون اوکله‌یه قدر بریومورطه جسامتنده اولان بوشیش، آقشام اوزری کوردیکمز قدر بویومشدی. بکادییوردی که: «غالبابینم آرتق قابنه صیغمق ایسته‌مه‌یور، طیشاری فیرلامق ایسته‌یور. ممکن اولسه‌ده شونی چیقاروب آتسم نه‌أیی اولوردی» یوسوزی سویله‌مکه برابر کولیوردی. کیجه ساعت بشده پك شدید بروجعله صیچرادی. «آمان! باشمی طوت، صیق، دیدی، آردینه کچدم، آووچلریمی شقاقلرینه یاپیشدیروب وارقوتمله تضییقه باشلادم. «اوخ، اوخ! براقمه خواجه‌م، رجا ایدرم براقمه» دییوردی. بش دقیقه‌قدر بوحالده قالدی. «آرتق براق، اضطراب کچدی، واواشجه یاتیر» دیدی.

— یرسامدن زیاده راحت راحت نفس آله‌رق اویودی. ساعت آلتی‌یی چالیوردی. یردن یره دوغرولدی. کوزلرنده اکثریا مجنونلرده مشهود اولان بربولانیق نظرله‌باقیش

واردی. اطرافه باقیندی، حقه‌یی قلمی بولدی. [ساعتلرك قاپاغندن یاریم مجیدیه‌لق قطعه سنده آچیق یشیل برکاغد پارچه‌سی چیقه‌ره‌رق] ایشته شوکاغده بومعناسز کلمه‌یی یازدی. متعاقباً صیرتی اوزرینه دوشدی . بردها اویانمادی ـ دیدی . کاغدده شو آنده کوزیماك اوکنده ایمش کبی شویله برلفظ بی‌نقط محرردی : فسکموبی . بوآرالق آلتونلری نقده تحویله کوندریلن یوسف آغا عودت أیله‌دیکندن امام ایله عونه‌سی امراسقاطه مباشرت أیله‌دیلر. نعشی‌ده غسل ایچون آشاغی‌یه ایندیردیلر . برطرفدن دور واسقاط اجرا اولندیغی کبی ، آشاغیده‌ده امرغسلك ایفاوتمامیله اشتغال ایدیلیوردی. نهایت بوایش‌ده بیتمش . تابوت، اووجود محترمی استیعاب أیله‌مش . مفتی افندی بزی‌ده موقع تزکیه‌یه سوق أیله‌دی . أوه کیردیکمز زمان اودا قابیسنده کوردیکمز قادین‌ده اوراده بولنیوردی .

امام افندی تزکیه‌یی ناطق اولان جملهٔ استفهامیه‌یی ایرادایدنجه جماعت حسن شهادتی ایفا أیله‌دی . درحال محفظهٔ نعشی قالدیروب اوموزلرینه آلدیلر . بوآره‌لق کوزمحزونانه تابوته حصرنگاه ایتمش اولان قادینه ایلیشدی. یاشماغنك ستر ایده‌مه‌دیکی رنك کدورت، سیماسنه اویله‌برحالت حلاوت افاضه ایتمش‌ایدی‌که لون‌ماتمك هیچ برسیمایه بوقدریاقیشدیغی کورولمه‌مش‌در. بوقادین رفیقهٔ شناسی ایدی .

جنازه‌یی حامل اولان جماعت برایکی سوقاق صاپیلدقدن صوکره تقسیمه ایصال ایدن قزغانجیلرجاده‌سی‌قطع ایدییوردی. بو بویوك آدمك جنازه‌سنده بولنانلر کیملردن‌عبارتدی؟ اموات ایله علاقه‌دار منفعت اولانلری استثنا ایدرسه‌ك آلتنجی دائره‌یه منسوب دورت بلدیه چاوشی ایله محله‌دن یورغانجی راشد آغا ، تیزه‌سنك دامادی شاکر ، تصویرافکار سرمرتبی رضا ایله برادری رفعت ومفتی افندی ایله قوالهلی خواجه کامل وبن .

بر هفته اول یینه برچهارشنبه کونی عالی پاشانك نعشی سرکه‌جی طریقیله سلیمانیه مزارستانه‌نقل اولنورکن ایکی طرفنده عسکر ، ضبطیه ، پولیس ، بلدیه افرادی صفبسته احترام بولنیور ، رجال حکومت پینده ساکتانه وآهسته روانه تعقیب ایدییوردی. بوایکی بویوك آدم برهفته فاصله ایله یکدیکرینی متعاقب ترك عالم فنا ایتمشلردی . حقیقةً ایکیسی‌ده بویوك‌ایدی. بن جنازه‌یی تعقیب‌ایدرکن بوایکی‌بویوك آدمی ـ اولکیسنك افعالنی، ایکنجیسنك اجتهادینی هدف مقایسه ایدرك ـ پیش تفکره آلیوردم. برینی موقع اقتدار ومسند اقبالك خلقه القا ایتدیکی‌تأثیر اعتباریله برمعظمیت وسمیه‌هیکلی کبی بولیوردم . دیکرینی ، افکار

انامی مجرای ادراك و استقامته انهاج ایدن برقوهٔ فوق‌العاده‌نك واسطهٔ انفاذی کبی تلقی ایدرك هرحالده بویوکلکی شناسیده کوریبوردم .

جاده‌نك کوشه‌سنی صاغه دوندك . ویوز خطوه ایلریده جبهه‌یه تصادف ایدن مزارلق قاپیسندن ایچری‌یه کیردك. صاغ جهتی تعقیب ایدرك شیمدیکی خارجیه ناظرلرینه تخصیص ایدلمش قوناغك تام قارشیسنده جنازی یره ایندیردیلر . و اوزرنده‌کی شالی چیقاروب آلدقلری کبی تابوتك قاپاغنی‌ده قالدیردیلر . یکجی ایله مزارجی حفره‌ده بولنیورلر ایدی. امام‌ایله مؤذن‌ده نعشی تابوتدن چیقارمق‌اوزره اللرینی اوزاتمش ایدیلرکه بر سرعت بر قیه ایله اورادہ اثبات وجود ایتدم و : — نه‌یاپیورسکز ؟ دیدم .

امام — چیقاروب دفن ایده‌جکز .

بن — خایر ! تابوتله دفن اولنه‌جق .

امام — تابوتسز اوله‌رق کفنله دفنده اجر واردر .

بن — ! سر دکل آ ، زجر دخی اولسه تابوتله دفن ایدیله‌جك ! دیدیکمدن امام منفعلانه — بك‌اعلی ! — دییوب چکیلدی. درحال تابوتك قولاریني کسدیردم. دورت‌بلدیه چاوشیله بزده ایکی آرقداش تابوتی طوته‌رق قبره القا أیله‌دك .

بکااویله کلبوردی که روح‌شناسی بنم‌بوصوك خدمتمی عالم‌علویدن تماشا وتقدیر أیله‌یوردی

ابو الضیا توفیق

اجتهاد : چالیشمق ، بر مسأله حقنده علمی شرائطی حائز اولدقدن صوکره عقلك کوستردیکی برفکری اکثریاباشقه‌لرینکیکندن فرقلی اوله‌رق‌قبوله‌قرار ویرمك.اجر: ثواب. انهاج. واضح‌وعیان ایتمك،یوللامق. بطون: نسللر. بنوت:[بانك،نونك‌ضمی‌واوك‌تشدیدی وفتحیله] اوغللق . حفره [حانك ضمی ، فانك سکونیله] قازیلمش چوقور . حلاوت : طاتلیلق. دیوژن: سلطان‌عزیز دورنده اسکی‌یونان فیلسوفنك اسمیله چیقان‌تورکجه‌بر مزاح غزته‌سی. سریر: تخت، حکمدارلره مخصوص سدیر ، خسته یاتاغی . سریرغسل: [غینك فتحیله] تنه‌شیر (تن‌شوی) .

کتابه

تازه‌لکده لاله‌زار کربلا ایتدی بنی
تیغ جلاد ورم آتش براقدی جانمه
زخم خونریز جگرفرسایه مرهمدر دیو
داغلر یاقدی طبیبان سینهٔ سوزانمه
کوندہ اوچ نوبت بنی دلخون ایدوب داغ جگر
بردواکار ایتمه‌مشدر دردیی درمانمه
عاقبت بردمده قان بوغدی شهید ایتدی بنی
ای‌دریغا کندی قانم کیردی آخرقانمه
خاك درگاه چراغاندن قیامتخیز اولوب
والدم دولتله کلدی کابهٔ احزانمه
چیقدم استقباله تابوت نخون آلود ایله
جانفدا قیلدم قدوم والدنیشانمه
اول همای همتك کیردم قانادی آلتنه
لانه طوتدم بچهٔ مرغ‌دل نالانمه
حجله‌گاه بیت عاینه ایتدم انتقال
بوبلا دنیا أوی لایق دەکلدی شانمه
رحلتمدن اللی کون کچدکده باامرخدا
اوزله‌یوب اوغلم حسام‌الدینی آلدم یانمه
کلستان آل زهرادن جگرپارەم کبی
نازنین برغنچه تقدیم أیله‌دم یزدانمه
یا الهی اهل بیت مصطفانك عشقنه
مرحمت قبل حاله باقه بنم نقصانمه

یلمیشهرلی عونی

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن .
لاله‌زار کربلا: حضرت حسینك کربلاده آقه‌رق لاله چیچکلکنه بکزه‌ین مبارك قانی.

[عونی بك مولوی ابدی ؛ رفیقه‌سی چراغان درکاهی شیخنك قیزیدی ؛ ایکیسی‌ده آل رسوله قارشی ایچلرندن آقان صیجاق حسلی برسوکی دویویوردی؛ امینه خانم ورمدن عادتا اوکسوردیکی قاتله بوغوله‌رق ثولمشدی؛ حضرت حسینه بکزه‌مك برتسلیدر . عونی بك، رفیقه‌سنك ثولومنی، کربلا هجرانلرینه یاقینلاشدیرمق صورتیله وچوق تأثر توکل حس ایده‌رك آکلاتمشدر .

زخم : یارا . خونریز : قان دوکیجی . جکر فرسا : جکری اسکیدیجی ، جکری بیتیرن . ها : باشنه قوندیغی انسانك اقبالنه، شرفنه سبب اولدیغی فرض ایدیلن خیالی بر قوشك اسمی. همای همت : لطف ، کرم‌قوشی. [درویشلکده شیخك نفوذینه ، معنوی قدرتنه صمیمی قناعتله کوکل باغلانیر ؛ افاده‌سنك کلیشنه کوره بورداده امینه خانمك پدری قصد ایدلمشدر.] لانه: یووا. بچه [بانك فتحی ایله] یاورو. بومنظومه‌ده قوللانیلدیغی کبی چیم حرفی شده‌لی‌ده اوله‌بیلیر .

عایین : [عینك کسری لامك کسری وتشدیدیله] تمیز روحلرك ثولدکدن صوکره یوکسلدکلری علوی مقام . آل : برقاچ معناسی وار ؛ بورداده خاندان ، اولاد دیمکدر .

وجدله

وطنمدن تباعد ایتمشدم ؛
صورمه اما ناصل تباعد ایدیش ؟
صوکره بغداده دوغرو کیتمشدم ،
اونودلماز اوعاشقانه کیدیش . . .

اشك ، حسرت اثرنمای خروش ،
سرهوادار ، سینه غم پرور ،
دل‌خیال وطنده ، لب خاموش . .
ینه اما قلم نغم پرور !

بادك اول سویه اوغرادقجه رهی ،
کسیلیر سطح دجله محشر موج ؟
سدراه اولمق ایسته‌دکجه کیمی ،
جنك ایدر سنکلرله لشکر موج .

جوشه باشلار کورنجه سیل دلم ،
لاابالی روشلی انهاری ؟
آقار انهاره ماه میل دلم ،
سورم سرخوشانه رفتاری .

برکلیر ، شویله برلطیف دونر ،
کیده‌من هپ براستقامتده ؟
هردونوش عرض ایدر جهان دکر ،
هرجهان باشقه برلطافتده !

نه‌در ای جوی خوش روش بوشتاب ؟
عجبا بصره کورفزنده نه وار ؟
دورما کیت کیت‌که ایتدی خالق آب ،
بحری‌نهر روانه جای قرار .

بن‌ده برباشقه جوی جوشانم ؟
بیجه وادیدن أیله‌دم جریان .
فرقت بحرایله خروشانم ؟
بنده سندن زیاده‌در فیضان !

فیضانك تزاید ایتدکجه ،
طونه جوش أیله‌یور خیالمده ؟
طونه‌لاشدك کوزمده کیتدکجه ؟
بنه وار انقلاب حالمده .

طونه‌نك كلدی یادمه كیدیشی
آه ممدودم اولدی همراهك .
یاطیمی ده‌كلمی آه ایدیشی ،
آنی یادأیله‌ین دل آكاهك ؟

عجبا هانكی عصرك آثاری ،
نه‌بوویرانه‌لر سواحلده ؟
اولدی نقش خیاله ساری ،
قالدی یرر خرابه‌لر دلده .

اولسه كاشانه‌لر جوارنده ،
تازه‌لنسه امید استقبال ،
اولسه معموره‌لر كنارکده . .
نه كوزه‌ل آرزو ، نه‌طاتلی خیال ! . . .

معلم ناجی

وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) مفاعلن فعلن .

تباعد : اوزاقلاشمق . [معلم ناجی افندینك آننه‌سی وارنه‌لیدر. باباسی وفات‌ایدنجه استانبولدن وارنه‌یه كیتمشلردی؛ كندی اوراده اوقودی ؛ رشدیه مكتبنده معلمالك ایدبیورکن ۱۲۹۳ [۱۸۷۷] سفرنده مهاجر اولمشدی . بوآیریلیشی تأثرله ، هجرانله خاطرلایور .] اول سوی : اوطرف ، اویان [اول تعبیری‌شیمدی قوللانیلماز] محشر موج : دالغه‌لرك چوق بولندیغی، محشرده ، آخرنده انسان غلبه‌لكی كبی چوق دالغه‌لی محل . لاابالی : ایلیشیكسز ، قیدسز . روش : كیدیش . رفتار : صالنه‌رق ، ادالی یورومه .

محیا وردی

كوچوكلكمده محیا قورولیشنی تماشادن پك زیاده ذوقیاب اولوردم .
شهزاده جامعنك حولیسنده ، باش آرقه‌ده ، آغیز آچیق دورر باقاردم . ایلك اینن

قندیل بنده خلجان آمیز بر سوینج اویاندیرردی . خیالمده قاره آننه‌مك ـ أوت سود ینه‌مه قاره آننه دیر ایدم ـ کوکدن نور اینر دیدیکی تجسم ایدردی .

آکلامادیغم برشی وار ایدیسه اوده بوقندیلارك ناصل اولوب‌ده یره دوشمه‌دیکی ایدی. چونکه کوندوز ایکی مناره آراسنده قالین بر حبل مستقیم ایله اینجه برخط مائلدن ماعدا برشی کورونمزدی !

بر کیجه ینه قاره آننه‌می قاندیره‌رق :

— شیمدی کلیرم !

دیه جیقدم . بن نه‌بیله‌یم ، مکر اوآقشامکی محیا اوزون سوره‌جکمش . سیرایدرکن بونیم آغریدی . مناسب بر یر آرادم ، بولدم ، اوطوردم. قندیللر اینوب صاللانه صاللانه طوپلاندقجه، باخصوص منوریت آرتدقجه کوزمی آلمش، جوجوقلق‌بویا ، اویومش قالمشم.

قاره آننه‌م ، پیرملنمش ، والده قارشیکی خانملردن کلمش ، بنی صورمش ، قادینجغز مراق ایتمه‌سین فکریله :

— اویویور !

دیمش ، اما مراقدن چاتلایه‌جق حاله کلمش ، والده یوقاری‌یه چیقار چیقماز فناری یاقمش، قاپی‌یی اصولجه‌جق آچمش، ینه اصولجه‌جق چکمش، سوقاغه فیرلامش، بنی آرایور.

جامع حولیسنه کلمش که قهوه‌لر آچیق ! . . برنجی قهوه‌دن صورمغه باشلامش :

— باقه‌کزآ . . هو ! . . بر کوچوك چوجوق کوردیکزمی ؟

— کوچوك چوجوقمی ؟ . . بویله کیجه‌لرده قاچ دانه ایسترسك ؟

ایکنجی قهوه‌یه باش اورمش :

— باقه‌کزآ ! . . هو ! . . بر کوچوك چوجوق کوردیکزمی !

بالآخره مرحومه کندیسی نقل ایدردی‌ده اوندن بیلیورم . قهوه‌ده کیلردن بری دیمش که :

— ناصل چوجوق باجی ؟

زواللی شاشیرمش ، متصل دیر ایمش که :

— بنم اوغلم !؟

— عرب چوجوق کورمه‌دك .

— یوق ، عرب ده‌کل ، بیاض . . .

— سنك چوجوغك ناصل بياض اولور . اولسه اولسه حبش اولور . .

— يوق ، حبش دەكل، بم بياض ! . . . قيويرجق صاچلى !

— الله ، الله ! بر ياشمه دها كيربيورم .

او آرالق ياندەكى برى ديركه :

— آدام ، احمد افندى ، كورمەدمدى . كچ ! . .

بو سوز اوزينه قاره آننەم فتيلى آلير :

— كورمەدم ، دى كچمى ؟ . . چوجوغمى ايستم !

دييه آغلامغه باشلار . حالنه آجيان برايكى كيشى قالقارلر، اونلرده قنارلرى ياقارلر. اوكنه دوشرلر . قاره آننەم تفصيلات ويرير مش ؟

— او محيا سور . .

ديرلركه :

— محيالر چكيلدى . فقط آدمجغزلره بر شبهه كلير . دوغروجه مناره‌يه صاپارلر . ياقارلركه قابيسى آچيق ! . چيقارلر ، اينرلر ، اطرافنه باقارلر ، يوق ، يوق ، والسلام . عرب ذهنى بوزار ، آغلار ، صيزلار .

— شيمدى بن أوه ناصل كيدەيم ؟

دييه دوكونور . تا « صوفيلر » دەكى تيزەمه قدر كيدر. بن بر كوزمى آچدم كه محيا چكيلمش . اوچوجوقلغمده بيله خاطرمه كلدى ؟

— دايانمه حاضر اول راسم !

ديدم. برمدت فيرلايوب قورقامغه مداراولور زعميله‌باغيره‌باغيره قارا كلق سوقاقلردن بوريه‌رك أوه كلدم، آلت پنجره‌دن باقدمكه موم يانيور. ايواه!. شمدى قاپى‌نى چاله‌جغم، آننەم اويانه‌جق ! فقط نه‌چاره ! دايانمى بيوب أوده ياتمق ، ديشاريده قالمقدن أهون ! .

برده قاپى‌يه كله‌يمكه آچيق دەكلمى ؟ كيردم كيرمەدم ، قارشيمده پيريل پيريل ايكى نقطه كوردم ، آوازم چيقديغى قدر باغيردم . يوقاريدن والده ، خلايق قوشديلر .

مكر قاره آننەم قاپى‌نى ساده‌جه چكديكى ايچون يمك قوقوسنى آلان كوپكك برى ايچرى‌يه دالمش ايمش .

والده ماجراني بيلمه‌يور، اونى آشاغى اودادن قالقمش، يوقارى‌يه كايور ظن‌ايتمش. فقط قاره آننەمى كورمه‌نجه شاشالادى . بكا صورمغه باشلادى .

— سود نینه‌ك ژه‌ده ؟

بن‌متصل آغلایورم. معلوم‌آ.. آغلامق، دایاق خصوصنده اسباب مخففه‌دن معدوددر. هیچقره هیچقره :

— بیلمم !

والده بوتون بوتون شاشیردی .

— بوقاری‌یه نه‌اولدی؟ کیجه یاریسی چیقمش کیتمش، پی‌پی آچیق براقمش، سن‌ده دویمادکمی ؟

خلایق :

دالمشم ، خانمجغم ، دویمادم !

— الله ، الله !

یك ایی بیلیورم‌که اوکیجه والده کوزینی قیرپمادی . بن اویودم . علی‌السحر عربی آرامق ایچون اوروجلی اوروجلی سوقاغه چیقمش ، عرب ، صوفیلردن کلمش ، کوزمی آچدم‌که صفه‌ده قیزیلجه بر قیامت قوپیور ! سود نینه‌م ،

— والله دوکه‌جکم . هیچ اولمازسه چیمدیکلیه‌جکم ! . . صباحلره قدر صاچمی ، باشمی یولدم ! خنزیر بوجور ! . . دیه باغیرییور ، خلایق‌ده صالیورمه‌یوردی . زوالللی اوپدورمه‌سنی یك سوردی . یاتاقدن فیرلادم . آلنه یاپیشدم . هم آغلایور هم‌ده بکا :

— شیمدی آننه‌ك کاسین‌ده سکا بر محیا قوردیره‌یم ! دییوردی .

احمد راسم

محیا : [میمك ضمی، حانك‌فتحی ، یانك تشدیدیله] سلام ویرمك ، خیر دعا ایتمك ، بقا ، ملك ، مالکیت دیمك اولان « تحیه » نك اسم مفعولی ؛ شیمدی « ماهیه » تلفظ ایدییورز. رمضانلرده استانبول ، بروسه، ادرنه‌ده اولدیغی کبی ایکی و دها زیاده مناره‌لی جامعلرده یاتسویی متعاقب ماهرانه چکیلن قندیل دیزیلرندن یازی یاخود رسم . حبل : [حانك فتحی، یانك‌سکونیله] اورغان، ایپ. زعم : [زانك‌اوچ حرکتیله‌ده اوقونه‌بیلیر؛ بزدها زیاده ضم ایله تلفظ ایدییورز] : ظن، شبهه . اسباب مخففه : برنجی فانك تشدیدی وکسریله‌برجرمی‌قسماً معذور کوسترمکه یارایان، خفیفه‌ندیرن سببلر. بوجور: اوفاق‌تفك.

هجران

انقلاب حالکی حالك پریشان سویله‌سین ،
سن خموش اول ، ماجرای چشم کریان سویله‌سین .
بر مریضه چاره ساز اولمقده عاجز بیك طبیب ،
قدرت طبی بکا کلسین‌ده لقمان سویله‌سین .
طالب درمان ایسه‌ك کل آل دیین یوق ، اولسه‌ده
دردیکك درمانی بیلمزکه انسان سویله‌سین .
کیت ، آتیل آغوش تنهائیسنه جاماقلرك ،
عرض حال ایت خالقه ، سن سویله ، اورمان سویله‌سین .
ای نژادك حسرتیله زار اولان ، سن صوص بر آز
روحکی سوزان ایدن هجرانی هجران سویله‌سین ! .

رجائی‌زاده
محمود اکرم

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

خموش : صوصان . لقمان : حکیم صفتنی حائز ، عربلرده اسلامیتدن اولکی تاریخه ، ماصاله قاریشمش متفکر بر رئیس ، نبی یاخود ولی‌اولمه‌سنده اختلاف قبول ایدیلن ذات؛ هکیملرك بقراط کبی استادی . تنهائی : یالکزلق ، کیمسه‌سز اولمق . سوزان : یاقان .

بکت بابا

خرابه‌زار سیاهنده عمرمك نالان ،
قیریق دوکوك قالان انقاض تارمارندن
صماخ روحمه بر سس ، شکسته بالیله
ترانه‌لر کتیرر صفوت ملالیله . . .

بك بابا . . . ایشته بر ترانه‌كه آه ،
بنی مقهور یأس ایدر هرگاه .
« بن اوكسوز حیاتی سومه‌یورم »
دییه‌جك ظن ایدر بوتون روحم ! .

بنم بهار حیاتمده بر صباح ، ایركن
آچیلدك ای صاری نیلوفر ، آه بر بیلسه‌ك
كه والدمك نه‌قدر . . . یوق ، یه‌تر یه‌تر آرتق
كل ای زوالللی جوجوق ، دورمه ، كل قوجاغمه چیق !

بك بابا . . سویله یاوروم ، ایشته بنم
سنی دیكلرده قلب پرحزنم ؟
سسلركدن غریب وزار ونزار ،
بر تسلیٔ مغفلانه دویار ! .

جبین پاككه رؤیاده مست وپرخلجان
ده‌كرسه بوسهٔ شفقتله بر لب لرزان . .
فقط اوبوسه كیمكدر بیلیرمیسك ؟ هیهات ،
قیریلدی ایشته یه قلبك ای شكسته حیات !

بك بابا . . آعلامه ملك چوجوغم ،
بنی آغلاتمه سن‌ده یاوروجغم ؟
« بن بواوكسوز حیاتی سومه‌یورم »
دییه‌جكسك ده كلمی ؟ صوص یاوروم !

حسین سعاد

بویوك سطرلرك وزنی : مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
كوچوك سطرلرك وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) مفاعلن فعلن

اجر وصبر

چوجوغك جنازه‌سی أودن چیقاریلیرکن والده‌سی بهیه خانم « آه یاوروم جانم ... آنا کی بابا کی براقوب ده نره‌لره کیدییورسك ؟.. » فغان‌سینه شکافیله آوازی چیقه‌بیلدیکی قدرباغیردی. عکوس مضطربانه‌سی دیوارلره تأثیرایدن بوجانخراش فریادلر، قلب مادرانه‌سنده چیراکی اشتعالنی حس ایتدیکی زخم آتشه ، اوجریحهٔ فرقته دواساز اولهمادی . . . بی‌شعورانه برشدتله اطرافنه صالدیره‌رق برقاچ جام قیردی ؛ هایقیرمقدن سسی قیصیلدی. نهایت یره دوشدی بایبلدی .

بهیه‌نی اوحال الیم ایچنده کورمن والده‌سی شکوره خانم ، آرتق طورونمك یأس‌ماتی برآز اونوتورکی اوله‌رق همان قیزینك یانینه قوشدی . کلن برایکی قومشونك ، آشجی قادینك معاونتیله بهیه‌یه لیمون قولاتدی . آغزینه چیچك صوبی دوکدی . کوکسنی چوزدی. . . قوللرینی اوغوشدیردی. بدبخت والده ، آریجق کوزلرینی آچدی. اطرافنه طوپلانانلره کوکسنی کوستریبیور، أوت ایشته اوراده ، أیله اشارت ایتدیکی یرده غیرقابل انطفا برآتش، فوران ایتدیکنی آکلاتمق ایستیور . شالللرایچنده بایراملق قیرمزی فسی باشنده شیمدی‌قاپودن چیقاریلان، اوموزلری اوزرنده قوش کبی‌اوچوریلان اوکوچوجك تابوتك آرقه‌سی صره قوشمق ، اونکله برابر طوپراغه کومولمك ارزوسنی قیصیق سسیله افهامه اوغراشیوردی .

اونوحه‌لری آرەسنده دییوردیکه :

— واه جانم !.. آه یاوروم !.. بوسنه بویوك توبه‌نك اون‌سکزینه قدر یاشایه‌ایدی، بشنی بیتروب آلتیسنه باصه‌جقدی . . . نه‌اولدی بیلمم‌که ؟ کیملرك نظری دکدی ؟ آلهی کوزلری چیقسین ... یاوروجغم بر هفته‌لغنه اوغرادی.. برآتش، برنوبت، هکیم .. علاج .. خواجه .. نفس دینجه‌یه قدر آدوستلر ، اوچدی ، المزدن کیتدی . آه جنت قوشی یاوروم، الله بکاعیان ایتدی. بنم‌ایچمه آپ آشکاره دوغدی . آما بن دیدم. مکتبه باشلاندیغی کونی باشنه الماسلری طاقدم. کوکسنه شالی باغلادم. نه‌یاراشدی. نه کوزه‌للندی. خانم... او آهو کبی کوزلرینی... قیویر قیویر کیربیکلر ... پنبه پنبه ابروابرو یاناقلر اوکونی یاوروسی اوپوب قوقلامغه دویامه‌دم . . . (ایکی طرفنه صالالانه‌رق) ایشته اوزمان دیدم، بواوغلان بوکه زه‌للکیله ، بوعقلیله یاشاماز ، دیدم. یاوروسی اوسوسیله اوشانیله « آمین »

کونی «پایطون» ك ایچنده کورنلر هپ ماشاءالله دیدیلر... شویوقاریکی اوداده خواجه‌نك اوکنه دیز چوکدیکی وقت «رب‌یسر» ی ازبردن صوکی بریا کلشسز اوقودیی ایدی.

قومشولردن بری :

— صوص قارده‌ش ... اوچوجوق ده‌کلدی، آرتق برشیئدی. بویویه‌ایدی عقلده افلاطونی کچه‌حکدی. ایشته‌اویله عقلایلر یاشامزکه.. هانی برکون الماسم، عقلکه‌کلیورمی؟ باصمه دکیشدیرمك ایچون چارشی‌یه کیتدی ایدك . اویاوروجغزده برایردی . بز بردرلو دکانی بوله‌مادق ، جانمه بیك رحمت... رحمت‌ده نه‌یا ، اوذاتاً جنت قوشی؛ مقامنه کیتدی بیله . جمالم ، باصمه‌جی رومی کورونجه بزدن‌اول « ایشته آننه بو ! » دیمه‌دیمیدی ؟

دیکر برقادین — عقلایدی ... عقلایدی ... آیوق خانم چوق عقلایدی ... عقلمدن هیچ‌چیقماز. بن‌برکون أوك قاپوسی‌اوکنده کوفه‌جیدن‌چالی‌فاصولیه‌سی آلیوردم؛ حریفه چیرمك بوزدوردم . نصل اولدی بیلمم . حسابی قاریشدیردق . غالبا بن‌حریفدن یمش‌پاره ایستیوردم . اوبکا طقسان پاره ویرییوردی : « آیول حیله ایتمه . بم سندن آله‌جغم یمش پاره ، بکا نیچون طقسان پاره ویرییورسك؟ » دیه هایقیردم. فاصولیه‌جی‌ده آخانم، هیچ عقلك یوقمی؟ یمش‌پاره ایله طقسان پاره‌نك هانکیسی زیاده ! » دیدی بنم‌ده ذهنم قاریشدی ؛ دوغروسنی بردن بره بولوب چیقاره‌مادم . اوآرالق قاپونك اوکندن یاوروم... آه جمالم... (آلتی یدی قادین هپ برآغزدن آه جمالم) کچیوردی . یاوروم چاغردم . « اوغلم ، شوحریف بنی آلداتمه‌جق . یمش پاره ایله طقسان پاره‌نك هانکیسی بویوکدر؟ » دیدم . اوکوچوجك کوزلرینی یوزمه دیکدی ، برآز دوشوندی . « یمش پاره بویوکدر » جوابنی ویردی ؛ صوکره بن‌ده « بن بیلیورم ظاهر ، شوچوجوق اولماسه بنی آلداتمه‌جقسك . » تکدیریله حریفی صاودم .

الیوکسك سس ، والدهٔ فرقتزده‌نك اولمق، قومشو خانمك اینجه‌لی قالینلی رفاقت کریه‌لری‌ده بوکاانضمام ایتمك‌اوزره برساعت‌قدر بویله‌جالك تعداد محاسنیله یاش‌دوکولدی. فریادایدلدی. برآز صدالره خفت، کوز یاشلرینه سکون کلمك اوزره ایکن‌بش آلتی‌یاشنده‌کی چوجوغنی الندن طوتمش برقومشو خانم‌دها ظهور ایتدی، اودایه کیررکیرمز حاضروندن برقادین یکی‌کلنه الندهکی چوجوغی اشارت ایده‌رك :

— آیول محمدی نیچون کتیردك ؟ او ، جمال ایله قیرقلی ده‌کلی ؟ شمدی بهیه خانم کوره‌جك ، مراقلانه‌جق. ینه فریادی عیوقه چیقه‌جق؛ زواللی قادین برآز صوصار کی اولدیدی .

یکی کان قادین — نه‌یاپه‌یم قارده‌ش، کیمه براقه‌یم؟ أوده کیمسه یوق‌که. بزمکی (الیله جنازه‌یی اشارت ایده‌رك) اورایه کیتدی. قاین‌آنام أوده اما... او آرتق انساندن صایلمایورکه.. یرندن قالقه‌مایور. صحیحمیدر؟ عنادینه‌می یاپار؟. بیلمم‌که.. ینه‌بوکیجه نه‌دوشك قالدی نه‌یورغان.. باشمه کلنی آکلاتسه‌م قرق‌بیل بیتمز..

اوتەدن بهیه‌خانم محمدی کوره‌رك والده‌سنك الندن‌چکوب آلیر. باغرینه باصدیره‌رق ینه اوست پرده‌دن:

— آه یاوروم جمالم!. بونکله قیرقلیدی.

چوجوغی اوپر. بتون یأس مادرانه‌سی قوته انقلابله قوللرینه سریان ایتمش کبی بهیه باغره باغره محمدی کوکسی اوزرنده صیقیشدیرنجه نه‌یه اوغرادیغنی بیله‌مه‌ین بیچاره چوجوغك بوتون قانی چهره‌سنه هجوم ایدر. کوزلری فنجان کبی بویور. بهیه خانمك «آه جمالم» فغان نومیدانه‌سنه قوجاغنده‌کی محمدك شدت تضییقدن «آمان آننه بنده ئولویورم» فریاد محقانه‌سی قاریشیر. بهیه ینه قامت ماتمی آزیشدیرر. بایلمق درکه‌لرینه کلیر. او آره‌لق نه‌یاپدیغنی بیلمز برحالده قوجاغنده‌کی محمدی بوخجه کبی قالدیروب قارشی‌یه فیرلاتەرق،

— بنمکی بندن کیتدی. بسله‌یه‌مه‌دم ئولدی. آللهك امری بویله ایمش، نه‌یاپه‌یم؟ ایللرکی یاشاسین. والله حسد ایتم. کوله کوله بویوت قارده‌ش.

محمد فیرلاتیلنجه باشنی مندره چارپار. قادینك تضییق ماتمندن فورتولدیغی ایچون جوجوقجغز، آرتق سویمجندن تفاسنك آجیسنی حس ایتمه‌یرك والده‌سنه صوقولوب صورار؟..

— آننه، بهیه خانمه نه‌اولدی بویله؟..

والده‌سی اصوجه چوجوغك قولاغنه:

— جمال ئولدی‌ده..

— جمال ئولدیمی؟ ئولدیسه اونی نره‌یه کوتوردیلر؟

— صوص جانم. مزارلغه کوتوردیلر.

— نه اوراده نه‌یاپاجقلر؟

— شمدی آغزینی قوپاریرم. مزارلقده ئولویی نه یاپارلر؟.. کومرلر.

محمد بر آغلامه طوتدیره‌رق:

— آننه، بن ئولورسه‌م بنی کومه‌سینلر.. ایسته‌م ایسته‌م.

قارشیدن بو محاوره‌یی ایشیدن بهیه خانم، آوازی چیقه‌بیلدیکی قدر اوچ دورت دفعه هایقیره‌رق :

— آه أشلرم ، دوستلرم ، بنمکنی کومدیلر . ایشته اوقاره طوپراقلره صوقدیلر . اوپاموق کبی اوغلان نره‌لرده ؟ یرلرك آلتنده ... های .. های .. های ...

اختیار برقادین :

— قیزم بهیه، کندیکی اوقدر خراب ایتمك أیی‌ده‌کلدر. اللهك امرینه راضی ده‌کلیسك؟ جناب‌حق اونی سندن زیاده سوییورمش آلدی . . نه‌یاپهلم ؟ الدن نه‌کلیر ؟

دیکر برقادین :

— آ خانم !.. دوقونمایکز آغلاسین ... آغلامق أییدر . ایچنك زهری آقار... ناجیهم ئولدیکی وقت بن طیقاندم، بردرلو بویله آغلایه‌مادم‌ده صوکره هود داغی‌کبی‌قارنم شیشدی . اوزمان بزمکی خلاج خواجه‌یه کوستردی . کوزلرینك زهری قارنه آقمش دیدی . آ! والده‌در . جانی یانیور . شمدی اونك « یوره‌کی چیرا کبی پارلار شویله ... آه، لاقیردیمی بو ؟ باغیر قارده‌ش، باغیر، ایچنك زهری بوشانسین؛ صوکره کوتوکلر کبی شیشرسك . . .

دیکر برقادین :

— آ خانم ! آغلامه اوکودی ویرمه اویله. ئولویه آغلامق کناهدر. بونك کتابده یری وار . قیزیل طاشده سن هیچ کوموش سرویتك وعظمی دیکلمه‌دکی ؟

بو ماتمزده والده‌یی تسلی ایچون « الله اجر وصبر ویرسین » دیمکه کلن قادینلرك اوچ دورت کون آرقه‌سی کسلمز . « اجر وصبر » کلمه‌لرینك مدلوللرینه باقیلیرسه کلنلرك وظیفهٔ تعزیتی آغلایانی صوصدیرمق اوله‌جغنه شبهه یوقکن بالعکس کریه وفغانه تشویق ایدنلر کوریلور ؛ هر یکی کلنك تعزیت جدیده‌سیله بهیه خانمك جریحهٔ تأثری تازه‌لنه تازه‌لنه بیچاره قادین بر هفته ظرفنده اوقدر کوز یاشی دوکرکه آرتق غدد عینیه‌سنده سرمایهٔ دموعی قالماز. کوزلری قورور؛ فقط کلن قادینلرك طرز تعزیتلرینه قارشی آغلامامق ممکن دکل‌که ... اودلسوز سؤاللره، فرقت مؤبده‌یه اوغرامش بر والده‌یی چیلدیرتمه‌جق نوعدن تسلیلره مقابل آغلامامق قابل اوله‌مایه‌جغنی ، قابل اولسه‌ده عیب اوله‌جغنی کورر . .

بو برنجی هفته‌ده قونونك قومشونك تعزیتی بیتر . شیمدی چوجوغك وفاتنی کیمسه خبر آلان اوزاقده‌کی احبابه صیره کلیر.. بعید سمتلردن حتی ده‌کز آشیری یرلردن هرکون

برایکی قافله قادین ظهور ایدر . هرنه قدر چوجوغك وفاتی اوزرندن سکز اون کون کچمش ایسه‌ده صوك کلنلر وقعه‌یی یکی دویمشلر ... اونلر ایچون حادثه تازه دیمك . . نه‌قدر باغیرر جاغیرلر ، اظهار تأثرده نه درجه شدت کوسترلرسه کندیلرینی او نسبتده اثبات مودت ایتمش عدیله دها سوقاق قاپوسندن کیرر کیرمز :

— کله‌مه‌دیکمز ایچون بزی عفو ایدك . . . والله یکی دویدق . آه قارده‌ش ! . . اوطومبول اوغلان . . . شورالرده قوشوب کزمن اوکوزل جمال . . . کیتدی ها ! آمان . . . آمان صوص . . . سویلمکه انسانك دیلی وارمایور . واه یاوروم !

بوشدت تأثرك قلبلرده اویاندیردیغی عمیق برروقتله خانم خانمك ، خدمتجی خدمتجینك بوینه صاریلیر . کلنلر درجهٔ خصوصیت وصمیمیتلرینه کوره اولا برماتم اوپوشمه‌سیدر باشلار. متعاقباً کوزیاشلری بربرینه قاریشه‌رق واویلایه کیریشیلیر . بوسوقاق قاپوسی فصلی.. یونك مابعد مؤثری یوقاریده اتمام ایدیلیر. برقاچ کون‌ده بوصورتله کچر. فقط آرتق بهیه خانمده آغلایه‌جق حال قالماز. آووردی آووردینه کچر . بی چاره‌نك صحتندن والده‌سی ، زوجی اندیشه‌یه دوشرلر . اطبایه مراجعت اولنور . دوقتورلر بهیه‌نك قطعیاً آغلادلماسی ، کزدیرلمه‌سی ، تخفیف تأثرینه اوغراشلمه‌سی ، حاصلی چوجوغك آجیسنی اونوتمه‌سی اسبابینه توسلی توصیه ایدرلر. شکوره خانم الآن آردی آره‌سی کسلمه‌ین «احروصبر» جیلرك اوکنه چیقه‌رق ، بهیه‌نك یانندهٔ آرتق «اجروصبر» سوزی ایتمه‌لری ، ثوان چوجوقدن اصلا بحث اولنماسی لزومی دوقتورلر طرفندن شدتله اخطار ایدلدیکنی سویلر ؛ بو تنبیهی خلافنده حرکتده بولنه‌حقلرك بهیه‌نك یانته چیقه‌امالرینی رجا ایدر . فقط قادینلرك هپسنه سوز آکلاتمق قابامی ؟ ایکیسی رجا ، استرحام دیکلرسه اوچی قولاق ویرمز. ینه بیلدیکنی سویلر . بویله‌بیك تنبیه ، استرحام واخطار ایله بهیه‌نك ، آرتق خسته دوشن او زوالینك یانته چیقاریلان قادینلر شکوره خانم برآز اودادن آیریلیر آیرلماز . اولا بربرلرینه :

— یاوروجق طوسون کیدی . . . عجبا نه اولدی ؟ هانکی خسته‌لغه طوتولدی ؟ .. آه صورمغه‌ده بردرلو دیلز وارمایورکه . . . آه ناصل وارسین قارده‌ش... اویله کوربوز جوجوق . . . نه . . . بر وارمش بریوقمش دنیاسی یو . . . خسته‌لق کلنجه جیلیزه ، کوریوزه باقارمی ؟

بهیه ، قوروموش دوداقلریله بوسؤاللره جواب ویرمکه اوغراشه‌رق:

— اوت طوسون کیدی . . . شورالرده کزییور قوشویوردی . برآقشام‌مکتبدن

کلدی . باشجغزینی دیزیمه دایادی. باقدم، یاورومك نشئه‌سی یوق . او کیجه یمك یمه‌دی. آننه اوشویورم دیدی. اورتدك. یاصدیردق؛ صوکره وجودینی برآتش صاردی، غشیانلر باشلادی. نه‌سی‌وارسه خانم،باشجغزنده ایدی. یاوروجق هپ باشنی، آلنی کوستریپوردی. کوزلری جاقمق جاقمق اولدی . عقلمز باشمزدن کیتدی . هکیم ، خواجه ، بوزلر ، قارلر، علاجلر... خسته‌لغك هفته‌سنده‌میدی ؟ نه‌ایدی قارده‌ش، براقشام آغزینه علاج ویریپوردم، آه آنالر باسندن ایراق ، دوستلرمه الله کوسترمه‌سین ، دشمنلرمه‌ده یازیق . یاورومك چهره‌سی دکیشدی . بن‌علاجی ایچیور ظن ایدیپوردم . بکر او، چکه آتیور ایمش. اوجدی خانم . . کتدی یاوروم . آه جانم . .

حکایه‌نك بونقطه‌سنده کویا جمال اودقیقه‌ده یکیدن تسلیم روح ایتمش کبی ینه واویلا باشلار . شکوره خانم اودایه قوشار اما اکثریا قیزینی بایلمش بولور .

بهیه‌نك والده‌سی بویله رجا و استرحامله قادینلره سوز آکلاتمق قابل اولهمایه‌جغنی کوره‌رك صوك تدبیر اولمق اوزره کلنلری بهیه‌نك یانه صوقمه‌دن اول ثولن چوجوقدن بحث ایتمه‌یه‌جکلرینه دائر برر ایکیشر دفعه یمین ایتدیرمك چاره‌سنه باش اورر . فقط مع‌التأسف بوتدبیری‌ده مثمر اولماز .

بویله یمینلر ، عهدلرله تقییداً بهیه‌نك یانه صالیوبریلنلر میانده عهد شکنانه حرکته جرأت ایدنلر، یمینی بوزانلرا کسیك اولمادینی کبی‌سوزینی‌طوتمه‌جق قدرمتانت کوسترنلرده، ثولن چوجوغه دائر جهری دکل فقط ضمنی بیان تألم ایتمکدن ، قاشله، کوزله اولسون او « اجر وصبر » معناسنی افهامدن کندیلرینی بردورلو آله‌مایورلر ، هر حالده بهیه‌یی آغلادیپورلردی .

حادثهٔ وفاتی الکیچ خبرآلانلر اجروصبر ویرسین دیمکه‌شتابده تأخراتمش اولدقلرینی احبابلق دوستلق‌شانه بردورلو ویرمه‌یه‌رك بوتأخرلرینی عفو ایتدیره‌جك براستعجال ایله تعزیته قوشویورلر. سوقاق قاپیسندن کیرنجه‌بونلرك استقبالنه‌چیقان شکوره خانم‌فلاکتدیده کریمه‌سی‌بهیه‌نك کیفسزلکندن، بناءً علیه جنت‌قوشی‌جمالك خاطره‌سی‌فرط تأثرینی موجب اولدیغی ایچون آرتق اونك یانندهچوجوغك وفاتنه دائر کلمهٔ واحده آغزه آلنماسی حقنده‌کی اطبانك تنبیهات مؤکده و قطعیه‌سندن بحث ایدرك کلنلری مع‌القسم برر برر ضبط لسانه بالاجبار قیزینك یانه صوقویوردی . اودایه کیریلوب‌ده بهیه بوقادینلرله قارشی قارشیه کلنجه مسافرلر شوزمارتدن مقصدلری الله‌اجر وصبر ویرسین دیمك اولدیغی قالاً دکلسه‌ده حالاً یك‌اعلی آکلاتیورلردی. بهیه‌یه انعطاف ایدن ایلك نظرلریله :

— واه زوالی قادین، نه‌قدر بوزلمشسك؟ هانی یاوروجغك؟ چوجوغجغز شیمدی سنك آغوش ترمین نوازشکه بدل سیاه قاتی طوپراقلره‌می کومولدی؟

أوت ساکت برر چهره ایله بو مأل مدهشی پك اعلی افهام ایدییورلردی. بهیه اونلرك، اونلر بهیه‌نك یوزینه باقه‌رق معنیدار، مغمومانه نظرلرله برکره بوتفهیم‌وتفهم‌وقوع بولدیمی فرقنزده والده آرتق دایانه‌مایور، مقدمهٔ کریه اولان اوفاقدن بر «هو هو» صالیوریبیور. بو «هو هو» یه مسافرلر طرفندن «اوهو اوهو اوهو» لرله مقابله ایدیلیور. صوکره مندیللر چیقیور، ایش فتیلی آلیور، بایاغی کوچوك برماتم ایدیلیور. آرتق لیمونلر، چیچك صولری، قوردیبالمر تسکین یأس و خلجانده بی‌تأثیر قالیوردی. هم بو ماتم بر ماتم ضمنی صایبلیور. صریحی ده‌کل، چونکه جمالك اسمی هیچ قاله آلنمادی. کویا مسافر خانملر نقض عهد ایتمه‌دیلر. یتیلرینی بوزمادیلر. «الله اجر وصبر ویرسین» سوزی علناً سویلنمه‌دی. فقط ثولش چوجوغك بتون محاسن احوال وافعالی یکان یکان یه تعداد اونه ایدی الم دیده والدهسی ایشته آنجق بوقدر آغلایه‌بیلیردی.

شکوره خانم، بوصورتله‌ده ماتمك اوکنی آلمق قابل اولمادیغنی کورنجه کنلره قاپوی آچامغه قرار ویرر. آشجی قادین، کوچوك خدمتجی قیز وأوده بولنان سائرلرینه، اولا بخردن باقه‌رق کنلرك اجر و صبرجی اولمادقلری آکلاشلمانجه قاپوی آچاملرینی صیقی صیقی امرونتبیه ایدر. فقط کوچوجك أولرده بویله برامرك انفاذ حکمی نه‌قدرمشکلدر. ایجری‌ده جیویل جیویل غلبه‌لك قیناركن قاپوی جالانه او خانه‌یی بوش ظن ایتدیرمك قابل اولورمی؟ آشجی، خدمتجی مقوله‌سی قادینلر بو امرك حکمنی یرینه کتیره‌بیلمك ایچون بر ایکی دفعه‌ده اثر کیاست کوسترلرسه، اوچنجیسنده امری‌ده تنبیهی‌ده یرلی یرنجه اونوته‌رق باقه‌دن‌قاپوی آچی ویررلر. قورقولان شیئك وقوعندن صوکره عقللری باشلرینه کلیر... «آ، بن قاپوی آچایه‌جقدم؛ اما اونوتدم» دیرلر. الك بویوك مدار معذرتلری‌ده ایشته بوسوزلرندن عبارت اولور.

بیچار شکوره خانم نه‌یاپدی، ناصل حرکت ایتدیسه قیزینی بواجر صبرجیلرك درد تسایتدن قورناره‌مادی. بهیه‌نك هرکون آییلا بایلا حالی کیتدکجه وخامت پیدا ایتدی. نهایت جوجوغك وفاتندن بر بچق آی قدر صوکره اوخانه‌دن بر ایکنجی تابوت دها چیقدی‌که بوده اجر وصبرینی یاوروجغنك قرب لحدنده آرامغه کیدن، دها دوغروسی تعزیجیلرك آغلاته آغلاته اولدیردکلری والدهٔ بدبخت ایدی.

جنازه أودن چیقار چیقماز شکوره خانم اودونلغه اینر. قیزینك وفاتندن دولایی

کندینه الکاول اجر وصبره کله‌جك الك خاطر شناس دوستلك آجیسنه صبر اولنماز بریاره آچیق ایچون بویلو بوصلو بر میشه صوپاسی انتخاب ایدر .

ــ هانی سنك بهیك ! آناسنی قوجه‌سنی براقوب‌ده نره‌لره کیتدی؟ آه قاره طوپراق نه‌لر آلیور ! . زوالللی شکوره ! . . . نه‌طالعسز باشك وارمش ! دایانیله‌جق‌شی‌ده‌کل.. الله سکا صبرلر ویرسین ! آغلا . . آغلا . . ایچکك زهری آقسین !

فریادتعزیتیله قایودن ایچری کیره‌نلرك باشنه کوزینه‌ایندیره‌رك برقاچنی آغیرجه یاره‌لار.

طورونتی متعاقباً قیزینك غیبوبتی فرط تأثریله شکوره‌خانمك تجنن‌ایتدیکنه حکم‌اولنور.

ایرتسی کونی محله‌جه لازم کلن علم وخبر بالتنظیم بیچاره قادین دارالشفایه کوندیریلیر .

شکوره خانمك ضربهٔ انتقامندن طانه‌جق قدر ایرکن داورانمغه موفق اوله‌مایه‌رق اوزاقلردن کلن تعزیتچیلر اوخانه‌ده الله‌اجر صبر ویرسین دییه‌جك ، اوزون اوزادیه آغلاده‌جق کیمسه بوله‌مادقلرینه چوق مأیوس اولورلر . محزوناً عودت ایدرلر .

هنوز بهیه‌نك وفاتنی ایشیده‌مه‌یه‌رك حالامی حالاجمالك اجری، صبری ایچون کلنلر واردی..

یونلردن بهیه‌نك‌ده وفاتنی ، شکوره‌نك فلاکتنی خبر آلانلر :

واه واه بهیه نولمش ، آناسی‌ده آجیدن بیمارخانه‌یه کیتمش ، عجبا أوده باشقه کیمسه یوقمی ؟ باری عائله‌دن برینی بولوب‌ده ، « مولا اجر صبر ویرسین » دییه ایدك . . . .

زمینده بیان تأسف ایدنلرده چوق اولدی. الآن تعزیتچیلرك آرقه‌سی کسیلمه‌دیکنی زوالللی شکوره خانم بیمارخانه‌دن دویه‌رق فرط حدتله صوکره‌دن صحیحاً چیلدیردی . بوکاده کیمسه شاشمادی . هرکس خاتونه حق ویردی .

حسین رحمی

سینه شکاف : کوکسی ییرتان . بی‌شعورانه : بنلك دویولمقسزین، فرقنه وارله‌دن، عقلك ، محاکمه‌نك تأثیری اولمایه‌رق . فوران : قاینایوب فیشقیرمق . ابرو : قاش دیمکدر بوراده « ابری » کلمه‌سی مناسبتیله کونشك بولوتلره عکس ایتمه‌سندن متولد منظره‌کبی یاناغك طاتلی بر پنبه‌لك ایچنده ، رنکلی کورونمه‌سی . عیوق : [عینك فتحی یانك تشدیدیله] بریلدیزك آدی ؛ پك یوکسکلرده پارلایوب کورونديکی ایچون « مثلا سسی ، نامی عیوقه چیقدی » دینیر .

بایرام

برنجی کون هوا بر پارچه نامساعددی :
ایکنجی کون آچیلوب صوکره پك کوزه‌ل کیندی .
دیدم که : « فاتحه چیقسه‌م یاواشجه ، بر یانده
دوروب اوعالمی سیر أیلسه‌م‌ده میداندە ،
زیارت اینسه‌م احبای صوکره‌دن . . خوش اولور ؛
بوتون کون أوده اوطورمق نه‌اولسه پك بوش اولور . »
بو آرزوی تنزه کلنجه آرتق بن
دوررمی‌یم ؟ نه‌کزر ! فیرلادم همان أودن .
کلك‌ده بایرامی فاتحده سیر ایدك ، زیرا
خیاله ، خاطره صیغماز اوهریج ومریج صفا !
قوجاقده کزدیریلن بر قاریش چوجوقلردن
طوتك‌ده تا ده‌مز دملرندن آرتە قالان
بر عصر یاشامش قد خمید کانه‌قدر
یویوك کوچوك بوتون افراد بلده بوی بوی وار !
آدیم باشنده قورولمش بشیك صالینجاقلر ،
ایچنده داربوقه ، دفلره زیللی شاقشاقلر .
چولوق چوجوق بر اوناق ویروب‌ده کیرمك ایچون
نوبتله بکله‌شیورلر . عجب ایچنده نه‌وار ؟
« جانپونیادن کلن ، انسان صوراتلی بر جاناوار ! »
کچك : صیره‌یله چادیرلر . اوکنده هربرینك
دیبور : « قوزوم ، کیره‌جك وارسه ، دورماسین کیرسین . »
باغیرمه‌دن سسی بیتمش آیاقلی بر اعلان .
« آلك کوزم ، بوکا دیرلر . . . » صدامی هریاندن .
ألکتریکیجیلرك کیفی پك یولنده هله ،
کلن یاپیشمه‌ده بر مطاقا اوصابلی تله .

تراژیلردن آدام اکسیك اولمایور ؛ ریسی
اینجه بینمه‌ده آرتق اونك‌ده همشهریسی :
« حق اوقه چونکه بوقنطار . . فرنك اجادی غرام
ده‌کل ! درملری دورت یوز ، حسابده شاشماز آدام . »
ـ محله‌یم نه‌ده قایماق !
ـ شفالیدر معجون !
ـ سیمیدمی ایسته‌دك آغا ؟
ـ یوقسن اونلغم دورسون .
اوباشده : قوسقونی قوپمش اکرلی دلدللر
بوباشده : پالدیمی دوشمش سمرلی بلبللر !
بالونجیلر ، حاجی یاتمازجیلر ، فیریلداقلر ،
خروس شکرلری ، جیو جیو اوتن اویونجاقلر ؛
صاغنکده آتلی قارنجه ، صولکده تخت روان ؛
اوککده بر سورو چکچك ، تپه‌کده چیفته قولان .
اوبك اوبك یره چوکمش کومور چکن دوه‌لر . .
فراغ بال ایله بردن کویش کتیرمه‌ده‌لر ،
قوشان ، کزن ، اوطوران ، مانیلر دوزوب چاغیران ،
داووللی زورنالی « دانس ! » أیله‌ین ، جوشوب باغیران
بوکاشنات سرورك ایچنده کزدکجه ،
چوجوقلرك طرفنده یدی الك چوق أکلنجه .
کوزه‌لجه سوسلنه‌رك دست ناز مادرله ،
برر چیچك کبی نوار اولان ببکلرله
کایردی صفحهٔ مواج عیده باشقه حیات . .
بوتون سرور وشطارتدی کوردیکم حرکات !
اونر پاره‌یله برآز صاللانیردیلر . . دیرکن
دوورردی « یاندی ! » صداسیله تورکولر بردن .
— آیول ، دمین دها یانمشدی آ ! حریف سن‌ده . .

— يكى قيزم ، آزيجق فضله صاللارم بن ده .
فقط بولوحهٔ خندانه قارشى ، بك ياشلى
بر اختيار قادينك قولتوغنده ، كور قاشلى ،
اوزونجه صاچلى كوزه‌ل بر قيز آغلايوب دورويور .
كان كچن « بو نيچون آغلايور ؟ » ديبوب صورويور .
— يتيم آيول . بكا اولاد بلاسيدر بو آجى .
چوجوق ده كلى ؟ « صالينجاق ! » ديبور . .
— صالينجاقجى !
قوزوم ، برآز بوده بينسين . . نه‌وار ، ثوابكه صاى . .
يتيم سويندير‌ه‌نك عمرى چوق اولور . . .
— هاى هاى !
همان اوقيزده صالينجاقجينك مروتنه ،
قاتيلدى آغلامايان قيزلرك شطارتنه .

محمد عاكف

[وزنى : مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن]

قد: بوى. خميدكان: اكريلشلر، بوكولمشلر. قدخميدكان: بوني بوكولمش اولان اختيارلر. جاپونيا : عاكف بك شعرلرنده قونوشديرديغى كيمسه‌لرك سويله‌يورلركن ايشيتديكى ، حياتده بولديغى كله‌لرينى قوللانير : حقيقتده « جاپونيا » نك ژاپونيا « اجاد » ك ايجاد ، «درم»ك درهم اولديغنى هركسدن أيى بيلير؛ بالخاصه بويله محاوره‌لى اثرلرنده ساده‌لكدن، طبيعيلكدن آيرلماز ؛ موضوعلرى اطرافنده كچن حادثه‌لره باغليدر . بو شعرى فاتح ميدانك بايرامده كى حالته چوق بكزر. آلتنجى صنفه عائد اولان «كوزه‌ل ياز يلر» ده اوقوديغمز « كوفه » بوكتابده كى « خسته، سيفى بابا » سرلوحه‌لى منظومه‌لر حقيقى حياتده كورديكمز شكلك عينيدر .

جاناوار : پيرتجى ، وحشى حيوان . بوراده خلقك سويله‌ديكى طبيعى لسانى محافظه ايتمك ايسته‌مشدر . دوغروسى جانور ياخود جان آور . لكن آرتق اصللرينه دونه‌مه‌يز : عاكف بك ، لسانده نفوذلو ، قدرتلى حتى عالم بر شاعردر ؛ اثرلرى ، قواعده شيوه‌يه مثال و دليل اولەرق كوسترىله‌بيلير . بو منظومه‌ده قوللانديغى

« چادیر » کلمه‌سنی « چادر » کبی یازمغه ، سویلکه طرفدار ده‌کلدر : « جاناوار » ی‌ده «جانور ـ جان‌آور» طرزنده نظم ایتمکه لزوم کورمه‌یور. املامزایچون، اهمیتلی اولدیغی حالده ، یالکز کلمه‌لرك اصلنه صداقتی اساس اتخاذ ایده‌مه‌یز .

فراغ : راحت . بال : قلب . قانماد معناسنه کلن بال ، فارسیدر . فراغ بال : قلب استراحتی ، حالدن ممنونیت. صفحهٔ مواج عید : بایرامك چوق دالغه‌لی [دائما ده‌کیشن، رنکلی] یوزی ، جهتی .

سادهٔ برشی

ساعتجیلك پدرلرندن برصنعت موروثه ایدی . اونك حیاتنده هرایکیسی‌ده دکانده چالیشیرلردی ؛ فقط پدر وفات ایتدکدن صوکره بومکن اولمادی . اختلاف افکار ، درحال ، بری دکانك صاغ طرفنده ، بری‌صول طرفنده سنه‌لرجه، تاشوقدرجقدن بری چالیشان بو ایکی برادرك آراسندن پدر اکسیلیورنجه اونلرك روحنی بر نقطهٔ ائتلافده ضبط ایدن رشتهٔ ارتباطی قوپارمش‌اولدی . آره‌لرنده حل‌اولنه‌جق مسئله‌لر، پایلاشیله‌جق شیئلر، بریسنه‌یاخوددیکرینه تبعاً قبول‌اولنه‌جق فکرلرظهورایتدی. اول‌امرده‌هرایکیسی‌ده یکدیکرینه قارشی‌مساعدات‌متقابله‌ده‌بولنیورلردی، اویله‌که‌نهایت‌تقرب‌ایده‌ایده یااوپوشمك، یا بوغوشمق لازم‌کلدی. اوپوشه‌مه‌دیلر، بوغوشمق‌ده ایسته‌مه‌دیلر. یالکز آیرلمقله اکتفا ایتدیلر. کوچوك، حسین‌افندی، پدرینك‌دکاننده‌قالمق‌ایسته‌یوردی، بویوکه،حسن‌افندی‌یه : « مادام‌که سز دیوان یولنی ترجیح ایدییورسکز ، اورایه کیدرسکز ؛ بن مرجانده قالیرم . » دییوردی . بویوك کندینه مخصوص افکاری واردی : دیوان یولنده بر دکان ، ظریف بر جامکان ؛ یالکز ساعتجیلکه وقف معامله ایتمکله‌ده قالمایه‌جق ، اوفاق تفك بولندیره‌جق ، ساعتجیلك تحمل ایده‌بیله‌جکی چینی کاسه‌لر، فغفور طاقملر ، کوچوك کوموش اوانی ، چای سماورلری . . . دها صوکره ساعتجیلکدن تماماً تباعد ایتمه‌مکله برابر اوراسنی برنوع کزیده تحافیه حالنه کتیره‌جك ، یاواش یاواش ، ایکی سنه صوکره ، بش سنه صوکره . . . هرحالده بك آز برزمان صوکره کدك پاشاده مرمریه ناظر برظریف أو ، حتی ، کیم بیلیر ؟ اوت طالع بو ، برآز معاونت ایدرسه بلکه

احسانیه‌ده بر یالی . . . اوزمان ، بردن بوتون بوخولیالری افق املنده رسیدهٔ حقیقت اولمش کوره‌رك افکارینه اشتراك ایتمه‌دیکی ایچون خفی بر حس اخذ ثار ایله : « حسین اووقت ندامت ایده‌جك اما . . . اووارسین مرجانده پینکله‌سین ؛ اوراده برکت اولسه‌یدی پدر آلتمش سنه کوچوك برساعتجیلکله قالمازدی . » حکمنی ویردی .

آز چوق اختلاف ایله بینلرنده تقسیم اولنه‌جق شیئلری پایلاشدیلر. الك زیاده‌اختلاف بویوك صاری تونجدن بر بویوك اوطورتمه ساعت حقنده وقوعه کلدی . پدرلری اونی وقتیله بر ترکه‌دن بیك ایکیوزغروشه آلمش ایدی . کوچوك ، حسین‌افندی: « شیمدی سوقاغه آتسه‌کز ایکی بیك غروش ایدر ، مراقلیسنه باقار یوقسه . هله برفرنك کورسه بوکا چیلدیرر . » دییور ، حسن افندی : « بدستانده بوندن أییلری جامکانلرده کوفلنیور . آلنه‌لی اوچ سنه اولدی ، اوچ مشتری چیقدیمی ؟ » سؤال مقنعیله مخاطبنی اسکات ایدییوردی . کوچوك بر آن اول شو یوروجی مسئله‌دن قورتلق ایچون موافقت ایتدی ، حتی حسن افندینك اونی آلمق ایچون اساس آرزوسنی‌ده کشف ایده‌رك : « سز بونی یکی دکانك جامکانندہ کوسترش اولسون فکریله آلیورسکز . آلیکز ، مبارك اولسون ! . . . » دیدی .

ایرتەسی کوندن اعتباراً صاری اوطورتمه ساعت ، دیوان یولنده یکی دکانك یکی جامکانندہ اعلان رسم کشاد ایدییوردی .

اونلر هرآقشام أوده — چونکه أوی تفریقه امکان بولهمامشلردی — براشنجه اوفاق بر استفسار حال و خاطردن صوکره صیقیله‌رق ، آرتق آیری آیری ایکی دکان صاحبی ، حتی عین صنعتك ایکی رقیبی حکمنه کچمش اولدقلری ایچون ایشه دائر کوریشه‌مه‌یه‌رك ، هرایکیسی‌ده کندیسنه عائد تصورات ایله دوشونورکن ، بول بول ، اوزون اوزون اسنرلردی .

بر کون آقشام اوزری حسن افندی دیدی که :

« خبرك وارمی ؟ بن احمدی دکانه آلیورم ، اوقوبوب‌ده نه اولهجق ؟ بنی هیچ اولمازسه چراق آیلغندن قورتارمش اولور . » حسین افندی درحال جواب ویردی : « نه تحف تصادف ! بن‌ده شیمدی محمد ایچون دوشونیوردم . اوغلان آرتق ایچه بویودی ، برآزده اوقوبوب یازمق اوکرندی ، وارسین دکانه کلسین ، ذاتاً برچراقله اداره ممکن اولمایور . . . »

حسن افندی یوقوندی ، برشیٔ سویله‌مك ایسته‌یوردی ، فقط سکوتی ترجیح یتدی . ایکی برادرك مقصدلری بر ، فقط سبیلری نه‌قدر ضد ایدی ! حسن افندی بونی درحال آ کلامش ، « ماشاء الله ! دیمك بر چراقله یتشدیره‌میورسك ، حال بوکه بکا برچراق فضله کلیور . . » دیمك ایسته‌مشدی .

یکدیکرینك دکانلرینه اوغرامازلردی . کیجه ایشدن بحث ایتمزلردی ، برچاتی آلتنده یاشایان بوایکی آدم آرتق بربرینك یابانجیسی اولمش ایدی ؛ یاواش یاواش آرالرنده برفرق طبیعت‌ده باشلادی؛ حسن‌افندی آرتق دوشونجی، اوزون سکوتلرایچنده یوزیجی برآدم اولیور ، حسین افندی بالعکس کیتدکجه پرده‌سی یوکسه‌ان قهقهه‌لریله أوك سالدیده تاوانلرینه برنشوهٔ سرور تازه تعلیق ایدییوردی .

بویوك ، بوقهقهه‌لردن برادای درون حس ایتمکه باشلادی ، کیتدکجه آقشام یمکلرندن صوکره ایکی عائله‌نك جلسهٔ مشترکه‌سنی تحدید ایدر اولدی . بعضاً مصاحبه‌نك الك کرما کرم بردوره‌سنده ، کوچوك برادرینك الك شطارت انکیز برقهقهه‌سنك آراسنده اونك برحملهٔ غیر اختیاریه ایله توتون کیسه‌سنی ، سیغاره آغزلغنی ، مندیلنی ، تسبیحنی طوپلایه‌رق مندردن آتلادیغی وزوجه‌سنه ، اوغلنه غیرقابل اعتراض بر اشارت ویره‌رك اوداسنه چکیلدیکی کوریلوردی .

اونلر مصرفلرینی تشریك ایتمشلردی . مصارف مشترکه ایچون برکوچوك دفتر طوتیلور ، هرهفته نهایتنده ایکی برادر حصه‌لرینی ویررلردی . برکیجه ، ینه حساب کوریلیرکن حسن افندی دفتری آلدی واوزون اوزون ، یکان یکان مفردات مصارفی کوزدن کچیردی . برشیٔ سویله‌مك ایچون کورکنی دیزلرینك آلتنه طوپلایه‌رق مندرك اوستنده دوغرولدی ، سویله‌مه‌دی ؛ قوت بولمق ایچون برسیغاره صاردی ، کمال تقیدله آغزلغنه یرلشدیردی ، مندردن اینه‌رك منغالك کنارینه چوملدی وکولنی سیلکدیکی بر آتش پارچه‌سنی سیغاره‌سنك اوجنه طوتمرق دوشوندی . بوکا دقت ایدن حسین افندی برادرینك ذهنی اشغال ایدن شیئ دعوت ایده‌رك دیدیکه : « برشیٔ دوشونیورسکز ، غالبا مصارف چوق کورونیور . اکر فکریکزی بوایسه حق ویریرم . » حسن افندی جسارت بولدی ، « أوت ! دیدی ، مصرف بویله کیدرسه ... » جمله‌سنك ینه آشاغیسنی اکمال ایده‌مه‌دی .

اوزمان حسین افندی قادینلرله جوجوقلره براشارت ایتدی واونلر چیقدقدن صوکره

برادرینك یانه ، منفالك كنارینه كلهرك دیدی كه: « برادر، سن بكا سویله باقهیم . سن نه قدرمصرف ویره بیلیرسك؟». حسن افندی كوچوكنك یوزینه باقه مایه رق حالا دوشونیوردی . اوسؤالنده اصرار ایتدی : « سویله باقهیم ... ایكی یوز غروش فرح فرح ویررسك آه ، ویررسك دكلی؟ اویله ایسه سن بشقه برشیئه قاریشمه، بوندن صوكره بن اداره ایده جكم.». بویوك هیچ برجواب ویرمه دی . بو كیجه دن صوكره آرتق ، دفتر اورته یه چیقمادی ، فقط حسن افندی بعضاً سفره ده بر قباقلی تل قدائفی یاخود فرونده بر چفت اوردك دولمه سی كورنجه صاراریر ، استفساركارانه قاریسنه باقار ، قادین كوزلرینی ایندیررگن او، آیده كندی حصه سنه ایكی یوز غروش دوشن برمصرفله، بونلرپاپیله مایه حقنی دوشونه رك، اونلردن بیركین لقمه لر یوغازینی ییرته ییرته كچردی .

بر كون احمد دكانده دیدی كه : « افندی بابا ! عمجه مك محمد آلدیغی پالتوی كوردیكزمی ؟..». حسن افندی اوغلنك یوزینه باقه مایه رق :« أوت » دیدی. بابا ایله اوغل آراسنده مزعج برسكوتك آغرلغی حكم سوردی . صوكره ، برآرالق ، باشقه برشیئدن بحث اولنورگن حسن افندی كیزلی بردوشونجه ایله اوغلنك قولنی طوتدی، اثوابنی معاینه ایتدی . ویاواش برسسله « بونكله اوشیورمیسك احمد ؟ عمجه مك عجبا اونی قاچه آلمش؟» دیدی . احمده اوقیش پالتو آلنه مادی. اوقیش حسن افندی همان هیچ برشیٔ آله مادی، آنجق كوچوك برادرینه آیده ایكی یوز غروش ویره بیلیوردی . دیوان بولنده طوتیلان دكان حسن افندینك ناصیهٔ اندیشه سنده ارتسام ایدن خطه هركون برآز دها دهریندلك علاوه ایتمكدن باشقه برشیئه یاره مایوردی .

یاواش یاواش ماهیتنی تحلیله لزوم كورلمه مش برحس ایله ایكی برادر آراسنده دها واسع بر فاصله نك آچیلدیغی كورولیور ؛ بری اوبرینك اقبالندن ، اوته كی دیكرینك ادبارندن استشمام ایتدكلری هوا ایله یكدیكرندن هركون بر پارچه داها اوزاقلاشیورلردی.

اوك ایكنجی قاتنده حسن افندی ، برنجی قاتنده حسین افندی اوطورورلردی اكثریت اوزره سكوت ایله كچن یمكدن صوكره آرتق دائره لرینه قاچقده ، بربرلرینه سویله مك ایسته مه دكلری شیئلردن بحثه مجبور اولمامق ایچون كندی عالملرینه چكیلمكده عجله ایدرلردی . اوزمان بو قاریده بوعائله پدرینك حزنندن سرایت ایدن براثیر قسوتله بینلری اویوشمش ، قاریسیله اوغلی طالعك بنه امساك بی انصافانه سیله كچن بو كونك ده مبنای خولیالرنده بویله بیغیله بیغیله آرتق املاكنی اورته جك بركومه تشكیل ایدن بوتون

دیکرکچمش کون قیریقلرینك یانده ملول وزار جان‌چکیشدیکنی سیر ایدییورمشجه‌سنه ، دالغین ، بربرلرینك یوزینه‌باقارکن، آشاغیده اوکونك نشوهٔ مظفریاتیله پاتلایان قهقهه‌لر یواوچ قلبی برپنجه‌نك تضییق ظالمانه‌سیله‌صیقاردی . ینه‌بویله‌اونلر یوقاریده دوشونورکن ، اوته‌کیلر آشاغیده کولیورلردی ؛ حسن افندی قاریسنه باقه‌رق دیدی‌که : « سکا برشیٔ سویلیه‌یمی ؟ بن‌بوراده اوطورمقدن صیقیلیورم ، دکانلر آیرلدقدن صوکره أولری نیچون آیرمایه‌لم؟» قاریسی برشیٔ سویلك ایسته‌یورمشجه‌سنه داوراندی . فقط جسارت‌ایده‌مه‌دی، کوزلرینی ایندیردی . اوزمان حسن افندی قاریسنك یاناقلرندن ایکی قطره یاشك یاواش یاواش یووارلانه‌رق دوشدیکنی کوردی . بوایکی قطره یاش قاریسنك نه‌دیمك ایسته‌دیکنی آکلاتمش ایدی : أوت أولری‌ده آیرمالی، بوسبوتون آیرلمالی. آه ! اونك‌ده بیچاره قلبی نه‌قدراضطراب چکیور! هرکون،هرساعت جکرلرندن برآتشین زهرك سیلانی دویویور! اوزاق اولورلرسه بونی حس ایتمه‌یه‌جك ظن ایدییور ، أوت بونلر هپ دوغرو ! لکن اوزمان محرومیتلری تشدید ایتمك لازم‌کله‌جك، اوزمان، آرتق بیلمه‌یور دهانه‌لراوله‌جق، برشیلر اوله‌جق‌که اونلری دها زیاده سفیل ، دها زیاده پریشان ایده‌جك ...

ایشته بوایکی قطره یاشدن حسن افندی بومعنالری آلمش وآرتق أولری آیرمق مسئله‌سندن بردها بحث ایتمه‌مش ایدی . برمدت‌صوکره بهاره‌قارشی ، بومسئله‌دن حسین افندی بحث ایتدی . دیدی‌که :

« برادر، بزمکیلر بنی برصیفیه‌یه تشویق ایدییورلر . آرتق خاطرلرندن چیقمق ده اوله‌مایه‌جق . احسانیه‌ده برمناسب‌أوکرالامق نیتنده‌یز ، آره صره البته سزده مسافرةً کلیرسکز . »

حسن افندی جواب ویرمه‌دی . احسانیه! . . اوخ ! او بیچاره امل، او امل‌که هرکون بر پارچه قیریله قیریله آرتق خیالنك ایچنده صولغون چیچکلرله مستور بر مزار حزنیله اویویور. احسانیه!.. اوده‌اوراده برأو دوشونمش، دیوان یولی دکانندن اورادە بر هدیه بکله‌مش ایدی .

بوغوله‌رق حسین افندی‌یه : « یك أیی اولور برادر ! . . » دیدی . یالکز قالنجه قلبنده برخفت دویدی ؛ هیچ اولمازسه اوزاق ، اونلردن اوزاق بولنه‌جقلردی . بر آرالق ، بر کیحه قاریسنك یاناقلرندن یووارلانان او ایکی قطره یاشی تخطر ایتدی ، کندی کندینه : « برابر بولنمقدنسه سفالت چکمك خیرلیدر ! » دیدی .

غالبا حسن افندی بو حکمتنده آلدانمایوردی . اونلر کیتدکدن صوکره بویوك بر یوکدن قورتلمش کبی اولدیلر . حسن افندی کنیش کنیش مستریحانه نفسلر آلیوردی، حتی خولیالرینه بیله تازه بر حیات کلدی . آرتق کیجه‌لری قاریسنه و اوغلنه : « البته دکانی دکیشدیره‌لی دها نه قدر اولدی ؟ برقاچ سنه دیشمزی صیقیق لازم کلیر ، سن اوکا باقه ، او کوسترشی سور ، مصارفنی وارداتنه کوره اوچلمز ، بزم نه‌مزه لازم ؟ سز صوکره کورورسکز . . . » زمینده تسلیتساز نطقلر ایراد ایدییوردی . حتی دکانه بیله اسکیسی کبی کوسکون بر نظرله باقمایوردی ، آرتق جاملر ایکیده برده سیاتیور ، حلقه‌لرده آصیلی ساعتلرك توزلری آلیور، صاری اوطورتمه ساعته یکدن بر بیاض تول اورتو چکیریلیوردی . فقط بوتون بوشیئلر دکانك مشتریلرینی دکیشدیرمه‌دی : همته‌ده برایکی دقیقه‌لق برفرق ایچون کوموش ساعتنی کتیرن مناوایله جواردوائره منسوب برقاچ صاحب مراق افندی، آره‌صره مشتریلرینك بوزوق ساعتلرینی کتیره‌رك بی‌شبهه فضله‌سی کندیسنه آلقویه بیلمك ایچون « بش غروشدن زیاده ویرمم‌ها !... » دیین قارشوکی بربر ، تصادفاً اوغرامش بر قاچ یابانجی ، ایشته او قدر . . . همان دائما عین چهره‌لر تکرر ایدییور ، همان دائما حسن افندینك چکمه‌سنده‌کی کوچوك قوطویه دوشرکن بو پاره‌جقلر مجوف برصدای نالشکار ایله قلبنی تیره‌تیوردی .

برکون احمدباباسنك برمجادلهٔ نفسیه ایله صاری اوطورتمه ساعته‌باقه‌رق دورین دوشوندیکنی کوردی. اوبر آره‌لق اوغلنه صوردی: « دکانك آیلغنی نه زمان ویره‌جکز، احمد ؟ » . . .

بوکوندن صوکره احمد باباسنك ایکیده برده‌ایشنی اوتومرق صاری اوطورتمه ساعته دالدیغنی کوردی ، صوکره اوندن کوزلرینی آییرمکن کوکسنك قاباردیغنی فرق ایدردی . آی نهایتنه ایکی کون قاله‌رق حسن افندی اوغلنه دیدیکه: « سن دکانی یالکز براقه، بن بدستانه قدر کیده‌جکم . » . بدستانه کیتمکدن مقصدینی سویله‌مه‌مشدی . لکن صاری اوطورتمه‌ساعتی یرندن قالدیره‌رق، بر تابوتك صوك سوسنی اکمال ایدن رعشه‌دار الرله ، تولنی دوزلتدکدن صوکره آلوب برابر کوتوردیکنی کورنجه احمدبدستانه نه‌ایچون کیدلدیکنك سببنی آکلادی .

* * *

برکون فوق‌العاده اوله‌رق صباحلین حسین افندینك دکانه‌کلدیکنی کوردیلر. بابااوغل

اونی کورد کورمز صاری اوطورتمه ساعتك آرتق بوش قالان یرینه براذای درون ایله باقدیلر. کویااوبوش یری دولدیرمق اونك فریاد ایدن بوشاغنی اسکات ایتمك ایسته یورلردی .

حسین افندی سرزنشه کلمش ایدی : ایشته ایکی آی اولیوردی که احسانیه یه کیتمش ایدیلر ، حالا اونلری بکله یورلردی . واقعا دکانده ایشدن باشنی قالدیروب اوده برکره دعوت ایچون کله مه مش ایدی . احسانیه نه قدر کوزلدی ! کلسه لرده براز اونلرك ده کوکلی آچیلسه ...

حسین افندی سویلرکن دکانك اوته سنه بریسنه، دکانده آنجق برصره تشکیل ایده بیلن اسکی ساعتلره باقیوردی ، صوکره برشیٔ فرق ایده رك صوردی : « اوصاتلدی غالیا؟.. ». حسن افندی بومبهم سؤال ایله نه یك صورلمق ایستندیکنی آکلادی . یالکز بره أوت !.. » دیدی .

***

احسانیه دن خسته اوله رق عودت ایتدیلر . اوچنك ده قلب مجروحی زهرلنمش ، کوردکلری اکرامدن ، بیدکاری یمکلردن ، تنفس ایتدکلری هوادن ، هرشیئدن ، کندی محرومیتلریله استهزا ایدن بوتون او اقبالك مسافری اولمقدن خسته اولدیلر . یکدیکرینه برشیٔ سویله مه مش ایدیلر ، عادتا بوکادائر برکله بیله ایرادندن قورقویورلردی. یالکز احسانیه دن عودت ایتدکدن صوکره حسن افندیده برآرزوی شدید حاصل اولدی : حسین افندینك دکانی کورمك .

دیوان یولنه کچدکدن صوکره اورایه کیتمه مش ایدی . کیتمه مك ایچون سببلر بولنور ، بونی ظرافه دهاموافق اولمق اوزره تلقی ایدردی . دکانی کورمك آرزوسی دوغنجه اوزمانه قدر کیتمه مش اولمقدن اوتاندی ،اسکیدن ایجاد ایدلمش اسباب هپ بربر یقلدی ،عادتا کندی کندیسنی مؤاخذه ایتدی .

***

حسن افندی کوچوك قارده شنك دکانه کیرکن یابانجی بریره کیریور مشجه سنه صیقیلیوردی . حسین افندی اونی برصیحهٔ مسرته تلقی ایتدی ؛ لکن اورسمیته ، تکلفه لزوم کوریوردی ، اوزمان ایکی برادر ایکی یابانجی کبی کوروشدیلر . آرالرندکی فرق طالع آرالرینه بریابانجیلق قویویوردی .

حسن افندی شیمدی دکانه باقیوردی : بوتون کندی خولیالری . او اسکی دکانك

جامکانلری تعمیرایدلمش، بویودلمش ، جلالنمش ...کاسه‌لر ، طباقلر، فنجانلر، چینی وفغفور اوفاق تفکلر ، حتی بش آلتی اسکی سجاده ، بر ایشلنمش قاپو پرده‌سی ، بر چوق اسکی قیلیجلر ، طبانجه‌لر ، قالقانلر، کوشه‌ده بربویوك زاپون کوپی، صدفله ایشلنمش ایکی اسکمله ، نهایت ، تا اوته‌ده ، سوقاغه ناظر جاملغك ایچنده . . .

حسن افندی قلبنده برشیئك آغلادیغنی دویدی ، دها زیاده کورمك ایسته‌مه‌یه‌رك او صاری اوطورتمه ساعتدن کوزلرینی آیبردی . کندی کندیسنه : «باشقه بر ساعت اولمالی ! » دیدی . اونك باشقه برساعت اولماسی احتمالی قلبی تطمینه کفایت ایدییوردی.

حسین افندی ، بوکون ، برنجی دفعه اوله‌رق برادرینه اقبالنك بر تاریخ مختصرینی یایدی ؛ ساعتجیلکله برشیئ اوله‌مایه‌جغنه قناعت ایده‌رك بدستان معاملاتنه کیریشدیکنه ، هرکون اورایه اوغرادیغنه ، یاواش یاواش آرتق بویوله دوکوله‌رك دکانی باشقه برقالبه کتیره‌جکنه دائر اوزون تفصیلات ویردی .

حسن افندی اوکون کندی دکانینه عودت ایتمك ایسته‌مه‌دی ، آرتق اودکاندن نفرت ایتمکه باشلامش ایدی .

بوزیارتی نه‌قاریسنه ، نه‌ده اوغلنه آکلاتمق ایسته‌مه‌دی ؛ نقل ایده‌جك اولورسه‌دها زیاده اضطراب چکه‌جکندن امین ایدی .

* * *

قیش تقرب ایدییوردی . حسن افندی اونلرك عودت ایده‌جکلرینی دوشونه‌رك قیشی ممکن مرتبه ذهناً اوزاتمغه چالیشیوردی. برآقشام أوه کیرر کیرمز قاریسی دیدی که: « بوکون اونلر همدیلر . خبریکز وارمی ؟ قیشین بورایه کلمه‌یه‌جکلرمش ، بایزیده بر أو طوتیلیورمش . . . »

قاری توجه آنجی برتبسمله باقیشدیلر . آرالرنده بومسئله‌دن بردها بحث ایدلمه‌دی . شیمدی آیلر ، هب اوطالمك امساك بی‌رحمانه‌سیله کچیو وهرآی کچدکجه‌صاری‌اوطورتمه ساعتدن قالان شئلر بردر دکیلیوردی. ایکی آی دها بویله کیده‌جك اولورسه . . . حسن افندی کوزلرینی قاپایه‌رق اواحتمال خیمی کورمه‌مك ایسته‌یوردی . فقط آیلر ، بر اتفاق تغیر ناپذیر ایله باغلانمشجه‌سنه هپ عین محرومیتلری تکرار ایده ایده کلوب کچیوردی . نهایت برکون ، برآی نهایتی ، برنجی دفعه اوله‌رق دکان صاحبی تطمین ایتمه‌یه‌رك کوندوزدکدن صوکره حسن افندی باشنی ایکی الرینك آراسنه آلدی ،

وقارشیسته احمد ، مناوك یه کتیردیکی ایری کوموش ساعتی یاغلارکن ، دوشوندی ، دوشوندی . . .

***

آرتق جامکانده آصیلان ساعتلردن هر آی کچدکجه برایکیمی اکسیلیور ، صاری اوطورتمه ساعتك رسم کشادینی احرا ایتدیکی یه لی تعقیب ایدییوردی. نهایت آیلردن بری ذهننی برکابوس معقب کبی اشغال ایدن شیئی یاپمق ایچون آجی وبی امان برمجبوریت کوردی . بوتون غرور نفسنك ، عزت حسیاتنك عصیانی دیکله‌مه‌مك ایچون قلبنه جبر ایده‌رك کیدوب کوچوك قارده‌شندن دکاننده بر ایسته‌دی . فقط بو اوندن بر یارچه اکمك ایسته‌مك قیلندندی . بونی پك اعلی حس ایدییور ، بوذلتك اولانجه آجیلقلرینی دویویوردی . لکن دها زیاده اوغراشمغه، طالعك اوکندیسنه قارشی دائما قاپالی‌دوران آهنین پنجه‌سنی آچمغه قدرت بوله‌مامش ایدی .

ایشته شیمدی سنه‌لر اولیورکه حسن افندی مرحانده اوهرکون برباشقه دورهٔ اقباله کیرن دکانك برکوشه‌سنده ، کوچوك قارده‌شنك کشایش معاملاتنه برشاهد بی علاقه لاقیدیسیله ، آرده‌صره براقیلان ساعتلرك آلتلرینی سیله‌رك ، عیارینی دوزلته‌رك ، برتماشاکار صفتنده قالیور .

آرتق بوتون خولیالری اونك ایچون ئولوب بیتمش، کندی ذلت موقعینی‌بیله اوقدر حس ایتمز اولمش .

حتی صباحدن آقشامه قدر دکانه کلوب کیدن سمسارلردن، مشتریلردن ، قارده‌شنك، یکتنك تلاشلرندن ، اوغراششلرندن اکلنیور کیدر ؛ کندیسنه ذلت موقعنی اخطار ایده‌جك برشی ده یاپیلمایور. اودکانك کوشه‌سنده اونوتلمش برمتقاعد کدی حکمنده‌در. بالکز بردردی ، اوح ! جکرلرینی سوکن بردردی وار : احمد ! .

یاواش یاواش کوریبور که غیر قابل توقیف بر سقوط ایله احمد اوشاقلغه تنزل ایدییور . بی‌شبهه پدرینه برمعاونت اولق مقصدیله احمد دکانك معاملاتیله اشتغال ایتمك اوزره حسین افندی طرفندن توظیف اولنمشدر : اوکا هفته‌ده ایکی مجیدیه ویریلیور . فقط آره صیره عمجه‌سنك « احمد ، اوغلم ! بونی سن بجره‌بیلیرسك . کوبری باشندن اُو ایچون قرق دانه صولیجه‌لرندن پورتقال آلیوررمیسك ؟ » یاخود بر مشتریی اعزاز ایله مشغول اولان محمد افندینك « احمد ، قارده‌شم شوردن برپاکت برنجی نوع

سیغاره آلیویرسه‌ك آ . زیوانه‌لیسندن اولسون . » دیدکلرینی ایشتدکجه حسن افندینك آرتق بوتون دامارلری انجماد ایدن قلبنده یالکز بر دامار ، پدرلك دامارى ، آجی برانین اضطراب ایله ایکلر ، ایکلر . . .

ایکی آیدن بری احمد دکانده ده‌کل ، اونك ایچون حسن افندینك بودامارنده‌ده بر سکون موقت وار . احمد ، حسین افندینك کدك پاشاده مرمریه ناظر برعرصه‌ده یالمقده اولان أوینك انشاآتنه نظارت ایتمکله مشغول ! . .

خالد ضیا

رشته : [رانك کسری ، شینك سکونیله] ایپلك ، تل . اوانی : چای ، قهوه ، تنویرات کبی لوازم طاقمی . ثار : انتقام ، اوج . کرماکرم : پك قیزیشوب یصینمش اولان، تام‌فعالیتده. مبنا : بنا یری، یاپی . سیلان: آقق. مجوف : [میمك ضمی، جیمك فتحی‌واوك تشدیدی‌وفتحیله] ایچی بوش، اویوق . نالشکار: ایکلین. کابوس‌معقب: تعقیب ایدن ، انسانده قیمیلدانمغه قدرت براقمایان آغیرلق .

زلزله

بیك اوچ یوز اوندی . . . هنوز دون بوکهنه ایزمیه سن
مسافر اولمشدك ،
که هپ سیکیرلی وحمالی خسته‌لر کبی یر ،
بردن
ایچین ایچین واوزون
بر اختلاج ایله چیرپیندی ، قیردی ، بیقدی . . . کدر
و قورقو یوزلری صولدوردی ؛ أولر ، عائله‌لر
برر دوکونتی؛ قالانلر بوتون ازیك ، قورادە ؛
بر انکسار خشوع اك شرفلی باشلرده ..
مناره‌لر بیله سر

بزمین ؛
بشر ، بوصدمهٔ مشئومه بویله اوغرارده
بر آز تنبه ایدر
بر آز تنبه ایچون بیك بلا . . . نه درس خشین !
سن یشته بویله سیاه کونلرك مسافریسك ،
حیاتك البته
قولای ونشئه فزا بر سیاحت اولمایاجق ؛
لکن
بو تیه محنتده
قولای ونشئه فزا بر سیاحتك آنجق
خیالی واردر ؛ اوزاق برسراب ایچون قوشمق ،
نهایتنده یورولمق وبوش یورولمقدر ؛
حیاتی دیوحقیقتله چاربیشان قازانیر ؛
ظفر برآزده خسار
ایستر ؛
قوشان جهاد معالیه شائلی ، لکن آغیر ،
مخوف آدیملر آثار !..
اوکنده زلزله‌لر ، آرقاسنده زلزله‌لر !..

توفیق فکرت

ایزبه : أوك یرآلتی ، مخزن ؛ کهنه ایزبه : دنیا . اختلاج : سکیرمك ، تیترمك ، چیرپینمق . قورارده : اوفالانمش . خشوع : اکیلمك ، آلچالمق یالوارمق . تنبه : اویانمق ، غفلتدن صیریلمق . خشین : سرت . تیه : چول . جهادمعالی : بویوك ، یوکسك امللر ایچون کوکلی وایمانلی جنك .

۱۳۱۰ تاریخنده استانبول بویوك تهلکه‌لی برزلزله‌کچیرمشدی ، فکرت بك «هنوزدون بوکهنه ایزبه‌یه سن مسافراولمشدك ، دیمکله اوغلنك بوندن آز اول دوغدیغی آکلاتیور ؛ بومعلوماتله دوشونکز : بر ناصل تیترمیور ؛ سیکیرلی وحمالی خسته‌لره بکز تمکله زلزله

صارصینتیلرینك ، طوپراقلرکده انسان کبی هیجان دویه‌رق قهراولدیغی حس ایدییورز . مادی شیئلره بویله روحی الملرك اسنادی‌افاده ایچون فائده‌لیمیدر ؟ تیه‌ایله محنت آراسنده نه‌رابطه بولنه‌بیلیرکه ایکیسندن برترکیب اضافی وجوده کتیرلمش ؛ نه‌دن چولده سیاحتك قولای ونشئه‌لی اولمادیغنی سویلکه لزوم کورزیور ؟ بوشعرك اصل‌عمود فقریسی نه‌در ؟ صوك آلتی سطرده آغیردمیر کولچه‌لری‌کبی سرت، یالچین قایالر قدر قوتلی حکملر وار؛ معناسی دوشوندکه کنیشله‌ر ؛ بونلری آکلامغه ، حس ایتمکه چالیشکز . . .

پورسان چای ابریقی

مرتضی افندی او کون بیت پازارینی ، قالپاقچیلر باشنی آلت اوست ایتمش، بر دورلو تمیزك قیزینه ویرلمکه لایق اوجوز بر هدیه بولامامشدی . آیلق چیفتجه‌یه قدر جیبنده یوز اون غروشی قالمشدی . آرقداشلرینك یانده محجوب دوشمه‌مك ، تمیز افندینك توجهنی غیب ایتمه‌مك ایچون بونك اوچ‌حتی دورت مجیدیه‌سنی فدایه راضی ایدی . فقط اونك « اوچ الی دورت مجیدیه‌لك کبارجه ، ظریفانه ، هرحالده کلین اولان بر آرقداش قیزینه لایق بر هدیه‌دن » بحث ایتدیکنی ایشیدن دکانجیلر کولیورلر، تربیه‌سز تربیه‌سز آلای ایدییورلردی . بر دانه‌سی بر کوچوك صاچ طاراغی ، بریسی‌ده بر چیفت مندیل تکلیف ایتمشدی .

مرتضی افندی : « بابالق . . . سن اوچ اوقه دوماتس آلده اونی کوتور » دییه أکله‌تن پیس قیافتلی ایپدن قوشاقلی بر مزاد مالیجینی فنا صورتده خاشلادقدن صوکره چارشیدن چیقدی . آرتق اطرافنه باقمایور ، سرسری مجذوبلر کبی کندی کندیسیله قونوشه‌رق یوقوشی اینیوردی .

— مرتضی افندی . . . مرتضی افندی . . . اوغور اوله . . .

اوقدر دالغین ایدی‌که بردن بره سسك استقامتنی بیله تعیین ایده‌مه‌دی .

— نه‌در بودالغیناق مرتضی افندی ؟ .

مرتضی افندی‌نی چاغیران آدم ، قیصه بویلی ، چیلك صاری صاقالی ، صاچسز بر خرده‌واتجی ایدی . . .

جانم اسکی آرقداشلری جیکنه‌یوب کچمك اولورمی ؟

— وای موردوهای افندی . . . سنك آچدیغك دکان بوراسی‌می؟ . . ممنون‌اولدم کوروشدیکمزه . . .

موردوهای، مرتضی‌افندینك قلم‌آرقداشیدی. مأمورلره‌ارزاق داغیدلدیغی تاریخلرده اوفاقدن اوفاغه شکر ، زیتون یاغی ، پرنج آلیم صاتیمی یاپمش ، صوکره دائره‌یی براقه‌رق ألنده‌کی پارا ایله بوخرده‌واتجی دکانی آچمشدی .

— ایشلرك أیی کیدییور انشاء الله موردوهای افندی ؟ . . .

— ئه الله‌ه شکر . . . کچنوب کیدییورز . سن نه یاپیورسك باقالم ! . . آرقداشلر أیمی ؟ . سنی چوق کدرلی کوریییورم بوکون . . .

— صورمه موردوهای افندی . . دردم وار . . .

— قساوت ایتمه جانم . . . بوده کچر . . .

— بزم ممیز عزت بك یوقمی ؟ . . ایشته اویارین قیزینی کلین ایدییور . . .

— کیمه ویرییور ؟

— جانم اوراسی نه‌مزه لازم . . . شیمدی قیزه برهدیه کوندرمك ایجاب ایتدی . . آرقداشلر أیی کوتو بعض شیئلر تدارك ایتدیلر . . . هر بریسی الك آشاغی برایکی لیرالق هدیه آلدی . . . لازم‌که بنمکی‌ده اونلرککسندن آشاغی اولماسین . . . برکره قیزی تاایکی یاشندن بری طانیرم . . . باباسی هر وقت قلمه برابر کتیریردی . . ، ثانیاً قلمك ممیزدن صوکره الك‌بویوك مأموری بن‌ایم . . . ایجاب‌ایدرکه میبضلرك فلان‌یانندہ کوچوك‌دوشمه‌یم . . ثالثاً حریفك شیمدی‌یه‌قدر چوق أیلکنی کوردم . . . سکسز اون کونده‌بر ، الله‌راضی اولسون، أوینه چاغیریر . . . یمك یدیریر فلان . . . رابعاً ممیز ـ سوز آره‌مزده ـ غایت چنکانه بر حریفدر . . . خوش سن دها أیسنی بیلیرسك یا . . . بویله سیئلره أهمیت ویریر . . . خامساً مراسمپرور و کیندراردر . . . برشئ کوندرمزسه‌م مطلقا آجیسنی چیقاریر . . .

— ئه‌ی سن‌ده مناسب برشئ کوتوریویر جانم . . .

مرتضی افندی چاتیق قاشلرینی قالدیره‌رق آجی‌برمعنی ایله باقدی :ـ سن بنمله آلای‌می ایدییورسك موردوهای افندی . . . بن سنك کبی شکر تجارتی یاپمادم . . . دکان دستکاه صاحبی ده‌کلم . . . عقلکه برشئ کلمه‌سین . . . هانی الله آرتدیرسین . . . سن بنی طانیرسك

جانم... اویله پارایه پوله متالیك ویرن طاقدن ده کلمیا . . . کل کورکه بومجبوریت چوق فنا . . .

موردوهای افندی صاقالنی چکیشدیره‌رك دوشونیوردی .

— بوکون سنی بکا الله یوللادی مرتضی أفندی . . .

مرتضی أفندینك کوزلرنده برامید شعله‌سی پارلادی . . .

— آمان موردوهای... آیاقلریکی اوپه‌یم... بنی شو مشکل وضعیتدن قورتاریرسه‌ك هانی . . . یوقمی‌یا . . .

— بن اسکی آرقداشلریمی اونوتمام مرتضی أفندی . . . قاچ پاره وار جیبکده؟...

مرتضی‌أفندی اوتانه‌رق ـ دورده‌قدر چیقه بیلیرم... زیاده‌سنه والله قدرم یوق...

— لیرامی ؟

— یوق جانم . . مجیدیه . .

موردوهای ، بر فداکار جوانمردلکیله مرتضی افندینك ألنی صیقدی : ـ سکا أللی غروشه یکرمی لیرالق ، اك آشاغی یکرمی لیرالق بر هدیه بولاجغم . . .

— شاقه ایتمه موردوهای . . . آیاقلریکی اوپه‌یم . . .

— شاقه دکل به . . . بر چین ایشی پورسلن چای ابریقی ایله برچای بارداغی . . . شهزاده‌لره یاقیشیر بر شی . . .

— موردوهای دیلم طوتولیور . . . ناصل اولور ؟

موردوهای پارماغیله رافلردن برینی کوسترردی .

رافده فی‌الحقیقه محتشم بر چای ابریقی دوریبوردی .

خرده‌وانجی ، آیاغنك آلتنه بر صندالیه چکدی . رافه اوزاندی . فقط بو آنده آکلاشیلماز بر قضا اولدی . چینی بردن بره یانده‌کی وازویه جارپدی . جانلی ، حساس بر مخلوق کبی اینجه براضطراب سسی چیقاره‌رق اوچ پارچه اولدی .

مرتضی أفندینك‌ده تا یوره‌کندن یانیق بر « آه » قوپدی .

— نه‌یاپدك موردوهای . . . نه‌یاپدك ؟ . .

رنکی کول کبی اولمشدی. فقط خرده‌وانجی اعتدالی‌غیب ایتمه‌مشدی. هیچ بوزمادی. « نه‌یاپالم قضا » دیدی .

صوکره خفیفجه کوله‌رك دوام ایتدی : ـ قورقمه مرتضی أفندی ... بونی بویله‌ده ویره‌بیلیرز . . .

اولورمی جانم ؟ أکله نیورمیسك ؟

— جانم سن کوندەرکن یولده قیرلش اولسەیدی برشیٔ چیقارمیدی ؟

— بوناصل سوز ؟

— اویله یا . . . سن هدیه کوندەرییورسك... مثلا محله بکجیسی یولده قیرییور.. بوقدر نازك شیٔ بکجینك ألنده قیرلمازمی ؟ . . . ممیز أفندینك سکا نەدیمکه حقی قالیر؟...

— اولماز . . . جانم . . . براق . . . واه واه . . . سنی‌ده ضرره صوقدق . . .

یهودی بر ظفر قهقههسی قوپاردی : — بر آز قورناز اول مرتضی أفندی . . . باق سن اونی شیمدی قیرلدی صانیورسك . . . او بر سنەدن بری اویلەدر . . . . بن سکا بونی یاریم لیرایه صاتارم . . . سن اونی أوده کوزەلجه صارارسك . . . یارین بکجیه تسلیم ایدر ، دوکون أوینه کوندەررسك . . . ممیز أفندی وارسین بکجیایله قوزینی بای ایتسین . . . مشهور بر مسلمان ضرب مثلی واردر : « کور ئولور ، بادم کوزلی اولور» دیرلر . ممیز افندی‌ده هریرده پورسلس اریق قضاسندن بحث ایدر ، هرکس سنك نەکبار بر هدیه کوندردیککی دویار . . .

مرتضی‌أفندینك بوحیلەیه یاواش‌یاواش عقلی‌یاتمغه باشلامشدی:— اوولان موردوهای.. اولور قورناز یهودی دکلسك‌به، دیدی. هایدی اویله یاپالم . . . آما سن‌ده آرتق‌بوقیریق شیٔ ایچون پاره ایسته‌مه . . .

— اولورمی اویله شیٔ جانم . . . بزده بونی بەداوایه آلمادق . . . اسکی بر آرقداشه جان قربان . . . آما بەداوا ویریرسەك دکانك اوغوری قاچار . . .

— مرتضی أفندی ألنده قوطو ایله أوه دونرکن مستریح ایدی . یابدیغی ایشك بر حیله ، بر ساختەکارلق اولدیغنی دوشوندکجه عذاب دویمایور دەکلدی. فقط کندیسنی تسلی ایچون سببلر بولیور:— ضرورت باشقەلرینه اون‌قات برباد ساختەکارلقلر یاپدیرییور، بوقدرینه شکر ، دییه دوشونیوردی .

أوه کیتدیکی زمان فناحالده یورغوندی. زور ایله برقاچ قاشیق چوربا ایچدی،صوکره قاریسنه شو تنبیهی ویردی :

— یاهو . . . یارین سن برخستەلق بهانه ایدوب دوکونه کیتمەیه‌جکسك . . . سن نەقدر اولسه قادینسك... ألك ایشه یاراشیر... شو قیریق ابریقی کمال دقتله صارارسك .. آ کلایورمیسك . . . صوکره بکجی محمدی چاغیرر ، تسلیم ایدرسك .

— الّهی أفندی . . . قیریق ایریق هدیه کیدرمی ؟

— بنی کوتو کوتو سویله‌ته . . . اوتوز سنه‌دن بری هرکون سکا « قاری قسمنك هرشیئه عقلی ایرمز... هله سنك کی آلیق اولورسه...» دییورم، حالا اینانمایورسك ... نه‌که لازم . . . اونك قیمتی جوهرنده‌در ، صاغلاملغنده ده‌کل . . . صوکره قومشولر سکا صورارلرسه هدیه‌نك نه‌اولدیغنی بیلمه‌یورم دیرسك . . . لاقیردی سویلرسه‌ك مطلق بر پوط قیرارسك . . . آکلادکمی ؟ . . أکر هدیه حقنده قومشولره برشیٔ سویلرسه‌ك شرط اولسون سنی أودن قوغارم . . .

— آ والله آغزیمی آچمام . . .

— دیدیکم کبی ایریق غایت دقتلی صارها . . . باق مخصوص کاغد صاتین آلدم ...

بوتنبیهدن صوکره مرتضی‌أفندی طاقیه‌سنی باشنه کچیردی وبر هفته‌دن بری ایلك دفعه ساکن بر قفا ، مستریح بر قاب ایله اویقویه دالدی .

* * *

ایرته‌سی صباح مرتضی أفندی کیچ قالدی . اوکون دوکون مناسبتیله ممزك دائره‌یه کیتمه‌یه جکی محققدی . بناءً علیه کندیسی ده آزار ایشتمه‌یه جکندن، قسط الیومه اوغرامایه جغندن أمین اولهرق دائره‌یی آصابیلیردی .

نجره‌نك اوکنده کیفلی کیفلی قهوه‌سنی ایچرکن قاریسنه صوردی :

— هدیه‌یی کوندردکمی خانم ؟

— کوندردم أفندی . . . یکجی محمده تسلیم ایتدم . . . هم‌ده برأبی تنبیه ویردم .

مرتضی أفندی هیجانله یرندن دوغرولدی !

— نه‌تنبیهی ویردك ؟

— آمان دقت ایت ... بوایچه‌شیئدر ... چابوق قیریلیویرر ... ذاتاً اوچ پارچه . . بریره چارپارسه‌ك طوزایله بوز اولور. صوکره . . . هم‌سن‌ده ممزك خدمتجیسنه بویله‌جه تنبیه ایت . . . دیدم .

رشاد نوری

سیفی بابا

کچن آقشام أوه کلدم . دیدیلر : سیفی بابا
خسته‌لانمش ، یاتیورمش .

ـ نه‌ی وارمش عجبا ؟

ـ بیلمه‌یز ، اوغلی خبر ویردی کچرکن بوصباح .

ـ کاشکی بن‌أوده ارله‌یدم . . أسف ایتدم، واه‌واه !
پرفنر یوقمی ، ویرك .. نرده صوپام ؟ قیز، چابوق‌اول ؟
کچیکیرسم قالیرم، بکله‌مه‌یك .. زیرا یول
هم اوزون ، هم ده باتاقدر . .

ـ دها اعلی ، قالیکز ،
تیزه‌کز کلدی ، بو آقشام ده‌کلز بز یالکز .

صوپا برألده ، قیریق جاملی فنر برألده ؛
بوشانان یاغمور ایلیکلرده ، چامور تابلده !
ایکی اوچ یوزسنه اول دوشه‌نن قالدیریمك
جابجا یادنهانیسی اولوب ، باستونمك
نادراً یوقلایه‌رق بولدیغی احجار رمیم
اوزرندن سه‌که‌رك خیلی زمانلر کیتدم .
دها سه‌یره‌کله‌شیویرمزمی اوطاشلر کیده‌رك ؟.
دوشدی آرتق بزه کوللرده سباحت ایتمك !
یاقاموزلر یاپه‌رق هرایکی یاندن فنرم ،
زورق آسایوزییور ـق، اویوزر ، بن‌یوزرم ؟
چوقمی یوزدك ، بیله‌نم ، طوپراغی بولدق نه‌یسه ؟
فنرم باشلادی اطرافی تك توك حسه .
واقعا بن‌ده یورولدم ، اوفقط پك یورغون . .
باقیوردم دها محمورلغی اوستنده اونك :

کاه اولور ، کورکبی چارپار صیواسز بردیواره ؛
کاه اولور ، مرده شعاعاتی دوشمز برمزاره ؛
کاه برسقفی چوکوك خانه‌نك آلتنده قوشار ؛
کاه برمعبد فرسوده‌نك اوستندن آشار ؛
وقت اولور پك صاپا یرلرده ، باقارسك ، دولاشیر ؛
صوکره الکقورقولی اشخاصه چکینمز صاتاشیر ؛
کیجه‌نك ستره‌ٔ یلداسنی چکمش ، عریان ،
صوقولور برصاچاغك آلتنه کویا ، اویویان
خاتمان یوقسولی بیکلرجه سفیلان بشر ؛
سسی دینمش یووالر ، خاکه سریلمش أولر ؛
قوجه‌سندن بوشانان برسورو نسوان ذلیل ؛
لانه‌سندن آتیلان برآلای اطفال سفیل ؛
لجهٔ ظلمت ایچندن قاباران مزبله‌لر :
أوی صرتنده ، سوقاقلرده کزن عائله‌لر !
کیجه رهزن ، صباح اولمازمی باقارسك ، سائل ؟
سرسری ، دربدر ، آواره ، حرامی ، قاتل ؟
نه‌قدر منظره‌لر وارسه نظرسوزٔ ورذیل ،
بکا کوسترمه‌دن اولمازدی بزم کورفندیل !
یااویچاره‌ده رحمت صویی نوش أیلیه‌رك ،
ختم انفاس ایدیورمزمی همان « جیز ! » دییه‌رك ؟
اوزمان سامعه‌نك ، لامسه‌نك سوقیله
یوروین کورلره دوندم ، اونه‌دهشتدی هله !
صوبام آرتق بکا هم کوز ، هم آیاق ، هم ألدی . .
نه‌یالان سویلیه‌یم قلبمه خشیت‌کلدی .

هله یارب شکر ، قارشیدن اوچ دانه فنر
کچیور . . صاپماپه‌رق دوغرو یورورلرسه اکر ،

کیده‌رم آرقه‌لرندن . . یولی بولدم ذاتاً .
یولی بولدم دییورم ، کلمش ایکن حالا بن !

ایشته قارشیمده بزم یارقدیمك یوردی !
باقه‌لم وارمی ایشیق ؟ یوقسه محقق اویودی .
قاپینك اورته یرندن اوجی دکنکلی برایپ
صارقیدلمش اوله‌جق ، بر اونی بولسه‌مده چکوب
آچیویرسه‌م . . أبی اماقلی ذاتاً آرالق . .
غالبا برچیقان اولمش . . نه‌مه لازم ، آرتق
کیره‌رم بن‌دییه‌رك کندیمی آتدم ایچری ،
آیاغمدن چیقاروب لاستیکی کچدم ایلری .
صاغه دوندم ، آزیجق کیتمه‌دن اوچ بش باصاماق
مردیون کلدی که زورجه‌یدی بر آز طیرمانمق !
صوله دوندم ، اودانك اسکی شایاق پرده‌سنی
آرالارکن قولاغم دویدی فقیرك سسنی :
ـ نرده قالدك ؟ بنی هیچ یوقلامادك اولادم !
حقایسك ، بنده قباحت که خبر یوللامادم .
بیلیرم چوقدر ایشك ، صوکره بزم‌یول بك اوزون . .
هله دیکلن آزیجق . . آ کلاشیلان یورغونسك .
برکت ویرسین آتش قویدی دمین قومشو قادین . .
اوشویورسه‌ك أشیویر مانغالی أش أش‌ده ایصین . .

اودانك لوشلمی قسوت ویرییور پك باقدم ،
شوفنر یانسه ، دییوب برقوطو کبریت چاقدم !
هله صوك کبریتی طوتدم‌ده یاقیندن یوزینه ،
سرمه چکمش کبی نور ایندی مومك کور کوزینه .
اوزمان نیم آچیلوب پردهٔ ظلمت ، ناکاه ،
کوردی برصحنهٔ عریان سفالت که نکاه ،

شاعر اولسهم ینه تصویری اولور بنجه محال :
اوپریشانلغی دوبیش ایدهمز چونکه خیال !
چکدرك دیزلرینك اوستنه براسکی عبا ،
سوروتوب مانغاله یاقلاشدی بزم سیفی بابا .
ـ اخلامور ویردی دمین قومشو . . بولهیدق شونی بر . .
ـ سن اوطور ، بن آرادم . .
ـ اولسه ایچردك ، أییدر . .
آها بولدم ، آرامق ایستهمز اوغلم ، کیتمه . .
بنده برقارنی کنیش جزوه کچردم أله ،
باشلادم قایناده‌رق ویرمهیه فنجان فنجان ،
آزیجق کلدی بزم اختیارك بکزینه قان .
ـ شیمدی آکلات باقهلم ، نهیدی سنك خسته‌لغك ؟
نزله اولدك صانیرم ، چونکه بوقیش پك صالغین!.
ـ محمد آغانك أوی آقشی . اونی آقطارمق ایچون
دامه چیقدم ، صوئوق آلدم ، اولویور اون بش کون .
نه ایشك وار کرهمیدلرده آسرسم دیسه‌که !
اختیارلقمی نهدر ، شاشقینم اوغلم بوسنه .
هایدی آقطارمایهیم . . کیم کتیرر أکمکمی ؟
اوطوروب کورکی ، نامرده أل آچق أیمی ؟
کیم قازانماز سه بودنیاده برأکمك پارهسی :
دوستنك یوزقارهسی ، دشمنتك مسخرهسی !
یوقسه یمش‌بشی کچمش برآدام ایش یاپهماز .
اوکا آنجق یاپهجق : بش وقت آبدستله نماز .
خسته‌لاندم ، باقهجق کیمسه‌جکم یوق ؛ عثمان
کیجه کوندوز قوشویور ایش دیه ، بیلمم نهزمان
آلی أکمك طوتهجق ! ایشته ساعت بلکده اوچ ،
کوریپورسك دها کمز . . یالکزلق پك کوچ .
بعضی برهفته کچر اوغرایان اولماز یانه ؛

کیمسه‌سزلك بوسفر طاق دیدی آرتق جانمه !
ـ سنی برترلته‌یم صیم صیقی اورتوب بوکیجه ،
آچیلیرسك ، صانیرم ، ترله‌مش اولسه‌ك أیجه .

اختیار ترله‌یه دورسون کومولوب یورغانه . .
آتەرق بن‌ده کنیش برکه مانغال یانه ،
باشلادم اویقو تحریسنه ، لکن نه کزر !
صیزمشم برآرالق نه‌یسه یورولمش‌ده مکر .
اورته‌لق آچمش اویاندم ؛ دیدم آرتق کیدمیم ،
اوکجه اما شو فقیر آدمی ممنون ایدمیم .
برده باقدم‌که تك اونلق بیله یوقمش کیسه‌ده ؛
مهرم بوینی بوکمش دوربیورمش ساده !
اوزمان قوپدی ایچمدن شو نحس ابدی :
یاحیتسز اوله‌یدم ، یاپارەم اولسه ایدی !

محمد عاکف

وزنی : فاعلاتن [فعلاتن] فعلاتن فعلاتن فعلن .

سباحت: یوزمك. یاقاموز: بعضی‌بالقلرك قارا کلقده نشرایتدیکی فوسفورلی‌ضیا، صو ایچنده‌پارلدامه. زورق آسا: قایق کبی. مرده‌شعاعات: ئولو، سونوك‌ضیالر. سقف: [سینك‌فتحی قافك‌سکونیله] تاوان. سترهٔ یلدا : [سینك‌ضمیله] اوزون‌سیاه‌اورتو. مزبله: سوپرونتولك.

ابوالضیا توفیق بکه مکتوب

دها یاشلیلرله یاشسزلری بیلمم، فقط بنم‌همسنلرمه بومبای شاعراعظم عبدالحق حامد بك طانیتمش وسودیرمشدی .

اولا مرتبهٔ تصوای بلاغتده فروزان اولان بومبای مکتوبلرینی اوقومقله دویه‌مازم، ازبرلر وینه دویه‌مازدق . صوکره ... احتمال‌که حامد بك الله عزیز ماتمنه حرمةً بورادە

سکوت اولنمه‌سنی ایستر؛ فقط بو سکوت ، تاریخ ادبیاتمزك مخلد برصحیفهٔ تحسس مشحونی رنك عدمه بویامقدر .

صوکره أوت سویلیه‌جکم .. صوکره بومبایدن کتیردیکی ماتمه مرمرمنك سواحل مینا فامیله تایمسك کنار هردم مغبرنده رخصت فریاد ویررکن اودورك نه‌قدر کنج وحساس کوکللری وارسه ، هپسی بوانیلره صمیمی برصدای تألم اعاده ایتدی . هپمز مقبرله برابر :

موجب نه‌ئولومدن احترازه ؟ .
صور، یات‌ده‌شو سجدهٔ نیازه :
بومبای نره‌سیدی، نرده بیروت ،
جانان نه‌ایدی ، نه‌درجنازه ؟ ..

فریادیله خالق حیاتدن استکناه ماجری ایدردك ! ..

حامدبك، بومبای خیال وخاطراتمزده بربلدهٔ شعروخولیا کبی تجسیم ایتمشدی. بومبای دینیلنجه الك اول خاطره عبدالحق حامدبك کلیر وبو سیمای نجیبك آرقه‌سندن صباح سواحله زمزمهٔ سودا فیصیلدایان پاپاغسز ده‌کزلره غتی شفقتله ناظر ، بولوتسز برسمای مکوکب آلتنده قوشلریله ، جیچکلریله دائما تغنی ایدن بر مملکت کورینوردی . حامدبکك صریر قلمی اوطیور وازهارك الحان والوانله بالاخره برصرصر سیاه ماتم قاریشدیردی .

اون اوچ سنه اول بیروتدن کچرکن ایلك ویکانه ایشم ، بومبایدن کیدن حسه‌نك اوراده‌کی غنوده کاه ابدیسنی تحری وطواف ایتمك اولمشدی . بیروتده بوزیارتدن باشقه هیچ بر شیٔ یاپتادم . چونکه بلده بکا کلیاً یابانجی واوقیر روح آشنادن باشقه هر منظره نظرمده برکوشهٔ غربت ایدی . بطون آتیه‌نك اولاد متحسسه‌سی بویادوزیارتی ، عبادت حسبه عدایده‌جکدر .

مزارك اوزرنده‌کی (آه ای ژنر !) خطابی انسانیت مدرکه‌یه یارای‌ادراك موجود اولدیغنی توجه‌ایدر .

بومبایده قالدیغم اوچ کون ظرفنده — آراده‌کی بربیع عصردن متشکل کتلهٔ کثیفه‌یه رغماً — دائما حامد بکی کوردم . رهبرم فلان ویافلان قومپانیه‌نك نشر ایتدیکی (Guide) ده‌کل ، «بونلر اودره ایدی. قارشیسنده‌کی عمانه یکزمین بومبای‌شهریله (مالا بارهیل) ك الك یوکسك برتپه‌سندن عطف انظار استغراق ایدرکن حامدبکك بونام ایله مسمی منظومه‌سنی

اوتودم . شاعر اعظمك یاد و اشعاری هر خطوه‌ده پیش احترامه چیقیوردی . بومبایه وهندستانه عائد مشهودات واحتساساتمی یازمه‌دن عبدالحق حامد بكك نام بلندیله خاطره‌لایموتی برکره دها سلاملامق ایسترم .

* * *

اهالیسنك چیلاق آیاقلریله هندستان طریق ترقیده اویله برمسافهٔ عظیمه قطع ایتمش که کورلمه‌ینجه درجه‌سی تقدیر اولنماز . بزانس خرابه‌سنك جامورلی سوقاقلرنده عجز وبطالتی متمادیاً دولاشدیران قومك قابل اولسه‌ده هرفردی بنم کبی بر بر بو دیاره کتیرلسه واوتاندیرلسه .. بوحجاب سائقه‌سیله حرکته کله‌جك قانلربدکه حس ترقیخواهی‌یی تهییج ایدر ! ..

مسافری اولدیغم « تاج محل » اوتلی بزم پەراپالاس مسافرخانه سندن بش کره دها بویوك وبی‌شبهه اون کره دها مزین برروفاه آباد مطنطن ایدی . آق‌ده کزله مصر وعمانك هردورلو متاعینی بوکاربانسرای محتشمه وسائط ترفیه واعزازیله بکااوچ کونده اونوتدیردی. آیریلیرکن عادتا تأسف ایدییوردم. بنی بکله‌ین خرابه‌لرك تنکنای ایواسنده متحسرانه یاد ایده‌جکم بلادومبانی‌یه « تاج محل » ده بدایع ومحاسنی تردیف ایده‌جکدر.

بومبای شرق بعیده آتیلمش براوروپا شهرینه پك بکزر . انکلیز نخوتی بورادە هر شیئی بویوك شکل ومقیاسده وجوده کتیرمك ایسته‌مش وکتیرمش. مثلا قرالچه ویقتوریامك نامنه منسوب بولنان جسیم ومهیب شمندوفر غاری ، دنیانك الکمزین موقف آمدشدی‌در. الکنادر وقیمتلی مرمرلردن مصنوع ستونلر اوزرنده‌کی قبه‌لر بوموقعه عادتا معبدی برشکل مهابت ویریبیور. ذاتاً اوروپا مدنیتنك ردای مزینی هندك مخصوصات قدیمهٔ سرائر انکیزینی ستر وامحا ایتمکه قیه‌مایورمش کبی جابجا واضح ویا نظر کریز مناظر محایه قالمش . مثلا سوقاقدن کچن ظریف برانکلیز میسنك فستانه چیلاق برهندونك پشتمالی تماس ایدر. برچفت هورکوجلی اوکوز آرقه‌سنده تکرلکلرینی بر تلاش طفلانه ایله یووارلایان برهندستان کردونه‌سی برانکلیز فایطونه یول ویرمك ایچون توقف ایتدیکی زمان بوفرق وتضاد دها زیاده کوزه چارپیور . اوروپاکاری بنالرك یانی باشنده بتکده‌لر قامتمون‌در . دیوارلرنده‌کی تماثیل اصنام ، سوقاقدن کچن الکتریق تراموبللریله اوتوموبیل آرابه‌لرینی نابت وبرپارچه‌ده متحیر نظرلریله متمادیاً تعقیب ایدییور . بونکله برابر هندك روح سرائر آلودیله اوروپا مدنیتی بزه دوس تیقظ ویره‌جك صورتده امتزاج ایتمش . دنیاده بغیرحق الکری قالمش بر

قوم اولدیغمزك دلائل الیمه‌سنی برکره‌د. هندستان قالدیرملرندن طوپلادم و دولت وملت حسابنه پول پول اوتاندم. بی‌استانبولدن بومبایه ایصال ایدن مختلف مراکب بحریه‌نك هیچ‌بریسی بزم ده‌کلدی. نجم وهلالك سایه‌مونسنده برکون اولسون سیاحت ایتمك بکا میسر اولمادی.. مرمره‌ده کزیله بحر سفیدی رومانیاواپورینك انتظام‌ومکملیتنه حسودانه حیران اوله‌رق قطع ایتدم؛ سویشدن بومبایه‌قدر اون آلتی کون آوستریا بایراغنك‌قرسنده قیوراندم ، دوردم. دوندن بری‌ده انکلیز بایراغی پیش‌نظریمزده برغرور محققه تموجساز اولیور .

بوآقشام ینه‌هندستان بلادندن کراچی شهرینه واصل اوله‌جغز . بومبای خاطراتم هنوز بیتمه‌دی .. نقط سرکشتهٔ بحار اولان بو سیاح بی‌حضور مساعده‌کزله برآزده شعورینی دیکلندیرسین .

سلیمان نظیف

قصوی : [قافك ضمی، صادك سکونیله] صوك درجه‌ده بولنان ، نهایت مرتبه. فروزان: پارلایان. مینافام : کوك مائیسی . صماخ : قولاق دلیکی ، قولاق . زمزمه : نغمه‌لی سس، ترانه . صر صر : پك کورولتولو روزکار . [« صر صر سیاه ماتم » کلمه‌لریله حامد بکك « مقبر » اسملی بویوك اثری قصداولنمشدر .] غنوده: اویومش . غنوده‌کاه‌ابدی : مزار. تردیف: آردی صیره یوروتمك ، یورودنمك. کردونه: آرابه. قامتمون: بوی کوسترن. سرکشته : باشی دونن . یارا : قدرت .

برشب ماضی

بیلدیزلی بر کیجه‌یدی .. او ، محزون وملتفت ،
بردن دیمشدی : کل
فائق ، بنمله سن‌ده برابر عبادت ایت . . .
درحال اجابت ایتدم : افقلر، ده‌کز ، جبل
بر صمت پر ضیا ایله ، بر صمت روح ایله
وارمشدی بر سجود مدید و مسلسله .

اجرام پرسکوت ،
سیلابه‌لر صموت . . .
بر معبد معظمه بکزه‌ردی کائنات .
دالغین، دوشوندی خیلی زمان ، صوکره ، باق دیدی :
ـ دریاده کوستروب بکا ناهید ساجدی ـ
عابد ده‌کل خداسنه یالکز ذوی‌الحیات .
بر سر مدیت ازلیه‌یله آشنا ،
طاشلر ، ده‌کز ، نبات ،
أولر ، مناره‌لر ، جبل ، اجرام روشنا ،
هر شیٔ پرنده وقف علو مراقبات .
فانی بوبنلکمدن اوشب بوسبوتون جدا ،
اولدم محاط لایتناهیت سما .
صورمشدی کیزلیجه :
سن بویله بر کیجه
کوردکمی هیچ بو قبه‌نك آلتنده فائقم ؟ ..
صاندمکه سرپیور بر أل ، أوج عوالمه
چیقمش‌ده کهکشان ونجومك طاقم طاقم
ذرات نور شعریق عمق خیالمه .
کوکلرده روحمزله مشافهدی یك ده‌رین
بر فکر سرمدی ؛
قلبنده منکشف سحربی نهایه‌نك
کیرپیکلرنده شبنم ألماسی تیتره‌دی ...
حالا ملول بکله‌یورم بن بو معبدی ،
کوکدن نزول ایدر دییه روح مؤبدی ! .

فائق عالی

صمت : [صادك فتحی میمك سکونیله] سکوت، صوصمه. صموت: جوق سکوت

ایدن . ناهید : زهره بیلدیزی . سرمدیت ازلیه : باشلانغیجی اولمایان ، ابتدامسز زمانه عائد دائیملك ، بقا . روشنا : آیدین ضیالی ، آجیق ، پارلاق . مراقبات : اطرافمزك عادی ماده‌لرندن ، حادثه‌لرندن وازکچه‌رك ده‌رینه الهی ، یوکسك حسلی بر دالغیناقله ایچمزی ، روحمزی دالغه‌لاندیره‌رق دوشونمه‌لر . علو : [عینك ولامك ضمی ، واوك تشدیدیله) یوکسکلك. محاط لایتناهیت سما : کوکارك نهایتسزلکیله صاریلش . أوج عوالم : [همزه‌نك فتحی‌واوك سکونیله] عالملرك یوکسك نقطه‌سی، یره‌الك‌اوزاق درجه‌سی. مشافه: [میمك ضمی فانك کسریله] سویله‌شمن.

بو شعرده بیلدیزلی بر کیجه‌نك صاف ، طاتلی حسلی ، معتقد کوکلره مؤثر بر احتشامی وار : کوکلر ، سیلابه‌لر ده‌رین بر دالغینلق اورتمسنده خلقتك سرینی دویان بر اطاعتله صوصیور ؛ زهره ، دوز ، قیریشیقسز ده کزه الهی برنور ایله عکس ایتمشدر؛ هر شیٔ یوکسکدن کلن امرلره قارشی استغراق ساعتلری کچیریور ، کوك نهایتسزدر ؛ بیلدیزلی، بویوك قبه‌لی معبد آلتنده روحلر سرمدی برفکر ایله سویلشه‌رك، سرینله‌یه‌رك کنیشله‌یور .

« بر شب ماضی » ده‌کی فکرلر ، اسرارلی ، آغیر بر آهنك ایله آکلاتیلمق ایسته‌نمشدر . بو حسی ویره‌بیله‌جك موسیقی‌یی دویه‌رق انشاد ایتمك لازمدر .

طانیدیغم چوچوقلردن

بری عرب بری تورك ، بری اوغلان بری قیزدر . فقط ایکیسنی‌ده عین زمانده أش روحلی ایکی مخلوق دیمه دوشونور و سورم ؛ اونلره قارشی ایچمده حرمتله، رقتله ، کوز یاشیله قاریشیق بر باغ ، بر آشنالق واردر .

بریسنی حربك ایلك سنه‌لرنده طانیدم . قیشدی ؛ دورت بچقده قارا کلق بر کیجه باشلایوردی . تربه‌ده تراموایدن اینن‌جه المده کتیردیکم بر قاچ قونسروه تنکه‌سنی ناصل طاشیه‌جغمی دوشونیوردم ؛ تراموایدن اینلرك آیاقلری آراسنده سسلری دویوله‌دن اوچوشان ایکی چیلاق‌الی‌قدر آیاق کوردم. ایچه برسس «ترجمان ...» دیمه باغریوردی .

كلوب كيدن ألكتريقله قاراكلق آراسنده قوشان صارى، ضعيف كوچوجك برمخلوقدى . چاغرمق ايچون المى اوموزينه قويمجه كوچوكلكى بنده غريب بر رقت اويانديردى .

— پاكتلريمى كوتوروريمسك چوجوغم ؟

— غزته صاتيورم خانم تيزه ...

اقناع ايتدم. غزته‌لرينى برقولتوغنك آلتنه‌قويدى؛ خفيف قوللريله تنكه‌لره صارلدى. ايكى كوچوك قونسروه تنكه‌سنك اونك قوللرى آراسنده نه‌قدر قوجامان اولديغنى كورونجه ياردیم ايتمك مجبوريتنى حس ايتدم . آرتق تنكه‌لرى برابر طاشيوردق . بن آرقه‌سندن قوللريمى اوزاتمش، اكيلمش، تنكه‌لرى اونكله برابر طوتيوردم. شهرامانتنى‌كچوب روزكارك اولوديغى قاراكلق يوقوشه دوتجه بووضعيتك يالكز طاشيمقدن داها چوق زور اولديغنى حس ايتدم. فقط ايكيده برده يورورکن كوكسمه دوقونان بوچيلاق، غريب چوجوق باشى ، صوتوق طاشلره ظريف برتماسله دوقنوب كيدن چيلاق آياقلرى بنده آنى برآنا حظى اويانديردى .

— آدك نه ؟

— رستم .

— نره‌ده اوطوريورسك؟

— شهزاده باشنده .

— آتنك وارمى ؟

— واريا !

— قارده‌شلرك ؟

دوردى .

— اوچ دانه .

— آغابك فلان ؟

باشنى صاللادى .

— هپسى كوچوك . آغابكى بنم . اوچى‌ده قيز . برى مه‌ده .

— بابالك وارمى ؟

— برسنه‌در غائب ، محاربه‌يه كيتدى . هيچ خبر آلمادق .

— آتنك برايش طوتيورمى ؟

— ناصل طوتسون خانم تیزه ، خسته یاتیور .

— اوکا ، سزه کیم باقیور ؟

بودفعه‌عصبانله، حیرتله، آیاقلری صوئوق‌طاشلره قاقیلوب دوردی. یوقوشی سوبوره‌رك چیغریشان پویرازه غلبه ایچون سسنده آزیجق یبرتلش ، آزیجق خرچین فقط غرور وقوت حس ایدیلن برانجه‌لکله :

— بن یوقمیم ، بن آنه‌مه باقامازمیم ؟ دیبه هایقیردی .

بوسس ایچمده برشئ یبرتدی؛ کوزلرم ایصلانیوردی. نشئه‌لی اولمغه، رستمك حالنی طبیعی بولیور کبی کورونمکه چالیشه‌رق :

— ناصل باقیورسك ، آکلات باقایم ، دیدم .

آکلاتدی .

صباحلری تصویر ، اقدام صاتیورمش . بعضاً بش حتی ـ بکا ناصل تأثیر ایتدیکنی کورمك ایچون باشنی چویردی ـ یدی غروش قازانیورمش . . اوکله‌دن صوکره پاکت طاشیورمش . آقشاملری ترجمان صاتارمش . هرکون اون اوچ ، اون بش ، یکرمی غروش بیله قازانیورمش. اوزمان‌اکمك هنوز اوچ غروشی کچمه‌مشدی. یوتون بونلری سویلرکن هرحالده کوچوك قفاسنی بندن چوق یوکسك حس ایدییوردی . اویله غریب بر اعتمادی ، قوتی واردی‌که انسان بوچوجوغه بر ایش کوردورمه‌دن قابل دکل برشئ ویرمه‌مزدی . حالبوکه بن هپ اونك زواللی کوچوك آیاقلرینی دوشونیوردم .

— رستم ، آیاق قابیلرك وارمی ؟

توخاف بر سسله کولدی . کوچوك قفاسنده حیاته کولمکی اوکرنمش برآدم حسی واردی . آیاق قابی اوقدر لازم برشئ دکلدی .

— قومشو بزم، بکاایکرمی پرچیفت آیاق‌قابی ویردی.قوشامایورم. هم‌ده‌اسکیه‌جك، بلمه صوقدم ، آقشام کوتوره‌جکم .

ایکرمی کلمه‌سنده ایچه توقف ایتدی. اعاده‌ایده‌جکی آیاق قابیلرینی کورمك ایچون اکیلدم . ایکی قوجه‌مان تاقونیه‌یی سلاح کبی بانه صوقمشدی. بنم باقدیغمی کورونجه اینجه یوزینی سویملی یاپان بر تبسمله کوزلریمك ایچنه کولدی .

قاپینك اوکنه کلمشدك. اوکا کندی یاشنده اولان چوچوقلرمدن بحث‌ایتدم . دعوت ایتدم . ایچه دوشوندی . وقتی پك یوقدی . مسافرلکه کیتمك عادتی دکلدی . فقط

بكاهر حالده كله جكنى وعد ايتدى . قارا كلق سوقاغى كوزلريله اولجدى . بللهمكه چاليشدى . صوكره باشنى اوقشادم . وداع ايتدى .

— اللهه ايصمارلادق خانم تيزه . . . قارا كلقده كوچوك سس « ترجمان ... » ديه هايقيرارق غائب اولدى .

اوندن صوكره متماديآرستمى بكله دم . نرده ترجمان صانان بركوچوك موزع كورسه م يوزينه باقيوردم . كونلرچكدى ، رستم كورونمه دى . اكمك بهايه چيقدقجه ايچمده بر صيزى ايله رستمى دوشوندم . نه يابيوردى ؟ .

بلكه قهرمان يوزى ، كوزل صارى كوزلريله ادرنه قاپيسنده كوكلره چورلمش ، بنم متماديآ صوردىغم آجى سوألى صوريبوردى . اينجه وجودى ايچنده كى كوزل و قدرتلى قلبى ، آتنه سى آچ وبيكس ايكلركن عجبا طوپراق اولهبيليرميدى ؟

رستم طانيديغم اركك چوجوق دوستلرمك آراسنده هروقت الكمعزز وقلبمده كى يرنده قاله جقدى . صوكره اونك يانينه پرده كوچوك عرب قيزى كلدى اوطوردى .

حربك صوك سنه سى ايدى ، جبلدن اينيوردم . سوريه دن همان هركس چكلمشدى . فلاكت صوك آزغين دوره سنى كچيريبوردى . آچ چوجوق قافله لرى اريمش ، يشيل صورتلرنده اختيار ، چوقور كوزلرى ، دهرين بوروشوقلريله كوكلره قارشى اوقدر آجى ، اوقدر سرزنشكار ، اوقدر مستهزى برفاجعه ايله باغريبورلردى كه انسانك قلبنده برحجاب اويانيوردى .

جبلك شفاف هواسنده بابيلديجى ولذيذ پورتقال ، ليمون چيچكى قوقوسى داغيليور ، انسانك باشنى ، وجودينى ، بوتون وارلغنى استيلا ايديبوردى . كوك ، هواء ، آغاچلر اويله صيجاق وزنكين رنكلرله ، قوقولرله ، تماسلرله انسانى صاريبوردى كه چاملرك آراسنده چيپلاق ، آرقه سى قنبورلاشمش ، صاچلرى دوكولمش ، يوزى ده كيشمش چوجوق خرابه لرى متوكل ، بدبخت ، باشلرى اوكنده كيدركن بو اقليمده طبيعت وسما بوكوزه للكى ايله جاذب بريالانه ، قورقونج برافسونه بكزه يوردى .

آرابه نك آتلرى ده بوعمومى آچلق فلاكتندن بيتاب ، هردقيقه دوريبوردى .

قلبم ، باشم صيقيلهرق بيروته كيردم . آرابه بردن بره دوردى . اولا حيوانلره عطف ايتدم . فقط آرابه جينك ديزكيلرى چكديكنى كورونجه آتلادم .

آرابه نك اوكنده اولا شيش مور آياقلرينى كورديكم برقادين ياتيوردى . باشنده كى

قرمزی مندیل آلتنده یوزی کولیور کبی ، دونیور کبی ، کوزلری قاپالی دوربیوردی . اوستنده اوچ کوچوك چوجوق دولاشیوردی . ایکیسی ایکیشر ، اوچر یاشنده تماماً برر مایمون یاوروسی حالنی آلمش، چاپاقلی، خسته کوزلرله آنه‌لرینك آیاقلری اوزرنده باقینیورلردی . بش یاشنده قدر برقیز ، باشنده قرمزی مندیل ، آرقه‌سنده مائی پراتك پارچه‌سی، یاتان قادینك اوزرینه اکیلمش اللرینی اوغوشدیریوردی.

سوقاغك ایکی طرفنده شیشمان ومرمه‌یوزلی دکان صاحبلری سکون ایله بربرلریله قونیشیورلردی . آجی ویالکز دوشونجه‌لرله کچدیکم جبلك‌فلاکتلی سسلری قولاغمده ایکلرکن سوقاقده برا کمکجی بولمق ایچون قوشمغه باشلادم . مطلق قادین آچلقدن ئولیوردی. المده اکمکله دونجه‌یه‌قدر برشئ دوشونمه‌دم. فقط اکمکی کوچوکه‌اوزادیرکن قادینك یوزینك اوقدر ضعیف اولمادیغنه دقت ایتدم .

کوچوك قیز، قرمزی مندیلی آلتنده اختیار ، ده‌رین کورون یوروشوق یوزنده خارق‌العاده ایکی سیاه کوزیله اولا بکا صوکره اکمکه باقدی . اللریله اشارتلر یاپان ، اونه‌کی دنیادن کلیرکبی میرلدایان ضعیف ایچه سسیله برشیلر آکلاتدی .

بن آکلامایوردم . فقط او هم قادینك شقاقلرینی ، بیلکلرینی ، آکلایان ، جدی برطورله اوغیور هم باشنی صاللایه‌رق ایچه سسیله سویله‌یوردی .

آرقه‌مدن قوتلی برسس فرانسزجه :

— قادین خسته‌لقلی‌در، مراق ایتمه‌یکز ، دیدی. دوندم ؛ شیشمان دکانجی اللرینی اوزاده‌رق المدن اکمکلری آلدی .

— مراق ایتمه‌یکز ، دیدی . قادین صرعه‌لیدر . سوقاقلرده ایکیده برده دوشر ، بوکوچوك قیزیوقمی، اواولماسه بوقادین چوقدن ئولمشدی. او آنه‌سنه هم‌ده قارده‌شلرینه باقار. اکمکلری‌ویریکز. شیمدی‌کیدیر، کوچوك اوکا اکمکی بیدیریر. - دکانه‌سلندی - یا احمد ، صوکتیر .

کوچوك قیز، دکانجینك سویله‌دیکنی آکلامش وتأیید ایتمکی‌ایسته‌یورمش کبی سیاه کوزلرنده اُربیه‌ن، طاتلی واوزاق بریوموشاقلقله کوزلرمه‌باقدی. بردن بره‌بوالاری‌اویوز، خسته ، صیصقه ، جیلاق یاوروجغك کوزمل روحی‌قلبمه قدر کیردی .

اکمکلری براقوب سنده‌لیه‌رك آرابه‌یه کیتدم .

کیجه قورشونی ویوموشاق آقده‌کزه، جبلك یشیل خرمالراوستنده یوکسه‌لن قارلی

باشنه باقدم. سوریه‌نك کوکی‌یبلدیزلریله‌ایلیق ومحتشم، ینه اکیلمش، اکیلمشدی . ایچمده قانی وآجی برشیٔ واردی .

باغچه‌ده شاملی برقیز، بلوری وعشقلی برسسله « یاقر، یاقر » دییه اوزون ترانه‌لرینی هوانك قوقولری صیجاق تماسلرینه اوزاتیوردی . ایچمده‌کی قاتیلق وآجیلق بردن‌بره یوموشادی . برعقده چوزولدی . باشم بیلمم نره‌سنده برتسلی بولدی . بویاقین کوکلرك اوبر طرفنده رستم وکوچوك عرب قیزی ال اله یوریبورلردی . آرقه‌لرنده آنالری ، قارده‌شلری ، مسعود وطوق ، بوایکی أش چوجوغك اویونلرینه باقیورلردی .

شیمدی نرده‌درلر ؟

خالده‌ادیب

بلبلم

شو قویتو چاملرك ایچندن ینه
یانیق بابلمك فغانی کلیر .
روحمك آشنا صانکه حسنه ،
شعرمه عشقنك بیانی کلیر .

نه‌ممکن داغلره دردك اظهاری ،
هپ بویله فغاندر کوکل دیاری ،
یانکده بولورسك وفاسز یاری ،
آغلامه بلبلم ، زمانی کلیر .

آی دوغدی تپه‌دن یاییلدی قویه ،
ایشله‌یور صولره ضیالی اویه .
اوت بلبلجکزم اوت سن دویه دویه ،
بوباغك‌ده برکون خزانی کلیر .

اوتدکجه بلبلم سعد آباده سن ،
سس ویردکجه داغلر شیدا سسکدن ،
لاله دوری گلمش صانیرمده بن ،
یادمه « ندیم » ك لسانی کلیر .

نه برمست نازی نه شهلوندی
قالمادی ، وطنك چوزولدی بندی .
صوص بلبلجکزم صوص ، یادمه شیمدی
یشیل یوردلرمك هجرانی کلیر ! . .

حسین سعاد

لاله دوری : « نجیب » نام مستعاریله شعر یازمش اولان اوچنجی سلطان احمدك وقتنده ١٧٠٣ — ١٧٣٠ بالخاصه داماد ابراهیم پاشانك صدارتده بولندیغی زمانه ویریلن عنوان.. (« بعض محرراره داثر » ده « ندیم » مادهسنه باقمکز) شهلوند : کوستریشلی ، بویلو بوصلو ، یاقیشیقلی اولان .

قاز دوکوشی

آرقداشلری قهوهده ، حوضك اطرافنه دیزیلوب نارکله صاوروررلرکن عمری زورلایورلر ؛ « سنك قازی بر دوکوشدورده سیر ایدهلم » دییورلردی . هم یکدیکی ده محققدی. کورکجی زادهلرك تاچورومدن کتیرتدیکی بوزقازی بیله یدی دقیقهده قاچیرتمش، دورت پالاز قازانمشدی. عطارك عباس ادعالاشیور ، « بنم هودوکی یکمز » دییوردی. یکمزمی؟ دهکل اونکله کور قازله طوتوشسه قاچیریردی. ایشته آوجی طاهر بیله « بنده بر قاز قورم ! » دییور ، هپسندن أبی آکلادیغی بوصنعتده عمر طرفنی طوتویوردی . بولانیردی ، برهفته حوضلی قهوهنك سرمایهسی اولدی؛ عمر حالا مترددی . وازکچك جانم ، ایشمی یوق ؛ » دییه صارصاقلایوردی . لکن کورکجی زاده اشرف آغاده برکون

« ضيافت بندن ، طوپلاشير برپاره‌نلك پاپارز. » دينجه آرتق قرار ويردى. اونك اشرف اوغللرينه بر باشقه دورلو رابطه‌سى ، حرمتى ، اطاعتى واردى .

شيمدى بر هفته‌در ، پهلوان قاز، يومورطه صاريسى يوتەرق كومسك ياپى قارا كلنى ايچنده شاشقين شاشقين دولاشيور ، پيكار باشنده بيقانان أشلرينك سسلرينه قولاق قابارتەرق متحيرانه بكله‌يوردى .

ايكنديدن صوكره، ساعتخانه ميدانىنده ، هوانك بوزوقلغنه رغماً ، اللى آلتمش كيشى طوپلانمشدى . ياغمور بر پوص كبى قصبه‌يه صاريلمش ، هر يرى ايصلاتمش ، قيشى خاطرلاتان برصوئوق، ايلك صوئوق ميدانى غوجوقلى، شالللى انسانلرله دولدورمشدى . عمر ، اصرار يديرمه‌يوردى ، تنها برسوقاقده ، مثلا غوغوقاقده‌كى كوپرونك اوكنده دوكوشدورەجك ديميوردى ، اوبرلرى راضى اولور كورونويورلر ، صوكره جايەرق « بزم محله‌يه اوزاق ، قاز چوق يورورسەهم توكنير همده بيلمەديكى يوللرده ديديركين اولور» ديميورلردى. آرايه كيرەنلرك همنيله اورته بريرى، شادروانلى مدرسەنك حوليسنى انتخاب ايتديلر .

آشاغيدن كلن سورو ، عمرك سوروسى صانكه رطوبتلى هوانك ايليكلرينه قدر ايشلەمەسندن بر ذوق دويارمكبى بايغين ادالرله ، ميرلدانه ميرلدانه يولك اورتەسنده‌كى سيل چوقورينى تعقيب ايديبيور ، غاغالرينى جامورلو صولره صوقه صوقه ايلريله‌يوردى . يوقاريدن عطارك هودوكى آرقەسنده يدى ديشيسيله سوكون ايتمشدى . شيمدى ايكى طرفده قارشيلاشه‌جقلرينى پك اى آكلادقلرى حالده آنجق كوزلريله اوزاقدن اوزاغه بربرلرينه باقەرق ، لاقيد ، كندى حالنده كورونمكه چاليشيورلر ، جامورلر اورتەسنده. كويا ، هرزمانكى كبى ، اميدسز اميدسز دولاشيورلردى .

سوروللرك آراسنده اوچ آرشين قالمشدى، بردن عطارك قازى ايركيلدى، سيلكينديى؛ تويلرى ديم ديك قالقەرق قاپار كبى بر سرعتله ديكر سورونك اوكنه كلدى ، دوردى . باشنى هواده طوتەرق ميدان اوقويوردى . عمرك قازى خصمنك بوحركتنه ، برمدت غاغاسنى چاموردن چيقارمايەرق حيرتله ، سكونتله باقدى ؛ صوكره اوپ اوزون بوينى بر ييلان كبى يرده سوروبەرك قوشدى . ايصاق كبى بر سسله تيصلادى .

درحال طوتوشديلر .

كنارلرى بر رانجه دسترەيه بكزەين ديشلى غاغالريله بربرلرينك قاناد باشلرندن طوتمشلر ،

یردن قالقوب قالقوب سرت ، کسکین قاناد ضربه‌لریله ووروشویور ، دوکوشویورلردی. دیشلر ارککلرینك آرقه‌سنه برصیرایه دیزلمشلر ، بویونلرینی‌عینی یوکسکلکده اوزاتمشلر، سرسم ایدیجی برشماته ایله متصل باغیرییورلر ، ارککلری غوغایه تشجیع ایدییورلردی .

حولی طوپلاشان آدملری آرتق آله‌مایوردی . مدهشه‌نك صیرا اودالرندن صاری بکیزلی ، فرسز کوزلو چومرلر ، اینجه ، صاریقلی قافالرینی صاللایوب برر برر چیقیور ، «میدان آچیك ، میدان آچیك!» دییه باغیران آدملردن احترازاً کریلره صوقولویوردی . برآرالق هودوك ییدیکی ضربه‌لردن سرسمله‌شیرکبی اولدی ، سنده‌له‌دی، غاغاسنی چکدی؛ همان قاچمق اوزره ایدی؛ حتی چوجوقلر کوله‌شك بیتدیکنه ذاهب اوله‌رق معتاد سسلرله هایقیریشدیلر . لکن دیشلردن بری ، بر ضعیف قاز صیراسندن آیریلدی ، کندیسنی اورتمیه ، پهلوانلرك آراسنه آتدی . بو ، عطارك قازینه کندی ، طوپلامق ایچون وقت قازاندیردی. تکرار طوتوشدیلر . خلق «آفربن‌دیشی‌یه» ناصل‌ده قورنازمش ، کیشیشنی قورتاردی ، دییه سویله‌شیورلردی .

عمر ، کنارده ، یوزی قیپ قرمیزی، آغزی کلیدلی باقیور، اورتده بربرینه کرفت اولان شوایکی قازدن کندیسنککنی آیردایده‌مه‌یه‌رك «نه‌دیدم‌ده‌قاریشدم» دییه‌ئوزولویور، پشیمان اولویوردی . حکومتدن چیقان ویرکو مأموری، محاسبه کاتبی بیله ، یوللری تصادف ایتدیکندن دورمش سیر ایدییورلردی ؛ دویان قوشویوردی . یولك اورتسنده آرابه‌لرینی بیراقان قاغنیجیلر ئووه‌ندیره‌لرینه دایانه‌رق سیره کلیورلردی . شادروانك دیره‌کلرینه صیرالانان چوجوقلر « هله‌یره ، هله‌یره ! » ندالریله هایقیریشیورلردی . ایکی قاز اون دقیقه‌در ، اولا دیشیلرك ، صوکره‌ده خلقك چیزدیکی ایکی دائره اورتسنده آلت آلته ، اوست اوسته دوکوشمکده دوام ایدییوردی . حولینك اولودونلری صوئوقدن قاورولمش ایصلاق یاپراقلرینی بو پرهیجان ذیروحلرك تپه‌سنه ساکن ساکن ، بویوك برحضور ووقارله متمادیاً سرپیوردی .

آرتق قازلرده مجال قالمامشدی. قاناد وورمق ایچون قالقیشلرنده سنده‌لیوب دوشویورلر، صوکره زورلقله تکرار طوتوشیورلردی . فریاددن دیشیلرده یورولمشدی . ایچلرندن بعضیلری نشیده‌جیلکدن وازکچمرك قورویان غیرتلاقلرینی چامورلو صولرله یودوم‌یودوم ایصلاتیورلر ، اوزاقلاشیورلردی .

هودوك قاچمق اوزره ایدی؛ قانادلرینی آچامایور، غاغاسنی طوتدوره‌مایور، اینن سله‌لر

آلتنده نفس آلامایوردی . شیمدی‌یه قدر میدانی بیراقمایه‌شنه هرکس شاشیوردی . برآره‌لق یره‌برده‌وه‌کبی کوچدی، اوطوردی، دیکله‌نیوردی. عمرك قازی ایشی بیتیریورمك ایچون تپه‌سنده خروسلانمش ، قاناد ایندیرییوردی . بو ، یاکلش برحرکتدی ، وده دیکله‌نمه‌لیدی . اشرف آغا، عمرك یانه یاقلاشوب « بونه عجمیلك ! » دیدی .

شیمدی‌هودوك قالقیوردی؛ یاقاچمق، یاخودده صوك قوتنی صرف ایتمك ایسته‌یوردی. دوکوشك الک‌مراقلی صفحه‌سیدی ؛ خلق نفسنی طوتویوردی. بونه‌مجالسز ، نه‌درمانسز برقالقیشدی؛ ایکی قاناد بیریمز قاچه‌جنی بلایدی ؛ عمرك قازی‌ده بونی آکلامش، تپه‌سنده بکله‌یوردی. لکن اویله اولمادی؛ اولکی‌دیشی، پهلوانك‌سوکیلیسی‌ینه برغیرت، برفداکارلق کوستردی، اورته‌یه‌آتیلدی، ارککنه‌صوقولوب هایقیردی. بو، برایقاظ‌نداسیدی، هودوك دامارلرنده قالان صوك‌قوتله غاغاسنی خصمنك غیرتلاغنه یاپیشدیردی . بربرآرقه‌سنه اوچ قاناد ووردی .

خلق باغیرمشدی .

عمرك قازی ، بوینی اوزاتمش ، سریع آدیملرله قاچیور ، لکن هودوك غلبه‌سندن بوش‌بوتون قوتلنه‌رك آردندن قوشـویور ، آرایه کیرمك ایسته‌ینلری عطار منع ایده‌رك « بیراقك وورسون! » دییوردی. نهایت یتیشدی، یره‌باصدیردی، تاتپه‌سندن‌دورت، بش توی یولوب بیراقدی . شیمدی غاغاسنك دسترسنه چیقمش قالمش برتویله هودوك سرغوجلانمش کبی مغرور دونویور ، ایکی سورونك‌ده، قاز عادتجه کندیسنه ، غالبك آرقه‌سنه‌التحاق‌ایدیورن دیشلرینی‌پیشنه‌طاقش شادروانه دوغرو مظفرانه کیدییوردی ...

رفیق خالد

سلمی سن ده اونوت یاوروم

بر آقشامدی أویمزه اجل قناد کرمشدی ؛
آننه‌کی بر جلاد کبی ووروب یره سرمشدی .
ئولوم ایله پنجه‌لشه‌ن بر حیاتك کولشی
سکنز بیلدن‌صوکره دینمش ، نهایته ایرمشدی .

آدالرك ده كيزنده باتان آقشام كونشى ،
سونوك اولكون ايشيغنى چاملقلره دوكمشدى ،
أوده يوقدك ، صوكره كلدك ؛ داغده ، قيرده كزمشدك ؛
لكن بيلمم بويوقلغى نردن ، ناصل سزمشدك ؟
كوزل ألا كوزلريكه بر اوكسوزلك چوكمشدى .

كوز ياشمده دهشتلى بر سر آرايان كوزلرك
ايصسز قالان وجدانمه نارا كلقلر سرپردى .
« بابا ، آننهم نرده ؟ » ديدك ، هپ تويلرم اورپردى ؛
خنجر كبى تاروحمه باتدى يامان سوزلرك .

اوكون ، بوكون « آننهم نرده ؟ » ديه بعضى صورارسك
كولومسرم ، كوز ياشلرم ساكن ساكن آقاركن ،
اوزاقلرده برشئ آرار ، افقلره باقاركن ،
بم دالغين كوزلرمده خيالنى آرارسك .

اوطالعسز بيچاره بى باق بن بيله اونوتدم .
كوكلمده كى ايكلتى بى تنيلرله اويوتدم ،
اونوت قيزم ، سن ده اونوت ، آ كمه آرتق آدمى !
يابانجيدر بزه صورمه او زوالللى قادنى .

صورمه قيزم ، صورمه ياوروم ، بن ده بيلمم نرده در ؟
اونى اورتن قاره طوپراق بر قارا كفن پرده در .
« او آغاجلر ، نره سيدر ؟ » ديه صورمه كوزملم !
كل سنكله يانه يالكز چاملقلرده كزه لم !

او آغاجلر ، باتوب كيدن كونشلرك كولكه سى ،
اوسرولر ، خيال اولان وارلقلرك اولكه سى .
باق بويانده دها دلبر فدائلر وار ، قوسلروار .
بياض ، پنبه چيچك آچمش كلين كبى آغاجلر .

بهار اولمش ، باق هر یره حیات نوری صاچیلمش
کوز یاشلرك دوکولدیکی یرده کلار آچیلمش ؛
کونش سنك ؛ بهار سنك؛ باق سن‌ده بر چیچکسك ؛
کولمك ایچون یارادلمش بر سویملی ملکسك !

کول که بنم کوسکون کولکم اوکولشه اوزه‌نسین ؛
سسسز داغلر قهقهه که جواب ویرسین، بزه‌نسین.
ثولوم شکلنده‌کی سرك معناسنی دوشونمه،
کولکه کبی بر وارلنك رؤیاسنی دوشونمه!

صباحی یوق ، نهایتسز قارا کلقلر ایچنده
بر قیویلجیم کبی بر آن بایریرز ، سونه‌رز ؛
وارلق بودر بنم ایچون حتی سنك ایچون‌ده ..
« بر حقیقت‌وارمی ؟ » دیرکن ، بر خیاله دونه‌رز !

نیچه یوزلرکوردم کیدی، بن اونوتدم بس‌بللی ؛
هرچهره برخیالتدر بوسوره کسز رؤیاده .
اونوت یاوروم ، سن‌ده اونوت بوثولوملو دنیاده
هرجهاي اونوتمقدر بزلرایچون تسلی .

صوك بهارك ماتمنی کوزلرمده اوقومه ! . . .

رضا توفیق

جانلی ویولو خرابه‌لر

بر زمان ، تربه کزمکدن ، کتابه اوقومقدن ومزارلق سیرانی یاپمقدن لذت آلمشدم، یوکونده شهرك خراب کوشه‌لرنده وخاك ایله یکسان محله‌لرنده وقت کچیرمکدن عین‌ذوقی

آلیوردم . وقتیله شن بردنیا اولان یرلرده شیمدی سروی غمی و کوکل کدری چوکمش بر آخرت حالی وار .

چکلرده خرقهٔسعادت آرقهسندن دهکزه قدر ایکی بویوك صیرتی أوسز و انسانسز براقان یانغین یرلرینه باقیوردم . صباحدن بری برابر کزدیکمز آرقداشم دالغیناق آرهسنده اوموزمه ووردی :

— بوشهر ، برزمان مسکوندی ؛ هربیقلمش باجانك آلتنده ، سونوب کیتمش بر اوجاغك خرابهسی وار ، دیدی .

قاراکلغه آلیشان کوزلرك اوزاق بیلدیز ذرهلرینی کوردیکی کبی ، بوسوزدن صوکره ده شو ئولو خرابهنك اوستنده بیکلرجه اوفاق خرابهنك قایناديغنی کوردم ، یوللر اوزرندن صیقیشوب طوپراغه دونمش کول بیغینلری قالقدی ، هرباجادن بردامله دومان توتدی ؛ بویونلری بوکوك بیك دورلوارککله بللری بوکولمش بیکلرجه قادینك آقین آقین ، چاپراشیق کوشهلردن تخته قاپیلی ، آلچاق دیوارلی مسکنلره دوندیکنی سیرایتدم .

یاواش یاواش شهزاده جامعنك اوکنه کلدك ؛ حولی ، اوینایان چوجوقلرله ، صوك جماعت یرنده جومهلوب سیغاره ایچن قادینلرله ، معبدك ایچی اوینامق ایچون قوتی وجوق یمك ایچون درمانی اولمایان اهالی ایله دولویدی ؛ آرقداشم : ــ ایشته اوخرابهنك خلقی.. دیدی . هپسی اندیشهسز ، حیاتدن ممنون! چونکه یاغمورصیزمایان بردام آلتی ، آقشاملری اکمك کوفهلری کیرن برقاچ وار . امینم که هیچ بری بورایی ترك ایتمك ایستهمهیور . تنفس ، هوایی صیجاق طوتیور ، انسان صیقلمی وجودی ایصیتیور . راحت ایتمك ، یمك وممنون اولمق ایچون اللهك أوندن دها امین بر وارمی ؟

صوکره جادهدن کچ وقت عائلهلرینه دونن شهرلیلر آراسنه قاتیلدق .

شیمدی برباشقه خرابهدن کچیورز ، دیدی . بوالسانلر برزمان بختیاردی ؛ میوهلر ، آغاجلرینك دالاری آراسنده یاشادقلری کبی ، اونلرده عصرلرجه بودجهنك فصللری ایچنده یاشادیلر ؛ بزم بودجهمز ، شهرلیلر ایچون بروقف ایراددر . اسکیدن بری شهرلر ، مطبع کویله منبت طوپراغك انشا ایتدیکی عمارتلردی . هر آغاج برخزانه راست کلیر ، هر تبعانك بر نهایتی واردر ... آرتق بومیولر دال اوستنده دهکل ، ایراد ، منبعی تارمار اولمش برصوکبی جوشارکن صیزیور ، طاشارکن توکهنیور . دوشن میوهلره جوروملك مقرر اولدیغی کبی ، شیمدی طاش کنارنده صیزینتی ایله ایصلانان بودوداقلرده برکون کونشله چاتلایهجق .

بر وقت سویلەین دوداقلردن ، بر زمان کولن کوزلردن خبر ویرن شو تارمار انسان خرابەسنه باقدم . چوجوقلکن بوغازك انکین یالیلرنده ، چاملیجەنك تر وتازه کوشکلرنده سسلرینی دویدیغم شهر آدملری بلکه یولجیلرك آراسندەیدی . وحیات بر بهاراق عمری اولان چیچکلر کبی صولدی؛ چونکه ، بهار نهایت برموسمدر وهرموسمك یولی اوستنده سما وده کز تشنەسی موسملر واردر .

زوالی شهرم ، صوك دمنده خستەلانمش انسانلر کیسك : بوخستەلق هرکون ، بر ضعیف کوشەکی بولویور ویرلەشیور . بر دردکه دوغوریور ، دوا دەکل ، تشخیص یتیشمەیور ! آکلاشیلیور که شو آلتون ظرفك آلتی چورومش، داغلمش بر اخشاب پارچەسیدر ! .

فالح رفقی

اولومندن صوکره

آه اوکوزلرکه نکاهمده بوکون کریەلری . .
شهر ماه کریزان سوردونن بر یولدن
چوریلوب بنده قالان صوك نظری
صانکه بر کوکب هجراندی اوزاقلرده باقان ؟
اونظرلر کیجه تنویر غرام ایتمیەجك .

اودوداقلرکه بوکون بربوروشوق توزلو چیچك ؛
کفتکوی لب فرقتله یورولمش دره ده ،
کیجەلر اشك مکوکبله باقان مشجره ده ؟
ماه هجران ایله بلبلەشەرك
اودوداقلر بنی « سیرت ! » دییه یاد ایتمیەجك !

آه او ألرکه یشیل کولکەلی بر پنجره دن
اوزانوب کندینه بر کل قوپاریرکن دها دون ،

ایکی کلبرك خزان اولدی بوکون .
بر مکوکب شب رؤیایه وداع أیلرکن
آریلان أللرمز بر دها برلشمه‌یه‌جك ! .

پای نازك که خیابان تلاقیده سحر
وقتی بر لانهٔ سودایه تردده کیدن
نازلی برچفت کبوتردی ، چمنلرده کزر ؛
شیمدی یورغون اویشیل یوللردن
بکله‌ین وعدملاقاته شتاب ایتمه‌یه‌جك .

آه اوکلبرك مشامك ، اوصیجاق کونلرده
پنبه لیلاقلرك انفاس حریریسندن ،
تا اوزاقلرده‌کی کلبنلرده
داغنیق کللرك آشفته، آچیق کوکسندن
دویولان نکهت روح آوری‌شم ایتمه‌یه‌جك !

آه اوکوزلر بکا توجیه نکاه ایتمه‌یه‌جك ،
او دوداقلر کیجه مهتاب ایله سویلشمه‌یه‌جك .
آریلان أللرمز بردها برلشمه‌یه‌جك ،
آره‌مزدن آجی برباد خزان أسدی بوکون ،
ای نهالنده داغلمش دوکولن نازلی چیچك !..

حسین سیرت

وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) فعلاتن فعلاتن فعلن

شهپر : قوش قانادینك اك بویوك اك اوزون تویلری. شهپر ماه: قوشه بکزه‌تیلن آیك بویوك قانادنده‌کی اوزون تویلر [منظومه‌ی کلمه‌لرك یالکز بولغت معنالرینه باقه‌رق ایضاح ایتمك کوچدر ؛ « شهپرماه کریزان» ، ترکیبندن ثولك اوزره بولنان سوکیلی بروجودك مراد اولنمه‌سی احتمالی چوقدر؛ بوفکره کوره « ماه » ، ساده‌جه «آی» معناسی ویرملك

دوغرو دەکلدر .] غرام : شدتلی محبت . اشك : (الفك فتحی شینك وکافك سکونیله) کوزیاشی . مکوکب : ییلدیزلی . مشجره : آغاجلق . کلبرك : کل یاپراغی. لانه : یووا . کبوتر : کوورجین . مشام : بورون، قوقلامق قدرتی . حریر : ایپك . نهال : دال .

کوزەل ، ایی ، دوغرو سوزلر

وطن سندن حیات اومار ؛
سن یاشارسەك اوجانلانیر !
وطن ایچون ئولمك ده وار ،
فقط بورجك یاشامقدر ! .

توفیق فکرت

* * *

اوزاقدن کوردیکم برمنارەنك منظرۀ یتیمانەسی بنده برچوق تأثرات حزینه حصولنه سبب اولدی . بکا اویله کلیورکه نجم وهلاله مقارن ویامجاور اولمایان هرمنارەده بربیکسلك آغلار ! ایللوستراسیونك استانبولده اوقودیغم نسخه لرندن برنده بردسم کورمشدم: کرید عصیانینك آداده خودیخود یونان بایراغی کشیده ایتمه لرینه مقابل ، حانیه لیمانینه قریب برمنارەیەده برمؤذن عثمانلی بایراغنی چکیوردی .

شو ایکی علم دین وسیاست آرەسنده کی توأمیتی اوحیتلی مؤذن قدر هیچ بردیپلومات یومرتبەده بلیغ وموجز ایضاح وانبات ایتەمشدر .

سلیمان نظیف

* * *

ناموس ایله عرفانی یتیشمزمی مکافات ؟
اقبال بولی کرچه «کمال» ك قاپانیقدر .
چوق آق کورەمزسەكده صاچنده صاقالنده
المنةلله یوزی آق ، آلنی آچیقدر !

نامق کمال

* * *

کویلرده بالخاصه آقشاملر ، رقص وافسانه‌یه تخصیص اولنور : غروبدن صوکره اللرندن ارکلر قازمه‌لری و قادینلر ایکلری آتارلر ؛ طوپ آغاجلرك آلتنده تازه‌لر جومه‌لیر، اختیارلر اوطورر؛ قوشلر آرتق صوصمش ویاپراقلر کولکه‌لرنی طوپلامشدر. قولوبه‌لر آراسنده برر چوخه پارچه‌سی کبی خاولی وساکت یاراصه‌لر دونرکن بابیله‌زیکلر شیقیردایه‌رق کنج اللر بربرینی طوتار وشعررقصه باشلانیر. یاخود مداح، داستان‌روایاتدن برصحیفه آچار. قوزولرك مه‌له‌مه‌سی کسیلدکدن صوکره برنسسلرك ماجرای قلبی، چوبانلرك حکایهٔ هجرانی دیکله‌مك برتفدیٔ حسیاتدر. مداح، اوغرام وفرقت ماصاللرینی سویلرکن سکوت اطراف اوقدر ده‌ریندرکه یالکز کویلولر ده‌کل، بوتون کوی، بوتون اووا، حتی قاواق دالری آره‌سندن آی وسکود یاپراقلری اوستندن بیلدیزلر دیکله‌یورصانیرسکز ...

جناب شهاب الدین

* * *

نجدك اعماقنه دالمش، ایکی آیدن بریدر،
قوجه برقافله ، مجنون کبی ، خائب ، خاسر ،
قوشویور ، مرحمت ایت ، بادیه‌دن بادیه‌یه ..
کورورم برکون اولور خیمهٔ لیلایی دیبه !.

محمد عاکف

* * *

برکوی چیفتجیلرینك برشهر خلقنه معیشتجه ایتدیکی خدمتی بردولت ابرازایده‌مز؛ برمعمور چیفتلکك هوایی تطهیرایله حفظ صحتجه حاصل ایتدیکی فائده‌یی برقاچ اجزاخانه حاصل ایده‌مز.

عطالت ایچنده سفاهت، مزارستانه قورولمش برمجلس عشرت کبیدر. اوکاملازمت ایدنلر جسمانی هردورلو مضرتنه اوغرارلر. فقط نشاطه بدل حزندن باشقه روحانی برتأثیرینی بوله مازلر.

شهراه ترقیده زمانك مساعد اولدیغی منزلهیه آز چوق اوزاق بولنمق ، لفنه باشلامش اموات آره‌سنده قالمقله برابردر .

قیایجك کاری ایکی جزئی برشدن آیرمقدر ، اونی بیتیشدیرمك معرفتك همتنه توقف ایدر .

نامق کمال

انسانی کوروب اریکه پیرا ،
لازمی تذلل ومدارا ؟

عبدالحق حامد

*
* *

نقصانکی بیل برایشه یا باشلامه اول ،
یا باشلادیغك کاری بذیرای ختام‌ایت !

ضیا پاشا

*
* *

حق پرستم ، عرض اخلاص ایتدیکم درکاه بر ،
بر نفس توحیددن آیرلمادم . . الله بر !

معلم ناجی

*
* *

وقتیله خاکه باصمایان ارباب دولتك ،
شیمدی عظام دست وسری خاك راهدر !

مهوی

*
* *

بدبخت آکا دیرلرکه الده جهلانك
قهر اولمق ایچون کسب کمال وهنر ایلر !

شناسی

*
* *

یورو دریا دل اولوب أیله تحمل ، یوقسه
روزکارك اوکنه دوشمه‌ین آدم یورولور !

*
* *

عصرك اونوتما ، بارقه‌لر عصر فیضیدر ،
هرییلدیریمده بر کیجه ، بر کولکه ده‌ورلیر !

توفیق فکرت

مجادله‌ حیاتده احراز غلبه ایچون صاغلام قفا لازمدر : انسانلرده قوچلرکبی قفا قفایه دوکوشورلر .

هرنمایش صوئوقدر ، نمایش اخلاق . . . ایکرەنج !

مرحمتدن مرض چیقار ، دییورلر ؛ تیفوسلی برکمله‌یی ایچیتەمەیەجك قدر مرحمتلی ایسه‌کز ، دوغرودر !

جناب شهاب الدین

* * *

محو وافنا دەکل ، اصلاح بشردر مقصود :
شمدی اطفا قولای اما که نەکوچدر اشعال !

شناسی

* * *

برکون یاپەجق فن شو سیاه طوپراغی آلتون ،
هرشیٔ اولەجق قدرت عرفانله . . . اینانمدم !

توفیق فکرت

* * *

باعث شکوی بکا حزن عمومیدر کمال ،
کندی دردی کوکلك بالله کلز یادمه ؟

نامق کمال

* * *

نەدر لزوم ظهورم بوخاك اسفلده ،
غریق اولوب کیدەجکسەم محیط نسیانه !

عبد الحق حامد

* * *

اونوت فلاکت شخصیەنك مسببی ،
فقط حقارتی عفو ایتمه والدەنك وطنه !

* *

پایکی سوزان ایدر دقتله باص کیم راهکه ،
قلبنی آتمش کچرکن آشنالردن بری !

نامق کمال

* * *

فطرت بشر، نه‌قدر لاقید وبی وفا اولورسه اولسون، هرقوم‌وانسانك تجیل ایتدیکی مقدس برفکر وامل یولنده : وطن یولنده ، دین یولنده فدای جان‌ایدنلر، وطنلرینك سطح خاکندن وطنداشلرینك حریم صمیم یادینه انتقال ایدرلر ، طونه‌دن عمانه قدر شو مبارك دیارك هر طرفنده دوکولن قانلریله تاریخ ملیمزی یازمش اولان شهیدلرده بزم هم وقایعنامهٔ موجودیتمزده هم قلبمزده یاشایه‌جقدر .

سلیمان نظیف

* * *

بن بویله باقوب دورمایه‌جقدم دیلی باغلی ،
اسلامی اویاندیرمق ایچون هایقیره‌جقدم . . .
بر شیئدی بنم خلقتمك غایه‌سی : فریاد !
صوصمق که دوشونمکدی ، بن اوندن پك اوزاقدم .
هایقیرمادم « ایللر دویه‌جق صوص ! » دیدی هرکس ،
اغیار اویانیقمش مکر اطرافه باقدم !
فریادیمی آرتق بوغه‌رق نعشنی طوتدم ،
بیك پارچه ایدوب شعریمه کومده‌ده براقدم .
سیللر کبی هیهات طاشوب کوکره‌یه جککن
هیچ چاغلامه‌دن کیزلی اینن یاش کبی آقدم !
یوقدر المدن شو صاغیر قبه‌ده بر ایز ،
ایکلر صفحاتمده‌کی خسران بیله سسسز !

محمد عاکف

نه قدر اقتدار یکز اولورسه اولسون، أمیر، بلکه هر بستان قاپلانلرینك دیشلرینی، طیرناقلرینی سوکرسکز ؛ فقط بنم اعصابمه دوقونه مازسکز ؛ بلکه یام یام سورولرینك هجومنه قارشی کلیرسکز ؛ فقط بنم قارشیمه کله مزسکز . بلکه کوکده یاتلایان طوپلری صوصدورر، طوفانلری، صرصرلری دیندیرر ، سیللری ، سیاله لری دوردورورسکز ؛ فقط بنم ملتمدن عکس ایدن بوآه وانینمی ، وطنمدن کلن بوکوز یاشلرینی دوردوراماز ، دیندیره مزسکز !

عبدالحق حامد

* * *

قیزلرینی اوقوتمایان ملت ، اوغللرینی معنوی اوکسوزلکه محکوم ایتمش دیمکدر ؛ خسرانه آغلاسین !

توفیق فکرت

* * *

طوپراقده کزن کولکه مه طوپراق چکیلنجه ،
کونلر شو هیولایی ده ایرکچ سیله جکدر .
رحمتله آکیلمقده در اما ابدیت ،
سسسز یاشادم ، کیم بنی نردن بیله جکدر !

بر جانلی ایزك وارسه بر اوستنده سیلنمز ؛
ثولسه ك سنی صیرتنده طاشیر طوپراغك آلتی .
أی کولکه دن امید وفا أیله ین انسان ،
قاچ کون سنی خاطرلایه جقدر شو قارالتی ؟

محمد عاکف

* * *

طارق یسند اولان بعض ذواتك بنم بر دها « طارق » قوتنده براثر یازه مایه جغمه ذاهب اولدقلرینی کندیلرندن ایشیتمشدم . بوذهاب ، نه درجه یه قدر مصیبدر ، بیله م ؛ دیدکلری قوت « طارق » نامنده کی اثر ده ده کل « طارق » نامنده کی سردارده اولسه کرکدر . اصل جالب استحسان اولان مزیت ، بومؤلف عاجزك سنوحاتندن زیاده اندلسی فتح ایدن موسی بن نصیر ایله طارق بن زیادك فتوحاتنده در . بناءً علیه « حامد » بردها ، برطارق

یازه‌ماز ، دیمکدنسه « طارق بن زیاد ابله موسی بن نصیر اسپانیایی بر کره دها فتح وتسخیر ایده‌مزلر » دیمك دها دوغرو اولور !

بحث ایتمه بکا دغدغهٔ یأس واملدن ،
اول تجربه‌دن نزد کاملده فنا وار .
آزاده سرم غائلهٔ شوق وکسلدن
مادام‌که انجام حوادثده فنا وار :
« موسی » یه نه‌غم ضربهٔ جلاد اجلدن ؟
عمرنده فنا وارایسه نامنده بقا وار !
هرویردیکی چیقمقده ایکن عاقبت الدن ،
دنیا بوقدر رغبته اولسونمی سزاوار ؟
مقصود بودر أیله‌دیکم سعی وعملدن ،
« موسی » دینیلیر قبه‌ده بر خوشجه صدا وار !

جمعیت بشره‌تفرقه‌لر ویرن‌غرضدر! غرض،ایکی حکمدار مسالمتکارك حضورسلطنته چیقار ؛ برینك مملکتنی وسعتلی، معموریتلی کوسترر؛ دیکرینه تجاوز وتخریب ایتدیرمك ایستر. اوته‌کینك قدر ومرتبه‌سنی عظیم وعالی بیلدیرر ؛ اولکنه تسلط وتحقیر ایتدیرمکه اوغراشیر . غرض ، ایکی‌علامهٔ جلیل‌القدرك مجلس‌فضیلتنه وارير، برینك قدرینه خلل، برینك حیثیته نقیصه ویرر . غرض ، ایکی وزیر سیاستپرورك کلك هرفاننده کیزله‌نیر ، هرکسی ایکیسندن‌ده تنفیر ایدر . ایکی سردار جنکاورك سیف جلادتنه یابیشیر؛ بربرندن ایکیسنی‌ده دلکیر أیلر. غرض، ایکی یار خوش اطوارك چمنزارتعشقنده کزینیر ؛ برینك حسننده قصور ، برینك عشقنده نقصان کوسترر . ایکی عیال وفادارك خوابکاه انسیتنه صاقلانیر ؛ برینك مزاجنه حدت ، برینك طبیعتنه برودت القا ایدر .

غرض ، ایکی شاعر ساحرك دیوان طبعنه کیرر ، برینه دیکرینك مدحیه‌سی حقنده هجویه‌لر سویله‌تیر ؛ دیکرینه اولکینك مذمتیله صحیفه‌لرینی تلویث ایتدیرر . ایکی استاد ماهرك تدریسکاه معرفتنه‌صوقولور؛ ایکیسنه‌ده بربرینك علیهنده درس‌ویردیرر؛ تعلیم‌وتدریسه بدل‌ایکیسنی‌ده القای‌جهل وغفلته‌سوق‌ایدر. والحاصل غرض، یالکز وجدانلره کیره‌مه‌ین غرض ـ چونکه‌اوجنتدن اوابلیس مؤبداً طرد اولنمشدر ـ مدعی صلاحیتیله محکمهٔ‌دیانته، سفیر صفتنده مجلس دولته ، معارض جسارتیله شورای ملته ، حابد قیافتنده موقع تقوایه

کیرر ؛ لطف بیان کبی لسانه ، ذوق وهجران کبی قلبه ، حسن وآن کبی وجه وسیمایه کیرر. ازمه‌دیکی یار، کزمه‌دیکی دیار، کورمه‌دیکی ، کیرمه‌دیکی یر قالماز ؛ ابن نصیر ایله ابن‌زیاد آراسنه کیرمش چوقمی ؟ .

عبد الحق حامد

بعض محرراره دائر

احمد حکمت .— ١٣١٠ [١٨٩٤] تاریخنه یاقین زمانلرده ملکیه، طبیه، غلطه‌سرای کبی یارین اینجون خلق آراسنه یکی فکر نشر ایده بیله‌جك مکتبلرده اوقومش یاخود خصوصی تحصیل کورمك صورتیله اوروپا لسانلرندن بریسی اوکرنمش بعضی کتبلردن مرکب بر زمره یتیشدی ؛ اینجه، ده‌رین هیجانلی حسلری وخیاللری حاوی ، کوکلی ، احتیاجه کوره، ایصیته‌رق، تیتره‌تمرك، اوقشایه‌رق طاتلی طاتلی اورپرتن کوزه‌ل یعنی ادبی یازیلرینزك شکلنی ده کیشدیرمکه باشلادیلر. بوزمره‌نك نثرده بویوك محرراری خالد ضیا، جناب شهاب‌الدین، محمد رؤف، سلیمان نظیف وحسین جاهد بکاردی ؛ احمد حکمت بك ده بو استادلردن بری اولمشدی . اوزمان غزته‌لر ، کتابلر دها زیاده کله سلطنتلری ایچنده ، یارلاق آهنکلی اثرلرله دولو ایدی ؛ کمال ، حامد واکرم بکلردن قالان لسانی ساده بوله‌مازدق ؛ « ادبیات جدیده» ، شکل وافاده کوزه‌للکنده‌کی آهنکه وارمدی؛ اوروپا حتی بالخاصه فرانسز تأثیرینه دها فضله قاپیلمشلردی؛ حکایه اصولنه واقفدیلر ؛ یازیلری شعرلی ، قیوراق انخنالرله سوسلو ایدی . خالد ضیا ، جناب شهاب‌الدین وسلیمان نظیف بکلرده ، بربرندن فرقلی مزیتلری حائز، قویو ، دلبر ، قدرتلی، بعضاً ده فضله مادی اعتنالی برافاده موسیقیسی واردر . بونوع صفتلری دوشونجه احمد حکمت بکی اونلردن آیرلمش بولیورز. حکایه‌لری ساده‌لکه یاقیندر ؛ حسی، شدتله صیجاق بر فوران حالنده قاینامایور ؛ الهاملرنده انکینلره دوشمش کورونمز؛ خیالی اونلر قدر قوتلی وقویو ده‌کلدر. افاده‌سی، اطرافنده‌کی شفافی طبیعیلکه دهازیاده اویویور. کچن سنه « عائشه‌جك » ی، «اوزونجی» یی، بر حرب‌مکتوبنی اوقومشدیکز . بوجلده « یکنم » ی کوردیکز . آرتق اسلوبنی یعنی شخصی یازیلرنده‌کی اوصافی آکلایورسکز. کله‌جیلکدن زیاده‌سك اینجه‌لکنه باقار؛ خیالنك حدودی کنیش ده‌کلدر؛ طبیعیلکه یاقلاشیر ؛ بزه ایلك دفعه « حسب‌حال » ، عائد اورنك کوسترن خالد ضیا بکدر ؛ فقط بو نوعدن الك زیاده خوشه کیدن نمونه ، احمد حکمت بکك « یکنم » ی اولمشدر. أبی انشاد واداره ایدیلنجه اوقویانلره ، دیکلینلره حالا نشئه توزیع ایدیله‌بیلیر .

« خارستان » اسملی کتابی « ادبیات جدیده » نسلنك کوزه‌ل بر کوچوك حکایه کتابیدر ؛ تفرقه صورتیله چیقان « کوکل خانم » ی روماندن زیاده علمی وملی بر قیمتلی سیاحتنامه‌یه بکزر .

احمد راسم . — دارالشفقه‌دن مأذوندر؛ قرق سنه‌یه یك یاقین زماندن بری محرراك ایدییور؛ بزده اجتماعی مسلکلر قطعی بر اختصاصله هنوز بربرندن آیریله‌مامشدر : حکومتك یاردیمی خارجنده سربست ایشلره آز کیره‌بیلیورز ؛ غزته‌لرده صرف قلمیله یاشایان اون کشی کوسترمه‌یر؛ هرکون مقاله یازانلرك یك جوغی دولت قاپیسنده مأموریت آرامق ضرورتنده قالمشدر. احمد راسم‌بك، خلقك ایچندن یوکسه‌لمش ، قلمنك قدرتیله شهرت قازانمش بر محرردر : یازیلرینی فولای ونشئه‌لی‌اوقونور؛ قارئلرینك تمایلی ، احتیاجلرینی بیلیر ؛ مملکتك باب عالی افندیسی ، کویلوسی ، کلخن بکی، سوقاق صاتیجیسی کبی هرنوع طبقه‌یه منسوب اهالی‌یه‌عائد لهجه‌لری طانیر ؛ مطبوعاتمزه دائر « قرق‌سنه‌لك قومدیا » اسمیله نشر ایتمکه باشلادیغی خاطراتی چوق قیمتلیدر ؛ لسان قاعده‌لریله ، تاریخ حفنده یازدیغی أثرلردن مکتبلرجه استفاده ایدلدی . « اشکال زمان . فقره‌لری نشئه و لطیفه‌یله حقیقت وعبرتك امتزاجنه الکوزه‌ل برر نمونه اولمشدر. بونوع حسب‌حاله یاقین مصاحبه‌جیلکك بخق استادی صابیلیر ؛ کلفتسز یازار ؛ اجتماعی، طبیعی منظره‌لره عائد مشاهده ذوق چوقدر؛ موسیقی‌یی سوییور؛ شناسی واحمد مدحت افندیلرك اولدیغی کبی احمد راسم بکك‌ده بسته‌لنمش شرقیلری واردر . . .

توفیق‌فکرت . — ١٢٨٥ (١٨٧٠) تاریخنده استانبولده دوغدی؛ تحصیل دوره‌سنی غلطه سرای سلطانیسنده کچیردی؛ کمال‌وحامد بکلرك‌هیجانلرینه منجذب‌اوزون برزمان یاشادی؛ خواجه‌سی محمود اکرم بك کرسیده ، مطبوعاتده یکی صنعتك عصبی ، حقندن امین بر مدافعی ایدی ؛ اوقودیغی مکتبده فرانسز نفوذی واردی ؛ بوذوق ایله اسکی ادبیاتمزك اراده‌سز بر اسیری کبی قالماسنه امکان یوقدی ؛ شعرلری انقلابه ، یکی ادبی اوصافی حائز حیاته مؤثر اولدی ؛ باشقه‌سنه تابع دوشونمك مزاجنه موافق ده‌کلدی ؛ معارفده ، مرصاددە چیقان ایلك یازیلرنده حامدك ، اکرم بکك نفوذی آچیق کورونیوردی ؛ ثروت فنونی اداره ایتمکه باشلادقدن صوکره ماضیدن آیریلدی ؛ خصوصی تحسسلرینك مستقل اسلوب ایله معین حدودینی چیزدی : رباب شکسته ، وزنی باشقه هیجانلرله ایکلتدی ؛ عروضك اسکی مطرد موسیقیسنده شفاف نغمه‌لر بولدی ؛ حسنی احتیاجه کوره ساکن ، تثره یاقین ادالی ، دوز اوقونمغه مستعد جمله‌لر ایچنده کیزله‌دی ؛ بعضاً‌ده اعصابنك بونون آهنکی دویولمجق قدر آچیق کوپوکلنه‌رك طاشقین چاغلایانلر حالنده وجدانلره دوکولدی .

یك کنج ایکن اندلسه عائد منظوم یازیم برتیاترو یازمشدی ؛ رباب شکسته‌سنده‌کی سها وپروین صحنه ترتیبنه یاقیندر ؛ لکن بو ایکی اثریله تماشا محرری کبی تحلیل ایدله‌مسی قبل اولهماز ؛ اوزاق عصرلرك خوشقون ، کورولتولی دستانلرینی هایقیرمه‌یور ؛ یالکز کوکلنك هجرانلرینی ترنم‌ایتمه‌دی ؛ حدودی خیالنك‌افقیله چرچیوه‌لنمه‌یوردی؛ الهاماتی روحنك خارجنه طاشمشدی. طبیعتك‌کوزه‌لکنی حس ایدییوردی ؛ اطرافنده قاباران حقسز چرکین ماجرالردن نمیز اخلاق تعصبیله متنفردی ، سلطان عبدالحمید دورنده ظلمی قیرمق ، پارچالامق ایسته‌یوردی؛ سیس کبی عصبی دستانلری بو تهیجندن ایجیلنمشدی . وطنه وانسانیته عائد صمیمیتنی ثولنجه‌یه قدر محافظه ایتدی .

یك أبی بر عائله چوجوغی ایدی ؛ « قبر مادری زیارت » نده آننه‌سنك ماتمیله ایکلدی ؛ « آشیان پدر » نده باباسنه حسرتی حس ایدییورز ؛ « همشیره‌م‌ایچون » طالعسز، آجی حزن ایله سونن زواللی قیز قارده‌شنك هجرانیله صیزلایور؛ چوق وفالی برعائله رئیسی ایدی؛ اوغلنی ،برچوق منظومه یازه‌رق استقباله تودیع ایتدی ؛ فنا حسلری عفو ایتمه‌یوردی ، انفعالی سریع وده‌رینمدی.

متوازن برشاعر اولمشدی: مخیله‌سی فکرینك علیهنه فضله نسبتسز، انکشاف ایتمه‌دی. تیره‌بین حساسیتی ایله مرضی، چیلغین صرعه‌لردن اوزاق قالدی. اسکی استادلرك ممتاز، شخصی تحسسلرینی غایت آچیق وصفلرله یازیبوردی: «آونك تصاویر» نده حامدی، ندیمی، نعیمی، فضولی‌یی کندی صنعتلریله تصویر ایدلش بولویورز؛ «شرمین» نده آز شعرلی، خفیف آهنك ایله سوسلو کوچوك ساده منظومه‌لری وار؛ خلوتك دفتری، وطن، حق تحسسلرینك هیجانلریله. دولودر؛ ربابك جوابی، ظالم تعرضلره مقابله هجرانیله متأثر، ایکلده‌یور . . .

جناب شهاب‌الدین. — پلونه قلعه‌سنك شانلی مدافعه‌سنده وطنی ایچون شهید اولان شهاب‌الدین بکك اوغلودر؛ ١٢٨٢ (١٨٦٧) تاریخنده دوغدی؛ طبیه‌مکتبینی اکمال ایتدکدن صوکره پارسه اوقومغه، تطبیقات کورمکه کوندرلدی؛ ادبیاتی سویبوردی: مثبت‌فنی مباحثه، اجتماعی حیاته، کوزه‌ل، طاتلی اثرلره، دوشونه‌رك تماس ایتدی؛ عودتندن صوکره مکتب رساله‌سنك باشنده چالیشدی؛ مختلف غزته‌لرده یازیلری نشر اولندی؛ مستقل، شخصی تفوذیله ادبیات جدیده‌نك اك بویوك استادلرندن بری کبی استقباله کچمك ایچون صنعتکارانه لیاقت کوسترمدی؛ فکرتك تأثیرینه تابع ومحتاج ده‌کلدی؛ خالدضیانك اکثریا اوزون حلقه‌لرله باغلی کرفت اسلوبی یانشده یازیلرینك انضباطی، آهنکی دها منتظم، یوکلو، طاشقین خیاللردن زیاده متبسم ادبی استهزالرله ظریف، ایجه افاده‌لری بالنسبه کسیك جمله‌لی، باکر ترکیبلری چوق، کلمه‌لرك موسیقیسیله سوسلو صحیفه‌لری یکی بر ثروت اولدی. قیمتلی بر مصاحبه‌جی قابلیتی واردر: «اوراق ایام»ی بو صفتله اوقویکز؛ زنکین، خصوصی کوروشلرینه بویوك بر قیمت ویرمك احتیاجنی قبول ایده‌جکسکز؛ «حج یولنده»، اوروپا مکتوبلری، آفاق عراق» اسملی کتابلری مختلف مملکتلرك سیاحت انطباعلریله دولودر؛ طبیعتك مادیلکنی خیالی برکوزلك آرقه‌سندن پارلاق رنکلرله کوریور؛ صنعتده کوزه‌للکك، طاتلی هیجانلرك طرفداریدر؛ یونلری ترکیبلی افاده‌لرده، عروض وزنیله یازان شاعرلرك کتابلرنده بولویور. بوسبیله حامدی، فکرتی، خالد ضیا وسلیمان نظیفی بکه‌نیر: «اوراق ایال» اسمیله نشر ایدیله‌جکی اعلان اولنان شعرلری کتاب حالنده چیقمادی؛ منظومه‌لرنده خیالنك زینتیله آهنکی حائز کوزه‌للکاری چوقدر؛ ساکن برکیجه‌یه سرپیلن حزین موسیقی‌یی خفیف شعر نغمه‌لریله سوسلیور؛ صوك بهارلك ماتمیله دهرینك صیزلامشدی؛ قارلرك یاواش صوکره حدتلی بر روزکارله قامچیلانه‌رق صیزلی دوکولوشنی، طبیعتی کویا اولدیغی کبی کوسترمك ایسته‌یورك، تصویر ایتمشدی؛ وزنه حاکمیتی فکرت کبی شعره یاقین، هردورلو حس وهیجان رنکلرینه کوره مبتدل ده‌کلدر.

یالان، کورآیه وکوچوك بکلر تیاترولرنده مصاحبه‌جیلکنده‌کی ظریف انخنالری وار؛ تماشا یازمغه فضله اهمیت ویرمه‌یور؛ صحنه‌دن هنوز شرف وادبی دها امتیازی طوپلامه‌مشدر . . . .

حسین رحمی. — اسکیدن ایران تأثیری آلتنده منظوم، منثور برجوق حکایه حاضرلایان محرولر یتیشمشدی؛ اثرلرنده شخصی، خصوصی ده‌کلدیلر؛ کوروشلرنده نفوذ واستقلال آزدی؛ اطرافنزده باشایان بر جمعیتك هجرانلری، نشئه‌سی، هیجانی حس ایدلزدی. تنظیماتدن صوکره نامق کمالك «جزمی»سی، «انتباه»ی، مدحت افندینك «لطائف روایات» کلیاتی، سائر رومانلری ونهایت سزائی بکك «سرکذشت»ی، «کوجوك شیئلر»ی «رموزالادب»ی، نابی زاده ناظمك «سیئهٔ تسائج»ی، «زهرا»سی جیقدی؛ خالد ضیا بکك اثرلریله ماضی‌یی استقبالدن آییران برآبده یوکسه‌لدی.

« ادبیات جدیده » نك یانی باشنده لسانجه حق برآز ترتیبجه فرقلی حکایه‌لر یازلدی ؛ حسین رحمی بك ، قیمتلی براستاد نفوذیله ادبی رومان نوعنك اوك صفحه‌سنی آچدی . خاقی طانیوردی ؛ عربك ، یهودینك ، آرناوودك ، قرمانلی بقالك ، روم خدمتجینك . . . خصوصی لهجه‌لری ایچنده جانلی اوصافنی ، قهرمانلرینك طبیعی صحبه‌لرینی کوسترمدی .

« عفت » ی برادها اوزرینه ، التزام ایده‌رك آجیقلی یازمشدی ؛ مرحبه ، تصادف ، شیب سودی ، حیاتدن صحیفه‌لر ، قویروقلو بیلدیز آلتنده ازدواج ، مطلقه . . . بویله ده‌کلدر ؛ کولونچ ، غریب صحنه‌لری چوقدر . قارئلرینی کافته ، کوچلکه صوقماز ؛ اوزون وقعه‌لرینی طانلی طانلی کولدوره‌رك مراقله اوقوتور ؛ یازیلری آجیق وطبیعیدر ؛ کوزه‌للکه اعتنا حسی آکلاشیلماز . موضوع بولنقده ، جلدلرجه اثر حاضرلامنده مشکلات دویمایور ؛ چوق ولوددر ؛ مملکتك اعتیادلرینی بیلیر ؛ هرکسی کندی لسانیله قونوشدیرر . « اجر وصبر » دیکر بویوك اثرلرینه چوق بکزر . حیاتك توخاف جهتلرینی کوسترمکده ماهردر ؛ ایسته‌نجه حکایه‌لرینه برآز مبالغه ، حتی حس وفکر افراطی قاتار . هر قهرمانی مطلقا حیاتده اولدینی کبی ده‌کلدر . بعضاً اوزون حکیمانه مطالعه‌لره صاپار ؛ لذتی ، لطافتی آراسندن لزومسز بر روزکار کچدیکی حس ایدیلیر . حکایه‌لری دائما طوپلو ، متوازن اعضالی بر انسان قدر متناسب کورونمز ؛ مع مافیه نوعنك یکانه‌سیدر ؛ استانبولك مختلف منظره‌لی حیاتنه ، زنکین ، فقیر أولرینه ، مزار کوشه‌لرینه ، تراموایلرینه ، واپورلره ، ایصسز محله‌لره . . . کنیش نسبتلی ، حقیقی یاشایشی الك أیی کوسترن کوزه‌ل برآینه طوتمشدر ؛ زمانمزی یارینه قدرتله نقل ایده‌جکدر ، اویله قوتلی بر قلمی واردر . . .

خالد ضیا . — ١٢٨٢ [١٨٦٧] تاریخنده استانبولده دوغدی ؛ چوجوقلغنی ازمیرده کچیردی ؛ منور برعائله آراسنده بویودی ؛ پدری حاجی خلیل افندی شرقه عائد صنعت ذوقی حس ایدییوردی . مملکتك فکری ، اجتماعی برانقلابه احتیاجی واردی ؛ اوروپاده‌کی علمی اصوله منجذب یاشامق چاره‌لرینی دوشونمکه باشلامشدی ؛ یالکز تورکجه ایله الکمساعد شرائط آراسنده ذکامزك انکشافی تأمین ایدیله‌مزدی ؛ محمد خالد بکی ازمیرده درس اوقوتان مکیناریست مکتبنه ویردیلر ؛ تورکجه ایچون آیریجه خصوصی معلمدن درس آلیوردی ؛ مکتبی اکمال ایدنجه مطبوعات حیاتنه کیردی ؛ آرقاداشی نوزاد بکله برلکده (نوروز) مجموعه‌سنی چیقاردی ؛ (خدمت)ك تأسیسنه یاردیم ایتدی ؛ فنه مراقلی ایدی : علوم طبیعیه‌نك بعض بحثلرینه عائد برقاچ کوچوك کتاب یازمشدر .

ادبیاتی چوق سویوردی ؛ بزده‌کی حکایه‌لرله اکتفایه راضی اولهمازدی ؛ مدحت افندی‌یی تقدیر ایتکله برابر صنعتنه آزآشنا کوروبوردی ؛ نامق کمالك جزمیسی ، انتباهی ، زماننده بیله ، یالکز افاده کوزه‌للکیله ممتازدی ؛ محمود اکرم بك شمسایی ، عربه سوداسنی دها بتیرمه‌مشدی ؛ سرابی بکك سرکذشتنده انقلاب املی حس ایدیلیوردی ؛ نابی زاده یتیشمشدی ؛ ادبیاتمزده استقباله دوغرو برحرکت ، قوتلی بر جریان حاضرلغی واردی ؛ خالدضیا ایچون افقلر آچیق دوریبوردی ؛ « نمیده ، براولونك دفتری ، برازدواجك تاریخ مماشقه‌سی ، فردی وشرکاسی » کبی حکایه‌لری بویوك براحتیاجه تقابل ایتدی . ثروت‌فنونده چیقان مائی وسیاهی « عشق ممنوعی ادبیاتمزك پك قیمتلی برثروتی اولدی . حکایه‌لرنده خیالی شعر فیضانلری ایچنده یاشایان متحسس قهرمانلر بولدق ؛ « کوچوك فقره‌لر ، بریازك تاریخی ، صوالغون دمت ، ناقل ، برشعر خیال » کبی حکایه کلیاتنده چوق کوزه‌ل صحیفه‌لری

وار؛ یازیلری ساده‌لکه یاقین ده‌کلدر: اوقونیبورکن آغده‌لی، قویو برکوچه حسی‌ویرر؛ سوسلره بك طرفداردر: چیچکسزلکه تحمل ایده‌مز. کرفت، مسلسل برآهنك آره‌سنده زینته مستغرق کورونور؛ بك ظریف یازمقده کوزه‌للك بولور؛ موسیقی‌یی سور؛ بك ولود براستعداد ایله ممتاز جلدلر حاضرلامشدر؛ فروزان، فاره تطبیقلریله کابوس تألیفنی برتیاترو موسمنده صحنه‌یه ویردی...

دارالفنونده اوقوتدیغی غرب ادبیاتی ایچون دورت بش جلد اثر یازدی؛ غزته‌لرده‌کی سیاسی مقاله‌لریله آلمانیا مکتوبلرینك قیمتی آزدر؛ اسکی ثروت‌فنونده آلفونس‌دوده، بومارشه کبی فرانسز محررلرینه دائر برقاچ تحلیلی چیقمشدی؛ شهباله‌دکی یازیلری ایچنده‌جوق أیی‌پارچه‌لر وار؛ ادبیاتمزك خالد ضیا بکدن بویوك حکایه محرری یوقدر...

رضاتوفیق. — کلیبولی مدعیٔ عمومیلکنده بولنان خواجه محمد توفیق افندینك اوغلی‌در؛ ١٢٨٣ تاریخنده جسر مصطفی پاشاده دوغمشدی؛ جوجوقلغنی مختلف مکتبلرده‌کچیردی؛ (آلیانس ایزرائیت) ده اوقویورکن اسپانیولجه، فرانسزجه اوکرەندی؛ صوکره‌دن انکلیزجه‌یه چالیشدی. پدری شرقك علم لسانلرینه واقفدی؛ اوغلنك عربی وفارسی اوکرەنمه‌سنه دقت ایتدی.

هنوزکنج برمکتبلی ایدی؛ فلسفه‌یه، حیاتك حقیقتنی، بویوك متفکرلرك افکارینی اوکرەنمکه، ده‌رین دوشونجه‌لره مراق ایدبیوردی؛ روحنك هیجانه، انکین، سرآزاد کوکالی خصوصی‌یاشایشه کویا احتیاجی واردی؛ کوچوك ایکن‌غریب برهوسله ذوق آله‌رق عاشقلرك قوشمه‌لرینی، ماضینك دلبر حسرتیله یانان سازینی دیکله‌دی؛ ملکیه‌ده ایکن نامق کمالك، ضیا پاشانك، اکرم، حامد بکلرك اثرلرینی اوقودی؛ بوکافی ده‌کلدی: اوروپایی جاذب، بزه چوق متفوق کوردی؛ فرانسه وانکلیز ادبیاتنك تأثیرینه معروض قالدی. فکراً عصرینك یکی اساسلره تبعیتله کنیشله‌ین علمنه مربوط کورونور، حسنی تاریخمزده‌کی هجرانه‌صیحاق شعر تحسسلریله باغلی بولیورز. دیوانلریله اسکی سازوتکیه شاعرلرینه بکزه‌یور؛ خراب معبدلرمزده‌کی آجی سکونی، یپقیق تربه‌لرك یانیق شکایتلرینی دویمشدر؛ داغ انکارینك یشیللکی ایچنده کولومسه‌ین چیچکلرندن کوزه‌ل بر دمت شعر یازه‌بیلیر. هرمحاربه صوکنده‌کی هجرت‌قافله‌لرینه اونك دیوانلرندن سرپیلن حسرتله ده‌ریندن آجیورز.

عروضله یازدیغی منظومه‌لری فکرت، جناب بکلرك شعرلرینه بکزه‌مه‌یور؛ اساسی دها موافق برنسبتله حامده یاقلاشیر؛ نورکچه‌سی قوتلی‌در.

«قاموس فلسفه» سك، حامدنامه‌سنك، فلسفه درسلرینك قیمتی‌چوقدر. عایت قولایلقله‌یازلر. اوزون سوز سویلمکده، قونفرانسلرنده مشکلات چکمز؛ مملکتمزده یاشایان مختلف لهجه‌لری بیلیر. شیمدی دارالفنونده فلسفه درسی ویرتیور؛ آمریقان قوللەژنده‌ده خواجه‌لق واردر.

روشفور. — فرانسزلرك دها زیاده ورنه ذکالی خلقه خطاب ایده‌بیلن، لسانی قوتلی بر محرری. اوچنجی ناپولیونك صوك سنه‌لرنده، [١٨٦٨-١٨٦٩]ده جیقاردیغی فنار [لانترن] اسملی هفته‌لق غزته‌سی ایمپراطورلغك علیهنده، ملتك حاکمیتنه شدتله طارفدار بر مجموعه‌سی کیبدی؛ نامق کمال بك، سلطان عزیز دورنده «یکی‌عثمانلیلر» جمعیتنك پارس ولوندره شهرلرنده‌کی نشریاتنه اشتراك ایتدیکی زمان [١٨٦٨] بومحرر الك هیجانلی مقاله‌لرینی باصدیریبوردی؛ بزم اووقتکی آتشلی انقلابچی کنجلرك دقتی جلب ایتمشدی؛ فرانسه‌نك دیکر بویوك غزته‌جیلری یانندە قیمتی جوق ده‌کلدر...

سليمان نظيف . — اسكى شاعر ومورخ دياربكرلى سعيد پاشانك اوغلى ، فائق عالى بكك بويوك برادريدر ؛ دها چوجوق ايكن عرب وايران ادبياتنده‌كى سحرلى ، كوزەل نفوذ ايله دولو برمحيط آره‌سنده ياشادى ؛ شعريمزك اسكى مجرانلرينى حس ايتدى : مملكتده انقلاب وسياست هوسلرى واردى ؛ كنج وجدانلر ، كمالك آتشلى هيجانلرندن فيشقيرمش وطن عشقيله يانييوردى ؛ أدبيات ، اطرافمزده‌كى يأسى ، عصيان املرينى هايقيرمغه باشلامشدى : يكى ذكالرده اسكى اداره چنبرينى قيرمق عزمى اويانييوردى ؟ سليمان نظيف بك ، مصرده امضاسز نشر ايديلن « كيزلى فعانلر » نى ، « الجزيره‌مكتوبلرى » نى يازدى ؛ برمدت وطن جدا برملتجى كبى اسوچره‌ده ، پارسده كزدى ؛ ثروت فنون اطرافنده برله‌شن ادبيات جديده جريانلرينه قاريشدى : بر شاعر اولان بويوك پدرى ابراهيم جهدى افندينك اسمنى برنام مستعار كبى قبول ايده‌رك برچوق شعر ومقاله نشر ايتدى .

نثرنده خالد ضيابكك نفوذى حس ايدله‌يور : كله‌لرك سلطنتلى آهنكنه حاكمدر ؛ تراشيده ، ياچين قيالرده كى قدرتلى ، كسكين صعوبتى خاطرلاتەرق يازار : كورولتولو ، آغير ، موسيقى هيجانلرندن قوت آلير ؛ ساكن حسلرك شفاف كوزه‌للكلرينى ايچه اعتنا ايله ايشله‌مز ؛ ده‌كزده متهور كوپوكلو دالغه‌لر ، اورمانده قيرىجى حديد بر فورطنه كورمك ايستر ؛ نفيى ، نامق كمالى دوشوندورور ؛ معاصرلرى ايچنده الك زياده جنابى ، حامدى بكه‌نير .

« بطاريه‌ايله آتش ! » نده وطنمزك حقلى غرورى ، قهرمانلغى ، يأسى ، حرمانى واردر ، « فراق‌عراق » نده الك جانلى بروطن پرورگبى طاشقين تهيجلرله بويوك برماتمى ايكلدر ؛ عمومى حزن آراسنده خسته وبوينى بوكوك قالماز ؛ مشكلاته اميد وعزم ايله يورومكده ذوق آرار .

نظمى ، نثرى قدر خصوصى وقوتلى ده‌كلدر ؛ لسانى ساده‌لشديرمك ايسته‌ينلرده يالكز قابا ، قاتى كوزه‌للكه وحشى بريابانجيلق بولور : مدحنده ومجونده افراطه صاپار : هجا وزنلرينك دشمنى ، فارسى تركيبلره شدتله طرفدار كورونور ؛ اسكى ادبياتمزى بيلير ؛ فرانسز شعرلرينى سوه‌رك اوقور ؛ هوغودن ، سوللى پرودوم‌دن ترجمه‌لرى واردر : يازيلرنده ماضيده‌كى ادبى عنعنه‌لرك نفوذينى اصلنه صادق بردره‌بكى كبى محافظه ايدييور . . .

شناسى . — ١٢٤٠ [١٨٢٥] ده استانبولده دوغدى ؛ پدرى شمنى شهيدلرندن برطوپجى يوز باشيسيدى ؛ كوچوك ايكن بايم قالمشدى ؛ صبيان مكتبنده‌اوقودقدن صوكره طوپخانه‌مكتوبى قلمنه كيردى ؛ خواجه ابراهيم‌افنديدن عربى وفارسى اوكره‌ندى ؛ شرقه عائد علمه ، ادبى ذوقه تماس ايتدى ؛ فرانسز اردوسندن متقاعد — بالاخره مسلمان اولەرق رشاد بك نامنى آلان — موسيو شاتانوفك دلالتيله فرانسزجه‌يه چاليشدى : سلطان مجيد دورنده رجالز اوروپا حياتنه مراق ايتمشدى ؛ يكى مدنيتك تورينى كوره‌نلر جوغاليوردى ؛ شناسى تحصيل ايچون پارسه كوندرلدى ؛ عودتندن صوكره صدراعظم بويوك‌رشيد پاشانك حمايه‌سنده معارف ، ماليه‌حتى انجمن دانش اعضالغنده بولندى . ١٢٧٨ سنه‌سنك ١٥ حزيرانده دردر كوچوك صحيفه‌دن هفته‌ده ايكى دفعه چيقمق اوزره تصوير افكار عنوانى ، نشر ايتمكه باشلادى ؛ اوروپا سياستنه واقفدى ؛ مباحثه‌ده معتدل ، منطقى دوشونوبوردى ؛ تميز پوروزسز ، واضح ، قوتلى برقانون متنى كبى دوزم ايدن جمله‌لريله خصمنى الزام ايدردى ؛ « مسئلهٔ مبحوثة عنها » مناقشه‌سنده دوقوز دفعه صدراعظم اولان مشهور كوچوك سعيد پاشايى افنديلكى زمانىده مغلوب ايتمشدى .

دیوانده‌کی قصیده‌لر شکلاً اسکیدر ؛ بعض بیتلری کوزه‌ل شعر هیجانلرندن محروم، یالکز یکی فکرلری حائز کورونور . غزللرنده صیجاق، طاتلی صیمی حسلر بوله‌مایز؛ لافونتنك افسانه‌لری طرزنده یازدینی منظوم حیالی حکایه‌لر افاده‌جه قسماً طبیعیدر ؛ فرانسز شاعرلرندن ترجمه ایتدیکی بش اون صحیفه‌لق موزون یازیلری قوتلی دەکلدر ؛ صنعتکارلغنده مکتب صاحبی صایله‌مازز؛ یالکز حیاتنزه مؤثر فکرلرله مجهز یازیبوردی ؛ «شاعر أوله‌مه‌سی» اسملی برپرده‌لك قومدیسی اطرافنزده‌کی کچن وقعه‌لره بکزه‌یور ؛ ضرب امثال عثمانیه‌سیله اهالینك آغزنده دولاشان فلسفی ، تجربه‌یه مستند جمله‌لری بعضاً عربی ، فارسی وفرانسزجه مقابللریله برابر طوپلامقده فائده آرامشدی ؛ لغتی ایچون پارسده ، استانبولده اوزون مدت چالیشه‌رق وثیقه طوپلادیغی ابوالضیا توفیق بك یازیبور .

١٢٨٨ [١٨٧١] سنه‌سنده جهانکیرده‌کی أوندەوفات ایتمشدی؛ تقسیم مزارلغنده مدفوندر ..

ضیا پاشا . — ١٢٤١ [١٨٢٦] تاریخنده استانبولده دوغدی؛ پدرینك تحصیلی آزدی؛ حتی سلیمانیه جوارنده آچیلان ادبیه مکتبنه برلالانك حمایه‌سیله کوندریبورکن دینه فنا مؤثر اوله‌جغنی قبول ایتدیکی ایچون اوغلنك فارسی بیله اوقومه‌سنه راضی دەکلدی ؛ عبدالحمیدضیا ذکی ، مراقلی برجوجوقدی ؛ علمه ، شعره بیکانه یاشایه‌مازدی ؛ عسکرلك حارجنده هنوز یوکسك تحصیلی تأمین ایده‌بیله‌جك مکتب آچامامشدق ، باب عالی قلملرندن برینه دوامه باشلامشدی، غایت سریع ، دوغرو ، متوازن یازیبوردی؛ سلطان مجید دورنده مابین کاتبلکنه تعیین ایدلدی ؛ آوروپاده یکی علم وتفکر اساسلرینی حائز برحیات واردی: سرای محیطی، یوکسك مأموریتلر غربدن أسن جریانلره اوزاق دەکلدی : ضیا بك صوکره‌دن صدراعظم اولان ادهم پاشانك دلالتیله فرانسزجه اوکرەندی ؛ «یکی عثمانلیلر» جمعیتی اعضاسنك آتشلی ، هیجانلی کنجلریله برابر اوروپایه کیتدی؛ پارسده ، لوندرەده ، اسویچره‌ده قالدی : دورت بچق سنه ظرفنده ذکاسنه یکی افقلر آچیلدی : ژان ژاق روسونك امیل اسملی أثرینی ، مولیه‌رك تارتوف تیاتروسنی ، انکیزیسیونی ترجمه ، ادهم پاشانك حاضرلادیغی اندلس تاریخنك یازیله‌سنه اشتراك ایتدی : آدینی «خرابات» قویه‌رق اوچ جلد منتخبات حاضرلادی .

اشعار ضیا نامیله نشر اولنان منظومه‌لری شکلاً اسکیدر : تشبیهلرنده نابی، راغب پاشا کبی شعرلره بکزه‌یور ؛ حکیمانه فکرلری معتدل آهنکی حائز برافاده ایله یازار ؛ وزنه، ماضیه عائد اسانك یوتون اوصافنه حاکمدر : شعرلری فلسفه بخاری آلتنده آچیق هیجانلرله محدود کورونور ؛ فضالری دولدیره‌بیلن نفسلرله هایقیره‌مازدی ؛ تماشالری یوقدر: دوغرو تجربه‌لردن کچمش ، ضرب مثل قیمتنی حاوی شعرلری بوکونکی تهیج ذوقیله وجدانلری صارصامایور ؛ حزن اینجنده ایکلیه‌جك عصبی . خسته مزاجلی بر صنعتکار دەکلدر ؛ ماضیدن آلدینی عنعنه‌لره صادق ، فکر وتحسس اختلاللرندن محترز دوشونور ؛ فرانسزلرك اون سکزنجی عصرده یاشایان فیلسوفلرینه تابعدر ؛ ژان ژاق روسویه ، مونته‌سکیویه ، ولتره استناد ایدییور .

تورکجه‌نك ساده‌لکنه، اصل حیاتده‌کی هیجانلری یازمغه طرفداردی ؛ ظرفنامه‌لره ، جوجوقلق خاطره‌لرینك ، لوندره‌ده حاضرلادیغی «رؤیا» سنك لسانی بك طبیعدر ؛ صنعتکه یاقین یوکسه‌لیشلری بکه‌نه‌یور ؛ مجومیلی واردر ؛ ظرفنامه‌سی ، حقه احترامی آز ، عالی پاشایه برجوق ظریف ، زنده مجوملرله دولو بر اثردر ؛ ترکیب وترجیع بندی حالا اوقونیور، خصوصی حیاتنده پرواسز، حریت پرور ، ذکی ، انقلاب ارزولری معتدل بر شاعردی ؛ ایلك قانون اساسی مذاکراتنده بولنمشدی ؛ آطنه والیسی ایکن وفات ایتدی . (١٢٩٥ - ١٨٧٩)

عبدالحق حامد . — ١٢٦٧ [١٨٥١] سنه‌سنده استانبولده دوغدی؛ پدری مورخ خیرالله افندیدر؛ بویوك بابامی عبدالحق منلا سلطان محمود دورینك فن وشعر ذوقنی حائز معتبر رجالندندی .

چوجوقلغنی أبی‌غابه‌لره تابع تحصیل شرائطی آراسنده کچیردی؛ خصوصی معلملرینك دقتنه مظهر اولدی ؛ هنوز کوچوك ایکن برادریله برابر پارسه ، پدرینك معیتنده ایران پایتختنه ، طهرانه کیتدی ؛ خارجیه مأموریتیله مختلف مملکتلرده یاشادی؛ شهبندر، سفارت مستشاری ، سعیراولدی؛ شیمدی اعیان اعضاسندندر .

صنعت تمایللریله ، یوکسك شاعرلکه نامزد بویودی ؛ ایلك منظوم تماشایی ادبیاتمزه هیجانلرله هدیه ایتدی؛ شهر ایچنده، اطرافنزده جانلانه‌رق احتراص حالنده یاشایان انسانلرك حقیقی چهره‌لرینی کوسترمه‌دی؛ حیاتك مادیلکنه اینه‌بوردی؛ موضوعلرینی تاریخده آرادی؛ قهرمانلری ایچه، مرضی، متحسس ، هرکون طانیه بیله‌جکمز علی‌العاده آدملر کبی ده‌کلدر ؛ سفیله ، بحرانلر ایچنده عشق وهجران آراسنده‌صارصیلیور ؛ اشیر ، اسکندرك عظمتنی مغرور، جهانك کنیش‌افقلرینه یوکسکدن هایقیران وقارلی برآهنك ایله ترنم ایدر؛ داوالاجیرو ، تك کوزلو جوجوق ، پریلی أولر ، قبرستان کیجه‌سی طبیعتك فوقنده پرر انجوبه حسی ویرر .

شعرلرنده کائناتك بویوکلکی وضعفی واردر؛ یوکسك‌داغلردن هیجانلی حمله‌لرله آشیبیور؛ شیمدی أك کوزه‌ل شاهقه‌لرك اوستنده مهابتله اوچیورکن قانادی قیریق ، چاره‌سز حزین برقوش کبی یرله سریلیر ، اوچورومله‌ره دوشر ؛ آمریقا اورمانلرینك قورقونج اسراریته آشنادر ؛ هندستانك مبهم ، کیزلی افقلری الهامنك محرمی اولور؛ حسلری ، خیالی چاغلایان حالنده کوپوکلنه‌رك دوکولور. ده‌رین تفکرله دولوصیمی تأثرلری واردر: صارصیلان اعصابی هیجانله تیتر؛ سماره هایقیرر؛ الهه یالوارمه‌سنده‌بیله‌بعضاً آجی‌شکایتلر کیزلیدر؛ طنان‌آهنکیله صنعتی پیشنده سورو کلدر؛ آغیرموسیقیسنده شعر تهیجلری حس ایدیلیر . هرپارچه‌سنده برفوران حاضرلغی دویولور. طارق ، ابن‌موسی ، نظیفه عبدالله‌الصغیر وتزر، اسلام سلطنتنه قارشی‌ظفردستانلری، آجی‌مرثیه‌مجرانی‌ایله‌جانلی کورونور؛ صحراسی نظمه یکی شکللر ویرمشدر ؛ قویروقلی بیله‌یزلر کبی الهامنك محرکنی چیزه‌مه‌یورز ؛ یوکسه‌له‌سندن نامتناهیلکه یاقلاشیور حسنی آلیرز ؛ سقوطلرنده چوجوق ضعفی واردر ؛ مکتوبلری ، بونلراودر، دیوانه‌لکلرم منظومه‌لری ، غرامی ، اولوسی ، الهام وطنی ، والده‌می ، طیفلر کچیدی ، مقبر وجمله اسملی اثرلری ساردانابال ، دخترهندو، ایلخان ، طرخان، صبروثبات ، ایچلی‌قیز ، ماجرای عشق ، لیه‌رته ، نسترن ، زینب تماشالری ده‌رین أدبی تحلیللره لایقدر . . .

عثمان افندی . — [آت پازاری] اسکیدن دینی بحثلره ، علمه یاقین یاشامش ایکی بویوك مؤسسه واردی: مدرسه، تکیه. آرالرنده بعض‌تفرعاته عائداختلاف اولمقله برابر ایکیسی‌ده اعتقاده، ایمانمزك قوتنه خدمت ایتمشدر . ایچلرنده جغرافیایه ، تاریخه ، ریاضیاته ، هکیملکه مراق ایدنلرده آز صاییله‌ماز ؛ یالکز بیلیورسکز ، اون‌آلتنجی عصردن صوکره اوروپا چوق ده‌رین ، اساسلی بر انقلاب کچیردی ، بزده مدرسه ، تکیه حتی بوتون ملت وحکومت ارکانی بویکیلمك تفوذینی ، قدرتنی آکلایه‌مادی ؛ یك اوزون بردور ایچنده هپ غافل‌یاشادق ، مؤاخذه‌یه لایقز . بونکله‌برابر ماضی‌یی‌حقیر، اهمیتسز کورمك یاکاشدر ؛ اسکیلرده مسلك آدمی چوقدی ، اونلری اهمال ایتمك غفلتدن زیاده عادیلك حتی یك‌فنا برکفران اولور .

بوكون آوروپا لسانلرندن برينى اوكرنمك احتياجنده‌يز ؛ بوندن محرومیت مملكتك علمى وصنعتى ايچون برضرر و تهلكه تشكيل ايدر . فقط شرقك‌ده خزينه‌لرى وار : استفاده چاره‌لرى يالكز تورکجه ايله آراناماز ؛ اولجه مدرسه‌لى تكيه‌لى علما اكثريا عربجه ياخود عجمجه يازيپوردى ؛ بوايكى لسانله اثر حاضرلايان مؤلفلرى بوبوك ، اوزون برسلسله حالنده كوسترە بيليرز ، آت پازارلى عثمان افندى بوزمره‌نك‌ايكنجى مرتبه‌دن برمحرريدر؛ كتابلرى دينه، اعتقادك اساسلرينه عائددى ؛ هجرتك اون‌برنجى، ميلادك اون‌بدنجى عصرنده‌خلقه واعظ ومرشد اولمشدى. حكومتجه قبريسه گونده‌رلدى. اوراده مدفوندر ؛ نامق كمال بك، « منفاده » سرلوحه‌لى يازيسنده بوآت پازارلى عثمان افندىدن بحث ايدييور .

فائق عالى .ـــ مرأت العبر ، ميزان الادب مؤلفى مورخ وشاعر ديار‌بكرلى سعيد پاشانك اوغلى ، سليمان نظيف بكك كوچوك قارده‌شى . . دها ملكيه‌ده اوقويوركن ثروت فنونده شعر نشر ايدييوردى : چوجوقلغندن برى حامدك تأثيرينى دويوپور ؛ آغير ، احتشامه ياقين، دولغون گله‌لى ، قويو خياللره تابع منظومه‌لرى حالا حامده بكزر ؛ دائما سماره سلطنتلى بر آهنك ايچنده يوكسه‌لمش كورونور ؛ طبيعى لسان فوقنده‌كى ديدبه عشقى فضله اظهار ايدر؛ اينجه، شفاف شعرلرى كنيش ، يوكسك معنالى طاشقين گله‌لرك موسيقيسندن بكلر؛ حياته اينمكه راضى اولماز، خياله ياقين، مادى گوروشلردن اوزاق برحالى واردر ؛ محتشم گيجه‌لرى ، بيلديزلى سمانك دولغون گولمكلرى ايچنده پارلايان كهكشانلرينى حس ايتديرر ؛ منظومه‌لرنده‌كى محدود فلسفه تفكرلرى يانده‌افاده‌سنه بوينى بوكوك ، حزين گورونمه‌ين ، گله‌لرك مادىلكنى آز صاقلايه‌بيلن بر ملال رنكى ويرر ؛ « فانى تسلىلر » نده گورولنولو ، جوشقون ، وزنه شدتله حاكم مصراعلرى ايچنده اسرار ايله اورتولو، گوزه‌ل، مطرد قافيه تهلكه‌سنه معروض‌موسيقيلى شعرلر بوليورز؛ « تماثيل » اكثريا ايلك اثرينك متكامل ، صنعت حدودى معين ، ادبياتمزك تاريخنده موقعى حائز قيمتلى تحليلاره لايق بر مابعدى‌در ؛ شعرلرنده ياشادينى يرك ديار‌بكر ، استانبول سمالرينك ، دجلەنك دلبرلكنى ترنم ايدر ؛ « الحان وطن » ده قدرتلى ملى دستانلر يازمق ايچون دوغان بر شاعرك آغلامق هجرانيله ياشامق طالعسزلكنه دوشن محزون توحه‌لرى حس ايديليز .

« استانبول قابيلرنده » اسملى منظوم تياتروسى ، تماشا صفتيله هيچ برصحنه‌ده قازانه‌ماز ؛ اوچ پرده‌لك « نديم » نده‌چوق گوزه‌ل شعرصحيفه‌لرى واردر؛ افاده‌لرنده‌كى قدرتلك عروض‌وزنلرينه ولاى تحكم ايتديكنى غايت آچيق گورويورز ؛ هپسى انتشار ايتمه‌ديكى ايچون تدقيقه امكان‌اولمامقله برابر ايلك پرده‌سنده‌كى فائق عالى اسلوبندن آكلاشيله‌بيلير : صحنه‌ده ياشايامان ؛ ساده‌لك جريانلرينك غلبه‌سنه معترض ، نوعنده اك چوق موفق قيمتلى برشاعردر .

فضولى . ـــ برنجى سلطان سليم و قانونى سلطان سليمان دورنده [۹۱۰ - ۹۷۰ ياخود ۹۰۰ - ۹۶۳ آراسنده، ميلادى: اون آلتنجى عصرده] عراقده ، بغداد جوارنده ياشامش‌بوبوك بر شاعر . منظومه‌لرى حسنك صيجاقلغنى تورکجه لسانى موجود اولدقجه يمى ايديته قدر محافظه ايده‌جكدر . حياتده هركسك عزيز بر المى وار ؛ كوكلمزك آجى، دەرين هجرانلرندن ايچمز صيزلار؛ قلبمزك ضربانى دوام ايتدكه اطرافمزده بلكه آغلايان ايكى‌شفقتلى گوز بولنور؛ بو، طاتلى برتسليدر؛ فقط يارين روحمزك هيجانلرينى حس ايدنلرده حياتدن جكيله‌جك! آقشاملرك مور كولكه‌لى وادىلرنده

کیم بیلیر نه‌قدر نشیده‌لر، فریادلر کوکلره یوکسه‌لمك ایسته‌مشدی، بوکون اوزوالمی یوره‌کلرك خلجانلرینی هیچ کیمسه بیلمه‌یور. فضولی، بویله ده‌کلدر: شعرلرنده هیچقریق، اضطراب وهجران واردر؛ دورت یوز سنه‌دن بری قلبی قاناتیور؛ سوزلریله روحی آراسندن هنوز صوئوق برروزکار جریانی کچه‌مشدر. «دیوان» ی «لیلی‌ومجنون» داستانی یعنی حکایه‌سی، «حدیقة‌السعدا» سی «شکایتنامه»‌سی موضوعلریله برابر مقابله تحلیل ایدلمکه ده‌کر؛ اوته‌کی جلدلرده کوچوك برر تدقیق تجربه‌لری کوره‌جکسکز؛ هنوز فضولینك حسنی، الهاملرینی آکلامغه غیرکافی اوفاق برمنظومه‌سنی اوقودیکز؛ عمومی وصفلرندن بحث ایتمك زمانی آنجق یارین حلول ایتمش اولهجقدر . . .

محمد عاکف . — چوجوقلغی قدرتلی ایمان رعشه‌لری دوبان، تمیز، دیندار برعائله آراسنده کچدی؛ مدرسه‌لر واسطه‌سیله نسلدن نسله انتقال ایدن عنعنه‌لره واقفدر: بیطر مکتبنده اوقویه‌رق مادی، مثبت مشاهده‌لره مستند فنك ذوقینی‌ده حس ایتمشدر: قلبی اسلام عشقیله چارپیور. «صراط مستقیم، سبیل‌الرشاد» مجموعه‌لرنده چیقان یازیلرنی، دینی قناعتلره طبیعی و انفس سلاستی حائز برجریان ویردی؛ حیاتك مختلف صفحه‌لرینی کوسترمکده ذوق آرادی؛ صمیمی هجرانلر ایچنده یانان بر مسلمان شاعربدر؛ کوکلی بالقان حربنك آجی خاطره‌لریله قانامشدی: منظومه‌لری بیقلمش خاطرانلرك ده‌رین فریادلریی تاریخه طاشیور؛ وزنه، لسانه حاکمیتی چوقدر؛ ادبیاتده غایه‌سی کوزه‌ل، طاتلی هیجانلری افاده‌یه انحصار ایتمز؛ فکرلرینی دها مؤثر بر قدرتله آکلاتمق ایچون نظمه طرفدار اولیور. شعرلرینك محاوره قسمی غایت طبیعیدر؛ اسکی اثرلری بیلیر: ادبیاتمزك اساسلرینه وقوفی واردر؛ مخیل بر دیارك کیزلی، اسرارلی افقلرینی تصویر ایتمز؛ اطرافنی کورر: مشاهده‌لری قدرتلی وحقیقی حیاته موافقدر: ملتمزك المنی، ذوقنی دویویور: «صفحات» ی بزم اضطرابلریمزه، نشئه‌لریمزه قوتلی بر واسطه اولمشدر . . .

نامق کمال . — ۱۲۵۶ [۱۸٤۰] سنه‌سنده تکفور طاغنده دوغدی: تاریخاً معتبر، مملکته صمیمی علاقه‌لرله مربوط برعائله‌دندی: والده رشدیه‌سندن باشقه‌سی هیچ برمکتبده اوقویه‌مادی؛ کندی ذکاسنك مبدعی ومربیسی اولمشدی؛ هنوز یکرمی یدی یاشنده واردی: مملکتده فنا اداره اسارتی قیرمق ایچون «یکی عثمانلیلر» جمعیتنك مؤسسلری آراسنه جانلی بروطن پرور عشقیله قاریشدی؛ سیاسی امللره اوچ بچق سنه اوروپاده بواندی: ملتنك فلاکتلرندن متهیجدی؛ کاتبالی، وطن وسلسترەیی بو تأثیرله یازمشدی: اسکی قهرمانلق دورلریمزك یادنده قوت وتسلی آرایوردی: اوراق پریشان، قنبره بو تهیجله انتشار ایتدی: وجدانده فوران حالنده یانان وطن عشقنك صمیمی صیجاقلغنی بوتون قلبلره دوکمك ایسته‌یوردی؛ مملکتك مقدساتنه شدتله حرمتی واردی: زنان مدافعه‌نامه‌سی ایله مسلمانلغی صیانت ایتمك ایسته‌دی؛ جلال‌الدین تیاتروسی دینه کوکلی براستغراق ایله انقیادینك دستانه بکزه‌ین حرارتلی مدحیه‌لرینی طاشیور: خلقمزك أبیاسکی، دوغرولغی، کوزه‌للکی دویان بر تمثالیدر؛ اوروپایه، اطرافمزده کنیشله‌ین مدنیته جاندن تمایل احتیاجنی حس ایتمشدی؛ ماضیدن هجران، تحسس حتی حقلی غرور طوپلایوردی؛ ملی وقاری طالعسز کوکلره طاتلی امیدلرله سرپه‌جك قدرتی حائزدی.

تیاترو محررلکنك بزده ماضیسی یوقدی: یکی بر هوسله تماشایه مراق ایتمشدی: ترتیبنده، لساننده خطالری واردی؛ صحنه‌یی وطن حسلری، اخلاق ایچون واسطه کبی قبول ایدیوردی.

ضیاپاشانك خرابات اسملی منتخباتی بر رکتاب حالنده نشر اولنان ایکی اوزون مکتوبله مؤاخذه ایتدی : «تخریب خرابات» و«تعقیب»، خصوصی الرامه‌وسیله اولسون دیه‌عصبی سیاست ومنفا عذابیله کوزه‌ل، متوازن، خطادن آزاده بررتنقید نمونه‌سی کبی حاضرلانه‌مادی ؛ تحمود اکرم بکك مه‌پریزون ترجمه‌سنه دائر ویردیکی ایضاحاتی ادبی مؤاخذه خارجنده مهم کورویورز ؛ مکتوبلرنده، مقاله‌لرنده کوزه‌للکه عائد ذوقنك قویو کوللکه‌لری واردر .

فلاکته بیله‌رك وحقك غلبه‌سی ایچون فداکارانه قاتلانه‌رق کیریبیوردی ؛ تحملی چلیکدن متاثی حائردی . منظومه‌لرینك سرت قایالرکبی قیریلماز قوتلی عزمی وجداننن یوکسه‌لن ایمانه مستنددی ؛ حتی سویله‌مکده جسور وپروامیزاولمشدی؛ قرق سکز سنه‌لك قیمتلی عمرنده هپ هیجانلی، فکرنده وحسنده صمیمی یاشادی؛ یازدیغی عثمانلی تاریخنك منع ایدلدیکنی قهر اولهرق ایشیتدکدن آزصوکره ساقزده وفات ایتدی ؛ ملتمزك برولیسی کبی قهرمان‌نامی کوکلریمزده ابدی قالدی ؛ مزاری روم‌ایلی فاتحی سلیمان پاشانك تربه‌سی یانده ، بولایبرده‌در .

ندیم . — [۱۱۰۰ - ۱۱۴۳ . میلادی : اون سکزنجی عصر] منسوب اولدیغی عائله ، کندینك پر شعرنده یازدیغی کبی « ابوالفتح » ك زمانندن بری پادشاهلرك اطرافنده مملکته خدمت ایتمشدی؛ عربی، فارسی وچغتای لسانلرنده منظومه یازه‌جق‌قدر قدرتی واردی. اثرلرنده شخصیلکی، ممتاز ، خصوصی وصفلری بللیدر؛ آچیق، نشئه‌لی یازار . فضولی یانیق حسلریله محرومیت آراسنده یاشامش ، طالعسز ، آجی، سیاه هجرانلر ایچنده اکثریا بوینی بوکوك برشاعر حالی کوسترر؛ ندیمك آلنده الم ایزلری یوقدر؛ اوزون حسرتلره ، ثولوم اندیشه‌لریله صیزلامغه تحمل ایده‌مز؛ سوزلرینی آغیرباشلی ، حکیمانه سویلیه‌جك بر آدمك افاده‌سنه بکزه‌ته‌مه‌یز ؛ حیاتده سوینیج ، اکلنجه آزار ؛ قیریلوب دوکولمه‌یی، نازی ، ادایی بکه‌نیر . اوچنجی سلطان احمد دورنده بالخاصه داماد ابراهیم‌پاشا صدراعظم ایکن استانبولده پادشاه یاخود وزیرسرایلری اطرافنده کیلر ، ذوق‌ایچنده یاشامش..قیشین حلوا صحبتلری ، بهارده لاله باغچه‌لرنده چراغان اکلنتیلری ترتیب ایدیلیرمش . ندیمك شعرلرنده بونوع طاشقین اذواقك سرپنتیلری چوقدر . کله‌لری کوکانده‌کی نشئه‌یله حالا جانلی کورونور ، اصل ادبی اوصافنی اوته‌کی جلدلرده بوله‌جقسکز ؛ ندیمدن صنفده هنوز بر منظومه اوقومق نصیب اولامامدر .

فهرست

صحیفه	اثر	مؤلف
۳	مناجات	فضولی
۵	اخلاق	دیاربکرلی سعیدپاشا
۷	مرحمت	یعقوب قدری
۱۰	خراب معبدلر	رضا توفیق
۱۲	یکنم	احمدحکمت
۱۶	کوچوك سلطان	اورخان سیفی
۱۸	صوك چوجوقلر	خالدضیا
۲۴	اوچك قوشلر	رضا توفیق
۲۵	ایتام شهدایه	جناب شهاب الدین
۲۹	صوك بوسه	علی اکرم
۳۱	تبدیل هوا	حسین جاهد
۳۳	خسته	محمد عاکف
۳۸	أفه‌نك حکایه‌سی	خالده ادیب
۴۳	نیسان	توفیق فکرت
۴۴	یاز	رفیق خالد
۴۶	ایلول	توفیق فکرت
۴۷	درد نهان	توفیق فکرت
۴۷	الحان شتا	جناب شهاب الدین
۴۹	دیت	عمرسیف الدین
۶۱	مائی ده کز	توفیق فکرت
۶۲	القاهره واپورنده	جناب شهاب الدین
۶۵	سزا	توفیق فکرت
۶۷	آه آناجغم	حمدالله صبحی
۷۱	ایصسز یورد	محمد عاکف
۷۲	منفاده	نامق کمال
۷۵	مرهم	»

صحیفه	اثر	مؤلف
۷۶	قنیزه محاصره‌سی	نامق کمال
۸۰	صلحادن زهرایه مکتوب	عبدالحق حامد
۸۵	حیات حقنده	ضیا پاشا
۸۷	استانبول	شناسی
۸۸	شناسینك وفاتی	ابوالضیاء فیق
۹۵	کتابه	یکیشهرلی عونی
۹۶	دجله	معلم ناجی
۹۸	محیا دردی	احمد راسم
۱۰۲	هجران	محمود اکرم
۱۰۲	بك بابا	حسین سعاد
۱۰۴	اجر وصبر	حسین رحمی
۱۱۲	بایرام	محمد عاکف
۱۱۵	ساده برشئ	خالد ضیا
۱۲۴	زلزله	توفیق فکرت
۱۲۶	پورسلن چای ابریقی	رشاد نوری
۱۳۱	سیفی بابا	محمد عاکف
۱۳۵	ابوالضیا توفیق بکه مکتوب	سلیمان لطیف
۱۳۸	برشب ماضی	فائق عالی
۱۴۰	طانیدیغم چوجوقلردن	خالده ادیب
۱۴۵	بلبلم	حسین سعاد
۱۴۶	قاز دوکوشی	رفیق خالد
۱۴۹	سلمی سن‌ده اونوت یاوروم	رضا توفیق
۱۵۱	جانلی وئولو خرابه‌لر	فالح رفقی
۱۵۳	ئولومدن صوکره	حسین سیرت
۱۵۵	کوزه‌ل، أیی، دوغرو سوزلر	مختلف محررلر
۱۶۲	بعض محررلره دائر	

PL
231
S48
1920
v.2